॥ ನಮೋ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ॥

ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯೇ

ಖನ್ಧವಗ್ಗ-ಅಟ್ಠಕಥಾ

೧. ಖನ್ಧಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ನಕುಲಪಿತುವಗ್ಗೋ

೧. ನಕುಲಪಿತುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧. **ಖನ್ಧಿಯವಗ್ಗಸ್ಸ** ಪಠಮೇ **ಭಗ್ಗೇಸೂ**ತಿ ಏವಂನಾಮಕೇ ಜನಪದೇ। **ಸುಸುಮಾರಗಿರೇ**ತಿ ಸುಸುಮಾರಗಿರನಗರೇ। ತಸ್ಮಿಂ ಕಿರ ಮಾಪಿಯಮಾನೇ ಸುಸುಮಾರೋ ಸದ್ದಮಕಾಸಿ, ತೇನಸ್ಸ "ಸುಸುಮಾರಗಿರ"ನ್ತ್ವೇವ ನಾಮಂ ಅಕಂಸು। **ಭೇಸಕಳಾವನೇ**ತಿ ಭೇಸಕಳಾಯ ನಾಮ ಯಕ್ಖಿನಿಯಾ ಅಧಿವುತ್ಥತ್ತಾ ಏವಂಲದ್ಧನಾಮೇ ವನೇ। ತದೇವ ಮಿಗಗಣಸ್ಸ ಅಭಯತ್ಥಾಯ ದಿನ್ನತ್ತಾ **ಮಿಗದಾಯೋ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಭಗವಾ ತಸ್ಮಿಂ ಜನಪದೇ ತಂ ನಗರಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ತಸ್ಮಿಂ ವನಸಣ್ಡೇ ವಿಹರತಿ। **ನಕುಲಪಿತಾ**ತಿ ನಕುಲಸ್ಸ ನಾಮ ದಾರಕಸ್ಸ ಪಿತಾ।

ಜಿಣ್ಣೋತಿ ಜರಾಜಿಣ್ಣೋ। **ವುಡ್ಢೋ**ತಿ ವಯೋವುಡ್ಢೋ। **ಮಹಲ್ಲಕೋ**ತಿ ಜಾತಿಮಹಲ್ಲಕೋ। **ಅದ್ಧಗತೋ**ತಿ ತಿಯದ್ಧಗತೋ। **ವಯೋಅನುಪ್ಪತ್ತೋ**ತಿ ತೇಸು ತೀಸು ಅದ್ಧೇಸು ಪಚ್ಛಿಮವಯಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತೋ। **ಆತುರಕಾಯೋ**ತಿ ಗಿಲಾನಕಾಯೋ। ಇದಞ್ಹಿ ಸರೀರಂ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಮ್ಪಿ ನಿಚ್ಚಪಗ್ಘರಣಟ್ಠೇನ ಆತುರಂಯೇವ ನಾಮ । ವಿಸೇಸೇನ ಪನಸ್ಸ ಜರಾತುರತಾ ಬ್ಯಾಧಾತುರತಾ ಮರಣಾತುರತಾತಿ ತಿಸ್ಸೋ ಆತುರತಾ ಹೋನ್ತಿ। ತಾಸು ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಏಸೋ ಮಹಲ್ಲಕತ್ತಾ ಜರಾತುರೋವ, ಅಭಿಣ್ಹರೋಗತಾಯ ಪನಸ್ಸ ಬ್ಯಾಧಾತುರತಾ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। **ಅಭಿಕ್ಖಣಾತಙ್ಕೋ**ತಿ ಅಭಿಣ್ಹರೋಗೋ ನಿರನ್ತರರೋಗೋ। **ಅನಿಚ್ಚದಸ್ಸಾವೀ**ತಿ ತಾಯ ಆತುರತಾಯ ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತಕ್ಖಣೇ ಆಗನ್ತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಕದಾಚಿದೇವ ದಟ್ಠುಂ ಲಭಾಮಿ, ನ ಸಬ್ಬಕಾಲನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮನೋಭಾವನೀಯಾನ**ನ್ತಿ ಮನವಡ್ಢಕಾನಂ । ಯೇಸು ಹಿ ದಿಟ್ಠೇಸು ಕುಸಲವಸೇನ ಚಿತ್ತಂ ವಡ್ಢತಿ, ತೇ ಸಾರಿಪುತ್ತಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಾದಯೋ ಮಹಾಥೇರಾ ಮನೋಭಾವನೀಯಾ ನಾಮ। **ಅನುಸಾಸತೂ**ತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಸಾಸತು। ಪುರಿಮಞ್ಹಿ ವಚನಂ ಓವಾದೋ ನಾಮ, ಅಪರಾಪರಂ ಅನುಸಾಸನೀ ನಾಮ। ಓತಿಣ್ಣೇ ವಾ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ವಚನಂ ಓವಾದೋ ನಾಮ, ಅನೋತಿಣ್ಣೇ ತನ್ತಿವಸೇನ ವಾ ಪವೇಣಿವಸೇನ ವಾ ವುತ್ತಂ ಅನುಸಾಸನೀ ನಾಮ। ಅಪಿಚ ಓವಾದೋತಿ ವಾ ಅನುಸಾಸನೀತಿ ವಾ ಅತ್ಥತೋ ಏಕಮೇವ, ಬ್ಯಞ್ಜನಮತ್ತಮೇವ ನಾನಂ।

ಆತುರೋ ಹಾಯನ್ತಿ ಆತುರೋ ಹಿ ಅಯಂ, ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೋ ಪಿಯಙ್ಗುಸಾಮೋಪಿ ಸಮಾನೋ ನಿಚ್ಚಪಗ್ಘರಣಟ್ಠೇನ ಆತುರೋಯೇವ। **ಅಣ್ಡಭೂತೋ**ತಿ ಅಣ್ಡಂ ವಿಯ ಭೂತೋ ದುಬ್ಬಲೋ। ಯಥಾ ಕುಕ್ಕುಟಣ್ಡಂ ವಾ ಮಯೂರಣ್ಡಂ ವಾ ಗೇಣ್ಡುಕಂ ವಿಯ ಗಹೇತ್ವಾ ಖಿಪನ್ತೇನ ವಾ ಪಹರನ್ತೇನ ವಾ ನ ಸಕ್ಕಾ ಕೀಳಿತುಂ, ತಾವದೇವ ಭಿಜ್ಜತಿ, ಏವಮಯಮ್ಪಿ ಕಾಯೋ ಕಣ್ಟಕೇಪಿ ಖಾಣುಕೇಪಿ ಪಕ್ಖಲಿತಸ್ಸ ಭಿಜ್ಜತೀತಿ ಅಣ್ಡಂ ವಿಯ ಭೂತೋತಿ ಅಣ್ಡಭೂತೋ। **ಪರಿಯೋನದ್ಧೋ**ತಿ ಸುಖುಮೇನ ಛವಿಮತ್ತೇನ ಪರಿಯೋನದ್ಧೋ। ಅಣ್ಡಞ್ಹಿ ಸಾರತಚೇನ ಪರಿಯೋನದ್ಧಂ, ತೇನ ಡಂಸಮಕಸಾದಯೋ ನಿಲೀಯಿತ್ವಾಪಿ ಛವಿಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಯೂಸಂ ಪಗ್ಘರಾಪೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಛವಿಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಯಂ ಇಚ್ಛನ್ತಿ, ತಂ ಕರೋನ್ತಿ। ಏವಂ ಸುಖುಮಾಯ ಛವಿಯಾ ಪರಿಯೋನದ್ಧೋ।

ಕಿಮಞ್ಞತ್ರ ಬಾಲ್ಯಾತಿ ಬಾಲಭಾವತೋ ಅಞ್ಞಂ ಕಿಮತ್ಥಿ? ಬಾಲೋಯೇವ ಅಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಸ್ಮಾತಿ** ಯಸ್ಮಾ ಅಯಂ ಕಾಯೋ ಏವರೂಪೋ, ತಸ್ಮಾ।

ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀತಿ ರಞ್ಞೋ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಅನನ್ತರಂ ಪರಿಣಾಯಕರತನಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ರಾಜಪುರಿಸೋ ವಿಯ, ಸದ್ಧಮ್ಮಚಕ್ಕವತ್ತಿಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ, ಅನನ್ತರಂ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿಸ್ಸ ಅಪಚಿತಿಂ ಕಾತುಕಾಮೋ ಯೇನಾಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ, ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ। **ವಿಪ್ಪಸನ್ನಾನೀತಿ** ಸುಟ್ಠು ಪಸನ್ನಾನಿ। **ಇನ್ದ್ರಿಯಾನೀತಿ** ಮನಚ್ಛಟ್ಠಾನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ। **ಪರಿಸುದ್ಧೋತಿ** ನಿದ್ದೋಸೋ। **ಪರಿಯೋದಾತೋತಿ** ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। ನಿರುಪಕ್ಕಿಲೇಸತಾಯೇವ ಹಿ ಏಸ ಪರಿಯೋದಾತೋತಿ ವುತ್ತೋ, ನ ಸೇತಭಾವೇನ। ಏತಸ್ಸ ಚ ಪರಿಯೋದಾತತಂ ದಿಸ್ವಾವ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ವಿಪ್ಪಸನ್ನತಂ ಅಞ್ಞಾಸಿ। ನಯಗ್ಗಾಹಪಞ್ಞಾ ಕಿರೇಸಾ ಥೇರಸ್ಸ।

ಕಥಞ್ಹಿ ನೋ ಸಿಯಾತಿ ಕೇನ ಕಾರಣೇನ ನ ಲದ್ಧಾ ಭವಿಸ್ಸತಿ? ಲದ್ಧಾಯೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಮಿನಾ ಕಿಂ ದೀಪೇತಿ? ಸತ್ಥುವಿಸ್ಸಾಸಿಕಭಾವಂ। ಅಯಂ ಕಿರ ಸತ್ಥು ದಿಟ್ಠಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪಿತಿಪೇಮಂ, ಉಪಾಸಿಕಾ ಚಸ್ಸ ಮಾತಿಪೇಮಂ ಪಟಿಲಭತಿ। ಉಭೋಪಿ "ಮಮ ಪುತ್ತೋ"ತಿ ಸತ್ಥಾರಂ ವದನ್ತಿ। ಭವನ್ತರಗತೋ ಹಿ ನೇಸಂ ಸಿನೇಹೋ। ಸಾ ಕಿರ ಉಪಾಸಿಕಾ ಪಞ್ಚ ಜಾತಿಸತಾನಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಮಾತಾವ, ಸೋ ಚ, ಗಹಪತಿ, ಪಿತಾವ ಅಹೋಸಿ। ಪುನ ಪಞ್ಚ ಜಾತಿಸತಾನಿ ಉಪಾಸಿಕಾ ಮಹಾಮಾತಾ, ಉಪಾಸಕೋ ಮಹಾಪಿತಾ, ತಥಾ ಚೂಳಮಾತಾ ಚೂಳಪಿತಾತಿ। ಏವಂ ಸತ್ಥಾ ದಿಯಡ್ಢಅತ್ತಭಾವಸಹಸ್ಸಂ ತೇಸಂಯೇವ ಹತ್ಥೇ ವಡ್ಢಿತೋ। ತೇನೇವ ತೇ ಯಂ ನೇವ ಪುತ್ತಸ್ಸ, ನ ಪಿತು ಸನ್ತಿಕೇ ಕಥೇತುಂ ಸಕ್ಕಾ, ತಂ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕೇ ನಿಸಿನ್ನಾ ಕಥೇನ್ತಿ। ಇಮಿನಾಯೇವ ಚ ಕಾರಣೇನ ಭಗವಾ "ಏತದಗ್ಗಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಮ ಸಾವಕಾನಂ ಉಪಾಸಕಾನಂ ವಿಸ್ಸಾಸಿಕಾನಂ ಯದಿದಂ ನಕುಲಪಿತಾ ಗಹಪತಿ, ಯದಿದಂ ನಕುಲಮಾತಾ ಗಹಪತಾನೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೨೫೭) ತೇ ಏತದಗ್ಗೇ ಠಪೇಸಿ। ಇತಿ ಸೋ ಇಮಂ ವಿಸ್ಸಾಸಿಕಭಾವಂ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ **ಕಥಞ್ಹಿ ನೋ ಸಿಯಾತಿ** ಆಹ। **ಅಮತೇನ ಅಭಿಸಿತ್ತೋತಿ** ನಯಿಧ ಅಞ್ಞಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಝಾನಂ ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಾ ವಾ ಮಗ್ಗೋ ವಾ ಫಲಂ ವಾ "ಅಮತಾಭಿಸೇಕೋ"ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ, ಮಧುರಧಮ್ಮದೇಸನಾಯೇವ ಪನ "ಅಮತಾಭಿಸೇಕೋ"ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ದೂರತೋಪೀತಿ** ತಿರೋರಟ್ಠಾಪಿ ತಿರೋಜನಪದಾಪಿ।

ಅಸ್ಸುತವಾ ಪುಥುಜ್ಜನೋತಿ ಇದಂ ವುತ್ತತ್ಥಮೇವ। **ಅರಿಯಾನಂ ಅದಸ್ಸಾವೀತಿ**ಆದೀಸು **ಅರಿಯಾತಿ** ಆರಕತ್ತಾ ಕಿಲೇಸೇಹಿ, ಅನಯೇ ನ ಇರಿಯನತೋ, ಅಯೇ ಇರಿಯನತೋ, ಸದೇವಕೇನ ಚ ಲೋಕೇನ ಅರಣೀಯತೋ ಬುದ್ಧಾ ಚ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ಚ ಬುದ್ಧಸಾವಕಾ ಚ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಬುದ್ಧಾ ಏವ ವಾ ಇಧ ಅರಿಯಾ। ಯಥಾಹ - "ಸದೇವಕೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಲೋಕೇ…ಪೇ॰… ತಥಾಗತೋ ಅರಿಯೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೧೦೯೮)। **ಸಪ್ಪುರಿಸಾನನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ಪನ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ತಥಾಗತಸಾವಕಾ ಚ ಸಪ್ಪುರಿಸಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತೇ ಹಿ ಲೋಕುತ್ತರಗುಣಯೋಗೇನ ಸೋಭನಾ ಪುರಿಸಾತಿ ಸಪ್ಪುರಿಸಾ। ಸಬ್ಬೇವ ವಾ ಏತೇ ದ್ವೇಧಾಪಿ ವುತ್ತಾ। ಬುದ್ಧಾಪಿ ಹಿ ಅರಿಯಾ ಚ ಸಪ್ಪುರಿಸಾ ಚ, ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ಬುದ್ಧಸಾವಕಾಪಿ। ಯಥಾಹ -

"ಯೋ ವೇ ಕತಞ್ಞೂ ಕತವೇದಿ ಧೀರೋ,
ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೋ ದಳ್ಹಭತ್ತಿ ಚ ಹೋತಿ।
ದುಖಿತಸ್ಸ ಸಕ್ಕಚ್ಚ ಕರೋತಿ ಕಿಚ್ಚಂ,
ತಥಾವಿಧಂ ಸಪ್ಪುರಿಸಂ ವದನ್ತೀ"ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೨.೧೭.೭೮)।

"ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೋ ದಳ್ಹಭತ್ತಿ ಚ ಹೋತೀ"ತಿ ಏತ್ತಾವತಾ ಹಿ ಬುದ್ಧಸಾವಕೋ ವುತ್ತೋ, ಕತಞ್ಞುತಾದೀಹಿ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಬುದ್ಧಾತಿ। ಇದಾನಿ ಯೋ ತೇಸಂ ಅರಿಯಾನಂ ಅದಸ್ಸನಸೀಲೋ, ನ ಚ ದಸ್ಸನೇ ಸಾಧುಕಾರೀ, ಸೋ "ಅರಿಯಾನಂ ಅದಸ್ಸಾವೀ"ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸೋ ಚ ಚಕ್ಖುನಾ ಅದಸ್ಸಾವೀ, ಞಾಣೇನ ಅದಸ್ಸಾವೀತಿ ದುವಿಧೋ। ತೇಸು ಞಾಣೇನ ಅದಸ್ಸಾವೀ ಇಧ

ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಮಂಸಚಕ್ಖುನಾ ಹಿ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುನಾ ವಾ ಅರಿಯಾ ದಿಟ್ಠಾಪಿ ಅದಿಟ್ಠಾವ ಹೋನ್ತಿ ತೇಸಂ ಚಕ್ಖೂನಂ ವಣ್ಣಮತ್ತಗ್ಗಹಣತೋ ನ ಅರಿಯಭಾವಗೋಚರತೋ। ಸೋಣಸಿಙ್ಗಾಲಾದಯೋಪಿ ಚಕ್ಖುನಾ ಅರಿಯೇ ಪಸ್ಸನ್ತಿ, ನ ಚೇತೇ ಅರಿಯಾನಂ ದಸ್ಸಾವಿನೋ ನಾಮ।

ತತ್ರಿದಂ ವತ್ಥು - ಚಿತ್ತಲಪಬ್ಬತವಾಸಿನೋ ಕಿರ ಖೀಣಾಸವತ್ಥೇರಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾಕೋ ವುಡ್ಢಪಬ್ಬಜಿತೋ ಏಕದಿವಸಂ ಥೇರೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ, ಥೇರಸ್ಸ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಗಹೇತ್ವಾ, ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಆಗಚ್ಛನ್ತೋ ಥೇರಂ ಪುಚ್ಛಿ - "ಅರಿಯಾ ನಾಮ, ಭನ್ತೇ, ಕೀದಿಸಾ"ತಿ? ಥೇರೋ ಆಹ - "ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಮಹಲ್ಲಕೋ ಅರಿಯಾನಂ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವತ್ತಪಟಿವತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಸಹಚರನ್ತೋಪಿ ನೇವ ಅರಿಯೇ ಜಾನಾತಿ, ಏವಂ ದುಜ್ಜಾನಾವುಸೋ, ಅರಿಯಾ"ತಿ। ಏವಂ ವುತ್ತೇಪಿ ಸೋ ನೇವ ಅಞ್ಞಾಸಿ। ತಸ್ಮಾ ನ ಚಕ್ಖುನಾ ದಸ್ಸನಂ ದಸ್ಸನಂ, ಞಾಣೇನ ದಸ್ಸನಮೇವ ದಸ್ಸನಂ। ಯಥಾಹ - "ಕಿಂ ತೇ, ವಕ್ಕಲಿ, ಇಮಿನಾ ಪೂತಿಕಾಯೇನ ದಿಟ್ಠೇನ? ಯೋ ಖೋ, ವಕ್ಕಲಿ, ಧಮ್ಮಂ ಪಸ್ಸತಿ, ಸೋ ಮಂ ಪಸ್ಸತಿ। ಯೋ ಮಂ ಪಸ್ಸತಿ, ಸೋ ಧಮ್ಮಂ ಪಸ್ಸತೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೮೭)। ತಸ್ಮಾ ಚಕ್ಖುನಾ ಪಸ್ಸನ್ತೋಪಿ ಞಾಣೇನ ಅರಿಯೇಹಿ ದಿಟ್ಠಂ ಅನಿಚ್ಚಾದಿಲಕ್ಖಣಂ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ, ಅರಿಯಾಧಿಗತಞ್ಚ ಧಮ್ಮಂ ಅನಧಿಗಚ್ಛನ್ತೋ ಅರಿಯಕರಧಮ್ಮಾನಂ ಅರಿಯಭಾವಸ್ಸ ಚ ಅದಿಟ್ಠತ್ತಾ "ಅರಿಯಾನಂ ಅದಸ್ಸಾವೀ"ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅರಿಯಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅಕೋವಿದೋತಿ, ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾದಿಭೇದೇ ಅರಿಯಧಮ್ಮೇ ಅಕುಸಲೋ। **ಅರಿಯಧಮ್ಮೇ ಅವಿನೀತೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ -

"ದುವಿಧೋ ವಿನಯೋ ನಾಮ, ಏಕಮೇಕೇತ್ಥ ಪಞ್ಚಧಾ।
ಅಭಾವತೋ ತಸ್ಸ ಅಯಂ, ಅವಿನೀತೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ"॥

ಅಯಞ್ಹಿ ಸಂವರವಿನಯೋ ಪಹಾನವಿನಯೋತಿ ದುವಿಧೋ ವಿನಯೋ। ಏತ್ಥ ಚ ದುವಿಧೇಪಿ ವಿನಯೇ ಏಕಮೇಕೋ ವಿನಯೋ ಪಞ್ಚಧಾ ಭಿಜ್ಜತಿ। **ಸಂವರವಿನಯೋ**ಪಿ ಹಿ ಸೀಲಸಂವರೋ ಸತಿಸಂವರೋ ಞಾಣಸಂವರೋ ಖನ್ತಿಸಂವರೋ ವೀರಿಯಸಂವರೋತಿ ಪಞ್ಚವಿಧೋ। **ಪಹಾನವಿನಯೋ**ಪಿ ತದಙ್ಗಪ್ಪಹಾನಂ, ವಿಕ್ಖಮ್ಭನಪ್ಪಹಾನಂ ಸಮುಚ್ಛೇದಪ್ಪಹಾನಂ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಪ್ಪಹಾನಂ ನಿಸ್ಸರಣಪ್ಪಹಾನನ್ತಿ ಪಞ್ಚವಿಧೋ।

ತತ್ಥ "ಇಮಿನಾ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರೇನ ಉಪೇತೋ ಹೋತಿ ಸಮುಪೇತೋ"ತಿ (ವಿಭ॰ ೫೧೧) ಅಯಂ **ಸೀಲಸಂವರೋ**। "ರಕ್ಖತಿ ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಂ, ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯೇ ಸಂವರಂ ಆಪಜ್ಜತೀ"ತಿ ಅಯಂ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೨೧೩; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೯೫; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೨೩೯; ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೧೬) **ಸತಿಸಂವರೋ**।

"ಯಾನಿ ಸೋತಾನಿ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ, (ಅಜಿತಾತಿ ಭಗವಾ)
ಸತಿ ತೇಸಂ ನಿವಾರಣಂ।
ಸೋತಾನಂ ಸಂವರಂ ಬ್ರೂಮಿ,
ಪಞ್ಞಾಯೇತೇ ಪಿಧೀಯರೇ"ತಿ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೧೦೪೧; ಚೂಳನಿ॰ ಅಜಿತಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸ.೪) -

ಅಯಂ **ಞಾಣಸಂವರೋ**। "ಖಮೋ ಹೋತಿ ಸೀತಸ್ಸ ಉಣ್ಹಸ್ಸಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೪; ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೧೧೪; ೬.೫೮) ಅಯಂ **ಖನ್ತಿಸಂವರೋ**। "ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಂ ನಾಧಿವಾಸೇತೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೬; ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೧೧೪; ೬.೫೮) ಅಯಂ **ವೀರಿಯಸಂವರೋ**। ಸಬ್ಬೋಪಿ ಚಾಯಂ ಸಂವರೋ ಯಥಾಸಕಂ ಸಂವರಿತಬ್ಬಾನಂ ವಿನೇತಬ್ಬಾನಞ್ಚ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಾದೀನಂ ಸಂವರಣತೋ "ಸಂವರೋ" ವಿನಯನತೋ "ವಿನಯೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಏವಂ ತಾವ ಸಂವರವಿನಯೋ ಪಞ್ಚಧಾ ಭಿಜ್ಜತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ತಥಾ ಯಂ ನಾಮರೂಪಪರಿಚ್ಛೇದಾದೀಸು ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣೇಸು ಪಟಿಪಕ್ಖಭಾವತೋ ದೀಪಾಲೋಕೇನೇವ ತಮಸ್ಸ, ತೇನ ತೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣೇನ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಅನತ್ಥಸ್ಸ ಪಹಾನಂ। ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ನಾಮರೂಪಪವವತ್ಥಾನೇನ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿಯಾ, ಪಚ್ಚಯಪರಿಗ್ಗಹೇನ ಅಹೇತುವಿಸಮಹೇತುದಿಟ್ಠೀನಂ, ತಸ್ಸೇವ ಅಪರಭಾಗೇನ ಕಙ್ಖಾವಿತರಣೇನ ಕಥಂಕಥೀಭಾವಸ್ಸ, ಕಲಾಪಸಮ್ಮಸನೇನ "ಅಹಂ ಮಮಾ"ತಿ ಗಾಹಸ್ಸ, ಮಗ್ಗಾಮಗ್ಗವವತ್ಥಾನೇನ ಅಮಗ್ಗೇ ಮಗ್ಗಸಞ್ಞಾಯ, ಉದಯದಸ್ಸನೇನ ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿಯಾ, ವಯದಸ್ಸನೇನ ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿಯಾ, ಭಯದಸ್ಸನೇನ ಸಭಯೇ ಅಭಯಸಞ್ಞಾಯ, ಆದೀನವದಸ್ಸನೇನ ಅಸ್ಸಾದಸಞ್ಞಾಯ, ನಿಬ್ಬಿದಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ಅಭಿರತಿಸಞ್ಞಾಯ , ಮುಚ್ಚಿತುಕಮ್ಯತಾಞಾಣೇನ ಅಮುಚ್ಚಿತುಕಾಮತಾಯ। ಉಪೇಕ್ಖಾಞಾಣೇನ ಅನುಪೇಕ್ಖಾಯ, ಅನುಲೋಮೇನ ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತಿಯಂ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಚ ಪಟಿಲೋಮಭಾವಸ್ಸ, ಗೋತ್ರಭುನಾ ಸಙ್ಖಾರನಿಮಿತ್ತಗಾಹಸ್ಸ ಪಹಾನಂ, ಏತಂ **ತದಙ್ಗಪ್ಪಹಾನಂ** ನಾಮ।

ಯಂ ಪನ ಉಪಚಾರಪ್ಪನಾಭೇದೇನ ಸಮಾಧಿನಾ ಪವತ್ತಿಭಾವನಿವಾರಣತೋ ಘಟಪ್ಪಹಾರೇನೇವ ಉದಕಪಿಟ್ಠೇ ಸೇವಾಲಸ್ಸ, ತೇಸಂ ತೇಸಂ ನೀವರಣಾದಿಧಮ್ಮಾನಂ ಪಹಾನಂ, ಏತಂ **ವಿಕ್ಖಮ್ಭನಪ್ಪಹಾನಂ** ನಾಮ। ಯಂ ಚತುನ್ನಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಾನಂ ಭಾವಿತತ್ತಾ ತಂತಂಮಗ್ಗವತೋ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಾನೇ "ದಿಟ್ಠಿಗತಾನಂ ಪಹಾನಾಯಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ (ಧ॰ ಸ॰ ೨೭೭; ವಿಭ॰ ೬೨೮) ವುತ್ತಸ್ಸ ಸಮುದಯಪಕ್ಖಿಕಸ್ಸ ಕಿಲೇಸಗಣಸ್ಸ ಅಚ್ಚನ್ತಂ ಅಪ್ಪವತ್ತಿಭಾವೇನ ಪಹಾನಂ, ಇದಂ **ಸಮುಚ್ಛೇದಪ್ಪಹಾನಂ** ನಾಮ। ಯಂ ಪನ ಫಲಕ್ಖಣೇ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧತ್ತಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ, ಏತಂ **ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಪ್ಪಹಾನಂ** ನಾಮ।

ಯಂ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖತನಿಸ್ಸಟತ್ತಾ ಪಹೀನಸಬ್ಬಸಙ್ಖತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ಏತಂ **ನಿಸ್ಸರಣಪ್ಪಹಾನಂ** ನಾಮ। ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಚೇತಂ ಪಹಾನಂ ಯಸ್ಮಾ ಚಾಗಟ್ಠೇನ ಪಹಾನಂ, ವಿನಯಟ್ಠೇನ ವಿನಯೋ, ತಸ್ಮಾ "ಪಹಾನವಿನಯೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಂತಂಪಹಾನವತೋ ವಾ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ವಿನಯಸ್ಸ ಸಮ್ಭವತೋಪೇತಂ "ಪಹಾನವಿನಯೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಏವಂ ಪಹಾನವಿನಯೋಪಿ ಪಞ್ಚಧಾ ಭಿಜ್ಜತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಏವಮಯಂ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ದುವಿಧೋ, ಭೇದತೋ ಚ ದಸವಿಧೋ ವಿನಯೋ ಭಿನ್ನಸಂವರತ್ತಾ ಪಹಾತಬ್ಬಸ್ಸ ಚ ಅಪ್ಪಹೀನತ್ತಾ ಯಸ್ಮಾ ಏತಸ್ಸ ಅಸ್ಸುತವತೋ ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಭಾವತೋ ತಸ್ಸ ಅಯಂ "ಅವಿನೀತೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ। ಏಸ ನಯೋ **ಸಪ್ಪುರಿಸಾನಂ ಅದಸ್ಸಾವೀ ಸಪ್ಪುರಿಸಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅಕೋವಿದೋ ಸಪ್ಪುರಿಸಧಮ್ಮೇ ಅವಿನೀತೋತಿ** ಏತ್ಥಾಪಿ। ನಿನ್ನಾನಾಕರಣಞ್ಹಿ ಏತಂ ಅತ್ಥತೋ। ಯಥಾಹ -

"ಯೇವ ತೇ ಅರಿಯಾ, ತೇವ ತೇ ಸಪ್ಪುರಿಸಾ। ಯೇವ ತೇ ಸಪ್ಪುರಿಸಾ, ತೇವ ತೇ ಅರಿಯಾ। ಯೋ ಏವ ಸೋ ಅರಿಯಾನಂ ಧಮ್ಮೋ, ಸೋ ಏವ ಸೋ ಸಪ್ಪುರಿಸಾನಂ ಧಮ್ಮೋ। ಯೋ ಏವ ಸೋ ಸಪ್ಪುರಿಸಾನಂ ಧಮ್ಮೋ, ಸೋ ಏವ ಸೋ ಅರಿಯಾನಂ ಧಮ್ಮೋ। ಯೇವ ತೇ ಅರಿಯವಿನಯಾ, ತೇವ ತೇ ಸಪ್ಪುರಿಸವಿನಯಾ। ಯೇವ ತೇ ಸಪ್ಪುರಿಸವಿನಯಾ , ತೇವ ತೇ ಅರಿಯವಿನಯಾ। ಅರಿಯೇತಿ ವಾ ಸಪ್ಪುರಿಸೇತಿ ವಾ, ಅರಿಯಧಮ್ಮೇತಿ ವಾ ಸಪ್ಪುರಿಸಧಮ್ಮೇತಿ ವಾ, ಅರಿಯವಿನಯೇತಿ ವಾ ಸಪ್ಪುರಿಸವಿನಯೇತಿ ವಾ ಏಸೇಸೇ ಏಕೇ ಏಕಟ್ಠೇ ಸಮೇ ಸಮಭಾಗೇ ತಜ್ಜಾತೇ ತಞ್ಞೇವಾ"ತಿ।

ರೂಪಂ ಅತ್ತತೋ ಸಮನುಪಸ್ಸತೀತಿ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ರೂಪಂ ಅತ್ತತೋ ಸಮನುಪಸ್ಸತಿ, "ಯಂ ರೂಪಂ, ಸೋ ಅಹಂ , ಯೋ ಅಹಂ, ತಂ ರೂಪ"ನ್ತಿ ರೂಪಞ್ಚ ಅತ್ತಞ್ಚ ಅದ್ವಯಂ ಸಮನುಪಸ್ಸತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ತೇಲಪ್ಪದೀಪಸ್ಸ ಝಾಯತೋ ಯಾ ಅಚ್ಚಿ, ಸೋ ವಣ್ಣೋ। ಯೋ ವಣ್ಣೋ, ಸಾ ಅಚ್ಚೀತಿ ಅಚ್ಚಿಞ್ಚ ವಣ್ಣಞ್ಚ ಅದ್ವಯಂ ಸಮನುಪಸ್ಸತಿ, ಏವಮೇವ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ರೂಪಂ ಅತ್ತತೋ ಸಮನುಪಸ್ಸತಿ...ಪೇ॰... ಅದ್ವಯಂ ಸಮನುಪಸ್ಸತೀತಿ ಏವಂ ರೂಪಂ "ಅತ್ತಾ"ತಿ ದಿಟ್ಠಿಪಸ್ಸನಾಯ ಪಸ್ಸತಿ। **ರೂಪವನ್ತಂ ವಾ ಅತ್ತಾನನ್ತಿ** ಅರೂಪಂ "ಅತ್ತಾ"ತಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಛಾಯಾವನ್ತಂ ರುಕ್ಖಂ ವಿಯ ತಂ ರೂಪವನ್ತಂ ಸಮನುಪಸ್ಸತಿ। **ಅತ್ತನಿ ವಾ ರೂಪನ್ತಿ** ಅರೂಪಮೇವ "ಅತ್ತಾ"ತಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಪುಪ್ಫಸ್ಮಿಂ ಗನ್ಧಂ ವಿಯ ಅತ್ತನಿ ರೂಪಂ ಸಮನುಪಸ್ಸತಿ। **ರೂಪಸ್ಮಿಂ ವಾ ಅತ್ತಾನನ್ತಿ** ಅರೂಪಮೇವ "ಅತ್ತಾ"ತಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಕರಣ್ಡಕೇ ಮಣಿಂ ವಿಯ ತಂ ಅತ್ತಾನಂ ರೂಪಸ್ಮಿಂ ಸಮನುಪಸ್ಸತಿ। **ಪರಿಯುಟ್ಠಟ್ಠಾಯೀತಿ** ಪರಿಯುಟ್ಠಾನಾಕಾರೇನ

ಅಭಿಭವನಾಕಾರೇನ ಠಿತೋ, “ಅಹಂ ರೂಪಂ, ಮಮ ರೂಪ”ನ್ತಿ ಏವಂ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠೀಹಿ ಗಿಲಿತ್ವಾ ಪರಿನಿಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಗಣ್ಹನಕೋ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಸ್ಸ ತಂ ರೂಪ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸ ತಂ ಏವಂ ಗಹಿತಂ ರೂಪಂ। ವೇದನಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ತತ್ಥ “ರೂಪಂ ಅತ್ತತೋ ಸಮನುಪಸ್ಸತೀ”ತಿ ಸುದ್ಧರೂಪಮೇವ ಅತ್ತಾತಿ ಕಥಿತಂ। “ರೂಪವನ್ತಂ ವಾ ಅತ್ತಾನಂ, ಅತ್ತನಿ ವಾ ರೂಪಂ, ರೂಪಸ್ಮಿಂ ವಾ ಅತ್ತಾನಂ, ವೇದನಂ ಅತ್ತತೋ…ಪೇ॰… ಸಞ್ಞಂ… ಸಙ್ಖಾರೇ… ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಅತ್ತತೋ ಸಮನುಪಸ್ಸತೀ”ತಿ ಇಮೇಸು ಸತ್ತಸು ಠಾನೇಸು ಅರೂಪಂ ಅತ್ತಾತಿ ಕಥಿತಂ। “ವೇದನಾವನ್ತಂ ವಾ ಅತ್ತಾನಂ, ಅತ್ತನಿ ವಾ ವೇದನಂ, ವೇದನಾಯ ವಾ ಅತ್ತಾನ”ನ್ತಿ ಏವಂ ಚತೂಸು ಖನ್ಧೇಸು ತಿಣ್ಣಂ ತಿಣ್ಣಂ ವಸೇನ ದ್ವಾದಸಸು ಠಾನೇಸು ರೂಪಾರೂಪಮಿಸ್ಸಕೋ ಅತ್ತಾ ಕಥಿತೋ। ತತ್ಥ “ರೂಪಂ ಅತ್ತತೋ ಸಮನುಪಸ್ಸತಿ, ವೇದನಂ… ಸಞ್ಞಂ… ಸಙ್ಖಾರೇ… ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಅತ್ತತೋ ಸಮನುಪಸ್ಸತೀ”ತಿ ಇಮೇಸು ಪಞ್ಚಸು ಠಾನೇಸು ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿ ಕಥಿತಾ, ಅವಸೇಸೇಸು ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠೀತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಪನ್ನರಸ ಭವದಿಟ್ಠಿಯೋ ಪಞ್ಚ ವಿಭವದಿಟ್ಠಿಯೋ ಹೋನ್ತಿ, ತಾ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಮಗ್ಗಾವರಣಾ, ನ ಸಗ್ಗಾವರಣಾ, ಪಠಮಮಗ್ಗವಜ್ಝಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಏವಂ ಖೋ, ಗಹಪತಿ, ಆತುರಕಾಯೋ ಚೇವ ಹೋತಿ ಆತುರಚಿತ್ತೋ ಚಾತಿ ಕಾಯೋ ನಾಮ ಬುದ್ಧಾನಮ್ಪಿ ಆತುರೋಯೇವ। ಚಿತ್ತಂ ಪನ ರಾಗದೋಸಮೋಹಾನುಗತಂ ಆತುರಂ ನಾಮ, ತಂ ಇಧ ದಸ್ಸಿತಂ। **ನೋ ಚ ಆತುರಚಿತ್ತೋ**ತಿ ಇಧ ನಿಕ್ಕಿಲೇಸತಾಯ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅನಾತುರಭಾವೋ ದಸ್ಸಿತೋ। ಇತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಲೋಕಿಯಮಹಾಜನೋ ಆತುರಕಾಯೋ ಚೇವ ಆತುರಚಿತ್ತೋ ಚಾತಿ ದಸ್ಸಿತೋ, ಖೀಣಾಸವಾ ಆತುರಕಾಯಾ ಅನಾತುರಚಿತ್ತಾ, ಸತ್ತ ಸೇಖಾ ನೇವ ಆತುರಚಿತ್ತಾ, ನ ಅನಾತುರಚಿತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಭಜಮಾನಾ ಪನ ಅನಾತುರಚಿತ್ತತಂಯೇವ ಭಜನ್ತೀತಿ। ಪಠಮಂ।

೨. ದೇವದಹಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨. ದುತಿಯೇ **ದೇವದಹ**ನ್ತಿ ದೇವಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ರಾಜಾನೋ, ತೇಸಂ ಮಙ್ಗಲದಹೋ, ಸಯಂಜಾತೋ ವಾ ಸೋ ದಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ “ದೇವದಹೋ”ತಿ ವುತ್ತೋ। ತಸ್ಸ ಅವಿದೂರೇ ನಿಗಮೋ ದೇವದಹನ್ತ್ವೇವ ನಪುಂಸಕಲಿಙ್ಗವಸೇನ ಸಙ್ಖಂ ಗತೋ। **ಪಚ್ಛಾಭೂಮಗಮಿಕಾ**ತಿ ಪಚ್ಛಾಭೂಮಂ ಅಪರದಿಸಾಯಂ ನಿವಿಟ್ಠಂ ಜನಪದಂ ಗನ್ತುಕಾಮಾ। **ನಿವಾಸ**ನ್ತಿ ತೇಮಾಸಂ ವಸ್ಸಾವಾಸಂ। **ಅಪಲೋಕಿತೋ**ತಿ ಆಪುಚ್ಛಿತೋ। **ಅಪಲೋಕೇಥಾ**ತಿ ಆಪುಚ್ಛಥ। ಕಸ್ಮಾ ಥೇರಂ ಆಪುಚ್ಛಾಪೇತಿ? ತೇ ಸಭಾರೇ ಕಾತುಕಾಮತಾಯ। ಯೋ ಹಿ ಏಕವಿಹಾರೇ ವಸನ್ತೋಪಿ ಸನ್ತಿಕಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ ಪಕ್ಕಮನ್ತೋ ಅನಾಪುಚ್ಛಾ ಪಕ್ಕಮತಿ, ಅಯಂ ನಿಬ್ಭಾರೋ ನಾಮ। ಯೋ ಏಕವಿಹಾರೇ ವಸನ್ತೋಪಿ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಪಸ್ಸತಿ, ಪಕ್ಕಮನ್ತೋ ಆಪುಚ್ಛತಿ, ಅಯಂ ಸಭಾರೋ ನಾಮ। ಇಮೇಪಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವಾ “ಏವಮಿಮೇ ಸೀಲಾದೀಹಿ ವಡ್ಢಿಸ್ಸನ್ತೀ”ತಿ ಸಭಾರೇ ಕಾತುಕಾಮೋ ಆಪುಚ್ಛಾಪೇತಿ।

ಪಣ್ಡಿತೋತಿ ಧಾತುಕೋಸಲ್ಲಾದಿನಾ ಚತುಬ್ಬಿಧೇನ ಪಣ್ಡಿಚ್ಚೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಅನುಗ್ಗಾಹಕೋ**ತಿ ಆಮಿಸಾನುಗ್ಗಹೇನ ಚ ಧಮ್ಮಾನುಗ್ಗಹೇನ ಚಾತಿ ದ್ವೀಹಿಪಿ ಅನುಗ್ಗಹೇಹಿ ಅನುಗ್ಗಾಹಕೋ। ಥೇರೋ ಕಿರ ಅಞ್ಞೇ ಭಿಕ್ಖೂ ವಿಯ ಪಾತೋವ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಅಗನ್ತ್ವಾ ಸಬ್ಬಭಿಕ್ಖೂಸು ಗತೇಸು ಸಕಲಂ ಸಙ್ಘಾರಾಮಂ ಅನುವಿಚರನ್ತೋ ಅಸಮ್ಮಟ್ಠಟ್ಠಾನಂ ಸಮ್ಮಜ್ಜತಿ, ಅಛಡ್ಡಿತಂ ಕಚವರಂ ಛಡ್ಡೇತಿ, ಸಙ್ಘಾರಾಮೇ ದುನ್ನಿಕ್ಖಿತ್ತಾನಿ ಮಞ್ಚಪೀಠದಾರುಭಣ್ಡಮತ್ತಿಕಾಭಣ್ಡಾನಿ ಪಟಿಸಾಮೇತಿ। ಕಿಂ ಕಾರಣಾ? “ಮಾ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ವಿಹಾರಂ ಪವಿಟ್ಠಾ ದಿಸ್ವಾ ಪರಿಭವಂ ಅಕಂಸೂ”ತಿ। ತತೋ ಗಿಲಾನಸಾಲಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಗಿಲಾನೇ ಅಸ್ಸಾಸೇತ್ವಾ “ಕೇನತ್ಥೋ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಯೇನ ಅತ್ಥೋ ಹೋತಿ, ತದತ್ಥಂ ತೇಸಂ ದಹರಸಾಮಣೇರೇ ಆದಾಯ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರವತ್ತೇನ ವಾ ಸಭಾಗಟ್ಠಾನೇ ವಾ ಭೇಸಜ್ಜಂ ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ತೇಸಂ ದತ್ವಾ, “ಗಿಲಾನುಪಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ ಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೇಹಿ ವಣ್ಣಿತಂ, ಗಚ್ಛಥ ಸಪ್ಪುರಿಸಾ ಅಪ್ಪಮತ್ತಾ ಹೋಥಾ”ತಿ ತೇ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಸಯಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಾಕಕುಲೇ ವಾ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ವಿಹಾರಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಇದಂ ತಾವಸ್ಸ ನಿಬದ್ಧವಾಸಟ್ಠಾನೇ ಆಚಿಣ್ಣಂ।

ಭಗವತಿ ಪನ ಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನೇ “ಅಹಂ ಅಗ್ಗಸಾವಕೋ”ತಿ ಉಪಾಹನಂ ಆರುಯ್ಹ ಛತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪುರತೋ ಪುರತೋ ನ ಗಚ್ಛತಿ। ಯೇ ಪನ ತತ್ಥ ಮಹಲ್ಲಕಾ ವಾ ಆಬಾಧಿಕಾ ವಾ ಅತಿದಹರಾ ವಾ, ತೇಸಂ ರುಜ್ಜನಟ್ಠಾನಾನಿ ತೇಲೇನ ಮಕ್ಖಾಪೇತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಅತ್ತನೋ ದಹರಸಾಮಣೇರೇಹಿ ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ ತಂದಿವಸಂ ವಾ ದುತಿಯದಿವಸಂ ವಾ ತೇ ಗಣ್ಹಿತ್ವಾವ ಗಚ್ಛತಿ। ಏಕದಿವಸಞ್ಹಿ ತಞ್ಞೇವ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಅತಿವಿಕಾಲೇ ಸಮ್ಪತ್ತತ್ತಾ ಸೇನಾಸನಂ ಅಲಭಿತ್ವಾ, ಚೀವರಕುಟಿಯಂ ನಿಸಿನ್ನಂ ದಿಸ್ವಾ, ಸತ್ಥಾ ಪುನದಿವಸೇ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಸನ್ನಿಪಾತಾಪೇತ್ವಾ, ಹತ್ಥಿವಾನರತಿತ್ತಿರವತ್ಥುಂ ಕಥೇತ್ವಾ, “ಯಥಾವುಡ್ಢಂ ಸೇನಾಸನಂ ದಾತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಞ್ಞಾಪೇಸಿ। ಏವಂ ತಾವೇಸ ಆಮಿಸಾನುಗ್ಗಹೇನ ಅನುಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಓವದನ್ತೋ ಪನೇಸ ಸತವಾರಮ್ಪಿ ಸಹಸ್ಸವಾರಮ್ಪಿ ತಾವ ಓವದತಿ, ಯಾವ ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ, ಅಥ ನಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಓವದತಿ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಓವದತೋ ಚಸ್ಸ ಓವಾದೇ ಠತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತಾ ಗಣನಪಥಂ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಾ। ಏವಂ ಧಮ್ಮಾನುಗ್ಗಹೇನ ಅನುಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ।

ಪಚ್ಚಸ್ಸೋಸುನ್ತಿ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ “ಅಮ್ಹಾಕಂ ನೇವ ಉಪಜ್ಝಾಯೋ, ನ ಆಚರಿಯೋ ನ ಸನ್ದಿಟ್ಠಸಮ್ಭತ್ತೋ। ಕಿಂ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಕರಿಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ? ತುಣ್ಹೀಭಾವಂ ಅನಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ “ಏವಂ, ಭನ್ತೇ”ತಿ ಸತ್ಥು ವಚನಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿಂಸು। **ಏಳಗಲಾಗುಮ್ಬೇತಿ** ಗಚ್ಛಮಣ್ಡಪಕೇ। ಸೋ ಕಿರ ಏಳಗಲಾಗುಮ್ಬೋ ಧುವಸಲಿಲಟ್ಠಾನೇ ಜಾತೋ। ಅಥೇತ್ಥ ಚತೂಹಿ ಪಾದೇಹಿ ಮಣ್ಡಪಂ ಕತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಉಪರಿ ತಂ ಗುಮ್ಬಂ ಆರೋಪೇಸುಂ, ಸೋ ತಂ ಮಣ್ಡಪಂ ಛಾದೇಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ಹೇಟ್ಠಾ ಇಟ್ಠಕಾಹಿ ಪರಿಚಿನಿತ್ವಾ ವಾಲಿಕಂ ಓಕಿರಿತ್ವಾ ಆಸನಂ ಪಞ್ಞಾಪಯಿಂಸು। ಸೀತಲಂ ದಿವಾಟ್ಠಾನಂ ಉದಕವಾತೋ ವಾಯತಿ। ಥೇರೋ ತಸ್ಮಿಂ ನಿಸೀದಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ “ಏಳಗಲಾಗುಮ್ಬೇ”ತಿ।

ನಾನಾವೇರಜ್ಜಗತನ್ತಿ ಏಕಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ರಜ್ಜತೋ ನಾನಾವಿಧಂ ರಜ್ಜಗತಂ। **ವಿರಜ್ಜನ್ತಿ** ಅಞ್ಞಂ ರಜ್ಜಂ। ಯಥಾ ಹಿ ಸದೇಸತೋ ಅಞ್ಞೋ ವಿದೇಸೋ, ಏವಂ ನಿವುತ್ಥರಜ್ಜತೋ ಅಞ್ಞಂ ರಜ್ಜಂ ವಿರಜ್ಜಂ ನಾಮ, ತಂ ವೇರಜ್ಜನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಖತ್ತಿಯಪಣ್ಡಿತಾತಿ** ಬಿಮ್ಬಿಸಾರಕೋಸಲರಾಜಾದಯೋ ಪಣ್ಡಿತರಾಜಾನೋ। **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪಣ್ಡಿತಾತಿ** ಚಙ್ಕೀತಾರುಕ್ಖಾದಯೋ ಪಣ್ಡಿತಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ। **ಗಹಪತಿಪಣ್ಡಿತಾತಿ** ಚಿತ್ತಸುದತ್ತಾದಯೋ ಪಣ್ಡಿತಗಹಪತಯೋ। **ಸಮಣಪಣ್ಡಿತಾತಿ** ಸಭಿಯಪಿಲೋತಿಕಾದಯೋ ಪಣ್ಡಿತಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ । **ವೀಮಂಸಕಾತಿ** ಅತ್ಥಗವೇಸಿನೋ। **ಕಿಂವಾದೀತಿ** ಕಿಂ ಅತ್ತನೋ ದಸ್ಸನಂ ವದತಿ, ಕಿಂ ಲದ್ಧಿಕೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಿಮಕ್ಖಾಯೀತಿ** ಕಿಂ ಸಾವಕಾನಂ ಓವಾದಾನುಸಾಸನಿಂ ಆಚಿಕ್ಖತಿ? **ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಚಾನುಧಮ್ಮನ್ತಿ** ಭಗವತಾ ವುತ್ತಬ್ಯಾಕರಣಸ್ಸ ಅನುಬ್ಯಾಕರಣಂ। **ಸಹಧಮ್ಮಿಕೋತಿ** ಸಕಾರಣೋ। **ವಾದಾನುವಾದೋತಿ** ಭಗವತಾ ವುತ್ತವಾದಸ್ಸ ಅನುವಾದೋ। “ವಾದಾನುಪಾತೋ”ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಸತ್ಥು ವಾದಸ್ಸ ಅನುಪಾತೋ ಅನುಪತನಂ, ಅನುಗಮನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಮಿನಾಪಿ ವಾದಂ ಅನುಗತೋ ವಾದೋಯೇವ ದೀಪಿತೋ ಹೋತಿ।

ಅವಿಗತರಾಗಸ್ಸಾತಿಆದೀಸು ತಣ್ಹಾವಸೇನೇವ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತಣ್ಹಾ ಹಿ ರಜ್ಜನತೋ **ರಾಗೋ,** ಛನ್ದಿಯನತೋ **ಛನ್ದೋ,** ಪಿಯಾಯನಟ್ಠೇನ **ಪೇಮಂ,** ಪಿವಿತುಕಾಮಟ್ಠೇನ **ಪಿಪಾಸಾ,** ಅನುದಹನಟ್ಠೇನ **ಪರಿಳಾಹೋತಿ** ವುಚ್ಚತಿ। **ಅಕುಸಲೇ ಚಾವುಸೋ, ಧಮ್ಮೇ**ತಿಆದಿ ಕಸ್ಮಾ ಆರದ್ಧಂ? ಪಞ್ಚಸು ಖನ್ಧೇಸು ಅವೀತರಾಗಸ್ಸ ಆದೀನವಂ , ವೀತರಾಗಸ್ಸ ಚ ಆನಿಸಂಸಂ ದಸ್ಸೇತುಂ। ತತ್ರ **ಅವಿಘಾತೋತಿ** ನಿದ್ದುಕ್ಖೋ। **ಅನುಪಾಯಾಸೋತಿ** ನಿರುಪತಾಪೋ। **ಅಪರಿಳಾಹೋತಿ** ನಿದ್ದಾಹೋ। ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ದುತಿಯಂ।

೩. ಹಾಲಿದ್ದಿಕಾನಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩. ತತಿಯೇ **ಅವನ್ತೀಸೂತಿ** ಅವನ್ತಿದಕ್ಖಿಣಾಪಥಸಙ್ಖಾತೇ ಅವನ್ತಿರಟ್ಠೇ। **ಕುರರಘರೇತಿ** ಏವಂನಾಮಕೇ ನಗರೇ। **ಪಪಾತೇತಿ** ಏಕತೋ ಪಪಾತೇ। ತಸ್ಸ ಕಿರ ಪಬ್ಬತಸ್ಸ ಏಕಂ ಪಸ್ಸಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪಾತಿತಂ ವಿಯ ಅಹೋಸಿ। “ಪವತ್ತೇ”ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ನಾನಾತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ಲದ್ಧಿಪವತ್ತಟ್ಠಾನೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇತಿ ಥೇರೋ ತಸ್ಮಿಂ ರಟ್ಠೇ ತಂ ನಗರಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ತಸ್ಮಿಂ ಪಬ್ಬತೇ ವಿಹರತಿ।

ಹಾಲಿದ್ದಿಕಾನೀತಿ ಏವಂನಾಮಕೋ। **ಅಟ್ಠಕವಗ್ಗಿಯೇ ಮಾಗಣ್ಡಿಯಪಞ್ಹೇತಿ** ಅಟ್ಠಕವಗ್ಗಿಕಮ್ಹಿ ಮಾಗಣ್ಡಿಯಪಞ್ಹೋ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಪಞ್ಹೇ। **ರೂಪಧಾತೂತಿ** ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। **ರೂಪಧಾತುರಾಗವಿನಿಬದ್ಧನ್ತಿ** ರೂಪಧಾತುಮ್ಹಿ ರಾಗೇನ ವಿನಿಬದ್ಧಂ । **ವಿಞ್ಞಾಣನ್ತಿ** ಕಮ್ಮವಿಞ್ಞಾಣಂ। **ಓಕಸಾರೀತಿ** ಗೇಹಸಾರೀ ಆಲಯಸಾರೀ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ "ವಿಞ್ಞಾಣಧಾತು ಖೋ, ಗಹಪತೀ"ತಿ ನ ವುತ್ತನ್ತಿ? ಸಮ್ಮೋಹವಿಘಾತತ್ಥಂ। "ಓಕೋ"ತಿ ಹಿ ಅತ್ಥತೋ ಪಚ್ಚಯೋ ವುಚ್ಚತಿ, ಪುರೇಜಾತಞ್ಚ ಕಮ್ಮವಿಞ್ಞಾಣಂ ಪಚ್ಛಾಜಾತಸ್ಸ ಕಮ್ಮವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸಪಿ ವಿಪಾಕವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸಪಿ ವಿಪಾಕವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚ ವಿಪಾಕವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸಪಿ ಕಮ್ಮವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸಪಿ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಕತರಂ ನು ಖೋ ಇಧ ವಿಞ್ಞಾಣ"ನ್ತಿ? ಸಮ್ಮೋಹೋ ಭವೇಯ್ಯ, ತಸ್ಸ ವಿಘಾತತ್ಥಂ ತಂ ಅಗಹೇತ್ವಾ ಅಸಮ್ಭಿನ್ನಾವ ದೇಸನಾ ಕತಾ। ಅಪಿಚ ಆರಮ್ಮಣವಸೇನ ಚತಸ್ಸೋ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿಯೋ ವುತ್ತಾತಿ ತಾ ದಸ್ಸೇತುಮ್ಪಿ ಇಧ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ನ ಗಹಿತಂ।

ಉಪಯುಪಾದಾನಾತಿ ತಣ್ಹೂಪಯದಿಟ್ಠೂಪಯವಸೇನ ದ್ವೇ ಉಪಯಾ, ಕಾಮುಪಾದಾನಾದೀನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಉಪಾದಾನಾನಿ ಚ। **ಚೇತಸೋ ಅಧಿಟ್ಠಾನಾಭಿನಿವೇಸಾನುಸಯಾತಿ** ಅಕುಸಲಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅಧಿಟ್ಠಾನಭೂತಾ ಚೇವ ಅಭಿನಿವೇಸಭೂತಾ ಚ ಅನುಸಯಭೂತಾ ಚ। **ತಥಾಗತಸ್ಸಾತಿ** ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ। ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಹಿ ಖೀಣಾಸವಾನಂ ಏತೇ ಪಹೀನಾವ, ಸತ್ಥು ಪನ ಖೀಣಾಸವಭಾವೋ ಲೋಕೇ ಅತಿಪಾಕಟೋತಿ ಉಪರಿಮಕೋಟಿಯಾ ಏವಂ ವುತ್ತಂ। **ವಿಞ್ಞಾಣಧಾತುಯಾತಿ** ಇಧ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಕಸ್ಮಾ ಗಹಿತಂ? ಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನದಸ್ಸನತ್ಥಂ। ಕಿಲೇಸಾ ಹಿ ನ ಕೇವಲಂ ಚತೂಸುಯೇವ ಖನ್ಧೇಸು ಪಹೀನಾ ಪಹೀಯನ್ತಿ, ಪಞ್ಚಸುಪಿ ಪಹೀಯನ್ತಿಯೇವಾತಿ ಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಗಹಿತಂ। **ಏವಂ ಖೋ, ಗಹಪತಿ, ಅನೋಕಸಾರೀ ಹೋತೀತಿ** ಏವಂ ಕಮ್ಮವಿಞ್ಞಾಣೇನ ಓಕಂ ಅಸರನ್ತೇನ ಅನೋಕಸಾರೀ ನಾಮ ಹೋತಿ।

ರೂಪನಿಮಿತ್ತನಿಕೇತವಿಸಾರವಿನಿಬನ್ಧಾತಿ ರೂಪಮೇವ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಪಚ್ಚಯಟ್ಠೇನ ನಿಮಿತ್ತಂ, ಆರಮ್ಮಣಕಿರಿಯಸಙ್ಖಾತನಿವಾಸನಟ್ಠಾನಟ್ಠೇನ ನಿಕೇತನ್ತಿ ರೂಪನಿಮಿತ್ತನಿಕೇತಂ। ವಿಸಾರೋ ಚ ವಿನಿಬನ್ಧೋ ಚ ವಿಸಾರವಿನಿಬನ್ಧಾ। ಉಭಯೇನಪಿ ಹಿ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಪತ್ಥಟಭಾವೋ ಚ ವಿನಿಬನ್ಧನಭಾವೋ ಚ ವುತ್ತೋ, ರೂಪನಿಮಿತ್ತನಿಕೇತೇ ವಿಸಾರವಿನಿಬನ್ಧಾತಿ ರೂಪನಿಮಿತ್ತನಿಕೇತವಿಸಾರವಿನಿಬನ್ಧಾ, ತಸ್ಮಾ ರೂಪನಿಮಿತ್ತನಿಕೇತಮ್ಹಿ ಉಪ್ಪನ್ನೇನ ಕಿಲೇಸವಿಸಾರೇನ ಚೇವ ಕಿಲೇಸಬನ್ಧನೇನ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಿಕೇತಸಾರೀತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ** ಆರಮ್ಮಣಕರಣವಸೇನ ನಿವಾಸನಟ್ಠಾನಂ ಸಾರೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಪಹೀನಾತಿ** ತೇ ರೂಪನಿಮಿತ್ತನಿಕೇತಕಿಲೇಸವಿಸಾರವಿನಿಬನ್ಧಾ ಪಹೀನಾ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ "ಓಕಾ"ತಿ ವುತ್ತಾ, ಛ ಆರಮ್ಮಣಾನಿ "ನಿಕೇತ"ನ್ತಿ? ಛನ್ದರಾಗಸ್ಸ ಬಲವದುಬ್ಬಲತಾಯ। ಸಮಾನೇಪಿ ಹಿ ಏತೇಸಂ ಆಲಯಟ್ಠೇನ ವಿಸಯಭಾವೇ **ಓಕೋತಿ** ನಿಚ್ಚನಿವಾಸನಟ್ಠಾನಗೇಹಮೇವ ವುಚ್ಚತಿ, **ನಿಕೇತನ್ತಿ** "ಅಜ್ಜ ಅಸುಕಟ್ಠಾನೇ ಕೀಳಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಕತಸಙ್ಕೇತಟ್ಠಾನಂ ನಿವಾಸಟ್ಠಾನಂ ಉಯ್ಯಾನಾದಿ। ತತ್ಥ ಯಥಾ ಪುತ್ತದಾರಧನಧಞ್ಞಪುಣ್ಣಗೇಹೇ ಛನ್ದರಾಗೋ ಬಲವಾ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕೇಸು ಖನ್ಧೇಸು। ಯಥಾ ಪನ ಉಯ್ಯಾನಟ್ಠಾನಾದೀಸು ತತೋ ದುಬ್ಬಲತರೋ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಬಾಹಿರೇಸು ಛಸು ಆರಮ್ಮಣೇಸೂತಿ ಛನ್ದರಾಗಸ್ಸ ಬಲವದುಬ್ಬಲತಾಯ ಏವಂ ದೇಸನಾ ಕತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಸುಖಿತೇಸು ಸುಖಿತೋತಿ ಉಪಟ್ಠಾಕೇಸು ಧನಧಞ್ಞಲಾಭಾದಿವಸೇನ ಸುಖಿತೇಸು "ಇದಾನಾಹಂ ಮನಾಪಂ ಭೋಜನಂ ಲಭಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಗೇಹಸಿತಸುಖೇನ ಸುಖಿತೋ ಹೋತಿ, ತೇಹಿ ಪತ್ತಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭವಮಾನೋ ವಿಯ ಚರತಿ। **ದುಕ್ಖಿತೇಸು ದುಕ್ಖಿತೋತಿ** ತೇಸಂ ಕೇನಚಿದೇವ ಕಾರಣೇನ ದುಕ್ಖೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಸಯಂ ದ್ವಿಗುಣೇನ ದುಕ್ಖೇನ ದುಕ್ಖಿತೋ ಹೋತಿ। **ಕಿಚ್ಚಕರಣೀಯೇಸೂತಿ** ಕಿಚ್ಚಸಙ್ಖಾತೇಸು ಕರಣೀಯೇಸು। **ತೇಸು ಯೋಗಂ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ** ಉಪಯೋಗಂ ಸಯಂ ತೇಸಂ ಕಿಚ್ಚಾನಂ ಕತ್ತಬ್ಬತಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। **ಕಾಮೇಸೂತಿ** ವತ್ಥುಕಾಮೇಸು। **ಏವಂ ಖೋ, ಗಹಪತಿ, ಕಾಮೇಹಿ ಅರಿತ್ತೋ ಹೋತೀತಿ** ಏವಂ ಕಿಲೇಸಕಾಮೇಹಿ ಅರಿತ್ತೋ ಹೋತಿ ಅನ್ತೋ ಕಾಮಾನಂ ಭಾವೇನ ಅತುಚ್ಛೋ। ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖೋ ತೇಸಂ ಅಭಾವೇನ **ರಿತ್ತೋ** ತುಚ್ಛೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಪುರಕ್ಖರಾನೋತಿ ವಟ್ಟಂ ಪುರತೋ ಕುರುಮಾನೋ। **ಏವಂರೂಪೋ ಸಿಯ**ನ್ತಿಆದೀಸು ದೀಘರಸ್ಸಕಾಳೋದಾತಾದೀಸು ರೂಪೇಸು "ಏವಂರೂಪೋ ನಾಮ ಭವೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಪತ್ಥೇತಿ। ಸುಖಾದೀಸು ವೇದನಾಸು ಏವಂವೇದನೋ ನಾಮ; ನೀಲಸಞ್ಞಾದೀಸು ಸಞ್ಞಾಸು ಏವಂ ಸಞ್ಞೋ ನಾಮ; ಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರಾದೀಸು ಸಙ್ಖಾರೇಸು ಏವಂಸಙ್ಖಾರೋ ನಾಮ; ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಾದೀಸು ವಿಞ್ಞಾಣೇಸು "ಏವಂ ವಿಞ್ಞಾಣೋ ನಾಮ ಭವೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಪತ್ಥೇತಿ।

ಅಪುರಕ್ಖರಾನೋತಿ ವಟ್ಟಂ ಪುರತೋ ಅಕುರುಮಾನೋ। **ಸಹಿತಂ ಮೇ, ಅಸಹಿತಂ ತೇ**ತಿ ತುಯ್ಹಂ ವಚನಂ ಅಸಹಿತಂ ಅಸಿಲಿಟ್ಠಂ, ಮಯ್ಹಂ ಸಹಿತಂ ಸಿಲಿಟ್ಠಂ ಮಧುರಪಾನಸದಿಸಂ। **ಅಧಿಚಿಣ್ಣಂ ತೇ ವಿಪರಾವತ್ತ**ನ್ತಿ ಯಂ ತುಯ್ಹಂ ದೀಘೇನ ಕಾಲೇನ ಪರಿಚಿತಂ ಸುಪ್ಪಗುಣಂ, ತಂ ಮಮ ವಾದಂ ಆಗಮ್ಮ ಸಬ್ಬಂ ಖಣೇನ ವಿಪರಾವತ್ತಂ ನಿವತ್ತಂ। **ಆರೋಪಿತೋ ತೇ ವಾದೋ**ತಿ ತುಯ್ಹಂ ದೋಸೋ ಮಯಾ ಆರೋಪಿತೋ। **ಚರ ವಾದಪ್ಪಮೋಕ್ಖಾಯಾ**ತಿ ತಂ ತಂ ಆಚರಿಯಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಉತ್ತರಿ ಪರಿಯೇಸನ್ತೋ ಇಮಸ್ಸ ವಾದಸ್ಸ ಮೋಕ್ಖಾಯ ಚರ ಆಹಿಣ್ಡಾಹಿ। **ನಿಬ್ಬೇಠೇಹಿ ವಾ ಸಚೇ ಪಹೋಸೀ**ತಿ ಅಥ ಸಯಮೇವ ಪಹೋಸಿ, ಇಧೇವ ನಿಬ್ಬೇಠೇಹೀತಿ। ತತಿಯಂ।

೪. ದುತಿಯಹಾಲಿದ್ದಿಕಾನಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪. ಚತುತ್ಥೇ **ಸಕ್ಕಪಞ್ಹೇ**ತಿ ಚೂಳಸಕ್ಕಪಞ್ಹೇ, ಮಹಾಸಕ್ಕಪಞ್ಹೇಪೇತಂ ವುತ್ತಮೇವ। **ತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಯವಿಮುತ್ತಾ**ತಿ ತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಯೇ ನಿಬ್ಬಾನೇ ತದಾರಮ್ಮಣಾಯ ಫಲವಿಮುತ್ತಿಯಾ ವಿಮುತ್ತಾ। **ಅಚ್ಚನ್ತನಿಟ್ಠಾ**ತಿ ಅನ್ತಂ ಅತಿಕ್ಕನ್ತನಿಟ್ಠಾ ಸತತನಿಟ್ಠಾ। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಚತುತ್ಥಂ।

೫. ಸಮಾಧಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫. ಪಞ್ಚಮೇ **ಸಮಾಧಿ**ನ್ತಿ ಇದಂ ಭಗವಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗತಾಯ ಪರಿಹಾಯನ್ತೇ ದಿಸ್ವಾ, "ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗತಂ ಲಭನ್ತಾನಂ ಇಮೇಸಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಫಾತಿಂ ಗಮಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಞತ್ವಾ ಆಹ। **ಅಭಿನನ್ದತೀ**ತಿ ಪತ್ಥೇತಿ। **ಅಭಿವದತೀ**ತಿ ತಾಯ ಅಭಿನನ್ದನಾಯ "ಅಹೋ ಪಿಯಂ ಇಟ್ಠಂ ಕನ್ತಂ ಮನಾಪ"ನ್ತಿ ವದತಿ। ವಾಚಂ ಅಭಿನನ್ದನ್ತೋಪಿ ಚ ತಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಏವಂ ಲೋಭಂ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತೋ ಅಭಿವದತಿಯೇವ ನಾಮ। **ಅಜ್ಝೋಸಾಯ ತಿಟ್ಠತೀ**ತಿ ಗಿಲಿತ್ವಾ ಪರಿನಿಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಯಾ ರೂಪೇ ನನ್ದೀ**ತಿ ಯಾ ಸಾ ರೂಪೇ ಬಲವಪತ್ಥನಾಸಙ್ಖಾತಾ ನನ್ದೀ। **ತದುಪಾದಾನ**ನ್ತಿ ತಂ ಗಹಣಟ್ಠೇನ ಉಪಾದಾನಂ। **ನಾಭಿನನ್ದತೀ**ತಿ ನ ಪತ್ಥೇತಿ। **ನಾಭಿವದತೀ**ತಿ ಪತ್ಥನಾವಸೇನ ನ "ಇಟ್ಠಂ ಕನ್ತ"ನ್ತಿ ವದತಿ। ವಿಪಸ್ಸನಾಚಿತ್ತೇನ ಚೇತಸಾ "ಅನಿಚ್ಚಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ವಚೀಭೇದಂ ಕರೋನ್ತೋಪಿ ನಾಭಿವದತಿಯೇವ। ಪಞ್ಚಮಂ।

೬. ಪಟಿಸಲ್ಲಾಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬. ಛಟ್ಠೇ **ಪಟಿಸಲ್ಲಾಣೇ**ತಿ ಇದಂ ಭಗವಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಕಾಯವಿವೇಕೇನ ಪರಿಹಾಯನ್ತೇ ದಿಸ್ವಾ "ಕಾಯವಿವೇಕಂ ಲಭನ್ತಾನಂ ಇಮೇಸಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಫಾತಿಂ ಗಮಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಞತ್ವಾ ಆಹ। ಛಟ್ಠಂ।

೭. ಉಪಾದಾಪರಿತಸ್ಸನಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭. ಸತ್ತಮೇ **ಉಪಾದಾಪರಿತಸ್ಸನ**ನ್ತಿ ಗಹಣೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಪರಿತಸ್ಸನಂ। **ಅನುಪಾದಾಅಪರಿತಸ್ಸನ**ನ್ತಿ ಅಗ್ಗಹಣೇನ ಅಪರಿತಸ್ಸನಂ। **ರೂಪವಿಪರಿಣಾಮಾನುಪರಿವತ್ತಿವಿಞ್ಞಾಣಂ ಹೋತೀ**ತಿ "ಮಮ ರೂಪಂ ವಿಪರಿಣತ"ನ್ತಿ ವಾ "ಅಹು ವತ ಮೇತಂ, ದಾನಿ ವತ ಮೇ ನತ್ಥೀ"ತಿ ವಾ ಆದಿನಾ ನಯೇನ ಕಮ್ಮವಿಞ್ಞಾಣಂ ರೂಪಸ್ಸ ಭೇದಾನುಪರಿವತ್ತಿ ಹೋತಿ। **ವಿಪರಿಣಾಮಾನುಪರಿವತ್ತಿಜಾ**ತಿ ವಿಪರಿಣಾಮಸ್ಸ ಅನುಪರಿವತ್ತಿತೋ ವಿಪರಿಣಾಮಾರಮ್ಮಣಚಿತ್ತತೋ ಜಾತಾ। **ಪರಿತಸ್ಸನಾ**

ಧಮ್ಮಸಮುಪ್ಪಾದಾತಿ ತಣ್ಹಾಪರಿತಸ್ಸನಾ ಚ ಅಕುಸಲಧಮ್ಮಸಮುಪ್ಪಾದಾ ಚ। **ಚಿತ್ತನ್ತಿ** ಕುಸಲಚಿತ್ತಂ। **ಪರಿಯಾದಾಯ ತಿಟ್ಠನ್ತೀತಿ** ಪರಿಯಾದಿಯಿತ್ವಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ। **ಉತ್ತಾಸವಾತಿ** ಸಉತ್ತಾಸೋ। **ವಿಘಾತವಾತಿ** ಸವಿಘಾತೋ ಸದುಕ್ಖೋ। **ಅಪೇಕ್ಖವಾತಿ** ಸಾಲಯೋ। **ಉಪಾದಾಯ ಚ ಪರಿತಸ್ಸತೀತಿ** ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಪರಿತಸ್ಸಕೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। **ನ ರೂಪವಿಪರಿಣಾಮಾನುಪರಿವತ್ತೀತಿ** ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಕಮ್ಮವಿಞ್ಞಾಣಮೇವ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ರೂಪಭೇದಾನುಪರಿವತ್ತಿ ನ ಹೋತೀತಿ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಸತ್ತಮಂ।

೮. ದುತಿಯಉಪಾದಾಪರಿತಸ್ಸನಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮. ಅಟ್ಠಮೇ ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ದೇಸನಾ ಕತಾ। ಇತಿ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಚತೂಸು ಸುತ್ತೇಸು ವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಮೇವ ಕಥಿತಂ। ಅಟ್ಠಮಂ।

೯. ಕಾಲತ್ತಯಅನಿಚ್ಚಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯. ನವಮೇ **ಕೋ ಪನ ವಾದೋ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸಾತಿ** ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಮ್ಹಿ ಕಥಾವ ಕಾ, ಅನಿಚ್ಚಮೇವ ತಂ। ತೇ ಕಿರ ಭಿಕ್ಖೂ ಅತೀತಾನಾಗತಂ ಅನಿಚ್ಚನ್ತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ಕಿಲಮಿಂಸು, ಅಥ ನೇಸಂ ಇತೋ ಅತೀತಾನಾಗತೇಪಿ "ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ಅನಿಚ್ಚ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚಮಾನೇ ಬುಜ್ಝಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಸತ್ಥಾ ಪುಗ್ಗಲಜ್ಝಾಸಯೇನ ಇಮಂ ದೇಸನಂ ದೇಸೇಸಿ। ನವಮಂ।

೧೦-೧೧. ಕಾಲತ್ತಯದುಕ್ಖಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೦-೧೧. ದಸಮೇಕಾದಸಮಾನಿ **ದುಕ್ಖಂ ಅನತ್ತಾತಿ** ಪದೇಹಿ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ತಥಾರೂಪೇನೇವ ಪುಗ್ಗಲಜ್ಝಾಸಯೇನ ಕಥಿತಾನೀತಿ। ದಸಮೇಕಾದಸಮಾನಿ।

ನಕುಲಪಿತುವಗ್ಗೋ ಪಠಮೋ।

೨. ಅನಿಚ್ಚವಗ್ಗೋ

೧-೧೦. ಅನಿಚ್ಚಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೨-೨೧. ಅನಿಚ್ಚವಗ್ಗೇ ಪರಿಯೋಸಾನಸುತ್ತಂ ಪುಚ್ಛಾವಸಿಕಂ, ಸೇಸಾನಿ ತಥಾ ತಥಾ ಬುಜ್ಝನಕಾನಜ್ಝಾ ವಸೇನ ದೇಸಿತಾನೀತಿ। ಪಠಮಾದೀನಿ।

ಅನಿಚ್ಚವಗ್ಗೋ ದುತಿಯೋ।

೩. ಭಾರವಗ್ಗೋ

೧. ಭಾರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೨. ಭಾರವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾತಿಸ್ಸ ವಚನೀಯನ್ತಿ** ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ ಇತಿ ಅಸ್ಸ ವಚನೀಯಂ, ಏವಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಾರೋತಿ** ಯೇ ಇಮೇ ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ, ಅಯಂ ಭಾರೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಕೇನಟ್ಠೇನಾತಿ? ಪರಿಹಾರಭಾರಿಯಟ್ಠೇನ। ಏತೇಸಞ್ಹಿ ಠಾಪನಗಮನನಿಸೀದಾಪನನಿಪಜ್ಜಾಪನನ್ಹಾಪನಮಣ್ಡನಖಾದಾಪನಭುಞ್ಜಾಪನಾದಿಪರಿಹಾರೋ ಭಾರಿಯೋತಿ

ಪರಿಹಾರಭಾರಿಯಟ್ಠೇನ ಭಾರೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಏವಂನಾಮೋ**ತಿ ತಿಸ್ಸೋ ದತ್ತೋತಿಆದಿನಾಮೋ। **ಏವಂಗೋತ್ತೋ**ತಿ ಕಚ್ಚಾಯನೋ ವಚ್ಛಾಯನೋತಿಆದಿಗೋತ್ತೋ। ಇತಿ ವೋಹಾರಮತ್ತಸಿದ್ಧಂ ಪುಗ್ಗಲಂ "ಭಾರಹಾರೋ"ತಿ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತಿ। ಪುಗ್ಗಲೋ ಹಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕ್ಖಣೇಯೇವ ಖನ್ಧಭಾರಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ದಸಪಿ ವಸ್ಸಾನಿ ವೀಸತಿಪಿ ವಸ್ಸಸತಮ್ಪೀತಿ ಯಾವಜೀವಂ ಇಮಂ ಖನ್ಧಭಾರಂ ನ್ಹಾಪೇನ್ತೋ ಭೋಜೇನ್ತೋ ಮುದುಸಮ್ಫಸ್ಸಮಞ್ಚಪೀಠೇಸು ನಿಸೀದಾಪೇನ್ತೋ ನಿಪಜ್ಜಾಪೇನ್ತೋ ಪರಿಹರಿತ್ವಾ ಚುತಿಕ್ಖಣೇ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಪುನ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕ್ಖಣೇ ಅಪರಂ ಖನ್ಧಭಾರಂ ಆದಿಯತಿ, ತಸ್ಮಾ ಭಾರಹಾರೋತಿ ಜಾತೋ।

ಪೋನೋಭವಿಕಾತಿ ಪುನಬ್ಭವನಿಬ್ಬತ್ತಿಕಾ। **ನನ್ದೀರಾಗಸಹಗತಾ**ತಿ ನನ್ದಿರಾಗೇನ ಸಹ ಏಕತ್ತಮೇವ ಗತಾ। ತಬ್ಭಾವಸಹಗತಞ್ಹಿ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। **ತತ್ರ ತತ್ರಾಭಿನನ್ದಿನೀ**ತಿ ಉಪಪತ್ತಿಟ್ಠಾನೇ ವಾ ರೂಪಾದೀಸು ವಾ ಆರಮ್ಮಣೇಸು ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಅಭಿನನ್ದನಸೀಲಾವ। **ಕಾಮತಣ್ಹಾ**ದೀಸು ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಿಕೋ ರಾಗೋ ಕಾಮತಣ್ಹಾ ನಾಮ, ರೂಪಾರೂಪಭವರಾಗೋ ಝಾನನಿಕನ್ತಿ ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿಸಹಗತೋ ರಾಗೋತಿ ಅಯಂ ಭವತಣ್ಹಾ ನಾಮ, ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿಸಹಗತೋ ರಾಗೋ ವಿಭವತಣ್ಹಾ ನಾಮ। **ಭಾರಾದಾನ**ನ್ತಿ ಭಾರಗಹಣಂ। ತಣ್ಹಾಯ ಹಿ ಏಸ ಭಾರಂ ಆದಿಯತಿ। **ಅಸೇಸವಿರಾಗನಿರೋಧೋ**ತಿಆದಿ ಸಬ್ಬಂ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। ತಞ್ಹಿ ಆಗಮ್ಮ ತಣ್ಹಾ ಅಸೇಸತೋ ವಿರಜ್ಜತಿ ನಿರುಜ್ಝತಿ ಚಜಿಯತಿ ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜಿಯತಿ ವಿಮುಚ್ಚತಿ, ನತ್ಥಿ ಚೇತ್ಥ ಕಾಮಾಲಯೋ ವಾ ದಿಟ್ಠಾಲಯೋ ವಾತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಏತಾನಿ ನಾಮಾನಿ ಲಭತಿ। **ಸಮೂಲಂ ತಣ್ಹ**ನ್ತಿ ತಣ್ಹಾಯ ಅವಿಜ್ಜಾ ಮೂಲಂ ನಾಮ। **ಅಬ್ಬುಯ್ಹಾ**ತಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ತಂ ಸಮೂಲಕಂ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ। **ನಿಚ್ಛಾತೋ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ**ತಿ ನಿತ್ತಣ್ಹೋ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ ನಾಮಾತಿ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ। ಪಠಮಂ।

೨. ಪರಿಞ್ಞಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೩. ದುತಿಯೇ **ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯೇ**ತಿ ಪರಿಜಾನಿತಬ್ಬೇ, ಸಮತಿಕ್ಕಮಿತಬ್ಬೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪರಿಞ್ಞ**ನ್ತಿ ಅಚ್ಚನ್ತಪರಿಞ್ಞಂ, ಸಮತಿಕ್ಕಮನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ರಾಗಕ್ಖಯೋ**ತಿಆದಿ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ನಾಮಂ। ತಞ್ಹಿ ಅಚ್ಚನ್ತಪರಿಞ್ಞಾ ನಾಮ। ದುತಿಯಂ।

೩. ಅಭಿಜಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೪. ತತಿಯೇ **ಅಭಿಜಾನ**ನ್ತಿ ಅಭಿಜಾನನ್ತೋ। ಇಮಿನಾ ಞಾತಪರಿಞ್ಞಾ ಕಥಿತಾ, ದುತಿಯಪದೇನ ತೀರಣಪರಿಞ್ಞಾ, ತತಿಯಚತುತ್ಥೇಹಿ ಪಹಾನಪರಿಞ್ಞಾತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ತಿಸ್ಸೋ ಪರಿಞ್ಞಾ ಕಥಿತಾತಿ। ತತಿಯಂ।

೪-೯. ಛನ್ದರಾಗಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೨೫-೩೦. ಚತುತ್ಥಾದೀನಿ ಧಾತುಸಂಯುತ್ತೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಪನೇತ್ಥ ಪಞ್ಚಮಛಟ್ಠಸತ್ತಮೇಸು ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಕಥಿತಾನಿ, ಅಟ್ಠಮನವಮೇಸು ವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಂ। ಚತುತ್ಥಾದೀನಿ।

೧೦. ಅಘಮೂಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೧. ದಸಮೇ **ಅಘ**ನ್ತಿ ದುಕ್ಖಂ। ಏವಮೇತ್ಥ ದುಕ್ಖಲಕ್ಖಣಮೇವ ಕಥಿತಂ। ದಸಮಂ।

೧೧. ಪಭಙ್ಗುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೨. ಏಕಾದಸಮೇ **ಪಭಙ್ಗು**ನ್ತಿ ಪಭಿಜ್ಜನಸಭಾವಂ। ಏವಮಿಧ ಅನಿಚ್ಚಲಕ್ಖಣಮೇವ ಕಥಿತನ್ತಿ। ಏಕಾದಸಮಂ।

ಭಾರವಗ್ಗೋ ತತಿಯೋ।

೪. ನತುಮ್ಹಾಕವಗ್ಗೋ

೧. ನತುಮ್ಹಾಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೩. ನತುಮ್ಹಾಕವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಪಜಹಥಾತಿ** ಛನ್ದರಾಗಪ್ಪಹಾನೇನ ಪಜಹಥ। ತಿಣಾದೀಸು **ತಿಣಂ** ನಾಮ ಅನ್ತೋಫೇಗ್ಗು ಬಹಿಸಾರಂ ತಾಲನಾಳಿಕೇರಾದಿ। **ಕಟ್ಠಂ** ನಾಮ ಅನ್ತೋಸಾರಂ ಬಹಿಫೇಗ್ಗು ಖದಿರಸಾಲಸಾಕಪನಸಾದಿ। **ಸಾಖಾ** ನಾಮ ರುಕ್ಖಸ್ಸ ಬಾಹಾ ವಿಯ ನಿಕ್ಖನ್ತಾ। **ಪಲಾಸಂ** ನಾಮ ತಾಲನಾಳಿಕೇರಪಣ್ಣಾದಿ। ಪಠಮಂ।

೨. ದುತಿಯನತುಮ್ಹಾಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೪. ದುತಿಯಂ ವಿನಾ ಉಪಮಾಯ ಬುಜ್ಝನಕಾನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯೇನ ವುತ್ತಂ। ದುತಿಯಂ।

೩. ಅಞ್ಞತರಭಿಕ್ಖುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೫. ತತಿಯೇ **ರೂಪಞ್ಚೇ, ಭನ್ತೇ, ಅನುಸೇತೀತಿ** ಯದಿ ರೂಪಂ ಅನುಸೇತಿ। **ತೇನ ಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ** ಕಾಮರಾಗಾದೀಸು ಯೇನ ಅನುಸಯೇನ ತಂ ರೂಪಂ ಅನುಸೇತಿ, ತೇನೇವ ಅನುಸಯೇನ "ರತ್ತೋ ದುಟ್ಠೋ ಮೂಳ್ಹೋ"ತಿ ಪಣ್ಣತ್ತಿಂ ಗಚ್ಛತಿ। **ನ ತೇನ ಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ** ತೇನ ಅಭೂತೇನ ಅನುಸಯೇನ "ರತ್ತೋ ದುಟ್ಠೋ ಮೂಳ್ಹೋ"ತಿ ಸಙ್ಖಂ ನ ಗಚ್ಛತೀತಿ। ತತಿಯಂ।

೪. ದುತಿಯಅಞ್ಞತರಭಿಕ್ಖುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೬. ಚತುತ್ಥೇ **ತಂ ಅನುಮೀಯತೀತಿ** ತಂ ಅನುಸಯಿತಂ ರೂಪಂ ಮರನ್ತೇನ ಅನುಸಯೇನ ಅನುಮರತಿ। ನ ಹಿ ಆರಮ್ಮಣೇ ಭಿಜ್ಜಮಾನೇ ತದಾರಮ್ಮಣಾ ಧಮ್ಮಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ। **ಯಂ ಅನುಮೀಯತೀತಿ** ಯಂ ರೂಪಂ ಯೇನ ಅನುಸಯೇನ ಅನುಮರತಿ। **ತೇನ ಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ** ತೇನ ಅನುಸಯೇನ "ರತ್ತೋ ದುಟ್ಠೋ ಮೂಳ್ಹೋ"ತಿ ಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಅಥ ವಾ **ಯನ್ತಿ** ಕರಣವಚನಮೇತಂ, ಯೇನ ಅನುಸಯೇನ ಅನುಮೀಯತಿ, ತೇನ "ರತ್ತೋ ದುಟ್ಠೋ ಮೂಳ್ಹೋ"ತಿ ಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಚತುತ್ಥಂ।

೫-೬. ಆನನ್ದಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೩೭-೩೮. ಪಞ್ಚಮೇ **ಠಿತಸ್ಸ ಅಞ್ಞಥತ್ತಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ** ಧರಮಾನಸ್ಸ ಜೀವಮಾನಸ್ಸ ಜರಾ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। **ಠಿತೀತಿ** ಹಿ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಸಙ್ಖಾತಾಯ ಅನುಪಾಲನಾಯ ನಾಮಂ। **ಅಞ್ಞಥತ್ತನ್ತಿ** ಜರಾಯ। ತೇನಾಹು ಪೋರಾಣಾ -

"ಉಪ್ಪಾದೋ ಜಾತಿ ಅಕ್ಖಾತೋ, ಭಙ್ಗೋ ವುತ್ತೋ ವಯೋತಿ ಚ।
ಅಞ್ಞಥತ್ತಂ ಜರಾ ವುತ್ತಾ, ಠಿತೀ ಚ ಅನುಪಾಲನಾ"ತಿ॥

ಏವಂ ಏಕೇಕಸ್ಸ ಖನ್ಧಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಜರಾಭಙ್ಗಸಙ್ಖಾತಾನಿ ತೀಣಿ ಲಕ್ಖಣಾನಿ ಹೋನ್ತಿ ಯಾನಿ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ "ತೀಣಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಙ್ಖತಸ್ಸ ಸಙ್ಖತಲಕ್ಖಣಾನೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೪೭)।

ತತ್ಥ ಸಙ್ಖತಂ ನಾಮ ಪಚ್ಚಯನಿಬ್ಬತ್ತೋ ಯೋ ಕೋಚಿ ಸಙ್ಖಾರೋ। ಸಙ್ಖಾರೋ ಚ ನ ಲಕ್ಖಣಂ, ಲಕ್ಖಣಂ ನ ಸಙ್ಖಾರೋ, ನ ಚ ಸಙ್ಖಾರೇನ ವಿನಾ ಲಕ್ಖಣಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತುಂ ಸಕ್ಕಾ, ನಾಪಿ ಲಕ್ಖಣಂ ವಿನಾ ಸಙ್ಖಾರೋ, ಲಕ್ಖಣೇನ ಪನ ಸಙ್ಖಾರೋ ಪಾಕಟೋ ಹೋತಿ। ಯಥಾ ಹಿ ನ ಚ ಗಾವೀಯೇವ ಲಕ್ಖಣಂ, ಲಕ್ಖಣಮೇವ ನ ಗಾವೀ, ನಾಪಿ ಗಾವಿಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಲಕ್ಖಣಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತುಂ ಸಕ್ಕಾ, ನಾಪಿ ಲಕ್ಖಣಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಗಾವಿಂ, ಲಕ್ಖಣೇನ ಪನ ಗಾವೀ ಪಾಕಟಾ ಹೋತಿ, ಏವಂಸಮ್ಪದಮಿದಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ತತ್ಥ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಉಪ್ಪಾದಕ್ಖಣೇ ಸಙ್ಖಾರೋಪಿ ಉಪ್ಪಾದಲಕ್ಖಣಮ್ಪಿ ಕಾಲಸಙ್ಖಾತೋ ತಸ್ಸ ಖಣೋಪಿ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। "ಉಪ್ಪಾದೋಪೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಸಙ್ಖಾರೋಪಿ ಜರಾಲಕ್ಖಣಮ್ಪಿ ಕಾಲಸಙ್ಖಾತೋ ತಸ್ಸ ಖಣೋಪಿ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಭಙ್ಗಕ್ಖಣೇ ಸಙ್ಖಾರೋಪಿ ತಂಲಕ್ಖಣಮ್ಪಿ ಕಾಲಸಙ್ಖಾತೋ ತಸ್ಸ ಖಣೋಪಿ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಅಪರೇ ಪನ ವದನ್ತಿ "ಅರೂಪಧಮ್ಮಾನಂ ಜರಾಖಣೋ ನಾಮ ನ ಸಕ್ಕಾ ಪಞ್ಞಾಪೇತುಂ, ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಚ 'ವೇದನಾಯ ಉಪ್ಪಾದೋ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ವಯೋ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಠಿತಾಯ ಅಞ್ಞಥತ್ತಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀ'ತಿ ವದನ್ತೋ ಅರೂಪಧಮ್ಮಾನಮ್ಪಿ ತೀಣಿ ಲಕ್ಖಣಾನಿ ಪಞ್ಞಾಪೇತಿ, ತಾನಿ ಅತ್ಥಿಕ್ಖಣಂ ಉಪಾದಾಯ ಲಬ್ಭನ್ತೀ"ತಿ ವತ್ವಾ –

"ಅತ್ಥಿತಾ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ, ಠಿತಿ ನಾಮ ಪವುಚ್ಚತಿ।
ತಸ್ಸೇವ ಭೇದೋ ಮರಣಂ, ಸಬ್ಬದಾ ಸಬ್ಬಪಾಣಿನ"ನ್ತಿ॥ –

ಇಮಾಯ ಆಚರಿಯಗಾಥಾಯ ತಮತ್ಥಂ ಸಾಧೇನ್ತಿ। ಅಥ ವಾ ಸನ್ತತಿವಸೇನ ಠಾನಂ ಠಿತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಚ ವದನ್ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಸುತ್ತೇ ಅಯಂ ವಿಸೇಸೋ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ಆಚರಿಯಮತಿಯಾ ಸುತ್ತಂ ಅಪಟಿಬಾಹೇತ್ವಾ ಸುತ್ತಮೇವ ಪಮಾಣಂ ಕತ್ತಬ್ಬಂ। ಛಟ್ಠಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಪಞ್ಚಮಛಟ್ಠಾನಿ।

೭-೧೦. ಅನುಧಮ್ಮಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೩೯-೪೨. ಸತ್ತಮೇ **ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸಾ**ತಿ ನವನ್ನಂ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಾನಂ ಅನುಲೋಮಧಮ್ಮಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ। **ಅಯಮನುಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಅಯಂ ಅನುಲೋಮಧಮ್ಮೋ ಹೋತಿ। **ನಿಬ್ಬಿದಾಬಹುಲೋ**ತಿ ಉಕ್ಕಣ್ಠನಬಹುಲೋ ಹುತ್ವಾ। **ಪರಿಜಾನಾತೀ**ತಿ ತೀಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾಹಿ ಪರಿಜಾನಾತಿ। **ಪರಿಮುಚ್ಚತೀ**ತಿ ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ಪಹಾನಪರಿಞ್ಞಾಯ ಪರಿಮುಚ್ಚತಿ। ಏವಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಮಗ್ಗೋವ ಕಥಿತೋ ಹೋತಿ, ತಥಾ ಇತೋ ಪರೇಸು ತೀಸು। ಇಧ ಪನ ಅನುಪಸ್ಸನಾ ಅನಿಯಮಿತಾ, ತೇಸು ನಿಯಮಿತಾ। ತಸ್ಮಾ ಇಧಾಪಿ ಸಾ ತತ್ಥ ನಿಯಮಿತವಸೇನೇವ ನಿಯಮೇತಬ್ಬಾ। ನ ಹಿ ಸಕ್ಕಾ ತೀಸು ಅಞ್ಞತರಂ ಅನುಪಸ್ಸನಂ ವಿನಾ ನಿಬ್ಬಿನ್ದಿತುಂ ಪರಿಜಾನಿತುಂ ವಾತಿ। ಸತ್ತಮಾದೀನಿ।

ನತುಮ್ಹಾಕವಗ್ಗೋ ಚತುತ್ಥೋ।

೫. ಅತ್ತದೀಪವಗ್ಗೋ

೧. ಅತ್ತದೀಪಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೩. ಅತ್ತದೀಪವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಅತ್ತದೀಪಾ**ತಿ ಅತ್ತಾನಂ ದೀಪಂ ತಾಣಂ ಲೇಣಂ ಗತಿಂ ಪರಾಯಣಂ ಪತಿಟ್ಠಂ ಕತ್ವಾ ವಿಹರಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅತ್ತಸರಣಾ**ತಿ ಇದಂ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ಅನಞ್ಞಸರಣಾ**ತಿ ಇದಂ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಸರಣಪಟಿಕ್ಖೇಪವಚನಂ। ನ ಹಿ ಅಞ್ಞೋ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಸರಣಂ ಹೋತಿ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ವಾಯಾಮೇನ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಅಸಿಜ್ಝನತೋ, ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ –

"ಅತ್ತಾ ಹಿ ಅತ್ತನೋ ನಾಥೋ,
ಕೋ ಹಿ ನಾಥೋ ಪರೋ ಸಿಯಾ"ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೧೬೦)।

ತೇನಾಹ "ಅನಞ್ಞಸರಣಾ"ತಿ। ಕೋ ಪನೇತ್ಥ ಅತ್ತಾ ನಾಮ? ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರೋ ಧಮ್ಮೋ। ತೇನೇವಾಹ – "ಧಮ್ಮದೀಪಾ ಧಮ್ಮಸರಣಾ ಅನಞ್ಞಸರಣಾ"ತಿ। **ಯೋನೀ**ತಿ ಕಾರಣಂ – "ಯೋನಿ ಹೇಸಾ, ಭೂಮಿಜ, ಫಲಸ್ಸ ಅಧಿಗಮಾಯಾ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೨೨೬) ವಿಯ। **ಕಿಂಪಹೋತಿಕಾ**ತಿ ಕಿಂಪಭುತಿಕಾ, ಕುತೋ ಪಭವನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ? **ರೂಪಸ್ಸ ತ್ವೇವಾ**ತಿ ಇದಂ ತೇಸಂಯೇವ

ಸೋಕಾದೀನಂ ಪಹಾನದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಆರದ್ಧಂ। **ನ ಪರಿತಸ್ಸತೀ**ತಿ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ ನ ಗಹತಿ। **ತದಙ್ಗನಿಬ್ಬುತೋ**ತಿ ತೇನ ವಿಪಸ್ಸನಙ್ಗೇನ ಕಿಲೇಸಾನಂ ನಿಬ್ಬುತತ್ತಾ ತದಙ್ಗನಿಬ್ಬುತೋ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ವಿಪಸ್ಸನಾವ ಕಥಿತಾ। ಪಠಮಂ।

೨. ಪಟಿಪದಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೪. ದುತಿಯೇ **ದುಕ್ಖಸಮುದಯಗಾಮಿನೀ ಸಮನುಪಸ್ಸನಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಸಕ್ಕಾಯೋ ದುಕ್ಖಂ, ತಸ್ಸ ಚ ಸಮುದಯಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ ನಾಮ "ರೂಪಂ ಅತ್ತತೋ ಸಮನುಪಸ್ಸತೀ"ತಿ ಏವಂ ದಿಟ್ಠಿಸಮನುಪಸ್ಸನಾ ವುತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ದುಕ್ಖಸಮುದಯಗಾಮಿನೀ ಸಮನುಪಸ್ಸನಾತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ಹೋತಿ। **ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಸಮನುಪಸ್ಸನಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಸಹ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಚತುಮಗ್ಗಞಾಣಂ "ಸಮನುಪಸ್ಸನಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಇತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಂ ಕಥಿತಂ। ದುತಿಯಂ।

೩. ಅನಿಚ್ಚಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೫. ತತಿಯೇ **ಸಮ್ಮಪ್ಪಞ್ಞಾಯ ದಟ್ಠಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಸಹ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ವಿರಜ್ಜತಿ ವಿಮುಚ್ಚತೀ**ತಿ ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ವಿರಜ್ಜತಿ, ಫಲಕ್ಖಣೇ ವಿಮುಚ್ಚತಿ। **ಅನುಪಾದಾಯ ಆಸವೇಹೀ**ತಿ ಅನುಪ್ಪಾದನಿರೋಧೇನ ನಿರುದ್ಧೇಹಿ ಆಸವೇಹಿ ಅಗಹೇತ್ವಾ ಇತಿ ವಿಮುಚ್ಚತಿ। **ರೂಪಧಾತುಯಾ**ತಿಆದಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ಸಹ ಫಲೇನ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣದಸ್ಸನತ್ಥನ್ತಿಪಿ ವದನ್ತಿಯೇವ। **ಠಿತ**ನ್ತಿ ಉಪರಿ ಕತ್ತಬ್ಬಕಿಚ್ಚಾಭಾವೇನ ಠಿತಂ। **ಠಿತತ್ತಾ ಸನ್ತುಸ್ಸಿತ**ನ್ತಿ ಪತ್ತಬ್ಬಂ ಪತ್ತಭಾವೇನ ಸನ್ತುಟ್ಠಂ। **ಪಚ್ಚತ್ತಂಯೇವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತೀ**ತಿ ಸಯಮೇವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತಿ। ತತಿಯಂ।

೪. ದುತಿಯಅನಿಚ್ಚಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೬. ಚತುತ್ಥೇ **ಪುಬ್ಬನ್ತಾನುದಿಟ್ಠಿಯೋ**ತಿ ಪುಬ್ಬನ್ತಂ ಅನುಗತಾ ಅಟ್ಠಾರಸ ದಿಟ್ಠಿಯೋ ನ ಹೋನ್ತಿ। **ಅಪರನ್ತಾನುದಿಟ್ಠಿಯೋ**ತಿ ಅಪರನ್ತಂ ಅನುಗತಾ ಚತುಚತ್ತಾಲೀಸ ದಿಟ್ಠಿಯೋ ನ ಹೋನ್ತಿ। **ಥಾಮಸೋ ಪರಾಮಾಸೋ**ತಿ ದಿಟ್ಠಿಥಾಮಸೋ ಚೇವ ದಿಟ್ಠಿಪರಾಮಾಸೋ ಚ ನ ಹೋತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಪಠಮಮಗ್ಗೋ ದಸ್ಸಿತೋ। ಇದಾನಿ ಸಹ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ತಯೋ ಮಗ್ಗೇ ಚ ಫಲಾನಿ ಚ ದಸ್ಸೇತುಂ **ರೂಪಸ್ಮಿ**ನ್ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। ಅಥ ವಾ ದಿಟ್ಠಿಯೋ ನಾಮ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಏವ ಪಹೀನಾ, ಇದಂ ಪನ ಉಪರಿ ಸಹ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗೇ ದಸ್ಸೇತುಂ ಆರದ್ಧಂ। ಚತುತ್ಥಂ।

೫. ಸಮನುಪಸ್ಸನಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೭. ಪಞ್ಚಮೇ **ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೇ ಸಮನುಪಸ್ಸನ್ತಿ ಏತೇಸಂ ವಾ ಅಞ್ಞತರ**ನ್ತಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಗಾಹವಸೇನ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧೇ ಸಮನುಪಸ್ಸನ್ತಿ, ಅಪರಿಪುಣ್ಣಗಾಹವಸೇನ ಏತೇಸಂ ಅಞ್ಞತರಂ। **ಇತಿ ಅಯಞ್ಚೇವ ಸಮನುಪಸ್ಸನಾ**ತಿ ಇತಿ ಅಯಞ್ಚ ದಿಟ್ಠಿಸಮನುಪಸ್ಸನಾ। **ಅಸ್ಮೀತಿ ಚಸ್ಸ ಅವಿಗತಂ ಹೋತೀ**ತಿ ಯಸ್ಸ ಅಯಂ ಸಮನುಪಸ್ಸನಾ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಅಸ್ಮೀತಿ ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿಸಙ್ಖಾತಂ ಪಪಞ್ಚತ್ತಯಂ ಅವಿಗತಮೇವ ಹೋತಿ। **ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಅವಕ್ಕನ್ತಿ ಹೋತೀ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಕಿಲೇಸಜಾತೇ ಸತಿ ಕಮ್ಮಕಿಲೇಸಪಚ್ಚಯಾನಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ ಹೋತಿ।

ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮನೋತಿ ಇದಂ ಕಮ್ಮಮನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಧಮ್ಮಾ**ತಿ ಆರಮ್ಮಣಂ। **ಅವಿಜ್ಜಾಧಾತೂ**ತಿ ಜವನಕ್ಖಣೇ ಅವಿಜ್ಜಾ। **ಅವಿಜ್ಜಾಸಮ್ಫಸ್ಸಜೇನಾ**ತಿ ಅವಿಜ್ಜಾಸಮ್ಪಯುತ್ತಫಸ್ಸತೋ ಜಾತೇನ। ಅಪಿಚ **ಮನೋ**ತಿ ಭವಙ್ಗಕ್ಖಣೇ ವಿಪಾಕಮನೋಧಾತು, ಆವಜ್ಜನಕ್ಖಣೇ ಕಿರಿಯಮನೋಧಾತು। **ಧಮ್ಮಾ**ದಯೋ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಾವ। **ಅಸ್ಮೀತಿಪಿಸ್ಸ ಹೋತೀ**ತಿ ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ಅಸ್ಮೀತಿ ಏವಮ್ಪಿಸ್ಸ ಹೋತಿ। ಇತೋ ಪರೇಸು **ಅಯಮಹಮಸ್ಮೀ**ತಿ ರೂಪಾದೀಸು ಕಿಞ್ಚಿದೇವ ಧಮ್ಮಂ ಗಹೇತ್ವಾ "ಅಯಂ ಅಹಮಸ್ಮೀ"ತಿ ಅತ್ತದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ವುತ್ತಂ। **ಭವಿಸ್ಸ**ನ್ತಿ ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿವಸೇನ। **ನ ಭವಿಸ್ಸ**ನ್ತಿ ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿವಸೇನ। **ರೂಪೀ ಭವಿಸ್ಸ**ನ್ತಿಆದೀನಿ ಸಬ್ಬಾನಿ

ಸಸ್ಸತಮೇವ ಭಜನ್ತಿ। **ಅಥೇತ್ಥಾ**ತಿ ಅಥ ತೇನೇವಾಕಾರೇನ ಠಿತೇಸು ಏತೇಸು ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು। **ಅವಿಜ್ಜಾ ಪಹೀಯತೀ**ತಿ ಚತೂಸು ಸಚ್ಚೇಸು ಅಞ್ಞಾಣಭೂತಾ ಅವಿಜ್ಜಾ ಪಹೀಯತಿ। **ವಿಜ್ಜಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ**ತಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗವಿಜ್ಜಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಏವಮೇತ್ಥ ಅಸ್ಮೀತಿ ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿಯೋ। ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಪಞ್ಚನ್ನಞ್ಚ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಅನ್ತರೇ ಏಕೋ ಸನ್ಧಿ, ವಿಪಾಕಮನಂ ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಪಕ್ಖಿಕಂ ಕತ್ವಾ ಪಞ್ಚನ್ನಞ್ಚ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಚ ಅನ್ತರೇ ಏಕೋ ಸನ್ಧೀತಿ। ಇತಿ ತಯೋ ಪಪಞ್ಚಾ ಅತೀತೋ ಅದ್ಧಾ, ಇನ್ದ್ರಿಯಾದೀನಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೋ ಅದ್ಧಾ, ತತ್ಥ ಕಮ್ಮಮನಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಅನಾಗತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ ದಸ್ಸಿತೋತಿ। ಪಞ್ಚಮಂ।

೬. ಖನ್ಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೮. ಛಟ್ಠೇ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋ ಕಾಮಾವಚರೋ, ಚತ್ತಾರೋ ಖನ್ಧಾ ಚತುಭೂಮಕಾ। **ಸಾಸವ**ನ್ತಿ ಆಸವಾನಂ ಆರಮ್ಮಣಭಾವೇನ ಪಚ್ಚಯಭೂತಂ। **ಉಪಾದಾನಿಯ**ನ್ತಿ ತಥೇವ ಚ ಉಪಾದಾನಾನಂ ಪಚ್ಚಯಭೂತಂ। ವಚನತ್ಥೋ ಪನೇತ್ಥ - ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಪವತ್ತೇಹಿ ಸಹ ಆಸವೇಹೀತಿ **ಸಾಸವಂ**। ಉಪಾದಾತಬ್ಬನ್ತಿ **ಉಪಾದಾನಿಯಂ**। ಇಧಾಪಿ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋ ಕಾಮಾವಚರೋ, ಅವಸೇಸಾ ತೇಭೂಮಕಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಚಾರವಸೇನ ವುತ್ತಾ। ಏವಮೇತ್ಥ ರೂಪಂ ರಾಸಟ್ಠೇನ ಖನ್ಧೇಸು ಪವಿಟ್ಠಂ, ಸಾಸವರಾಸಟ್ಠೇನ ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೇಸು। ವೇದನಾದಯೋ ಸಾಸವಾಪಿ ಅತ್ಥಿ, ಅನಾಸವಾಪಿ ಅತ್ಥಿ। ತೇ ರಾಸಟ್ಠೇನ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಖನ್ಧೇಸು ಪವಿಟ್ಠಾ, ತೇಭೂಮಕಾ ಪನೇತ್ಥ ಸಾಸವಟ್ಠೇನ ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೇಸು ಪವಿಟ್ಠಾತಿ। ಛಟ್ಠಂ।

೭-೮. ಸೋಣಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೪೯-೫೦. ಸತ್ತಮೇ **ಸೇಯ್ಯೋಹಮಸ್ಮೀ**ತಿ ವಿಸಿಟ್ಠೋ ಉತ್ತಮೋ ಅಹಮಸ್ಮಿ। **ಕಿಮಞ್ಞತ್ರ ಯಥಾಭೂತಸ್ಸ ಅದಸ್ಸನಾ**ತಿ ಯಥಾಭೂತಸ್ಸ ಅದಸ್ಸನತೋ ಅಞ್ಞಂ ಕಿಂ ಭವೇಯ್ಯ? ಅದಸ್ಸನಂ ಅಞ್ಞಾಣಮೇವ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇದಾನಿಸ್ಸ ತೇ ಪರಿವಟ್ಟಂ ವಜಿರಭೇದದೇಸನಂ ಆರಭನ್ತೋ **ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಸಿ ಸೋಣೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಅಟ್ಠಮಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಸತ್ತಮಅಟ್ಠಮಾನಿ।

೯-೧೦. ನನ್ದಿಕ್ಖಯಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೫೧-೫೨. ನವಮದಸಮೇಸು **ನನ್ದಿಕ್ಖಯಾ ರಾಗಕ್ಖಯೋ, ರಾಗಕ್ಖಯಾ ನನ್ದಿಕ್ಖಯೋ**ತಿ ಇದಂ ನನ್ದೀತಿ ವಾ ರಾಗೋತಿ ವಾ ಇಮೇಸಂ ಅತ್ಥತೋ ನಿನ್ನಾನಾಕರಣತಾಯ ವುತ್ತಂ। ನಿಬ್ಬಿದಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ವಾ ನಿಬ್ಬಿನ್ದನ್ತೋ ನನ್ದಿಂ ಪಜಹತಿ, ವಿರಾಗಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ವಿರಜ್ಜನ್ತೋ ರಾಗಂ ಪಜಹತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ನಿಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ''ರಾಗಕ್ಖಯಾ ನನ್ದಿಕ್ಖಯೋ''ತಿ ಇಧ ಮಗ್ಗಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ''ನನ್ದಿರಾಗಕ್ಖಯಾ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುತ್ತ''ನ್ತಿ ಫಲಂ ದಸ್ಸಿತನ್ತಿ। ನವಮದಸಮಾನಿ।

ಅತ್ತದೀಪವಗ್ಗೋ ಪಞ್ಚಮೋ।

ಮೂಲಪಣ್ಣಾಸಕೋ ಸಮತ್ತೋ।

೬. ಉಪಯವಗ್ಗೋ

೧. ಉಪಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೩. ಉಪಯವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಉಪಯೋ**ತಿ ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧೇ ಉಪಗತೋ। **ವಿಞ್ಞಾಣ**ನ್ತಿ ಕಮ್ಮವಿಞ್ಞಾಣಂ। **ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಕಮ್ಮಂ ಜವಾಪೇತ್ವಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿಆಕಡ್ಢನಸಮತ್ಥತಾಯ ವುದ್ಧಿಆದೀನಿ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯ। **ವಿಞ್ಞಾಣುಪಯ**ನ್ತಿ ಪದಸ್ಸ ಅಗ್ಗಹಣೇ ಕಾರಣಂ ವುತ್ತಮೇವ। **ವೋಚ್ಛಿಜ್ಜತಾರಮ್ಮಣ**ನ್ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಆಕಡ್ಢನಸಮತ್ಥತಾಯ ಅಭಾವೇನ ಆರಮ್ಮಣಂ ವೋಚ್ಛಿಜ್ಜತಿ। **ಪತಿಟ್ಠಾ**

ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸಾತಿ ಕಮ್ಮವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಪತಿಟ್ಠಾ ನ ಹೋತಿ। **ತದಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತ**ನ್ತಿ ತಂ ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಂ। **ಅನಭಿಸಙ್ಖಚ್ಚ ವಿಮುತ್ತ**ನ್ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಅನಭಿಸಙ್ಖರಿತ್ವಾ ವಿಮುತ್ತಂ। ಪಠಮಂ।

೨. ಬೀಜಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೪. ದುತಿಯೇ **ಬೀಜಜಾತಾನೀ**ತಿ ಬೀಜಾನಿ। **ಮೂಲಬೀಜ**ನ್ತಿ ವಚಂ ವಚತ್ತಂ ಹಲಿದ್ದಂ ಸಿಙ್ಗಿವೇರನ್ತಿ ಏವಮಾದಿ। **ಖನ್ಧಬೀಜ**ನ್ತಿ ಅಸ್ಸತ್ಥೋ ನಿಗ್ರೋಧೋತಿ ಏವಮಾದಿ। **ಫಲುಬೀಜ**ನ್ತಿ ಉಚ್ಛು ವೇಳು ನಳೋತಿ ಏವಮಾದಿ। **ಅಗ್ಗಬೀಜ**ನ್ತಿ ಅಜ್ಜುಕಂ ಫಣಿಜ್ಜಕನ್ತಿ ಏವಮಾದಿ। **ಬೀಜಬೀಜ**ನ್ತಿ ಸಾಲಿವೀಹಿಆದಿ ಪುಬ್ಬಣ್ಣಞ್ಚೇವ ಮುಗ್ಗಮಾಸಾದಿ ಅಪರಣ್ಣಞ್ಚ। **ಅಖಣ್ಡಾನೀ**ತಿ ಅಭಿನ್ನಾನಿ। ಭಿನ್ನಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಬೀಜಂ ಬೀಜತ್ಥಾಯ ನ ಉಪಕಪ್ಪತಿ। **ಅಪೂತಿಕಾನೀ**ತಿ ಉದಕತೇಮನೇನ ಅಪೂತಿಕಾನಿ। ಪೂತಿಬೀಜಞ್ಹಿ ಬೀಜತ್ಥಾಯ ನ ಉಪಕಪ್ಪತಿ। **ಅವಾತಾತಪಹತಾನೀ**ತಿ ವಾತೇನ ಚ ಆತಪೇನ ಚ ನ ಹತಾನಿ, ನಿರೋಜತಂ ನ ಪಾಪಿತಾನಿ। ನಿರೋಜಞ್ಹಿ ಕಸಟಂ ಬೀಜಂ ಬೀಜತ್ಥಾಯ ನ ಉಪಕಪ್ಪತಿ। **ಸಾರಾದಾನೀ**ತಿ ಗಹಿತಸಾರಾನಿ ಪತಿಟ್ಠಿತಸಾರಾನಿ। ನಿಸ್ಸಾರಞ್ಹಿ ಬೀಜಂ ಬೀಜತ್ಥಾಯ ನ ಉಪಕಪ್ಪತಿ। **ಸುಖಸಯಿತಾನೀ**ತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಮಾಸೇ ಕೋಟ್ಠೇ ಪಕ್ಖಿತ್ತನಿಯಾಮೇನೇವ ಸುಖಂ ಸಯಿತಾನಿ। **ಪಥವೀ**ತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಪತಿಟ್ಠಾನಪಥವೀ। **ಆಪೋ**ತಿ ಉಪರಿಸ್ನೇಹನಆಪೋ। **ಚತಸ್ಸೋ ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿಯೋ**ತಿ ಕಮ್ಮವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಭೂತಾ ರೂಪಾದಯೋ ಚತ್ತಾರೋ ಖನ್ಧಾ। ತೇ ಹಿ ಆರಮ್ಮಣವಸೇನ ಪತಿಟ್ಠಾಭೂತತ್ತಾ ಪಥವೀಧಾತುಸದಿಸಾ। **ನನ್ದಿರಾಗೋ** ಸಿನೇಹನಟ್ಠೇನ ಆಪೋಧಾತುಸದಿಸೋ। **ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಸಾಹಾರ**ನ್ತಿ ಸಪ್ಪಚ್ಚಯಂ ಕಮ್ಮವಿಞ್ಞಾಣಂ। ತಞ್ಹಿ ಬೀಜಂ ವಿಯ ಪಥವಿಯಂ ಆರಮ್ಮಣಪಥವಿಯಂ ವಿರುಹತಿ। ದುತಿಯಂ।

೩. ಉದಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೫. ತತಿಯೇ **ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸೀ**ತಿ ಬಲವಸೋಮನಸ್ಸಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಉದಾನಂ ಉದಾಹರಿ। ಕಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪನೇಸ ಭಗವತೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋತಿ। ಸಾಸನಸ್ಸ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಭಾವಂ। ಕಥಂ? ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ, "ತಯೋಮೇ ಉಪನಿಸ್ಸಯಾ - ದಾನೂಪನಿಸ್ಸಯೋ ಸೀಲೂಪನಿಸ್ಸಯೋ ಭಾವನೂಪನಿಸ್ಸಯೋ ಚಾ"ತಿ। ತೇಸು ದಾನಸೀಲೂಪನಿಸ್ಸಯಾ ದುಬ್ಬಲಾ, ಭಾವನೂಪನಿಸ್ಸಯೋ ಬಲವಾ। ದಾನಸೀಲೂಪನಿಸ್ಸಯಾ ಹಿ ತಯೋ ಮಗ್ಗೇ ಚ ಫಲಾನಿ ಚ ಪಾಪೇನ್ತಿ, ಭಾವನೂಪನಿಸ್ಸಯೋ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪೇತಿ। ಇತಿ ದುಬ್ಬಲೂಪನಿಸ್ಸಯೇ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ ಭಿಕ್ಖು ಘಟೇನ್ತೋ ವಾಯಮನ್ತೋ ಪಞ್ಚೋರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಿ ಬನ್ಧನಾನಿ ಛೇತ್ವಾ ತೀಣಿ ಮಗ್ಗಫಲಾನಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತಿ, "ಅಹೋ ಸಾಸನಂ ನಿಯ್ಯಾನಿಕ"ನ್ತಿ ಆವಜ್ಜೇನ್ತಸ್ಸ ಅಯಂ ಉದಪಾದಿ।

ತತ್ಥ "ದುಬ್ಬಲೂಪನಿಸ್ಸಯೇ ಠತ್ವಾ ಘಟಮಾನೋ ತೀಣಿ ಮಗ್ಗಫಲಾನಿ ಪಾಪುಣಾತೀ"ತಿ ಇಮಸ್ಸತ್ಥಸ್ಸಾವಿಭಾವನತ್ಥಂ **ಮಿಲಕತ್ಥೇರಸ್ಸ** ವತ್ಥು ವೇದಿತಬ್ಬಂ - ಸೋ ಕಿರ ಗಿಹಿಕಾಲೇ ಪಾಣಾತಿಪಾತಕಮ್ಮೇನ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇನ್ತೋ ಅರಞ್ಞೇ ಪಾಸಸತಞ್ಚೇವ ಅದೂಹಲಸತಞ್ಚ ಯೋಜೇಸಿ। ಅಥೇಕದಿವಸಂ ಅಙ್ಗಾರಪಕ್ಕಮಂಸಂ ಖಾದಿತ್ವಾ ಪಾಸಟ್ಠಾನೇಸು ವಿಚರನ್ತೋ ಪಿಪಾಸಾಭಿಭೂತೋ ಏಕಸ್ಸ ಅರಞ್ಞವಾಸಿತ್ಥೇರಸ್ಸ ವಿಹಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಥೇರಸ್ಸ ಚಙ್ಕಮನ್ತಸ್ಸ ಅವಿದೂರೇ ಠಿತಂ ಪಾನೀಯಘಟಂ ವಿವರಿ, ಹತ್ಥತೇಮನಮತ್ತಮ್ಪಿ ಉದಕಂ ನಾದ್ದಸ। ಸೋ ಕುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಆಹ - "ಭಿಕ್ಖು, ಭಿಕ್ಖು ತುಮ್ಹೇ ಗಹಪತಿಕೇಹಿ ದಿನ್ನಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಸುಪಥ, ಪಾನೀಯಘಟೇ ಅಞ್ಜಲಿಮತ್ತಮ್ಪಿ ಉದಕಂ ನ ಠಪೇಥ, ನ ಯುತ್ತಮೇತ"ನ್ತಿ। ಥೇರೋ "ಮಯಾ ಪಾನೀಯಘಟೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ಠಪಿತೋ, ಕಿಂ ನು ಖೋ ಏತ"ನ್ತಿ? ಗನ್ತ್ವಾ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಪರಿಪುಣ್ಣಘಟಂ ದಿಸ್ವಾ ಪಾನೀಯಸಙ್ಖಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಅದಾಸಿ। ಸೋ ದ್ವತ್ತಿಸಙ್ಖಪೂರಂ ಪಿವಿತ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಏವಂ ಪೂರಿತಘಟೋ ನಾಮ ಮಮ ಕಮ್ಮಂ ಆಗಮ್ಮ ತತ್ತಕಪಾಲೋ ವಿಯ ಜಾತೋ। ಕಿಂ ನು ಖೋ ಅನಾಗತೇ ಅತ್ತಭಾವೇ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ? ಸಂವಿಗ್ಗಚಿತ್ತೋ ಧನುಂ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ, "ಪಬ್ಬಾಜೇಥ ಮಂ, ಭನ್ತೇ"ತಿ ಆಹ। ಥೇರೋ ತಚಪಞ್ಚಕಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಆಚಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ತಂ ಪಬ್ಬಾಜೇಸಿ।

ತಸ್ಸ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಬಹೂನಂ ಮಿಗಸೂಕರಾನಂ ಮಾರಿತಟ್ಠಾನಂ ಪಾಸಅದೂಹಲಾನಞ್ಚ ಯೋಜಿತಟ್ಠಾನಂ ಉಪಟ್ಠಾತಿ। ತಂ ಅನುಸ್ಸರತೋ ಸರೀರೇ ದಾಹೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಕೂಟಗೋಣೋ ವಿಯ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಮ್ಪಿ ವೀಥಿಂ ನ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ। ಸೋ "ಕಿಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ ಭಿಕ್ಖುಭಾವೇನಾ"ತಿ ? ಅನಭಿರತಿಯಾ ಪೀಳಿತೋ ಥೇರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಆಹ - "ನ ಸಕ್ಕೋಮಿ, ಭನ್ತೇ, ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕಾತು"ನ್ತಿ। ಅಥ ನಂ ಥೇರೋ "ಹತ್ಥಕಮ್ಮಂ ಕರೋಹೀ"ತಿ ಆಹ। ಸೋ "ಸಾಧು, ಭನ್ತೇ"ತಿ ವತ್ವಾ ಉದುಮ್ಬರಾದಯೋ ಅಲ್ಲರುಕ್ಖೇ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಮಹನ್ತಂ ರಾಸಿಂ ಕತ್ವಾ, "ಇದಾನಿ ಕಿಂ ಕರೋಮೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ? ಝಾಪೇಹಿ ನನ್ತಿ। ಸೋ ಚತೂಸು ದಿಸಾಸು ಅಗ್ಗಿಂ ದತ್ವಾ ಝಾಪೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ, "ಭನ್ತೇ, ನ ಸಕ್ಕೋಮೀ"ತಿ ಆಹ। ಥೇರೋ "ತೇನ ಹಿ ಅಪೇಹೀ"ತಿ ಪಥವಿಂ ದ್ವಿಧಾ ಕತ್ವಾ ಅವೀಚಿತೋ ಖಜ್ಜೋಪನಕಮತ್ತಂ ಅಗ್ಗಿಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಪಕ್ಖಿಪಿ। ಸೋ ತಾವ ಮಹನ್ತಂ ರಾಸಿಂ ಸುಕ್ಖಪಣ್ಣಂ ವಿಯ ಖಣೇನ ಝಾಪೇಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ಥೇರೋ ಅವೀಚಿಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ, "ಸಚೇ ವಿಬ್ಭಮಿಸ್ಸಸಿ, ಏತ್ಥ ಪಚ್ಚಿಸ್ಸಸೀ"ತಿ ಸಂವೇಗಂ ಜನೇಸಿ। ಸೋ ಅವೀಚಿದಸ್ಸನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪವೇಧಮಾನೋ "ನಿಯ್ಯಾನಿಕಂ, ಭನ್ತೇ, ಬುದ್ಧಸಾಸನ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿ, ಆಮಾವುಸೋತಿ। ಭನ್ತೇ, ಬುದ್ಧಸಾಸನಸ್ಸ ನಿಯ್ಯಾನಿಕತ್ತೇ ಸತಿ ಮಿಲಕೋ ಅತ್ತಮೋಕ್ಖಂ ಕರಿಸ್ಸತಿ, ಮಾ ಚಿನ್ತಯಿತ್ಥಾತಿ। ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ ಘಟೇತಿ, ತಸ್ಸ ವತ್ತಪಟಿವತ್ತಂ ಪೂರೇತಿ, ನಿದ್ದಾಯ ಬಾಧಯಮಾನಾಯ ತಿನ್ತಂ ಪಲಾಲಂ ಸೀಸೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಪಾದೇ ಸೋಣ್ಡಿಯಂ ಓತಾರೇತ್ವಾ ನಿಸೀದತಿ। ಸೋ ಏಕದಿವಸಂ ಪಾನೀಯಂ ಪರಿಸ್ಸಾವೇತ್ವಾ ಘಟಂ ಊರುಮ್ಹಿ ಠಪೇತ್ವಾ ಉದಕಮಣಿಕಾನಂ ಪಚ್ಛೇದಂ ಆಗಮಯಮಾನೋ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಅಥ ಖೋ ಥೇರೋ ಸಾಮಣೇರಸ್ಸ ಇಮಂ ಉದ್ದೇಸಂ ದೇತಿ -

"ಉಟ್ಠಾನವತೋ ಸತೀಮತೋ,
ಸುಚಿಕಮ್ಮಸ್ಸ ನಿಸಮ್ಮಕಾರಿನೋ।
ಸಞ್ಞತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಜೀವಿನೋ,
ಅಪ್ಪಮತ್ತಸ್ಸ ಯಸೋಭಿವಡ್ಢತೀ"ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೨೪)।

ಸೋ ಚತುಪ್ಪದಿಕಮ್ಪಿ ತಂ ಗಾಥಂ ಅತ್ತನಿಯೇವ ಉಪನೇಸಿ - "ಉಟ್ಠಾನವತಾ ನಾಮ ಮಾದಿಸೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ। ಸತಿಮತಾಪಿ ಮಾದಿಸೇನೇವ…ಪೇ॰… ಅಪ್ಪಮತ್ತೇನಪಿ ಮಾದಿಸೇನೇವ ಭವಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ। ಏವಂ ತಂ ಗಾಥಂ ಅತ್ತನಿ ಉಪನೇತ್ವಾ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಪದವಾರೇ ಠಿತೋ ಪಞ್ಚೋರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಿ ಸಂಯೋಜನಾನಿ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಅನಾಗಾಮಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ಹಟ್ಠತುಟ್ಠೋ -

"ಅಲ್ಲಂ ಪಲಾಲಪುಞ್ಜಾಹಂ, ಸೀಸೇನಾದಾಯ ಚಙ್ಕಮಿಂ।
ಪತ್ತೋಸ್ಮಿ ತತಿಯಂ ಠಾನಂ, ಏತ್ಥ ಮೇ ನತ್ಥಿ ಸಂಸಯೋ"ತಿ॥ -

ಇಮಂ ಉದಾನಗಾಥಂ ಆಹ। ಏವಂ ದುಬ್ಬಲೂಪನಿಸ್ಸಯೇ ಠಿತೋ ಘಟೇನ್ತೋ ವಾಯಮನ್ತೋ ಪಞ್ಚೋರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಿ ಸಂಯೋಜನಾನಿ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ತೀಣಿ ಮಗ್ಗಫಲಾನಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ - "ನೋ ಚಸ್ಸಂ, ನೋ ಚ ಮೇ ಸಿಯಾ, ನಾಭವಿಸ್ಸ, ನ ಮೇ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಏವಂ ಅಧಿಮುಚ್ಚಮಾನೋ ಭಿಕ್ಖು ಛಿನ್ದೇಯ್ಯ ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಿ ಸಂಯೋಜನಾನೀ"ತಿ।

ತತ್ಥ **ನೋ ಚಸ್ಸಂ, ನೋ ಚ ಮೇ ಸಿಯಾತಿ** ಸಚೇ ಅಹಂ ನ ಭವೇಯ್ಯಂ, ಮಮ ಪರಿಕ್ಖಾರೋಪಿ ನ ಭವೇಯ್ಯ। ಸಚೇ ವಾ ಪನ ಮೇ ಅತೀತೇ ಕಮ್ಮಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋ ನಾಭವಿಸ್ಸ, ಇದಂ ಮೇ ಏತರಹಿ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ ನ ಭವೇಯ್ಯ। **ನಾಭವಿಸ್ಸ, ನ ಮೇ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ** ಇದಾನಿ ಪನ ತಥಾ ಪರಕ್ಕಮಿಸ್ಸಾಮಿ, ಯಥಾ ಮೇ ಆಯತಿಂ ಖನ್ಧಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಕೋ ಕಮ್ಮಸಙ್ಖಾರೋ ನ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಅಸತಿ ಆಯತಿಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿ ನಾಮ ನ ಮೇ ಭವಿಸ್ಸತಿ। **ಏವಂ ಅಧಿಮುಚ್ಚಮಾನೋತಿ** ಏವಂ ಅಧಿಮುಚ್ಚನ್ತೋ ಭಿಕ್ಖು ದುಬ್ಬಲೂಪನಿಸ್ಸಯೇ ಠಿತೋ ಪಞ್ಚೋರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಿ ಸಂಯೋಜನಾನಿ ಛಿನ್ದೇಯ್ಯ। **ಏವಂ ವುತ್ತೇತಿ** ಏವಂ ಸಾಸನಸ್ಸ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಭಾವಂ ಆವಜ್ಜೇನ್ತೇನ ಭಗವತಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಉದಾನೇ ವುತ್ತೇ। **ರೂಪಂ ವಿಭವಿಸ್ಸತೀತಿ** ರೂಪಂ ಭಿಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ। **ರೂಪಸ್ಸ ವಿಭವಾತಿ** ವಿಭವದಸ್ಸನೇನ ಸಹವಿಪಸ್ಸನೇನ। ಸಹವಿಪಸ್ಸನಕಾ ಹಿ ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗಾ ರೂಪಾದೀನಂ ವಿಭವದಸ್ಸನಂ ನಾಮ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ। **ಏವಂ**

ಅಧಿಮುಚ್ಚಮಾನೋ, ಭನ್ತೇ, ಭಿಕ್ಖು ಭಿನ್ದೇಯ್ಯಾತಿ, ಭನ್ತೇ, ಏವಂ ಅಧಿಮುಚ್ಚಮಾನೋ ಭಿಕ್ಖು ಭಿನ್ದೇಯ್ಯೇವ ಪಞ್ಚೋರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಿ ಸಂಯೋಜನಾನಿ। ಕಸ್ಮಾ ನ ಭಿನ್ದಿಸ್ಸತೀತಿ?

ಇದಾನಿ ಉಪರಿ ಮಗ್ಗಫಲಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ **ಕಥಂ ಪನ, ಭನ್ತೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅನನ್ತರಾ**ತಿ ದ್ವೇ ಅನನ್ತರಾನಿ ಆಸನ್ನಾನನ್ತರಞ್ಚ ದೂರಾನನ್ತರಞ್ಚ। ವಿಪಸ್ಸನಾ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಆಸನ್ನಾನನ್ತರಂ ನಾಮ, ಫಲಸ್ಸ ದೂರಾನನ್ತರಂ ನಾಮ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಕಥಂ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಜಾನತೋ ಕಥಂ ಪಸ್ಸತೋ ವಿಪಸ್ಸನಾನನ್ತರಾ 'ಆಸವಾನಂ ಖಯೋ'ತಿ ಸಙ್ಖಂ ಗತಂ ಅರಹತ್ತಫಲಂ ಹೋತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಅತಸಿತಾಯೇ**ತಿ ಅತಸಿತಬ್ಬೇ ಅಭಾಯಿತಬ್ಬೇ ಠಾನಮ್ಹಿ। **ತಾಸಂ ಆಪಜ್ಜತೀ**ತಿ ಭಯಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। **ತಾಸೋ ಹೇಸೋ**ತಿ ಯಾ ಏಸಾ "ನೋ ಚಸ್ಸಂ, ನೋ ಚ ಮೇ ಸಿಯಾ"ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಾ ದುಬ್ಬಲವಿಪಸ್ಸನಾ, ಸಾ ಯಸ್ಮಾ ಅತ್ತಸಿನೇಹಂ ಪರಿಯಾದಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಸ್ಸುತವತೋ ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ ತಾಸೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಸೋ ಹಿ "ಇದಾನಾಹಂ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜಿಸ್ಸಾಮಿ, ನ ದಾನಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅತ್ತಾನಂ ಪಪಾತೇ ಪತನ್ತಂ ವಿಯ ಪಸ್ಸತಿ ಅಞ್ಞತರೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಿಯ। ಲೋಹಪಾಸಾದಸ್ಸ ಕಿರ ಹೇಟ್ಠಾ ತಿಪಿಟಕಚೂಳನಾಗತ್ಥೇರೋ ತಿಲಕ್ಖಣಾಹತಂ ಧಮ್ಮಂ ಪರಿವತ್ತೇತಿ। ಅಥ ಅಞ್ಞತರಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಏಕಮನ್ತೇ ಠತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣನ್ತಸ್ಸ ಸಙ್ಖಾರಾ ಸುಞ್ಞತೋ ಉಪಟ್ಠಹಿಂಸು। ಸೋ ಪಪಾತೇ ಪತನ್ತೋ ವಿಯ ಹುತ್ವಾ ವಿವಟದ್ವಾರೇನ ತತೋ ಪಲಾಯಿತ್ವಾ ಗೇಹಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ, ಪುತ್ತಂ ಉರೇ ಸಯಾಪೇತ್ವಾ, "ತಾತ, ಸಕ್ಯಸಮಯಂ ಆವಜ್ಜೇನ್ತೋ ಮನಮ್ಹಿ ನಟ್ಠೋ"ತಿ ಆಹ। **ನ ಹೇಸೋ ಭಿಕ್ಖು ತಾಸೋ**ತಿ ಏಸಾ ಏವಂ ಪವತ್ತಾ ಬಲವವಿಪಸ್ಸನಾ ಸುತವತೋ ಅರಿಯಸಾವಕಸ್ಸ ನ ತಾಸೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। ನ ಹಿ ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ "ಅಹಂ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವಾ "ವಿನಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವಾತಿ। ಏವಂ ಪನ ಹೋತಿ "ಸಙ್ಖಾರಾವ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಸಙ್ಖಾರಾವ ನಿರುಜ್ಝನ್ತೀ"ತಿ। ತತಿಯಂ।

೪. ಉಪಾದಾನಪರಿಪವತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೬. ಚತುತ್ಥೇ **ಚತುಪರಿವಟ್ಟ**ನ್ತಿ ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ಖನ್ಧೇ ಚತುನ್ನಂ ಪರಿವಟ್ಟನವಸೇನ। **ರೂಪಂ ಅಬ್ಭಞ್ಞಾಸಿ**ನ್ತಿ ರೂಪಂ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚನ್ತಿ ಅಭಿಞ್ಞಾಸಿಂ। ಏವಂ ಸಬ್ಬಪದೇಸು ಚತುಸಚ್ಚವಸೇನೇವ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಆಹಾರಸಮುದಯಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಸಚ್ಛನ್ದರಾಗೋ ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರೋ ಆಹಾರೋ ನಾಮ। **ಪಟಿಪನ್ನಾ**ತಿ ಸೀಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಾ ಪಟಿಪನ್ನಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಗಾಧನ್ತೀ**ತಿ ಪತಿಟ್ಠಹನ್ತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಸೇಕ್ಖಭೂಮಿಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಅಸೇಕ್ಖಭೂಮಿಂ ಕಥೇನ್ತೋ **ಯೇ ಚ ಖೋ ಕೇಚಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಸುವಿಮುತ್ತಾ**ತಿ ಅರಹತ್ತಫಲವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಸುಟ್ಠು ವಿಮುತ್ತಾ। **ಕೇವಲಿನೋ**ತಿ ಸಕಲಿನೋ ಕತಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚಾ। **ವಟ್ಟಂ ತೇಸಂ ನತ್ಥಿ ಪಞ್ಞಾಪನಾಯಾ**ತಿ ಯೇನ ತೇ ಅವಸಿಟ್ಠೇನ ವಟ್ಟೇನ ಪಞ್ಞಾಪೇಯ್ಯುಂ, ತಂ ನೇಸಂ ವಟ್ಟಂ ನತ್ಥಿ ಪಞ್ಞಾಪನಾಯ। ಅಥ ವಾ ವಟ್ಟನ್ತಿ ಕಾರಣಂ, ಪಞ್ಞಾಪನಾಯ ಕಾರಣಂ ನತ್ಥೀತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಅಸೇಕ್ಖಭೂಮಿವಾರೋ ಕಥಿತೋ। ಚತುತ್ಥಂ।

೫. ಸತ್ತಟ್ಠಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೭. ಪಞ್ಚಮೇ **ಸತ್ತಟ್ಠಾನಕುಸಲೋ**ತಿ ಸತ್ತಸು ಓಕಾಸೇಸು ಛೇಕೋ। **ವುಸಿತವಾ**ತಿ ವುಸಿತವಾಸೋ। **ಉತ್ತಮಪುರಿಸೋ**ತಿ ಸೇಟ್ಠಪುರಿಸೋ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಇದಂ ಪನ ಸುತ್ತಂ ಉಸ್ಸದನನ್ದಿಯಞ್ಚೇವ ಪಲೋಭನೀಯಞ್ಚಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಯಥಾ ಹಿ ರಾಜಾ ವಿಜಿತಸಙ್ಗಾಮೋ ಸಙ್ಗಾಮೇ ವಿಜಯಿನೋ ಯೋಧೇ ಉಚ್ಚಟ್ಠಾನೇ ಠಪೇತ್ವಾ ತೇಸಂ ಸಕ್ಕಾರಂ ಕರೋತಿ। ಕಿಂ ಕಾರಣಾ? ಏತೇಸಂ ಸಕ್ಕಾರಂ ದಿಸ್ವಾ ಸೇಸಾಪಿ ಸೂರಾ ಭವಿತುಂ ಮಞ್ಞಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ, ಏವಮೇವ ಭಗವಾ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯಂ ಕಾಲಂ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ಮಹಾಬೋಧಿಮಣ್ಡೇ ಕಿಲೇಸಮಾರವಿಜಯಂ ಕತ್ವಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪತ್ತೋ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ಜೇತವನಮಹಾವಿಹಾರೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಇಮಂ ಸುತ್ತಂ ದೇಸೇನ್ತೋ ಖೀಣಾಸವೇ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಥೋಮೇಸಿ ವಣ್ಣೇಸಿ। ಕಿಂ ಕಾರಣಾ? ಏವಂ ಅವಸೇಸಾ ಸೇಕ್ಖಪುಗ್ಗಲಾ ಅರಹತ್ತಫಲಂ ಪತ್ತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ। ಏವಮೇತಂ ಸುತ್ತಂ ಖೀಣಾಸವಾನಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪಸಂಸಿತತ್ತಾ ಉಸ್ಸದನನ್ದಿಯಂ, ಸೇಕ್ಖಾನಂ ಪಲೋಭಿತತ್ತಾ ಪಲೋಭನೀಯನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಸತ್ತಟ್ಠಾನಕುಸಲೋ ಹೋತೀತಿ ಏತ್ತಾವತಾ ಚೇತ್ಥ ಮಗ್ಗಫಲಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣವಸೇನ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಪೇತ್ವಾಪಿ ಪುನ **ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ತಿವಿಧೂಪಪರಿಕ್ಖೀ ಹೋತೀ**ತಿ ಇದಂ "ಖೀಣಾಸವೋ ಯಸ್ಮಿಂ ಆರಮ್ಮಣೇ ಸತತವಿಹಾರೇನ ವಿಹರತಿ, ತಂ ಸತ್ತೋ ವಾ ಪುಗ್ಗಲೋ ವಾ ನ ಹೋತಿ, ಧಾತುಆದಿಮತ್ತಮೇವ ಪನ ಹೋತೀ"ತಿ ಏವಂ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಸತತವಿಹಾರಞ್ಚ, "ಇಮೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಅಯಂ ಆಗತೋ"ತಿ ಆಗಮನೀಯಪಟಿಪದಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತುಂ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಧಾತುಸೋ ಉಪಪರಿಕ್ಖತೀ**ತಿ ಧಾತುಸಭಾವೇನ ಪಸ್ಸತಿ ಓಲೋಕೇತಿ। ಸೇಸಪದದ್ವಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಪಞ್ಚಮಂ।

೬. ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೮. ಛಟ್ಠೇ **ಕೋ ಅಧಿಪ್ಪಯಾಸೋ**ತಿ ಕೋ ಅಧಿಕಪಯೋಗೋ। **ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸಾ**ತಿ ಇಮಞ್ಹಿ ಮಗ್ಗಂ ಕಸ್ಸಪಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಉಪ್ಪಾದೇಸಿ, ಅನ್ತರಾ ಅಞ್ಞೋ ಸತ್ಥಾ ಉಪ್ಪಾದೇತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ, ಇತಿ ಭಗವಾ ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದೇತಾ ನಾಮ। ನಗರೋಪಮಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಅವಳಞ್ಜನಟ್ಠಾನೇಸು ಪುರಾಣಮಗ್ಗೋ ಜಾತೋ, ಇಧ ಅವತ್ತಮಾನಟ್ಠೇನ ಅನುಪ್ಪನ್ನಮಗ್ಗೋ ನಾಮ। ಅಸಞ್ಜಾತಸ್ಸಾತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ಅನಕ್ಖಾತಸ್ಸಾ**ತಿ ಅಕಥಿತಸ್ಸ। ಮಗ್ಗಂ ಜಾನಾತೀತಿ **ಮಗ್ಗಞ್ಞೂ**। ಮಗ್ಗಂ ವಿದಿತಂ ಪಾಕಟಂ ಅಕಾಸೀತಿ **ಮಗ್ಗವಿದೂ**। ಮಗ್ಗೇ ಚ ಅಮಗ್ಗೇ ಚ ಕೋವಿದೋತಿ **ಮಗ್ಗಕೋವಿದೋ**। **ಮಗ್ಗಾನುಗಾ**ತಿ ಮಗ್ಗಂ ಅನುಗಚ್ಛನ್ತಾ। **ಪಚ್ಛಾ ಸಮನ್ನಾಗತಾ**ತಿ ಅಹಂ ಪಠಮಂ ಗತೋ, ಸಾವಕಾ ಪಚ್ಛಾ ಸಮನ್ನಾಗತಾ। ಛಟ್ಠಂ।

೭. ಅನತ್ತಲಕ್ಖಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೯. ಸತ್ತಮೇ **ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯೇ**ತಿ ಅಞ್ಞಾಸಿ ಕೋಣ್ಡಞ್ಞತ್ಥೇರಾದಿಕೇ ಪಞ್ಚ ಜನೇ ಪುರಾಣುಪಟ್ಠಾಕೇ। **ಆಮನ್ತೇಸೀ**ತಿ ಆಸಾಳ್ಹಿಪುಣ್ಣಮದಿವಸೇ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಿತೇ "ಇದಾನಿ ನೇಸಂ ಆಸವಕ್ಖಯಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪಞ್ಚಮಿಯಂ ಪಕ್ಖಸ್ಸ ಆಮನ್ತೇಸಿ। **ಏತದವೋಚಾ**ತಿ ಏತಂ "ರೂಪಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನತ್ತಾ"ತಿಆದಿನಯಪ್ಪವತ್ತಂ ಅನತ್ತಲಕ್ಖಣಸುತ್ತಂ ಅವೋಚ। ತತ್ಥ **ಅನತ್ತಾ**ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತೇಹಿ ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಅನತ್ತಾ। **ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಥ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿ ಇದಂ ಕಸ್ಮಾ ಆರದ್ಧಂ? ಏತ್ತಕೇನ ಠಾನೇನ ಅನತ್ತಲಕ್ಖಣಮೇವ ಕಥಿತಂ, ನ ಅನಿಚ್ಚದುಕ್ಖಲಕ್ಖಣಾನಿ, ಇದಾನಿ ತಾನಿ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾ ತೀಣಿಪಿ ಲಕ್ಖಣಾನಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ಇದಮಾರದ್ಧನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ತಸ್ಮಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಇಮೇ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ ಅನಿಚ್ಚಾ ದುಕ್ಖಾ ಅನತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ। **ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ರೂಪ**ನ್ತಿಆದೀಸು ವಿತ್ಥಾರಕಥಾ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ಪಞ್ಞಾಭಾವನಾಧಿಕಾರೇ ಖನ್ಧನಿದ್ದೇಸೇ ವುತ್ತಾವ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ವುತ್ತಾನುಸಾರೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಸುತ್ತೇ ಅನತ್ತಲಕ್ಖಣಮೇವ ಕಥಿತನ್ತಿ। ಸತ್ತಮಂ।

೮. ಮಹಾಲಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೦. ಅಟ್ಠಮೇ **ಏಕನ್ತದುಕ್ಖ**ನ್ತಿಆದೀನಿ **ಧಾತುಸಂಯುತ್ತೇ** ವುತ್ತನಯಾನೇವ। ಅಟ್ಠಮಂ।

೯. ಆದಿತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೧. ನವಮೇ **ಆದಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಏಕಾದಸಹಿ ಅಗ್ಗೀಹಿ ಆದಿತ್ತಂ ಪಜ್ಜಲಿತಂ। ಇತಿ ದ್ವೀಸುಪಿ ಇಮೇಸು ಸುತ್ತೇಸು ದುಕ್ಖಲಕ್ಖಣಮೇವ ಕಥಿತಂ। ನವಮಂ।

೧೦. ನಿರುತ್ತಿಪಥಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೨. **ದಸಮೇ** ನಿರುತ್ತಿಯೋವ **ನಿರುತ್ತಿಪಥಾ,** ಅಥ ವಾ ನಿರುತ್ತಿಯೋ ಚ ತಾ ನಿರುತ್ತಿವಸೇನ ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬಾನಂ ಅತ್ಥಾನಂ ಪಥತ್ತಾ ಪಥಾ ಚಾತಿ ನಿರುತ್ತಿಪಥಾ। ಸೇಸಪದದ್ವಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ತೀಣಿಪಿ ಚೇತಾನಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞವೇವಚನಾನೇವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। **ಅಸಂಕಿಣ್ಣಾ**ತಿ ಅವಿಜಹಿತಾ, "ಕೋ ಇಮೇಹಿ ಅತ್ಥೋ"ತಿ ವತ್ವಾ ಅಛಡ್ಡಿತಾ। **ಅಸಂಕಿಣ್ಣಪುಬ್ಬಾ**ತಿ ಅತೀತೇಪಿ ನ ಜಹಿತಪುಬ್ಬಾ। **ನ ಸಂಕೀಯನ್ತೀ**ತಿ ಏತರಹಿಪಿ "ಕಿಮೇತೇಹೀ"ತಿ ನ ಛಡ್ಡೀಯನ್ತಿ। **ನ ಸಂಕೀಯಿಸ್ಸನ್ತೀ**ತಿ ಅನಾಗತೇಪಿ ನ ಛಡ್ಡೀಯಿಸ್ಸನ್ತಿ। **ಅಪ್ಪಟಿಕುಟ್ಠಾ**ತಿ ಅಪ್ಪಟಿಬಾಹಿತಾ। **ಅತೀತ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಸಭಾವಂ ಭಙ್ಗಮೇವ ವಾ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಂ। **ನಿರುದ್ಧ**ನ್ತಿ ದೇಸನ್ತರಂ ಅಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ನಿರುದ್ಧಂ ವೂಪಸನ್ತಂ। **ವಿಪರಿಣತ**ನ್ತಿ ವಿಪರಿಣಾಮಂ ಗತಂ ನಟ್ಠಂ। **ಅಜಾತ**ನ್ತಿ ಅನುಪ್ಪನ್ನಂ। **ಅಪಾತುಭೂತ**ನ್ತಿ ಅಪಾಕಟೀಭೂತಂ।

ಉಕ್ಕಲಾತಿ ಉಕ್ಕಲಜನಪದವಾಸಿನೋ। **ವಸ್ಸಭಞ್ಞಾ**ತಿ ವಸ್ಸೋ ಚ ಭಞ್ಞೋ ಚ। ದ್ವೇಪಿ ಹಿ ತೇ ಮೂಲದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಾ। **ಅಹೇತುಕವಾದಾ**ತಿಆದೀಸು "ನತ್ಥಿ ಹೇತು ನತ್ಥಿ ಪಚ್ಚಯೋ"ತಿ ಗಹಿತತ್ತಾ ಅಹೇತುಕವಾದಾ। "ಕರೋತೋ ನ ಕರೀಯತಿ ಪಾಪ"ನ್ತಿ ಗಹಿತತ್ತಾ **ಅಕಿರಿಯವಾದಾ**। "ನತ್ಥಿ ದಿನ್ನ"ನ್ತಿಆದಿಗಹಣತೋ **ನತ್ಥಿಕವಾದಾ**। ತತ್ಥ ಇಮೇ ದ್ವೇ ಜನಾ, ತಿಸ್ಸೋ ದಿಟ್ಠಿಯೋ, ಕಿಂ ಏಕೇಕಸ್ಸ ದಿಯಡ್ಢಾ ಹೋತೀತಿ? ನ ತಥಾ, ಯಥಾ ಪನ ಏಕೋ ಭಿಕ್ಖು ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಚತ್ತಾರಿಪಿ ಝಾನಾನಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತಿ , ಏವಮೇತ್ಥ ಏಕೇಕೋ ತಿಸ್ಸೋಪಿ ದಿಟ್ಠಿಯೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಸೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। "ನತ್ಥಿ ಹೇತು ನತ್ಥಿ ಪಚ್ಚಯೋ"ತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಆವಜ್ಜೇನ್ತಸ್ಸ ಆಹರನ್ತಸ್ಸ ಅಭಿನನ್ದನ್ತಸ್ಸ ಅಸ್ಸಾದೇನ್ತಸ್ಸ ಮಗ್ಗದಸ್ಸನಂ ವಿಯ ಹೋತಿ। ಸೋ ಮಿಚ್ಛತ್ತನಿಯಾಮಂ ಓಕ್ಕಮತಿ, ಸೋ ಏಕನ್ತಕಾಳಕೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಥಾ ಪನ ಅಹೇತುಕದಿಟ್ಠಿಯಂ, ಏವಂ "ಕರೋತೋ ನ ಕರೀಯತಿ ಪಾಪಂ, ನತ್ಥಿ ದಿನ್ನ"ನ್ತಿ ಇಮೇಸುಪಿ ಠಾನೇಸು ಮಿಚ್ಛತ್ತನಿಯಾಮಂ ಓಕ್ಕಮತಿ।

ನ ಗರಹಿತಬ್ಬಂ ನಪ್ಪಟಿಕ್ಕೋಸಿತಬ್ಬಂ ಅಮಞ್ಞಿಂಸೂತಿ ಏತ್ಥ "ಯದೇತಂ ಅತೀತಂ ನಾಮ, ನಯಿದಂ ಅತೀತಂ, ಇದಮಸ್ಸ ಅನಾಗತಂ ವಾ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ವಾ"ತಿ ವದನ್ತೋ ಗರಹತಿ ನಾಮ। ತತ್ಥ ದೋಸಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ "ಕಿಂ ಇಮಿನಾ ಗರಹಿತೇನಾ"ತಿ? ವದನ್ತೋ ಪಟಿಕ್ಕೋಸತಿ ನಾಮ। ಇಮೇ ಪನ ನಿರುತ್ತಿಪಥೇ ತೇಪಿ ಅಚ್ಚನ್ತಕಾಳಕಾ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಾ ನ ಗರಹಿತಬ್ಬೇ ನ ಪಟಿಕ್ಕೋಸಿತಬ್ಬೇ ಮಞ್ಞಿಂಸು। ಅತೀತಂ ಪನ ಅತೀತಮೇವ, ಅನಾಗತಂ ಅನಾಗತಮೇವ, ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಮೇವ ಕಥಯಿಂಸು। **ನಿನ್ದಾಘಟ್ಟನಬ್ಯಾರೋಸಉಪಾರಮ್ಭಭಯಾ**ತಿ ವಿಞ್ಞೂನಂ ಸನ್ತಿಕಾ ನಿನ್ದಾಭಯೇನ ಚ ಘಟ್ಟನಭಯೇನ ಚ ದೋಸಾರೋಪನಭಯೇನ ಚ ಉಪಾರಮ್ಭಭಯೇನ ಚ। ಇತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಚತುಭೂಮಿಕಖನ್ಧಾನಂ ಪಣ್ಣತ್ತಿ ಕಥಿತಾತಿ। ದಸಮಂ।

ಉಪಯವಗ್ಗೋ ಛಟ್ಠೋ।

೭. ಅರಹನ್ತವಗ್ಗೋ

೧. ಉಪಾದಿಯಮಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೩. ಅರಹನ್ತವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಉಪಾದಿಯಮಾನೋ**ತಿ ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ಗಣ್ಹಮಾನೋ। **ಬದ್ಧೋ ಮಾರಸ್ಸಾ**ತಿ ಮಾರಸ್ಸ ಪಾಸೇನ ಬದ್ಧೋ ನಾಮ। **ಮುತ್ತೋ ಪಾಪಿಮತೋ**ತಿ ಪಾಪಿಮತೋ ಪಾಸೇನ ಮುತ್ತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಪಠಮಂ।

೨. ಮಞ್ಞಮಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೪. ದುತಿಯೇ **ಮಞ್ಞಮಾನೋ**ತಿ ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿಮಞ್ಞನಾಹಿ ಮಞ್ಞಮಾನೋ। ದುತಿಯಂ।

೩. ಅಭಿನನ್ದಮಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೫. ತತಿಯೇ **ಅಭಿನನ್ದಮಾನೋತಿ** ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿಅಭಿನನ್ದನಾಹಿಯೇವ ಅಭಿನನ್ದಮಾನೋ। ತತಿಯಂ।

೪-೫. ಅನಿಚ್ಚಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೬೬-೬೮. ಚತುತ್ಥೇ **ಛನ್ದೋತಿ** ತಣ್ಹಾಛನ್ದೋ। ಪಞ್ಚಮಛಟ್ಠೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಚತುತ್ಥಾದೀನಿ।

೭. ಅನತ್ತನಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೯. ಸತ್ತಮೇ **ಅನತ್ತನಿಯ**ನ್ತಿ ನ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಕಂ, ಅತ್ತನೋ ಪರಿಕ್ಖಾರಭಾವೇನ ಸುಞ್ಞತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸತ್ತಮಂ।

೮-೧೦. ರಜನೀಯಸಣ್ಠಿತಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೭೦-೭೨. ಅಟ್ಠಮೇ **ರಜನೀಯಸಣ್ಠಿತ**ನ್ತಿ ರಜನೀಯೇನ ಆಕಾರೇನ ಸಣ್ಠಿತಂ, ರಾಗಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಭಾವೇನ ಠಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ನವಮದಸಮಾನಿ ರಾಹುಲಸಂಯುತ್ತೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾನೀತಿ। ಅಟ್ಠಮಾದೀನಿ।

ಅರಹನ್ತವಗ್ಗೋ ಸತ್ತಮೋ।

೮. ಖಜ್ಜನೀಯವಗ್ಗೋ

೧-೩. ಅಸ್ಸಾದಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೭೩-೭೫. ಖಜ್ಜನೀಯವಗ್ಗಸ್ಸ ಆದಿತೋ ತೀಸು ಸುತ್ತೇಸು ಚತುಸಚ್ಚಮೇವ ಕಥಿತಂ। ಪಠಮಾದೀನಿ।

೪. ಅರಹನ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೬. ಚತುತ್ಥೇ **ಯಾವತಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತ್ತಾವಾಸಾ**ತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯತ್ತಕಾ ಸತ್ತಾವಾಸಾ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ। **ಯಾವತಾ ಭವಗ್ಗ**ನ್ತಿ ಯತ್ತಕಂ ಭವಗ್ಗಂ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ। **ಏತೇ ಅಗ್ಗಾ ಏತೇ ಸೇಟ್ಠಾ**ತಿ ಏತೇ ಅಗ್ಗಭೂತಾ ಚೇವ ಸೇಟ್ಠಭೂತಾ ಚ। **ಯದಿದಂ ಅರಹನ್ತೋ**ತಿ ಯೇ ಇಮೇ ಅರಹನ್ತೋ ನಾಮ। ಇದಮ್ಪಿ ಸುತ್ತಂ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಉಸ್ಸದನನ್ದಿಯಞ್ಚ ಪಲೋಭನೀಯಞ್ಚಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಅಥಾಪರಂ ಏತದವೋಚಾತಿ ತದತ್ಥಪರಿದೀಪನಾಹಿ ಚೇವ ವಿಸೇಸತ್ಥಪರಿದೀಪನಾಹಿ ಚ ಗಾಥಾಹಿ ಏತಂ "ಸುಖಿನೋ ವತ ಅರಹನ್ತೋ"ತಿಆದಿವಚನಂ ಅವೋಚ। ತತ್ಥ **ಸುಖಿನೋ**ತಿ ಝಾನಸುಖೇನ ಮಗ್ಗಸುಖೇನ ಫಲಸುಖೇನ ಚ ಸುಖಿತಾ। **ತಣ್ಹಾ ತೇಸಂ ನ ವಿಜ್ಜತೀ**ತಿ ತೇಸಂ ಅಪಾಯದುಕ್ಖಜನಿಕಾ ತಣ್ಹಾ ನ ವಜ್ಜತಿ। ಏವಂ ತೇ ಇಮಸ್ಸಪಿ ತಣ್ಹಾಮೂಲಕಸ್ಸ ಅಭಾವೇನ ಸುಖಿತಾವ। **ಅಸ್ಮಿಮಾನೋ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನೋ**ತಿ ನವವಿಧೋ ಅಸ್ಮಿಮಾನೋ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನೋ। **ಮೋಹಜಾಲಂ ಪದಾಲಿತ**ನ್ತಿ ಞಾಣೇನ ಅವಿಜ್ಜಾಜಾಲಂ ಫಾಲಿತಂ।

ಅನೇಜನ್ತಿ ಏಜಾಸಙ್ಖಾತಾಯ ತಣ್ಹಾಯ ಪಹಾನಭೂತಂ ಅರಹತ್ತಂ। **ಅನುಪಲಿತ್ತಾ**ತಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಲೇಪೇಹಿ ಅಲಿತ್ತಾ। **ಬ್ರಹ್ಮಭೂತಾ**ತಿ ಸೇಟ್ಠಭೂತಾ। **ಪರಿಞ್ಞಾಯಾ**ತಿ ತೀಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾಹಿ ಪರಿಜಾನಿತ್ವಾ। **ಸತ್ತಸದ್ಧಮ್ಮಗೋಚರಾ**ತಿ ಸದ್ಧಾ ಹಿರೀ ಓತ್ತಪ್ಪಂ ಬಾಹುಸಚ್ಚಂ ಆರದ್ಧವೀರಿಯತಾ ಉಪಟ್ಠಿತಸ್ಸತಿತಾ ಪಞ್ಞಾತಿ ಇಮೇ ಸತ್ತ ಸದ್ಧಮ್ಮಾ ಗೋಚರೋ ಏತೇಸನ್ತಿ ಸತ್ತಸದ್ಧಮ್ಮಗೋಚರಾ।

ಸತ್ತರತನಸಮ್ಪನ್ನಾತಿ ಸತ್ತಹಿ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗರತನೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಾ। **ಅನುವಿಚರನ್ತೀ**ತಿ ಲೋಕಿಯಮಹಾಜನಾಪಿ ಅನುವಿಚರನ್ತಿಯೇವ। ಇಧ ಪನ ಖೀಣಾಸವಾನಂ ನಿರಾಸಙ್ಕಚಾರೋ ನಾಮ ಗಹಿತೋ। ತೇನೇವಾಹ **"ಪಹೀನಭಯಭೇರವಾ"**ತಿ।

ತತ್ಥ **ಭಯಂ** ಭಯಮೇವ, **ಭೇರವಂ** ಬಲವಭಯಂ। **ದಸಹಙ್ಗೇಹಿ ಸಮ್ಪನ್ನಾ**ತಿ ಅಸೇಕ್ಖೇಹಿ ದಸಹಿ ಅಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಾ। **ಮಹಾನಾಗಾ**ತಿ ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಮಹಾನಾಗಾ। **ಸಮಾಹಿತಾ**ತಿ ಉಪಚಾರಪ್ಪನಾಹಿ ಸಮಾಹಿತಾ। **ತಣ್ಹಾ ತೇಸಂ ನ ವಿಜ್ಜತೀ**ತಿ "ಊನೋ ಲೋಕೋ ಅತಿತ್ತೋ ತಣ್ಹಾದಾಸೋತಿ ಖೋ, ಮಹಾರಾಜ, ತೇನ ಭಗವತಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೩೦೫) ಏವಂ ವುತ್ತಾ ದಾಸಕಾರಿಕಾ ತಣ್ಹಾಪಿ ತೇಸಂ ನತ್ಥಿ। ಇಮಿನಾ ಖೀಣಾಸವಾನಂ ಭುಜಿಸ್ಸಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಅಸೇಖಞಾಣನ್ತಿ ಅರಹತ್ತಫಲಞಾಣಂ। **ಅನ್ತಿಮೋಯಂ ಸಮುಸ್ಸಯೋ**ತಿ ಪಚ್ಛಿಮೋ ಅಯಂ ಅತ್ತಭಾವೋ। **ಯೋ ಸಾರೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸ್ಸಾ**ತಿ ಸಾರೋ ನಾಮ ಫಲಂ। **ತಸ್ಮಿಂ ಅಪರಪಚ್ಚಯಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಅರಿಯಫಲೇ, ನ ಅಞ್ಞಂ ಪತ್ತಿಯಾಯನ್ತಿ, ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋವ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಠಿತಾ। **ವಿಧಾಸು ನ ವಿಕಮ್ಪನ್ತೀ**ತಿ ತೀಸು ಮಾನಕೋಟ್ಠಾಸೇಸು ನ ವಿಕಮ್ಪನ್ತಿ। **ದನ್ತಭೂಮಿ**ನ್ತಿ ಅರಹತ್ತಂ। **ವಿಜಿತಾವಿನೋ**ತಿ ರಾಗಾದಯೋ ವಿಜೇತ್ವಾ ಠಿತಾ।

ಉದ್ಧನ್ತಿಆದೀಸು **ಉದ್ಧಂ** ವುಚ್ಚತಿ ಕೇಸಮತ್ಥಕೋ, **ಅಪಾಚೀನಂ** ಪಾದತಲಂ, **ತಿರಿಯಂ** ವೇಮಜ್ಝಂ। ಉದ್ಧಂ ವಾ ಅತೀತಂ, ಅಪಾಚೀನಂ ಅನಾಗತಂ, ತಿರಿಯಂ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ। ಉದ್ಧಂ ವಾ ವುಚ್ಚತಿ ದೇವಲೋಕೋ, ಅಪಾಚೀನಂ ಅಪಾಯಲೋಕೋ, ತಿರಿಯಂ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೋ। **ನನ್ದೀ ತೇಸಂ ನ ವಿಜ್ಜತೀ**ತಿ ಏತೇಸು ಠಾನೇಸು ಸಙ್ಖೇಪತೋ ವಾ ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇಸು ಖನ್ಧೇಸು ತೇಸಂ ತಣ್ಹಾ ನತ್ಥಿ। ಇಧ ವಟ್ಟಮೂಲಕತಣ್ಹಾಯ ಅಭಾವೋ ದಸ್ಸಿತೋ। **ಬುದ್ಧಾ**ತಿ ಚತುನ್ನಂ ಸಚ್ಚಾನಂ ಬುದ್ಧತ್ತಾ ಬುದ್ಧಾ।

ಇದಂ ಪನೇತ್ಥ ಸೀಹನಾದಸಮೋಧಾನಂ - "ವಿಮುತ್ತಿಸುಖೇನಮ್ಹಾ ಸುಖಿತಾ, ದುಕ್ಖಜನಿಕಾ ನೋ ತಣ್ಹಾ ಪಹೀನಾ, ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ ಪರಿಞ್ಞಾತಾ, ದಾಸಕಾರಿಕತಣ್ಹಾ ಚೇವ ವಟ್ಟಮೂಲಿಕತಣ್ಹಾ ಚ ಪಹೀನಾ, ಅನುತ್ತರಮ್ಹಾ ಅಸದಿಸಾ, ಚತುನ್ನಂ ಸಚ್ಚಾನಂ ಬುದ್ಧತ್ತಾ ಬುದ್ಧಾ"ತಿ ಭವಪಿಟ್ಠೇ ಠತ್ವಾ ಅಭೀತನಾದಸಙ್ಖಾತಂ ಸೀಹನಾದಂ ನದನ್ತಿ ಖೀಣಾಸವಾತಿ। ಚತುತ್ಥಂ।

೫. ದುತಿಯಅರಹನ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೭. ಪಞ್ಚಮಂ ವಿನಾ ಗಾಥಾಹಿ ಸುದ್ಧಿಕಮೇವ ಕತ್ವಾ ಕಥಿಯಮಾನಂ ಬುಜ್ಝನಕಾನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯೇನ ವುತ್ತಂ। ಪಞ್ಚಮಂ।

೬. ಸೀಹಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೮. ಛಟ್ಠೇ **ಸೀಹೋ**ತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಸೀಹಾ - ತಿಣಸೀಹೋ, ಕಾಳಸೀಹೋ, ಪಣ್ಡುಸೀಹೋ, ಕೇಸರಸೀಹೋತಿ। ತೇಸು **ತಿಣಸೀಹೋ** ಕಪೋತವಣ್ಣಗಾವಿಸದಿಸೋ ತಿಣಭಕ್ಖೋ ಚ ಹೋತಿ। **ಕಾಳಸೀಹೋ** ಕಾಳಗಾವಿಸದಿಸೋ ತಿಣಭಕ್ಖೋಯೇವ। **ಪಣ್ಡುಸೀಹೋ** ಪಣ್ಡುಪಲಾಸವಣ್ಣಗಾವಿಸದಿಸೋ ಮಂಸಭಕ್ಖೋ। **ಕೇಸರಸೀಹೋ** ಲಾಖಾರಸಪರಿಕಮ್ಮಕತೇನೇವ ಮುಖೇನ ಅಗ್ಗನಙ್ಗುಟ್ಠೇನ ಚತೂಹಿ ಚ ಪಾದಪರಿಯನ್ತೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಮತ್ಥಕತೋಪಿಸ್ಸ ಪಟ್ಠಾಯ ಲಾಖಾತೂಲಿಕಾಯ ಕತ್ವಾ ವಿಯ ತಿಸ್ಸೋ ರಾಜಿಯೋ ಪಿಟ್ಠಿಮಜ್ಝೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ಅನ್ತರಸತ್ಥಿಮ್ಹಿ ದಕ್ಖಿಣಾವತ್ತಾ ಹುತ್ವಾ ಠಿತಾ, ಖನ್ಧೇ ಪನಸ್ಸ ಸತಸಹಸ್ಸಗ್ಘನಿಕಕಮ್ಬಲಪರಿಕ್ಖೇಪೋ ವಿಯ ಕೇಸರಭಾರೋ ಹೋತಿ, ಅವಸೇಸಟ್ಠಾನಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಸಾಲಿಪಿಟ್ಠಸಙ್ಖಚುಣ್ಣಪಿಚುವಣ್ಣಂ ಹೋತಿ। ಇಮೇಸು ಚತೂಸು ಸೀಹೇಸು ಅಯಂ ಕೇಸರಸೀಹೋ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ।

ಮಿಗರಾಜಾತಿ ಮಿಗಗಣಸ್ಸ ರಾಜಾ। **ಆಸಯಾ**ತಿ ವಸನಟ್ಠಾನತೋ ಸುವಣ್ಣಗುಹತೋ ವಾ ರಜತಮಣಿಫಲಿಕಮನೋಸಿಲಾಗುಹತೋ ವಾ ನಿಕ್ಖಮತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ನಿಕ್ಖಮಮಾನೋ ಪನೇಸ ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ನಿಕ್ಖಮತಿ ಅನ್ಧಕಾರಪೀಳಿತೋ ವಾ ಆಲೋಕತ್ಥಾಯ, ಉಚ್ಚಾರಪಸ್ಸಾವಪೀಳಿತೋ ವಾ ತೇಸಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನತ್ಥಾಯ, ಜಿಘಚ್ಛಾಪೀಳಿತೋ ವಾ ಗೋಚರತ್ಥಾಯ, ಸಮ್ಭವಪೀಳಿತೋ ವಾ ಅಸ್ಸದ್ಧಮ್ಮಪಟಿಸೇವನತ್ಥಾಯ। ಇಧ ಪನ ಗೋಚರತ್ಥಾಯ ನಿಕ್ಖನ್ತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ।

ವಿಜಮ್ಭತೀತಿ ಸುವಣ್ಣತಲೇ ವಾ ರಜತಮಣಿಫಲಿಕಮನೋಸಿಲಾತಲಾನಂ ವಾ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ದ್ವೇ ಪಚ್ಛಿಮಪಾದೇ ಸಮಂ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಪುರಿಮಪಾದೇ ಪುರತೋ ಪಸಾರೇತ್ವಾ ಸರೀರಸ್ಸ ಪಚ್ಛಾಭಾಗಂ ಆಕಡ್ಢಿತ್ವಾ ಪುರಿಮಭಾಗಂ ಅಭಿಹರಿತ್ವಾ ಪಿಟ್ಠಿಂ ನಾಮೇತ್ವಾ ಗೀವಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಅಸನಿಸದ್ದಂ ಕರೋನ್ತೋ ವಿಯ ನಾಸಪುಟಾನಿ ಪೋಥೇತ್ವಾ ಸರೀರಲಗ್ಗಂ ರಜಂ ವಿಧುನನ್ತೋ ವಿಜಮ್ಭತಿ। ವಿಜಮ್ಭನಭೂಮಿಯಞ್ಚ ಪನ ತರುಣವಚ್ಛಕೋ ವಿಯ ಅಪರಾಪರಂ ಜವತಿ। ಜವತೋ ಪನಸ್ಸ ಸರೀರಂ ಅನ್ಧಕಾರೇ ಪರಿಬ್ಭಮನ್ತಂ ಅಲಾತಂ ವಿಯ ಖಾಯತಿ।

ಅನುವಿಲೋಕೇತೀತಿ ಕಸ್ಮಾ ಅನುವಿಲೋಕೇತಿ? ಪರಾನುದ್ದಯತಾಯ। ತಸ್ಮಿಂ ಕಿರ ಸೀಹನಾದಂ ನದನ್ತೇ ಪಪಾತಾವಾಟಾದೀಸು ವಿಸಮಟ್ಠಾನೇಸು ಚರನ್ತಾ ಹತ್ಥಿಗೋಕಣ್ಣಮಹಿಂಸಾದಯೋ ಪಾಣಾ ಪಪಾತೇಪಿ ಆವಾಟೇಪಿ ಪತನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಅನುದ್ದಯಾಯ ಅನುವಿಲೋಕೇತಿ। ಕಿಂ ಪನಸ್ಸ ಲುದ್ದಕಮ್ಮಸ್ಸ ಪರಮಂಸಖಾದಿನೋ ಅನುದ್ದಯಾ ನಾಮ ಅತ್ಥೀತಿ? ಆಮ ಅತ್ಥಿ। ತಥಾ ಹೇಸ "ಕಿಂ ಮೇ ಬಹೂಹಿ ಘಾತಿತೇಹೀ"ತಿ? ಅತ್ತನೋ ಗೋಚರತ್ಥಾಯಪಿ ಖುದ್ದಕೇ ಪಾಣೇ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಏವಂ ಅನುದ್ದಯಂ ಕರೋತಿ। ವುತ್ತಮ್ಪಿಚೇತಂ - "ಮಾಹಂ ಖೋ ಖುದ್ದಕೇ ಪಾಣೇ ವಿಸಮಗತೇ ಸಙ್ಘಾತಂ ಆಪಾದೇಸಿ"ನ್ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧೦.೨೧)।

ಸೀಹನಾದಂ ನದತೀತಿ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ತಾವ ಅಭೀತನಾದಂ ನದತಿ। ಏವಞ್ಚ ಪನಸ್ಸ ವಿಜಮ್ಭನಭೂಮಿಯಂ ಠತ್ವಾ ನದನ್ತಸ್ಸ ಸದ್ದೋ ಸಮನ್ತಾ ತಿಯೋಜನಪದೇಸಂ ಏಕನಿನ್ನಾದಂ ಕರೋತಿ, ತಮಸ್ಸ ನಿನ್ನಾದಂ ಸುತ್ವಾ ತಿಯೋಜನಬ್ಭನ್ತರಗತಾ ದ್ವಿಪದಚತುಪ್ಪದಗಣಾ ಯಥಾಠಾನೇ ಠಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। **ಗೋಚರಾಯ ಪಕ್ಕಮತೀತಿ** ಆಹಾರತ್ಥಾಯ ಗಚ್ಛತಿ। ಕಥಂ? ಸೋ ಹಿ ವಿಜಮ್ಭನಭೂಮಿಯಂ ಠತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣತೋ ವಾ ವಾಮತೋ ವಾ ಉಪ್ಪತನ್ತೋ ಉಸಭಮತ್ತಂ ಠಾನಂ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಉದ್ಧಂ ಉಪ್ಪತನ್ತೋ ಚತ್ತಾರಿಪಿ ಅಟ್ಠಪಿ ಉಸಭಾನಿ ಉಪ್ಪತತಿ, ಸಮಟ್ಠಾನೇ ಉಜುಕಂ ಪಕ್ಖನ್ದನ್ತೋ ಸೋಳಸಉಸಭಮತ್ತಮ್ಪಿ ವೀಸತಿಉಸಭಮತ್ತಮ್ಪಿ ಠಾನಂ ಪಕ್ಖನ್ದತಿ, ಥಲಾ ವಾ ಪಬ್ಬತಾ ವಾ ಪಕ್ಖನ್ದನ್ತೋ ಸಟ್ಠಿಉಸಭಮತ್ತಮ್ಪಿ ಅಸೀತಿಉಸಭಮತ್ತಮ್ಪಿ ಠಾನಂ ಪಕ್ಖನ್ದತಿ, ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ರುಕ್ಖಂ ವಾ ಪಬ್ಬತಂ ವಾ ದಿಸ್ವಾ ತಂ ಪರಿಹರನ್ತೋ ವಾಮತೋ ವಾ ದಕ್ಖಿಣತೋ ವಾ, ಉಸಭಮತ್ತಮ್ಪಿ ಅಪಕ್ಕಮತಿ। ತತಿಯಂ ಪನ ಸೀಹನಾದಂ ನದಿತ್ವಾ ತೇನೇವ ಸದ್ಧಿಂ ತಿಯೋಜನೇ ಠಾನೇ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ತಿಯೋಜನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಠಿತೋ ಅತ್ತನೋವ ನಾದಸ್ಸ ಅನುನಾದಂ ಸುಣಾತಿ। ಏವಂ ಸೀಘೇನ ಜವೇನ ಪಕ್ಕಮತೀತಿ।

ಯೇಭುಯ್ಯೇನಾತಿ ಪಾಯೇನ। **ಭಯಂ ಸಂವೇಗಂ ಸನ್ತಾಸನ್ತಿ** ಸಬ್ಬಂ ಚಿತ್ತುತ್ರಾಸಸ್ಸೇವ ನಾಮಂ। ಸೀಹಸ್ಸ ಹಿ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ ಬಹೂ ಸತ್ತಾ ಭಾಯನ್ತಿ, ಅಪ್ಪಕಾ ನ ಭಾಯನ್ತಿ। ಕೇ ಪನ ತೇತಿ? ಸಮಸೀಹೋ ಹತ್ಥಾಜಾನೀಯೋ ಅಸ್ಸಾಜಾನೀಯೋ ಉಸಭಾಜಾನೀಯೋ ಪುರಿಸಾಜಾನೀಯೋ ಖೀಣಾಸವೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತೇ ನ ಭಾಯನ್ತೀತಿ? ಸಮಸೀಹೋ ನಾಮ "ಜಾತಿಗೋತ್ತಕುಲಸೂರಭಾವೇಹಿ ಸಮಾನೋಸ್ಮೀ"ತಿ ನ ಭಾಯತಿ, ಹತ್ಥಾಜಾನೀಯಾದಯೋ ಅತ್ತನೋ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿಬಲವತಾಯ ನ ಭಾಯನ್ತಿ, ಖೀಣಾಸವೋ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿಪಹೀನತ್ತಾ ನ ಭಾಯತಿ।

ಬಿಲಾಸಯಾತಿ ಬಿಲೇ ಸಯನ್ತಾ ಬಿಲವಾಸಿನೋ ಅಹಿನಕುಲಗೋಧಾದಯೋ। **ದಕಾಸಯಾತಿ** ಉದಕವಾಸಿನೋ ಮಚ್ಛಕಚ್ಛಪಾದಯೋ। **ವನಾಸಯಾತಿ** ವನವಾಸಿನೋ ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸಗೋಕಣ್ಣಮಿಗಾದಯೋ। **ಪವಿಸನ್ತೀತಿ** "ಇದಾನಿ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಮಗ್ಗಂ ಓಲೋಕೇನ್ತಾವ ಪವಿಸನ್ತಿ। **ದಳ್ಹೇಹೀತಿ** ಥಿರೇಹಿ। **ವರತ್ತೇಹೀತಿ** ಚಮ್ಮರಜ್ಜೂಹಿ। **ಮಹಿದ್ಧಿಕೋತಿ**ಆದೀಸು ವಿಜಮ್ಭನಭೂಮಿಯಂ ಠತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣಪಸ್ಸಾದೀಹಿ ಉಸಭಮತ್ತಂ, ಉಜುಕಂ ವೀಸತಿಉಸಭಮತ್ತಾದಿಲಙ್ಘನವಸೇನ ಮಹಿದ್ಧಿಕತಾ, ಸೇಸಮಿಗಾನಂ ಅಧಿಪತಿಭಾವೇನ ಮಹೇಸಕ್ಖತಾ, ಸಮನ್ತಾ ತಿಯೋಜನೇ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ ಪಲಾಯನ್ತಾನಂ ವಸೇನ ಮಹಾನುಭಾವತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಏವಮೇವ ಖೋತಿ ಭಗವಾ ತೇಸು ತೇಸು ಸುತ್ತೇಸು ತಥಾ ತಥಾ ಅತ್ತಾನಂ ಕಥೇಸಿ। "ಸೀಹೋತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸಾ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೫.೯೯; ೧೦.೨೧) ಇಮಸ್ಮಿಂ ತಾವ ಸುತ್ತೇ ಸೀಹಸದಿಸಂ ಅತ್ತಾನಂ ಕಥೇಸಿ। "ಭಿಸಕ್ಕೋ ಸಲ್ಲಕತ್ತೋತಿ ಖೋ, ಸುನಕ್ಖತ್ತ, ತಥಾಗತಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನ"ನ್ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೬೫)

ಇಮಸ್ಮಿಂ ವೇಜ್ಜಸದಿಸಂ। “ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನ”ನ್ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೮.೮೫) ಇಮಸ್ಮಿಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸದಿಸಂ। “ಪುರಿಸೋ ಮಗ್ಗಕುಸಲೋತಿ ಖೋ, ತಿಸ್ಸ, ತಥಾಗತಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನ”ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೮೪) ಇಮಸ್ಮಿಂ ಮಗ್ಗದೇಸಕಪುರಿಸಸದಿಸಂ। “ರಾಜಾಹಮಸ್ಮಿ ಸೇಲಾ”ತಿ (ಸು॰ ನಿ॰ ೫೫೯) ಇಮಸ್ಮಿಂ ರಾಜಸದಿಸಂ। “ಸೀಹೋತಿ ಖೋ ತಥಾಗತಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನ”ನ್ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೫.೯೯; ೧೦.೨೧) ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಸುತ್ತೇ ಸೀಹಸದಿಸಮೇವ ಕತ್ವಾ ಅತ್ತಾನಂ ಕಥೇನ್ತೋ ಏವಮಾಹ।

ತತ್ರಾಯಂ ಸದಿಸತಾ - ಸೀಹಸ್ಸ ಕಞ್ಚನಗುಹಾದೀಸು ವಸನಕಾಲೋ ವಿಯ ಹಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ದೀಪಙ್ಕರಪಾದಮೂಲೇ ಕತಾಭಿನೀಹಾರಸ್ಸ ಅಪರಿಮಿತಕಾಲಂ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಮಭವೇ ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣೇನ ಚೇವ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿತೋ ನಿಕ್ಖಮನೇನ ಚ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಂ ಕಮ್ಪೇತ್ವಾ ವುದ್ಧಿಮನ್ವಾಯ ದಿಬ್ಬಸಮ್ಪತ್ತಿಸದಿಸಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭವಮಾನಸ್ಸ ತೀಸು ಪಾಸಾದೇಸು ನಿವಾಸಕಾಲೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಸೀಹಸ್ಸ ಕಞ್ಚನಗುಹಾದಿತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತಕಾಲೋ ವಿಯ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಏಕೂನತಿಂಸೇ ಸಂವಚ್ಛರೇ ವಿವಟೇನ ದ್ವಾರೇನ ಕಣ್ಡಕಂ ಆರುಯ್ಹ ಛನ್ನಸಹಾಯಸ್ಸ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ತೀಣಿ ರಜ್ಜಾನಿ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅನೋಮಾನದೀತೀರೇ ಬ್ರಹ್ಮುನಾ ದಿನ್ನಾನಿ ಕಾಸಾಯಾನಿ ಪರಿದಹಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸ ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ ರಾಜಗಹಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತತ್ಥ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಪಣ್ಡವಗಿರಿಪಬ್ಭಾರೇ ಕತಭತ್ತಕಿಚ್ಚಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪತ್ವಾ, ಪಠಮಮೇವ ಮಗಧರಟ್ಠಂ ಆಗಮನತ್ಥಾಯ ಯಾವ ರಞ್ಞೋ ಪಟಿಞ್ಞಾದಾನಕಾಲೋ।

ಸೀಹಸ್ಸ ವಿಜಮ್ಭನಕಾಲೋ ವಿಯ ತಥಾಗತಸ್ಸ ದಿನ್ನಪಟಿಞ್ಞಸ್ಸ ಆಳಾರಕಾಲಾಮಉಪಸಙ್ಕಮನಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಯಾವ ಸುಜಾತಾಯ ದಿನ್ನಪಾಯಾಸಸ್ಸ ಏಕೂನಪಣ್ಣಾಸಾಯ ಪಿಣ್ಡೇಹಿ ಪರಿಭುತ್ತಕಾಲೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸೀಹಸ್ಸ ಕೇಸರವಿಧುನನಂ ವಿಯ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ಸೋತ್ತಿಯೇನ ದಿನ್ನಾ ಅಟ್ಠ ತಿಣಮುಟ್ಠಿಯೋ ಗಹೇತ್ವಾ ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳದೇವತಾಹಿ ಥೋಮಿಯಮಾನಸ್ಸ ಗನ್ಧಾದೀಹಿ ಪೂಜಿಯಮಾನಸ್ಸ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಬೋಧಿಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಬೋಧಿಮಣ್ಡಂ ಆರುಯ್ಹ ಚುದ್ದಸಹತ್ಥುಬ್ಬೇಧೇ ಠಾನೇ ತಿಣಸನ್ಥರಂ ಸನ್ಥರಿತ್ವಾ ಚತುರಙ್ಗವೀರಿಯಂ ಅಧಿಟ್ಠಾಯ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ತಂಖಣಂಯೇವ ಮಾರಬಲಂ ವಿಧಮಿತ್ವಾ ತೀಸು ಯಾಮೇಸು ತಿಸ್ಸೋ ವಿಜ್ಜಾ ವಿಸೋಧೇತ್ವಾ ಅನುಲೋಮಪಟಿಲೋಮಂ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಮಹಾಸಮುದ್ದಂ ಯಮಕಞಾಣಮನ್ಥನೇನ ಮನ್ಥೇನ್ತಸ್ಸ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇ ಪಟಿವಿದ್ಧೇ ತದನುಭಾವೇನ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಕಮ್ಪನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಸೀಹಸ್ಸ ಚತುದ್ದಿಸಾವಿಲೋಕನಂ ವಿಯ ಪಟಿವಿದ್ಧಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಸತ್ತಸತ್ತಾಹಂ ಬೋಧಿಮಣ್ಡೇ ವಿಹರಿತ್ವಾ ಪರಿಭುತ್ತಮಧುಪಿಣ್ಡಿಕಾಹಾರಸ್ಸ ಅಜಪಾಲನಿಗ್ರೋಧಮೂಲೇ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯಾಚನಂ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ವಿಹರನ್ತಸ್ಸ ಏಕಾದಸಮೇ ದಿವಸೇ “ಸ್ವೇ ಆಸಾಳ್ಹಿಪುಣ್ಣಮಾ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಪಚ್ಚೂಸಸಮಯೇ “ಕಸ್ಸ ನು ಖೋ ಅಹಂ ಪಠಮಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಯ್ಯ”ನ್ತಿ? ಆಳಾರುದಕಾನಂ ಕಾಲಙ್ಕತಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥಾಯ ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯಾನಂ ಓಲೋಕನಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಸೀಹಸ್ಸ ಗೋಚರತ್ಥಾಯ ತಿಯೋಜನಂ ಗಮನಕಾಲೋ ವಿಯ ಅತ್ತನೋ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ “ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯಾನಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತೇ ಅಜಪಾಲನಿಗ್ರೋಧತೋ ವುಟ್ಠಿತಸ್ಸ ಅಟ್ಠಾರಸಯೋಜನಮಗ್ಗಂ ಗಮನಕಾಲೋ।

ಸೀಹನಾದಕಾಲೋ ವಿಯ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಅಟ್ಠಾರಸಯೋಜನಮಗ್ಗಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯೇ ಸಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಅಚಲಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ದಸಹಿ ಚಕ್ಕವಾಳಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಸನ್ನಿಪತಿತೇನ ದೇವಗಣೇನ ಪರಿವುತಸ್ಸ “ದ್ವೇಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನ್ತಾ ಪಬ್ಬಜಿತೇನ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬಾ”ತಿಆದಿನಾ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೧೦೮೧; ಮಹಾವ॰ ೧೩) ನಯೇನ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನಕಾಲೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಚ ಪನ ಪದೇ ದೇಸಿಯಮಾನೇ ತಥಾಗತಸೀಹಸ್ಸ ಧಮ್ಮಘೋಸೋ ಹೇಟ್ಠಾ ಅವೀಚಿಂ ಉಪರಿ ಭವಗ್ಗಂ ಗಹೇತ್ವಾ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇಸಿ। ಸೀಹಸ್ಸ ಸದ್ದೇನ ಖುದ್ದಕಪಾಣಾನಂ ಸನ್ತಾಸಂ ಆಪಜ್ಜನಕಾಲೋ ವಿಯ ತಥಾಗತಸ್ಸ ತೀಣಿ ಲಕ್ಖಣಾನಿ ದೀಪೇತ್ವಾ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಸೋಳಸಹಾಕಾರೇಹಿ ಸಟ್ಠಿಯಾ ಚ ನಯಸಹಸ್ಸೇಹಿ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ಕಥೇನ್ತಸ್ಸ ದೀಘಾಯುಕದೇವತಾನಂ ಞಾಣಸನ್ತಾಸಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿಕಾಲೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಯದಾತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ। **ತಥಾಗತೋ**ತಿ ಅಟ್ಠಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಭಗವಾ ತಥಾಗತೋ - ತಥಾ ಆಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ, ತಥಾ ಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ, ತಥಲಕ್ಖಣಂ ಆಗತೋತಿ ತಥಾಗತೋ, ತಥಧಮ್ಮೇ ಯಾಥಾವತೋ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋತಿ ತಥಾಗತೋ, ತಥದಸ್ಸಿತಾಯ ತಥಾಗತೋ, ತಥಾವಾದಿತಾಯ ತಥಾಗತೋ, ತಥಾಕಾರಿತಾಯ ತಥಾಗತೋ। ಅಭಿಭವನಟ್ಠೇನ ತಥಾಗತೋತಿ। ತೇಸಂ ವಿತ್ಥಾರೋ ಬ್ರಹ್ಮಜಾಲವಣ್ಣನಾಯಮ್ಪಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೭) ಮೂಲಪರಿಯಾಯವಣ್ಣನಾಯಮ್ಪಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೨) ವುತ್ತೋಯೇವ। **ಲೋಕೇ**ತಿ ಸತ್ತಲೋಕೇ। **ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ**ತಿ ಅಭಿನೀಹಾರತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕಾ ವಾ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣಾ ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ನಾಮ , ಅರಹತ್ತಫಲೇ ಪನ ಪತ್ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ನಾಮ। **ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ**ತಿಆದೀನಿ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ಬುದ್ಧಾನುಸ್ಸತಿನಿದ್ದೇಸೇ ವಿತ್ಥಾರಿತಾನಿ।

ಇತಿ ರೂಪನ್ತಿ ಇದಂ ರೂಪಂ ಏತ್ತಕಂ ರೂಪಂ, ನ ಇತೋ ಭಿಯ್ಯೋ ರೂಪಂ ಅತ್ಥೀತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಸಭಾವತೋ ಸರಸತೋ ಪರಿಯನ್ತತೋ ಪರಿಚ್ಛೇದತೋ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದನತೋ ಯಾವತಾ ಚತ್ತಾರೋ ಚ ಮಹಾಭೂತಾ ಚತುನ್ನಞ್ಚ ಮಹಾಭೂತಾನಂ ಉಪಾದಾಯರೂಪಂ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ದಸ್ಸಿತಂ ಹೋತಿ। **ಇತಿ ರೂಪಸ್ಸ ಸಮುದಯೋ**ತಿ ಅಯಂ ರೂಪಸ್ಸ ಸಮುದಯೋ ನಾಮ। ಏತ್ತಾವತಾ ಹಿ "ಆಹಾರಸಮುದಯೋ ರೂಪಸಮುದಯೋ"ತಿಆದಿ ಸಬ್ಬಂ ದಸ್ಸಿತಂ ಹೋತಿ। **ಇತಿ ರೂಪಸ್ಸ ಅತ್ಥಙ್ಗಮೋ**ತಿ ಅಯಂ ರೂಪಸ್ಸ ಅತ್ಥಙ್ಗಮೋ। ಇಮಿನಾಪಿ "ಆಹಾರನಿರೋಧಾ ರೂಪನಿರೋಧೋ"ತಿಆದಿ ಸಬ್ಬಂ ದಸ್ಸಿತಂ ಹೋತಿ। **ಇತಿ ವೇದನಾ**ತಿಆದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ವಣ್ಣವನ್ತೋತಿ ಸರೀರವಣ್ಣೇನ ವಣ್ಣವನ್ತೋ। **ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ**ತಿ ಇಮಂ ಪಞ್ಚಸು ಖನ್ಧೇಸು ಪಣ್ಣಾಸಲಕ್ಖಣಪಟಿಮಣ್ಡಿತಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ। **ಯೇಭುಯ್ಯೇನಾ**ತಿ ಇಧ ಕೇ ಠಪೇತಿ? ಅರಿಯಸಾವಕೇ ದೇವೇ। ತೇಸಞ್ಹಿ ಖೀಣಾಸವತ್ತಾ ಚಿತ್ತುತ್ರಾಸಭಯಮ್ಪಿ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಸಂವಿಗ್ಗಸ್ಸ ಯೋನಿಸೋ ಪಧಾನೇನ ಪತ್ತಬ್ಬಂ ಪತ್ತತಾಯ ಞಾಣಸಂವೇಗೋಪಿ। ಇತರೇಸಂ ಪನ ದೇವಾನಂ "ತಾಸೋ ಹೇಸೋ ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ಅನಿಚ್ಚತಂ ಮನಸಿಕರೋನ್ತಾನಂ ಚಿತ್ತುತ್ರಾಸಭಯಮ್ಪಿ, ಬಲವವಿಪಸ್ಸನಾಕಾಲೇ ಞಾಣಭಯಮ್ಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। **ಭೋ**ತಿ ಧಮ್ಮಾಲಪನಮತ್ತಮೇತಂ। **ಸಕ್ಕಾಯಪರಿಯಾಪನ್ನಾ**ತಿ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಪರಿಯಾಪನ್ನಾ। ಇತಿ ತೇಸಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇ ವಟ್ಟದೋಸಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ತಿಲಕ್ಖಣಾಹತಂ ಕತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೇ ಞಾಣಭಯಂ ನಾಮ ಓಕ್ಕಮತಿ।

ಅಭಿಞ್ಞಾಯಾತಿ ಜಾನಿತ್ವಾ। **ಧಮ್ಮಚಕ್ಕ**ನ್ತಿ ಪಟಿವೇಧಞಾಣಮ್ಪಿ ದೇಸನಾಞಾಣಮ್ಪಿ। **ಪಟಿವೇಧಞಾಣಂ** ನಾಮ ಯೇನ ಞಾಣೇನ ಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಸೋಳಸಹಾಕಾರೇಹಿ ಸಟ್ಠಿಯಾ ಚ ನಯಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿ। **ದೇಸನಾಞಾಣಂ** ನಾಮ ಯೇನ ಞಾಣೇನ ತಿಪರಿವಟ್ಟಂ ದ್ವಾದಸಾಕಾರಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಂ ಪವತ್ತೇಸಿ। ಉಭಯಮ್ಪಿ ತಂ ದಸಬಲಸ್ಸ ಉರೇ ಜಾತಞಾಣಮೇವ। ತೇಸು ಇಧ ದೇಸನಾಞಾಣಂ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ತಂ ಪನೇಸ ಯಾವ ಅಟ್ಠಾರಸಹಿ ಬ್ರಹ್ಮಕೋಟೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಅಞ್ಞಾಸಿಕೋಣ್ಡಞ್ಞತ್ಥೇರಸ್ಸ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಾವ ಪವತ್ತೇತಿ ನಾಮ। ತಸ್ಮಿಂ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಪವತ್ತಿತಂ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಅಪ್ಪಟಿಪುಗ್ಗಲೋ**ತಿ ಸದಿಸಪುಗ್ಗಲರಹಿತೋ। **ಯಸಸ್ಸಿನೋ**ತಿ ಪರಿವಾರಸಮ್ಪನ್ನಾ। **ತಾದಿನೋ**ತಿ ಲಾಭಾಲಾಭಾದೀಹಿ ಏಕಸದಿಸಸ್ಸ। ಛಟ್ಠಂ।

೭. ಖಜ್ಜನೀಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೯. ಸತ್ತಮೇ **ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸ**ನ್ತಿ ನ ಇದಂ ಅಭಿಞ್ಞಾವಸೇನ ಅನುಸ್ಸರಣಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ, ವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಪನ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಅನುಸ್ಸರನ್ತೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ। ತೇನೇವಾಹ - "ಸಬ್ಬೇತೇ ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೇ ಅನುಸ್ಸರನ್ತಿ, ಏತೇಸಂ ವಾ ಅಞ್ಞತರ"ನ್ತಿ। ಅಭಿಞ್ಞಾವಸೇನ ಹಿ ಸಮನುಸ್ಸರನ್ತಸ್ಸ ಖನ್ಧಾಪಿ ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾಪಿ ಖನ್ಧಪಟಿಬದ್ಧಾಪಿ ಪಣ್ಣತ್ತಿಪಿ ಆರಮ್ಮಣಂ ಹೋತಿಯೇವ। **ರೂಪಂಯೇವ ಅನುಸ್ಸರತೀ**ತಿ ಏವಞ್ಹಿ ಅನುಸ್ಸರನ್ತೋ ನ ಅಞ್ಞಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸತ್ತಂ ವಾ ಪುಗ್ಗಲಂ

ವಾ ಅನುಸ್ಸರತಿ, ಅತೀತೇ ಪನ ನಿರುದ್ಧಂ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧಮೇವ ಅನುಸ್ಸರತಿ। ವೇದನಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋತಿ। ಸುಞ್ಞತಾಪಬ್ಬಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।

ಇದಾನಿ ಸುಞ್ಞತಾಯ ಲಕ್ಖಣಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಕಿಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರೂಪಂ ವದೇಥಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಯಥಾ ಹಿ ನಟ್ಠಂ ಗೋಣಂ ಪರಿಯೇಸಮಾನೋ ಪುರಿಸೋ ಗೋಗಣೇ ಚರಮಾನೇ ರತ್ತಂ ವಾ ಕಾಳಂ ವಾ ಬಲೀಬದ್ದಂ ದಿಸ್ವಾಪಿ ನ ಏತ್ತಕೇನೇವ "ಅಯಂ ಮಯ್ಹಂ ಗೋಣೋ"ತಿ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ ಕಾತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಅಞ್ಞೇಸಮ್ಪಿ ತಾದಿಸಾನಂ ಅತ್ಥಿತಾಯ। ಸರೀರಪದೇಸೇ ಪನಸ್ಸ ಸತ್ತಿಸೂಲಾದಿಲಕ್ಖಣಂ ದಿಸ್ವಾ "ಅಯಂ ಮಯ್ಹಂ ಸನ್ತಕೋ"ತಿ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಂ ಹೋತಿ, ಏವಮೇವ ಸುಞ್ಞತಾಯ ಕಥಿತಾಯಪಿ ಯಾವ ಸುಞ್ಞತಾಲಕ್ಖಣಂ ನ ಕಥೀಯತಿ, ತಾವ ಸಾ ಅಕಥಿತಾವ ಹೋತಿ, ಲಕ್ಖಣೇ ಪನ ಕಥಿತೇ ಕಥಿತಾ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಗೋಣೋ ವಿಯ ಹಿ ಸುಞ್ಞತಾ, ಗೋಣಲಕ್ಖಣಂ ವಿಯ ಸುಞ್ಞತಾಲಕ್ಖಣಂ। ಯಥಾ ಗೋಣಲಕ್ಖಣೇ ಅಸಲ್ಲಕ್ಖಿತೇ ಗೋಣೋ ನ ಸುಟ್ಠು ಸಲ್ಲಕ್ಖಿತೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಪನ ಸಲ್ಲಕ್ಖಿತೇ ಸೋ ಸಲ್ಲಕ್ಖಿತೋ ನಾಮ ಹೋತಿ, ಏವಮೇವ ಸುಞ್ಞತಾಲಕ್ಖಣೇ ಅಕಥಿತೇ ಸುಞ್ಞತಾ ಅಕಥಿತಾವ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಪನ ಕಥಿತೇ ಸಾ ಕಥಿತಾ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಸುಞ್ಞತಾಲಕ್ಖಣಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಕಿಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರೂಪಂ ವದೇಥಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಕಿಞ್ಚಾ**ತಿ ಕಾರಣಪುಚ್ಛಾ, ಕೇನ ಕಾರಣೇನ ರೂಪಂ ವದೇಥ, ಕೇನ ಕಾರಣೇನೇತಂ ರೂಪಂ ನಾಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ರುಪ್ಪತೀತಿ ಖೋ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಇತೀ**ತಿ ಕಾರಣುದ್ದೇಸೋ, ಯಸ್ಮಾ ರುಪ್ಪತಿ, ತಸ್ಮಾ ರೂಪನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ರುಪ್ಪತೀ**ತಿ ಕುಪ್ಪತಿ ಘಟ್ಟೀಯತಿ ಪೀಳೀಯತಿ, ಭಿಜ್ಜತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸೀತೇನಪಿ ರುಪ್ಪತೀ**ತಿಆದೀಸು ಸೀತೇನ ತಾವ ರುಪ್ಪನಂ ಲೋಕನ್ತರಿಕನಿರಯೇ ಪಾಕಟಂ। ತಿಣ್ಣಂ ತಿಣ್ಣಞ್ಹಿ ಚಕ್ಕವಾಳಾನಂ ಅನ್ತರೇ ಏಕೇಕೋ ಲೋಕನ್ತರಿಕನಿರಯೋ ನಾಮ ಹೋತಿ ಅಟ್ಠಯೋಜನಸಹಸ್ಸಪ್ಪಮಾಣೋ। ಯಸ್ಸ ನೇವ ಹೇಟ್ಠಾ ಪಥವೀ ಅತ್ಥಿ, ನ ಉಪರಿ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯದೀಪಮಣಿಆಲೋಕೋ, ನಿಚ್ಚನ್ಧಕಾರೋ। ತತ್ಥ ನಿಬ್ಬತ್ತಸತ್ತಾನಂ ತಿಗಾವುತೋ ಅತ್ತಭಾವೋ ಹೋತಿ, ತೇ ವಗ್ಗುಲಿಯೋ ವಿಯ ಪಬ್ಬತಪಾದೇ ದೀಘಪುಥುಲೇಹಿ ನಖೇಹಿ ಲಗ್ಗಿತ್ವಾ ಅವಂಸಿರಾ ಓಲಮ್ಬನ್ತಿ। ಯದಾ ಸಂಸಪ್ಪನ್ತಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ಹತ್ಥಪಾಸಾಗತಾ ಹೋನ್ತಿ, ಅಥ "ಭಕ್ಖೋ ನೋ ಲದ್ಧೋ"ತಿ? ಮಞ್ಞಮಾನಾ ತತ್ಥ ಬ್ಯಾವಟಾ ವಿಪರಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಲೋಕಸನ್ಧಾರಕೇ ಉದಕೇ ಪತನ್ತಿ, ವಾತೇ ಪಹರನ್ತೇಪಿ ಮಧುಕಫಲಾನಿ ವಿಯ ಛಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ಉದಕೇ ಪತನ್ತಿ, ಪತಿತಮತ್ತಾವ ಅಚ್ಚನ್ತಖಾರೇ ಉದಕೇ ತತ್ತತೇಲೇ ಪತಿತಪಿಟ್ಠಪಿಣ್ಡಿ ವಿಯ ಪಟಪಟಾಯಮಾನಾ ವಿಲೀಯನ್ತಿ। ಏವಂ ಸೀತೇನ ರುಪ್ಪನಂ ಲೋಕನ್ತರಿಕನಿರಯೇ ಪಾಕಟಂ। ಮಹಿಂಸಕರಟ್ಠಾದೀಸುಪಿ ಹಿಮಪಾತಸೀತಲೇಸು ಪದೇಸೇಸು ಏತಂ ಪಾಕಟಮೇವ। ತತ್ಥ ಹಿ ಸತ್ತಾ ಸೀತೇನ ಭಿನ್ನಸರೀರಾ ಜೀವಿತಕ್ಖಯಮ್ಪಿ ಪಾಪುಣನ್ತಿ।

ಉಣ್ಹೇನ ರುಪ್ಪನಂ ಅವೀಚಿಮಹಾನಿರಯೇ ಪಾಕಟಂ ಹೋತಿ। ಜಿಘಚ್ಛಾಯ ರುಪ್ಪನಂ ಪೇತ್ತಿವಿಸಯೇ ಚೇವ ದುಬ್ಭಿಕ್ಖಕಾಲೇ ಚ ಪಾಕಟಂ। ಪಿಪಾಸಾಯ ರುಪ್ಪನಂ ಕಾಲಕಞ್ಜಿಕಾದೀಸು ಪಾಕಟಂ। ಏಕೋ ಕಿರ ಕಾಲಕಞ್ಜಿಕಅಸುರೋ ಪಿಪಾಸಂ ಅಧಿವಾಸೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಯೋಜನಗಮ್ಭೀರವಿತ್ಥಾರಂ ಮಹಾಗಙ್ಗಂ ಓತರಿ, ತಸ್ಸ ಗತಗತಟ್ಠಾನೇ ಉದಕಂ ಛಿಜ್ಜತಿ, ಧೂಮೋ ಉಗ್ಗಚ್ಛತಿ, ತತ್ತೇ ಪಿಟ್ಠಿಪಾಸಾಣೇ ಚಙ್ಕಮನಕಾಲೋ ವಿಯ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಉದಕಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ವಿಚರನ್ತಸ್ಸೇವ ರತ್ತಿ ವಿಭಾಯಿ। ಅಥ ನಂ ಪಾತೋವ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರಂ ಗಚ್ಛನ್ತಾ ತಿಂಸಮತ್ತಾ ಪಿಣ್ಡಚಾರಿಕಭಿಕ್ಖೂ ದಿಸ್ವಾ "ಕೋ ನಾಮ ತ್ವಂ ಸಪ್ಪುರಿಸಾ"ತಿ? ಪುಚ್ಛಿಂಸು। "ಪೇತೋಹಮಸ್ಮಿ, ಭನ್ತೇ"ತಿ। "ಕಿಂ ಪರಿಯೇಸಸೀ"ತಿ? "ಪಾನೀಯಂ, ಭನ್ತೇ"ತಿ। "ಅಯಂ ಗಙ್ಗಾ ಪರಿಪುಣ್ಣಾ, ಕಿಂ ತ್ವಂ ನ ಪಸ್ಸಸೀ"ತಿ? "ನ ಉಪಕಪ್ಪತಿ, ಭನ್ತೇ"ತಿ। ತೇನ ಹಿ ಗಙ್ಗಾಪಿಟ್ಠೇ ನಿಪಜ್ಜ, ಮುಖೇ ತೇ ಪಾನೀಯಂ ಆಸಿಞ್ಚಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ। ಸೋ ವಾಲಿಕಾಪುಳಿನೇ ಉತ್ತಾನೋ ನಿಪಜ್ಜಿ। ಭಿಕ್ಖೂ ತಿಂಸಮತ್ತೇ ಪತ್ತೇ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಉದಕಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಮುಖೇ ಆಸಿಞ್ಚಿಂಸು। ತೇಸಂ ತಥಾ ಕರೋನ್ತಾನಂಯೇವ ವೇಲಾ ಉಪಕಟ್ಠಾ ಜಾತಾ। ತತೋ "ಭಿಕ್ಖಾಚಾರಕಾಲೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸಪ್ಪುರಿಸ, ಕಚ್ಚಿ ತೇ ಅಸ್ಸಾದಮತ್ತಾ ಲದ್ಧಾ"ತಿ ಆಹಂಸು। ಪೇತೋ "ಸಚೇ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ತಿಂಸಮತ್ತಾನಂ ಅಯ್ಯಾನಂ ತಿಂಸಪತ್ತೇಹಿ ಆಸಿತ್ತಉದಕತೋ ಅಡ್ಢಪಸತಮತ್ತಮ್ಪಿ ಪರಗಲಂ ಗತಂ, ಪೇತತ್ತಭಾವತೋ ಮೋಕ್ಖೋ ಮಾ ಹೋತೂ"ತಿ ಆಹ। ಏವಂ ಪಿಪಾಸಾಯ ರುಪ್ಪನಂ ಪೇತ್ತಿವಿಸಯೇ ಪಾಕಟಂ।

ಡಂಸಾದೀಹಿ ರುಪ್ಪನಂ ಡಂಸಮಕ್ಖಿಕಾದಿಬಹುಲೇಸು ಪದೇಸೇಸು ಪಾಕಟಂ। ಏತ್ಥ ಚ **ಡಂಸಾ**ತಿ ಪಿಙ್ಗಲಮಕ್ಖಿಕಾ। **ಮಕಸಾ**ತಿ ಮಕಸಾವ। **ವಾತಾ**ತಿ ಕುಚ್ಛಿವಾತಪಿಟ್ಠಿವಾತಾದಿವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸರೀರಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ವಾತರೋಗೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಹತ್ಥಪಾದಪಿಟ್ಠಿಆದೀನಿ ಭಿನ್ದತಿ, ಕಾಣಂ ಕರೋತಿ, ಖುಜ್ಜಂ ಕರೋತಿ, ಪೀಠಸಪ್ಪಿಂ ಕರೋತಿ। **ಆತಪೋ**ತಿ ಸೂರಿಯಾತಪೋ। ತೇನ ರುಪ್ಪನಂ ಮರುಕನ್ತಾರಾದೀಸು ಪಾಕಟಂ। ಏಕಾ ಕಿರ ಇತ್ಥೀ ಮರುಕನ್ತಾರೇ ರತ್ತಿಂ ಸತ್ಥತೋ ಓಹೀನಾ ದಿವಾ ಸೂರಿಯೇ ಉಗ್ಗಚ್ಛನ್ತೇ ವಾಲಿಕಾಯ ತಪ್ಪಮಾನಾಯ ಪಾದೇ ಠಪೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೀ ಸೀಸತೋ ಪಚ್ಛಿಂ ಓತಾರೇತ್ವಾ ಅಕ್ಕಮಿ। ಕಮೇನ ಪಚ್ಛಿಯಾ ಉಣ್ಹಾಭಿತತ್ತಾಯ ಠಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೀ ತಸ್ಸಾ ಉಪರಿ ಸಾಟಕಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಅಕ್ಕಮಿ। ತಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಸನ್ತತ್ತೇ ಅತ್ತನೋ ಅಙ್ಕೇನ ಗಹಿತಪುತ್ತಕಂ ಅಧೋಮುಖಂ ನಿಪಜ್ಜಾಪೇತ್ವಾ ಕನ್ದನ್ತಂಯೇವ ಅಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಸದ್ಧಿಂ ತೇನ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಠಾನೇ ಉಣ್ಹಾಭಿತತ್ತಾ ಕಾಲಮಕಾಸಿ।

ಸರೀಸಪಾತಿ ಯೇ ಕೇಚಿ ದೀಘಜಾತಿಕಾ ಸರನ್ತಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ತೇಸಂ ಸಮ್ಫಸ್ಸೇನ ರುಪ್ಪನಂ ಆಸೀವಿಸದಟ್ಠಕಾದೀನಂ ವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಇತಿ ಭಗವತಾ ಯಾನಿ ಇಮಾನಿ ಸಾಮಞ್ಞಪಚ್ಚತ್ತವಸೇನ ಧಮ್ಮಾನಂ ದ್ವೇ ಲಕ್ಖಣಾನಿ, ತೇಸು ರೂಪಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ತಾವ ಪಚ್ಚತ್ತಲಕ್ಖಣಂ ದಸ್ಸಿತಂ। ರೂಪಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸೇವ ಹಿ ಏತಂ, ನ ವೇದನಾದೀನಂ , ತಸ್ಮಾ ಪಚ್ಚತ್ತಲಕ್ಖಣನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಅನಿಚ್ಚದುಕ್ಖಾನತ್ತಲಕ್ಖಣಂ ಪನ ವೇದನಾದೀನಮ್ಪಿ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಸಾಮಞ್ಞಲಕ್ಖಣನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಕಿಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವೇದನಂ ವದೇಥಾತಿಆದೀಸು ಪುರಿಮಸದಿಸಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಯಂ ಪನ ಪುರಿಮೇನ ಅಸದಿಸಂ, ತಸ್ಸಾಯಂ ವಿಭಾವನಾ - **ಸುಖಮ್ಪಿ ವೇದಯತೀ**ತಿ ಸುಖಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ವೇದೇತಿ ಅನುಭವತಿ। ಪರತೋ ಪದದ್ವಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಕಥಂ ಪನೇತಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಸುಖಂ ದುಕ್ಖಂ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಂ ನಾಮ ಜಾತನ್ತಿ? ಸುಖಾದೀನಂ ಪಚ್ಚಯತೋ। ಸ್ವಾಯಮತ್ಥೋ "ಯಸ್ಮಾ ಚ ಖೋ, ಮಹಾಲಿ, ರೂಪಂ ಸುಖಂ ಸುಖಾನುಪತಿತಂ ಸುಖಾವಕ್ಕನ್ತ"ನ್ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಮಹಾಲಿಸುತ್ತೇ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೬೦) ಆಗತೋಯೇವ। **ವೇದಯತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಚ ವೇದನಾವ ವೇದಯತಿ, ನ ಅಞ್ಞೋ ಸತ್ತೋ ವಾ ಪುಗ್ಗಲೋ ವಾ। ವೇದನಾ ಹಿ ವೇದಯಿತಲಕ್ಖಣಾ, ತಸ್ಮಾ ವತ್ಥಾರಮ್ಮಣಂ ಪಟಿಚ್ಚ ವೇದನಾವ ವೇದಯತೀತಿ। ಏವಮಿಧ ಭಗವಾ ವೇದನಾಯಪಿ ಪಚ್ಚತ್ತಲಕ್ಖಣಮೇವ ಭಾಜೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇಸಿ।

ನೀಲಮ್ಪಿ ಸಞ್ಜಾನಾತೀತಿ ನೀಲಪುಪ್ಫೇ ವಾ ವತ್ಥೇ ವಾ ಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಉಪಚಾರಂ ವಾ ಅಪ್ಪನಂ ವಾ ಪಾಪೇನ್ತೋ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ। ಅಯಞ್ಹಿ ಸಞ್ಞಾ ನಾಮ ಪರಿಕಮ್ಮಸಞ್ಞಾಪಿ ಉಪಚಾರಸಞ್ಞಾಪಿ ಅಪ್ಪನಾಸಞ್ಞಾಪಿ ವಟ್ಟತಿ, ನೀಲಂ ನೀಲನ್ತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಸಞ್ಞಾಪಿ ವಟ್ಟತಿಯೇವ। **ಪೀತಕಾ**ದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಇಧಾಪಿ ಭಗವಾ ಸಞ್ಜಾನನಲಕ್ಖಣಾಯ ಸಞ್ಞಾಯ ಪಚ್ಚತ್ತಲಕ್ಖಣಮೇವ ಭಾಜೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇಸಿ।

ರೂಪಂ ರೂಪತ್ತಾಯ ಸಙ್ಖತಮಭಿಸಙ್ಖರೋನ್ತೀತಿ ಯಥಾ ಯಾಗುಮೇವ ಯಾಗುತ್ತಾಯ, ಪೂವಮೇವ ಪೂವತ್ತಾಯ ಪಚತಿ ನಾಮ, ಏವಂ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಸಮಾಗನ್ತ್ವಾ ಕತಭಾವೇನ ಸಙ್ಖತನ್ತಿ ಲದ್ಧನಾಮಂ ರೂಪಮೇವ ರೂಪತ್ತಾಯ ಯಥಾ ಅಭಿಸಙ್ಖತಂ ರೂಪಂ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತಥತ್ತಾಯ ರೂಪಭಾವಾಯ ಅಭಿಸಙ್ಖರೋತಿ ಆಯೂಹತಿ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತಿ, ನಿಪ್ಫಾದೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವೇದನಾ**ದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ - ಅತ್ತನಾ ಸಹ ಜಾಯಮಾನಂ ರೂಪಂ ಸಮ್ಪಯುತ್ತೇ ಚ ವೇದನಾದಯೋ ಧಮ್ಮೇ ಅಭಿಸಙ್ಖರೋತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತೀತಿ। ಇಧಾಪಿ ಭಗವಾ ಚೇತಯಿತಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ಸಙ್ಖಾರಸ್ಸ ಪಚ್ಚತ್ತಲಕ್ಖಣಮೇವ ಭಾಜೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇಸಿ।

ಅಮ್ಬಿಲಮ್ಪಿ ವಿಜಾನಾತೀತಿ ಅಮ್ಬಅಮ್ಬಾಟಕಮಾತುಲುಙ್ಗಾದಿಅಮ್ಬಿಲಂ "ಅಮ್ಬಿಲ"ನ್ತಿ ವಿಜಾನಾತಿ। ಏಸೇವ ನಯೋ ಸಬ್ಬಪದೇಸು। ಅಪಿ ಚೇತ್ಥ **ತಿತ್ತಕ**ನ್ತಿ ನಿಮ್ಬಪಟೋಲಾದಿನಾನಪ್ಪಕಾರಂ **ಕಟುಕ**ನ್ತಿ ಪಿಪ್ಪಲಿಮರಿಚಾದಿನಾನಪ್ಪಕಾರಂ। **ಮಧುರ**ನ್ತಿ ಸಪ್ಪಿಫಾಣಿತಾದಿನಾನಪ್ಪಕಾರಂ । **ಖಾರಿಕ**ನ್ತಿ ವಾತಿಙ್ಗಣನಾಳಿಕೇರ ಚತುರಸ್ಸವಲ್ಲಿವೇತ್ತಙ್ಕುರಾದಿನಾನಪ್ಪಕಾರಂ। **ಅಖಾರಿಕ**ನ್ತಿ ಯಂ ವಾ

ತಂ ವಾ ಫಲಜಾತಂ ಕಾರಪಣ್ಣಾದಿಮಿಸ್ಸಕಪಣ್ಣಂ। **ಲೋಣಿಕನ್ತಿ** ಲೋಣಯಾಗುಲೋಣಮಚ್ಛಲೋಣಭತ್ತಾದಿನಾನಪ್ಪಕಾರಂ। **ಅಲೋಣಿಕನ್ತಿ**ಅಲೋಣಯಾಗುಅಲೋಣಮಚ್ಛಅಲೋಣಭತ್ತಾದಿನಾನಪ್ಪಕಾರಂ। **ತಸ್ಮಾ ವಿಞ್ಞಾಣನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ** ಯಸ್ಮಾ ಇಮಂ ಅಮ್ಬಿಲಾದಿಭೇದಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞವಿಸಿಟ್ಠೇನ ಅಮ್ಬಿಲಾದಿಭಾವೇನ ಜಾನಾತಿ, ತಸ್ಮಾ ವಿಞ್ಞಾಣನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ। ಏವಮಿಧಾಪಿ ಭಗವಾ ವಿಜಾನನಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಪಚ್ಚತ್ತಲಕ್ಖಣಮೇವ ಭಾಜೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇಸಿ।

ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಆರಮ್ಮಣಸ್ಸ ಆಕಾರಸಣ್ಠಾನಗಹಣವಸೇನ ಸಞ್ಞಾ ಪಾಕಟಾ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸಾ ಚಕ್ಖುದ್ವಾರೇ ವಿಭತ್ತಾ। ಯಸ್ಮಾ ವಿನಾಪಿ ಆಕಾರಸಣ್ಠಾನಾ ಆರಮ್ಮಣಸ್ಸ ಪಚ್ಚತ್ತಭೇದಗಹಣವಸೇನ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಪಾಕಟಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಜಿವ್ಹಾದ್ವಾರೇ ವಿಭತ್ತಂ। ಇಮೇಸಂ ಪನ ಸಞ್ಞಾವಿಞ್ಞಾಣಪಞ್ಞಾನಂ ಅಸಮ್ಮೋಹತೋ ಸಭಾವಸಲ್ಲಕ್ಖಣತ್ಥಂ **ಸಞ್ಜಾನಾತಿ, ವಿಜಾನಾತಿ, ಪಜಾನಾತೀತಿ** ಏತ್ಥ ವಿಸೇಸಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತತ್ಥ ಉಪಸಗ್ಗಮತ್ತಮೇವ ವಿಸೇಸೋ, ಜಾನಾತೀತಿ ಪದಂ ಪನ ಅವಿಸೇಸೋ। ತಸ್ಸಪಿ ಜಾನನಟ್ಠೇನ ವಿಸೇಸೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸಞ್ಞಾ ಹಿ ನೀಲಾದಿವಸೇನ ಆರಮ್ಮಣಸಞ್ಜಾನನಮತ್ತಮೇವ, ಅನಿಚ್ಚಂ ದುಕ್ಖಮನತ್ತಾತಿ ಲಕ್ಖಣಪಟಿವೇಧಂ ಪಾಪೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ವಿಞ್ಞಾಣಂ ನೀಲಾದಿವಸೇನ ಆರಮ್ಮಣಞ್ಚೇವ ಜಾನಾತಿ, ಅನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ಲಕ್ಖಣಪಟಿವೇಧಞ್ಚ ಪಾಪೇತಿ, ಉಸ್ಸಕ್ಕಿತ್ವಾ ಪನ ಮಗ್ಗಪಾತುಭಾವಂ ಪಾಪೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಪಞ್ಞಾ ನೀಲಾದಿವಸೇನ ಆರಮ್ಮಣಮ್ಪಿ ಜಾನಾತಿ, ಅನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ಲಕ್ಖಣಪಟಿವೇಧಮ್ಪಿ ಪಾಪೇತಿ, ಉಸ್ಸಕ್ಕಿತ್ವಾ ಮಗ್ಗಪಾತುಭಾವಮ್ಪಿ ಪಾಪೇತಿ।

ಯಥಾ ಹಿ ಹೇರಞ್ಞಿಕಫಲಕೇ ಕಹಾಪಣರಾಸಿಮ್ಹಿ ಕತೇ ಅಜಾತಬುದ್ಧಿದಾರಕೋ ಗಾಮಿಕಪುರಿಸೋ ಮಹಾಹೇರಞ್ಞಿಕೋತಿ ತೀಸು ಜನೇಸು ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಠಿತೇಸು ಅಜಾತಬುದ್ಧಿದಾರಕೋ ಕಹಾಪಣಾನಂ ಚಿತ್ತವಿಚಿತ್ತಚತುರಸ್ಸಮಣ್ಡಲಾದಿಭಾವಮೇವ ಜಾನಾತಿ, “ಇದಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಉಪಭೋಗಪರಿಭೋಗಂ ರತನಸಮ್ಮತ”ನ್ತಿ ನ ಜಾನಾತಿ। ಗಾಮಿಕಪುರಿಸೋ ಚಿತ್ತಾದಿಭಾವಞ್ಚ ಜಾನಾತಿ, ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಉಪಭೋಗಪರಿಭೋಗರತನಸಮ್ಮತಭಾವಞ್ಚ, “ಅಯಂ ಕೂಟೋ, ಅಯಂ ಛೇಕೋ, ಅಯಂ ಕರಟೋ, ಅಯಂ ಸಣ್ಹೋ”ತಿ ನ ಜಾನಾತಿ। ಮಹಾಹೇರಞ್ಞಿಕೋ ಚಿತ್ತಾದಿಭಾವಮ್ಪಿ ರತನಸಮ್ಮತಭಾವಮ್ಪಿ ಕೂಟಾದಿಭಾವಮ್ಪಿ ಜಾನಾತಿ। ಜಾನನ್ತೋ ಚ ಪನ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾಪಿ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾಪಿ ಗನ್ಧಂ ಘಾಯಿತ್ವಾಪಿ ರಸಂ ಸಾಯಿತ್ವಾಪಿ ಹತ್ಥೇನ ಗರುಲಹುಭಾವಂ ಉಪಧಾರೇತ್ವಾಪಿ “ಅಸುಕಗಾಮೇ ಕತೋ”ತಿಪಿ ಜಾನಾತಿ, “ಅಸುಕನಿಗಮೇ ಅಸುಕನಗರೇ ಅಸುಕಪಬ್ಬತಚ್ಛಾಯಾಯ ಅಸುಕನದೀತೀರೇ ಕತೋ”ತಿಪಿ, “ಅಸುಕಾಚರಿಯೇನ ಕತೋ”ತಿಪಿ ಜಾನಾತಿ। ಏವಮೇವ ಸಞ್ಞಾ ಅಜಾತಬುದ್ಧಿದಾರಕಸ್ಸ ಕಹಾಪಣದಸ್ಸನಂ ವಿಯ ನೀಲಾದಿವಸೇನ ಆರಮ್ಮಣಮತ್ತಮೇವ ಜಾನಾತಿ। ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಗಾಮಿಕಪುರಿಸಸ್ಸ ಕಹಾಪಣದಸ್ಸನಂ ವಿಯ ನೀಲಾದಿವಸೇನ ಆರಮ್ಮಣಮ್ಪಿ ಜಾನಾತಿ, ಅನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ಲಕ್ಖಣಪಟಿವೇಧಮ್ಪಿ ಪಾಪೇತಿ। ಪಞ್ಞಾ ಮಹಾಹೇರಞ್ಞಿಕಸ್ಸ ಕಹಾಪಣದಸ್ಸನಂ ವಿಯ ನೀಲಾದಿವಸೇನ ಆರಮ್ಮಣಮ್ಪಿ ಜಾನಾತಿ, ಅನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ಲಕ್ಖಣಪಟಿವೇಧಮ್ಪಿ ಪಾಪೇತಿ, ಉಸ್ಸಕ್ಕಿತ್ವಾ ಮಗ್ಗಪಾತುಭಾವಮ್ಪಿ ಪಾಪೇತಿ।

ಸೋ ಪನ ನೇಸಂ ವಿಸೇಸೋ ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝೋ। ತೇನಾಹ ಆಯಸ್ಮಾ ನಾಗಸೇನೋ -

> “ದುಕ್ಕರಂ, ಮಹಾರಾಜ, ಭಗವತಾ ಕತನ್ತಿ। ಕಿಂ, ಭನ್ತೇ ನಾಗಸೇನ, ಭಗವತಾ ದುಕ್ಕರಂ ಕತನ್ತಿ? ದುಕ್ಕರಂ, ಮಹಾರಾಜ, ಭಗವತಾ ಕತಂ, ಇಮೇಸಂ ಅರೂಪೀನಂ ಚಿತ್ತಚೇತಸಿಕಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಏಕಾರಮ್ಮಣೇ ವತ್ತಮಾನಾನಂ ವವತ್ಥಾನಂ ಅಕ್ಖಾತಂ ‘ಅಯಂ ಫಸ್ಸೋ, ಅಯಂ ವೇದನಾ, ಅಯಂ ಸಞ್ಞಾ, ಅಯಂ ಚೇತನಾ, ಇದಂ ಚಿತ್ತ’”ನ್ತಿ (ಮಿ॰ ಪ॰ ೨.೭.೧೬)।

ಯಥಾ ಹಿ ತಿಲತೇಲಂ ಸಾಸಪತೇಲಂ ಮಧುಕತೇಲಂ ಏರಣ್ಡಕತೇಲಂ ವಸಾತೇಲನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪಞ್ಚ ತೇಲಾನಿ ಏಕಚಾಟಿಯಂ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ದಿವಸಂ ಯಮಕಮನ್ಥೇ ಹಿ ಮನ್ಥೇತ್ವಾ ತತೋ “ಇದಂ ತಿಲತೇಲಂ, ಇದಂ ಸಾಸಪತೇಲ”ನ್ತಿ ಏಕೇಕಸ್ಸ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ ಉದ್ಧರಣಂ ನಾಮ ದುಕ್ಕರಂ, ಇದಂ ತತೋ ದುಕ್ಕರತರಂ। ಭಗವಾ ಪನ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಸುಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧತ್ತಾ ಧಮ್ಮಿಸ್ಸರೋ ಧಮ್ಮರಾಜಾ ಇಮೇಸಂ ಅರೂಪೀನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಏಕಾರಮ್ಮಣೇ ವತ್ತಮಾನಾನಂ ವವತ್ಥಾನಂ ಅಕಾಸಿ। ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಮಹಾನದೀನಂ

ಸಮುದ್ದಂ ಪವಿಟ್ಠಟ್ಠಾನೇ “ಇದಂ ಗಙ್ಗಾಯ ಉದಕಂ, ಇದಂ ಯಮುನಾಯಾ”ತಿ ಏವಂ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ ಉದಕುದ್ಧರಣೇನಾಪಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಇತಿ ಪಠಮಪಬ್ಬೇನ ಸುಞ್ಞತಂ, ದುತಿಯೇನ ಸುಞ್ಞತಾಲಕ್ಖಣನ್ತಿ ದ್ವೀಹಿ ಪಬ್ಬೇಹಿ ಅನತ್ತಲಕ್ಖಣಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ದುಕ್ಖಲಕ್ಖಣಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ತತ್ರ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಖಜ್ಜಾಮೀ**ತಿ ನ ರೂಪಂ ಸುನಖೋ ವಿಯ ಮಂಸಂ ಲುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಲುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಖಾದತಿ, ಯಥಾ ಪನ ಕಿಲಿಟ್ಠವತ್ಥನಿವತ್ಥೋ ತತೋನಿದಾನಂ ಪೀಳಂ ಸನ್ಧಾಯ “ಖಾದತಿ ಮಂ ವತ್ಥ”ನ್ತಿ ಭಣತಿ, ಏವಮಿದಮ್ಪಿ ಪೀಳಂ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತಂ ಖಾದತಿ ನಾಮಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಸೀಲಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಾ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತಿ। ಯೋ ಪನೇತ್ಥ ಬಲವಞಾಣೋ ತಿಕ್ಖಬುದ್ಧಿ ಞಾಣುತ್ತರೋ ಯೋಗಾವಚರೋ ಪಧಾನಭೂಮಿಯಂ ವಾಯಮನ್ತೋ ಖಾಣುನಾ ವಾ ಕಣ್ಟಕೇನ ವಾ ವಿದ್ಧೋ ಆವುಧೇನ ವಾ ಪಹಟೋ ಬ್ಯಗ್ಘಾದೀಹಿ ವಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಖಜ್ಜಮಾನೋ ತಂ ವೇದನಂ ಅಬ್ಬೋಹಾರಿಕಂ ಕತ್ವಾ ಮೂಲಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ ಅರಹತ್ತಮೇವ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಅಯಂ ವೇದನಾಯ ನಿಬ್ಬಿದಾಯ ವಿರಾಗಾಯ ನಿರೋಧಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ನಾಮ ವುಚ್ಚತಿ ಪೀತಮಲ್ಲತ್ಥೇರೋ ವಿಯ ಕುಟುಮ್ಬಿಯಪುತ್ತಮಹಾತಿಸ್ಸತ್ಥೇರೋ ವಿಯ ವತ್ತನಿಅಟವಿಯಂ ತಿಂಸಮತ್ತಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅಞ್ಞತರೋ ಬ್ಯಗ್ಘಮುಖೇ ನಿಪನ್ನಭಿಕ್ಖು ವಿಯ ಕಣ್ಟಕೇನ ವಿದ್ಧತ್ಥೇರೋ ವಿಯ ಚ।

ದ್ವಾದಸಸು ಕಿರ ಭಿಕ್ಖೂಸು ಘಣ್ಟಿಂ ಪಹರಿತ್ವಾ ಅರಞ್ಞೇ ಪಧಾನಮನುಯುಞ್ಜನ್ತೇಸು ಏಕೋ ಸೂರಿಯೇ ಅತ್ಥಙ್ಗತಮತ್ತೇಯೇವ ಘಣ್ಟಿಂ ಪಹರಿತ್ವಾ ಚಙ್ಕಮಂ ಓರುಯ್ಹ ಚಙ್ಕಮನ್ತೋ ತಿರಿಯಂ ನಿಮ್ಮಥೇನ್ತೋ ತಿಣಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ ಕಣ್ಟಕಂ ಅಕ್ಕಮಿ। ಕಣ್ಟಕೋ ಪಿಟ್ಠಿಪಾದೇನ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ। ತತ್ತಫಾಲೇನ ವಿನಿವಿದ್ಧಕಾಲೋ ವಿಯ ವೇದನಾ ವತ್ತತಿ। ಥೇರೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ – “ಕಿಂ ಇಮಂ ಕಣ್ಟಕಂ ಉದ್ಧರಾಮಿ, ಉದಾಹು ಪಕತಿಯಾ ವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಠಿತಕಣ್ಟಕ”ನ್ತಿ? ತಸ್ಸ ಏವಮಹೋಸಿ – “ಇಮಿನಾ ಕಣ್ಟಕೇನ ವಿದ್ಧತ್ತಾ ನಿರಯಾದೀಸು ಭಯಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಪಕತಿಯಾ ವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಠಿತಕಣ್ಟಕಂಯೇವಾ”ತಿ। ಸೋ ತಂ ವೇದನಂ ಅಬ್ಬೋಹಾರಿಕಂ ಕತ್ವಾ ಸಬ್ಬರತ್ತಿಂ ಚಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ವಿಭಾತಾಯ ರತ್ತಿಯಾ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಸಞ್ಞಂ ಅದಾಸಿ। ಸೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ “ಕಿಂ, ಭನ್ತೇ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿ? “ಕಣ್ಟಕೇನಮ್ಹಿ, ಆವುಸೋ, ವಿದ್ಧೋ”ತಿ। “ಕಾಯ ವೇಲಾಯ, ಭನ್ತೇ”ತಿ? “ಸಾಯಮೇವ, ಆವುಸೋ”ತಿ। “ಕಸ್ಮಾ ನ ಅಮ್ಹೇ ಪಕ್ಕೋಸಿತ್ಥ, ಕಣ್ಟಕಂ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ತೇಲಮ್ಪಿ ಸಿಞ್ಚೇಯ್ಯಾಮಾ”ತಿ? “ಪಕತಿಯಾ ವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಠಿತಕಣ್ಟಕಮೇವ ಉದ್ಧರಿತುಂ ವಾಯಮಿಮ್ಹಾ, ಆವುಸೋ”ತಿ। “ಸಕ್ಕುಣಿತ್ಥ, ಭನ್ತೇ, ಉದ್ಧರಿತು”ನ್ತಿ। “ಏಕದೇಸಮತ್ತೇನ ಮೇ, ಆವುಸೋ, ಉದ್ಧಟೋ”ತಿ। ಸೇಸವತ್ಥೂನಿ ದೀಘಮಜ್ಝಿಮಟ್ಠಕಥಾಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೩೭೩; ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೦೬) ಸತಿಪಟ್ಠಾನಸುತ್ತನಿದ್ದೇಸೇ ವಿತ್ಥಾರಿತಾನೇವ।

ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಥ, ಭಿಕ್ಖವೇತಿ ಕಸ್ಮಾ ಆರದ್ಧಂ? ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪಬ್ಬೇ ದುಕ್ಖಲಕ್ಖಣಮೇವ ಕಥಿತಂ, ನ ಅನಿಚ್ಚಲಕ್ಖಣಂ। ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಇದಮಾರದ್ಧಂ। ತೀಣಿ ಲಕ್ಖಣಾನಿ ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಮ್ಪಿ ಆರದ್ಧಮೇವ। **ಅಪಚಿನಾತಿ ನೋ ಆಚಿನಾತೀ**ತಿ ವಟ್ಟಂ ವಿನಾಸೇತಿ, ನೇವ ಚಿನಾತಿ। **ಪಜಹತಿ ನ ಉಪಾದಿಯತೀ**ತಿ ತದೇವ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ, ನ ಗಣ್ಹಾತಿ। **ವಿಸಿನೇತಿ ನ ಉಸ್ಸಿನೇತೀ**ತಿ ವಿಕಿರತಿ ನ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತಿ। **ವಿಧೂಪೇತಿ ನ ಸನ್ಧೂಪೇತೀ**ತಿ ನಿಬ್ಬಾಪೇತಿ ನ ಜಾಲಾಪೇತಿ।

ಏವಂ ಪಸ್ಸಂ, ಭಿಕ್ಖವೇತಿ ಇದಂ ಕಸ್ಮಾ ಆರದ್ಧಂ? ವಟ್ಟಂ ವಿನಾಸೇತ್ವಾ ಠಿತಂ ಮಹಾಖೀಣಾಸವಂ ದಸ್ಸೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಆರದ್ಧಂ। ಏತ್ತಕೇನ ವಾ ಠಾನೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಕಥಿತಾ, ಇದಾನಿ ಸಹ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗೇ ದಸ್ಸೇತುಂ ಇದಂ ಆರದ್ಧಂ। ಅಥ ವಾ ಏತ್ತಕೇನ ಠಾನೇನ ಪಠಮಮಗ್ಗೋ ಕಥಿತೋ, ಇದಾನಿ ಸಹ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ತಯೋ ಮಗ್ಗೇ ದಸ್ಸೇತುಂ ಇದಮಾರದ್ಧಂ। ಏತ್ತಕೇನ ವಾ ಠಾನೇನ ತೀಣಿ ಮಗ್ಗಾನಿ ಕಥಿತಾನಿ, ಇದಾನಿ ಸಹ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಂ ದಸ್ಸೇತುಮ್ಪಿ ಇದಂ ಆರದ್ಧಮೇವ।

ಸಪಜಾಪತಿಕಾತಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪಜಾಪತಿನಾ ದೇವರಾಜೇನ। **ಆರಕಾವ ನಮಸ್ಸನ್ತೀ**ತಿ ದೂರತೋವ ನಮಸ್ಸನ್ತಿ, ದೂರೇಪಿ ಠಿತಂ ನಮಸ್ಸನ್ತಿಯೇವ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ನೀತತ್ಥೇರಂ ವಿಯ।

ಥೇರೋ ಕಿರ ಪುಪ್ಫಛಡ್ಡಕಕುಲತೋ ನಿಕ್ಖಮ್ಮ ಪಬ್ಬಜಿತೋ, ಖುರಗ್ಗೇಯೇವ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ – ‘‘ಅಹಂ ಅಜ್ಜೇವ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಅಜ್ಜೇವ ಮೇ ಪಬ್ಬಜಿತಕಿಚ್ಚಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪತ್ತಂ, ಚತುಪಚ್ಚಯಸನ್ತೋಸಭಾವನಾರಾಮಮಣ್ಡಿತಂ ಮಹಾಅರಿಯವಂಸಪಟಿಪದಂ ಪೂರೇಸ್ಸಾಮೀ’’ತಿ। ಸೋ ಪಂಸುಕೂಲತ್ಥಾಯ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಚೋಳಕಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತೋ ವಿಚರಿ। ಅಥೇಕೋ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ ಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಮನುಸ್ಸಪಥಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಥೇರಂ ದಿಸ್ವಾ – ‘‘ಅಜ್ಜೇವ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅಜ್ಜೇವ ಖುರಗ್ಗೇ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಮಹಾಅರಿಯವಂಸಪಟಿಪದಂ ಪೂರೇತುಂ ಚೋಳಕಂ ಪರಿಯೇಸತೀ’’ತಿ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಪಗ್ಗಯ್ಹ ನಮಸ್ಸಮಾನೋ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ತಮಞ್ಞೋ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ ದಿಸ್ವಾ ‘‘ಕಂ ನಮಸ್ಸಸೀ’’ತಿ? ಪುಚ್ಛಿ। ನೀತತ್ಥೇರಂ ನಮಸ್ಸಾಮೀತಿ। ಕಿಂ ಕಾರಣಾತಿ? ಅಜ್ಜೇವ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅಜ್ಜೇವ ಖುರಗ್ಗೇ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಮಹಾಅರಿಯವಂಸಪಟಿಪದಂ ಪೂರೇತುಂ ಚೋಳಕಂ ಪರಿಯೇಸತೀತಿ। ಸೋಪಿ ನಂ ನಮಸ್ಸಮಾನೋ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಅಥಞ್ಞೋ, ಅಥಞ್ಞೋತಿ ಸತ್ತಸತಾ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ನಮಸ್ಸಮಾನಾ ಅಟ್ಠಂಸು। ತೇನ ವುತ್ತಂ –

‘‘ತಾ ದೇವತಾ ಸತ್ತಸತಾ ಉಳಾರಾ,
ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಿಮಾನಾ ಅಭಿನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ।
ನೀತಂ ನಮಸ್ಸನ್ತಿ ಪಸನ್ನಚಿತ್ತಾ,
‘ಖೀಣಾಸವೋ ಗಣ್ಹತಿ ಪಂಸುಕೂಲಂ’’’॥

‘‘ತಾ ದೇವತಾ ಸತ್ತಸತಾ ಉಳಾರಾ,
ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಿಮಾನಾ ಅಭಿನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ।
ನೀತಂ ನಮಸ್ಸನ್ತಿ ಪಸನ್ನಚಿತ್ತಾ,
‘ಖೀಣಾಸವೋ ಕಯಿರತಿ ಪಂಸುಕೂಲಂ’’’॥

‘‘‘ಖೀಣಾಸವೋ ಧೋವತಿ ಪಂಸುಕೂಲಂ’।
‘ಖೀಣಾಸವೋ ರಜತಿ ಪಂಸುಕೂಲಂ’।
‘ಖೀಣಾಸವೋ ಪಾರುಪತಿ ಪಂಸಕೂಲ’’’ನ್ತಿ॥

ಇತಿ ಭಗವಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ದೇಸನಂ ತೀಹಿ ಭವೇಹಿ ವಿನಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಸ್ಸ ಕೂಟಂ ಗಣ್ಹಿ। ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಪಞ್ಚಸತಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಹಿಂಸು। ಸತ್ತಮಂ।

೮. ಪಿಣ್ಡೋಲ್ಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೦. ಅಟ್ಠಮೇ **ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿದೇವ ಪಕರಣೇ**ತಿ ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿದೇವ ಕಾರಣೇ। **ಪಣಾಮೇತ್ವಾ**ತಿ ನೀಹರಿತ್ವಾ। ಕಿಸ್ಮಿಂ ಪನ ಕಾರಣೇ ಏತೇ ಭಗವತಾ ಪಣಾಮಿತಾತಿ? ಏಕಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಅನ್ತೋವಸ್ಸೇ ಭಗವಾ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ವಸಿತ್ವಾ ವುತ್ಥವಸ್ಸೋ ಪವಾರೇತ್ವಾ ಮಹಾಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವಾರೋ ಸಾವತ್ಥಿತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಜನಪದಚಾರಿಕಂ ಚರನ್ತೋ ಕಪಿಲವತ್ಥುಂ ಪತ್ವಾ ನಿಗ್ರೋಧಾರಾಮಂ ಪಾವಿಸಿ। ಸಕ್ಯರಾಜಾನೋ ‘‘ಸತ್ಥಾ ಆಗತೋ’’ತಿ ಸುತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತೇ ಕಪ್ಪಿಯಾನಿ ತೇಲಮಧುಫಾಣಿತಾದೀನಿ ಚೇವ ಪಾನಕಾನಿ ಚ ಕಾಜಸತೇಹಿ ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ ವಿಹಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ನಿಯ್ಯಾತೇತ್ವಾ ಸತ್ಥಾರಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಪಟಿಸನ್ಥಾರಂ ಕರೋನ್ತಾ ಏಕಮನ್ತೇ ನಿಸೀದಿಂಸು। ಸತ್ಥಾ ತೇಸಂ ಮಧುರಧಮ್ಮಕಥಂ ಕಥೇನ್ತೋ ನಿಸೀದಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಏಕಚ್ಚೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಸೇನಾಸನಂ ಪಟಿಜಗ್ಗನ್ತಿ, ಏಕಚ್ಚೇ ಮಞ್ಚಪೀಠಾದೀನಿ ಪಞ್ಞಾಪೇನ್ತಿ, ಸಾಮಣೇರಾ ಅಪ್ಪಹರಿತಂ ಕರೋನ್ತಿ। ಭಾಜನೀಯಟ್ಠಾನೇ ಸಮ್ಪತ್ತಭಿಕ್ಖೂಪಿ ಅತ್ಥಿ, ಅಸಮ್ಪತ್ತಭಿಕ್ಖೂಪಿ ಅತ್ಥಿ। ಸಮ್ಪತ್ತಾ ಅಸಮ್ಪತ್ತಾನಂ ಲಾಭಂ ಗಣ್ಹನ್ತಾ, ‘‘ಅಮ್ಹಾಕಂ ದೇಥ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ದೇಥ ಉಪಜ್ಝಾಯಸ್ಸ ದೇಥಾ’’ತಿ ಕಥೇನ್ತಾ ಮಹಾಸದ್ದಮಕಂಸು। ಸತ್ಥಾ ಸುತ್ವಾ ಥೇರಂ ಪುಚ್ಛಿ ‘‘ಕೇ ಪನ ತೇ, ಆನನ್ದ, ಉಚ್ಚಾಸದ್ದಾ

ಮಹಾಸದ್ದಾ ಕೇವಟ್ಟಾ ಮಞ್ಞೇ ಮಚ್ಛವಿಲೋಪೇ"ತಿ? ಥೇರೋ ಏತಮತ್ಥಂ ಆರೋಚೇಸಿ। ಸತ್ಥಾ ಸುತ್ವಾ "ಆಮಿಸಹೇತು, ಆನನ್ದ, ಭಿಕ್ಖೂ ಮಹಾಸದ್ದಂ ಕರೋನ್ತೀ"ತಿ ಆಹ। "ಆಮ, ಭನ್ತೇ"ತಿ। "ಅನನುಚ್ಛವಿಕಂ, ಆನನ್ದ, ಅಪ್ಪತಿರೂಪಂ। ನ ಹಿ ಮಯಾ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಚೀವರಾದಿಹೇತು ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರಿತಾ, ನಾಪಿ ಇಮೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಚೀವರಾದಿಹೇತು ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜಿತಾ, ಅರಹತ್ತಹೇತು ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅನತ್ಥಂ ಅತ್ಥಸದಿಸಂ ಅಸಾರಂ ಸಾರಸದಿಸಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಗಚ್ಛಾನನ್ದ, ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಪಣಾಮೇಹೀ"ತಿ।

ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯನ್ತಿ ದುತಿಯದಿವಸೇ ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯಂ। **ಬೇಲುವಲಟ್ಠಿಕಾಯ ಮೂಲೇತಿ** ತರುಣಬೇಲುವರುಕ್ಖಮೂಲೇ। **ಪಬಾಳ್ಹೋತಿ** ಪಬಾಹಿತೋ। ಪವಾಳ್ಹೋತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಪವಾಹಿತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಉಭಯಮ್ಪಿ ನೀಹಟಭಾವಮೇವ ದೀಪೇತಿ। **ಸಿಯಾ ಅಞ್ಞಥತ್ತನ್ತಿ** ಪಸಾದಞ್ಞಥತ್ತಂ ವಾ ಭಾವಞ್ಞಥತ್ತಂ ವಾ ಭವೇಯ್ಯ। ಕಥಂ? "ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಮಯಂ ಲಹುಕೇ ಕಾರಣೇ ಪಣಾಮಿತಾ"ತಿ ಪಸಾದಂ ಮನ್ದಂ ಕರೋನ್ತಾನಂ ಪಸಾದಞ್ಞಥತ್ತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಸಲಿಙ್ಗೇನೇವ ತಿತ್ಥಾಯತನಂ ಪಕ್ಕಮನ್ತಾನಂ ಭಾವಞ್ಞಥತ್ತಂ ನಾಮ। **ಸಿಯಾ ವಿಪರಿಣಾಮೋತಿ** ಏತ್ಥ ಪನ "ಮಯಂ ಸತ್ಥು ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಗಣ್ಹಿತುಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ಪಬ್ಬಜಿತಾ, ನಂ ಗಹೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾನಂ ಕಿಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯಾ"ತಿ? ಸಿಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ಹೀನಾಯಾವತ್ತನಂ ವಿಪರಿಣಾಮೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ವಚ್ಛಸ್ಸಾತಿ** ಖೀರೂಪಕವಚ್ಛಸ್ಸ। **ಅಞ್ಞಥತ್ತನ್ತಿ** ಮಿಲಾಯನಅಞ್ಞಥತ್ತಂ। ಖೀರೂಪಕೋ ಹಿ ವಚ್ಛೋ ಮಾತು ಅದಸ್ಸನೇನ ಖೀರಂ ಅಲಭನ್ತೋ ಮಿಲಾಯತಿ ಕಮ್ಪತಿ ಪವೇಧತಿ। **ವಿಪರಿಣಾಮೋತಿ** ಮರಣಂ। ಸೋ ಹಿ ಖೀರಂ ಅಲಭಮಾನೋ ಖೀರಪಿಪಾಸಾಯ ಸುಸ್ಸನ್ತೋ ಪತಿತ್ವಾ ಮರತಿ।

ಬೀಜಾನಂ ತರುಣಾನನ್ತಿ ಉದಕೇನ ಅನುಗ್ಗಹೇತಬ್ಬಾನಂ ವಿರೂಳ್ಹಬೀಜಾನಂ। **ಅಞ್ಞಥತ್ತನ್ತಿ** ಮಿಲಾಯನಞ್ಞಥತ್ತಮೇವ। ತಾನಿ ಹಿ ಉದಕಂ ಅಲಭನ್ತಾನಿ ಮಿಲಾಯನ್ತಿ। **ವಿಪರಿಣಾಮೋತಿ** ವಿನಾಸೋ। ತಾನಿ ಹಿ ಉದಕಂ ಅಲಭನ್ತಾನಿ ಸುಕ್ಖಿತ್ವಾ ವಿನಸ್ಸನ್ತಿ, ಪಲಾಲಮೇವ ಹೋನ್ತಿ। **ಅನುಗ್ಗಹಿತೋತಿ** ಆಮಿಸಾನುಗ್ಗಹೇನ ಚೇವ ಧಮ್ಮಾನುಗ್ಗಹೇನ ಚ ಅನುಗ್ಗಹಿತೋ। **ಅನುಗ್ಗಣ್ಹೇಯ್ಯನ್ತಿ** ದ್ವೀಹಿಪಿ ಏತೇಹಿ ಅನುಗ್ಗಹೇಹಿ ಅನುಗ್ಗಣ್ಹೇಯ್ಯಂ। ಅಚಿರಪಬ್ಬಜಿತಾ ಹಿ ಸಾಮಣೇರಾ ಚೇವ ದಹರಭಿಕ್ಖೂ ಚ ಚೀವರಾದಿಪಚ್ಚಯವೇಕಲ್ಲೇ ವಾ ಸತಿ ಗೇಲಞ್ಞೇ ವಾ ಸತ್ಥಾರಾ ವಾ ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯೇಹಿ ವಾ ಆಮಿಸಾನುಗ್ಗಹೇನ ಅನನುಗ್ಗಹಿತಾ ಕಿಲಮನ್ತಾ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ ಸಜ್ಝಾಯಂ ವಾ ಮನಸಿಕಾರಂ ವಾ ಕಾತುಂ, ಧಮ್ಮಾನುಗ್ಗಹೇನ ಅನನುಗ್ಗಹಿತಾ ಉದ್ದೇಸೇನ ಚೇವ ಓವಾದಾನುಸಾಸನಿಯಾ ಚ ಪರಿಹಾಯಮಾನಾ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ ಅಕುಸಲಂ ಪರಿವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಕುಸಲಂ ಭಾವೇತುಂ। ಇಮೇಹಿ ಪನ ದ್ವೀಹಿ ಅನುಗ್ಗಹೇಹಿ ಅನುಗ್ಗಹಿತಾ ಕಾಯೇನ ಅಕಿಲಮನ್ತಾ ಸಜ್ಝಾಯಮನಸಿಕಾರೇ ಪವತ್ತಿತ್ವಾ ಯಥಾನುಸಿಟ್ಠಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನಾ ಅಪರಭಾಗೇ ತಂ ಅನುಗ್ಗಹಂ ಅಲಭನ್ತಾಪಿ ತೇನೇವ ಪುರಿಮಾನುಗ್ಗಹೇನ ಲದ್ಧಬಲಾ ಸಾಸನೇ ಪತಿಟ್ಠಹನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಭಗವತೋ ಏವಂ ಪರಿವಿತಕ್ಕೋ ಉದಪಾದಿ।

ಭಗವತೋ ಪುರತೋ ಪಾತುರಹೋಸೀತಿ ಸತ್ಥು ಚಿತ್ತಂ ಞತ್ವಾ – "ಇಮೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಗವತಾ ಪಣಾಮಿತಾ, ಇದಾನಿ ನೇಸಂ ಅನುಗ್ಗಹಂ ಕಾತುಕಾಮೋ ಏವಂ ಚಿನ್ತೇಸಿ, ಕಾರಣಂ ಭಗವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ, ಅಹಮೇತ್ಥ ಉಸ್ಸಾಹಂ ಜನೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪುರತೋ ಪಾಕಟೋ ಅಹೋಸಿ। **ಸನ್ತೇತ್ಥ ಭಿಕ್ಖೂತಿ** ಇದಂ ಸೋ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ ಯಥಾ ನಾಮ ಬ್ಯತ್ತೋ ಸೂದೋ ಯದೇವ ಅಮ್ಬಿಲಗ್ಗಾದೀಸು ರಸಜಾತಂ ರಞ್ಞೋ ರುಚ್ಚತಿ, ತಂ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರೇನ ಸಾದುತರಂ ಕತ್ವಾ ಪುನದಿವಸೇ ಉಪನಾಮೇತಿ, ಏವಮೇವ ಅತ್ತನೋ ಬ್ಯತ್ತತಾಯ ಭಗವತಾ ಆಹಟಉಪಮಂಯೇವ **ಏವಮೇತಂ ಭಗವಾತಿ**ಆದಿವಚನೇಹಿ ಅಭಿಸಙ್ಖರಿತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಯಾಚನ್ತೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಅನುಗ್ಗಹಕರಣತ್ಥಂ ವದತಿ । ತತ್ಥ **ಅಭಿನನ್ದತೂತಿ** "ಮಮ ಸನ್ತಿಕಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ ಆಗಚ್ಛತೂ"ತಿ। ಏವಮಸ್ಸ ಆಗಮನಂ ಸಮ್ಪಿಯಾಯಮಾನೋ ಅಭಿನನ್ದತು। **ಅಭಿವದತೂತಿ** ಆಗತಸ್ಸ ಚ ಓವಾದಾನುಸಾಸನಿಂ ದದನ್ತೋ ಅಭಿವದತು।

ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಾತಿ ಏಕೀಭಾವಾ। **ಇದ್ಧಾಭಿಸಙ್ಖಾರಂ ಅಭಿಸಙ್ಖಾಸೀತಿ** ಇದ್ಧಿಂ ಅಕಾಸಿ। **ಏಕದ್ವೀಹಿಕಾಯಾತಿ** ಏಕೇಕೋ ಚೇವ ದ್ವೇ ದ್ವೇ ಚ ಹುತ್ವಾ। **ಸಾರಜ್ಜಮಾನರೂಪಾತಿ** ಓತ್ತಪ್ಪಮಾನಸಭಾವಾ ಭಾಯಮಾನಾ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಭಗವಾ ತೇಸಂ ತಥಾ ಉಪಸಙ್ಕಮನಾಯ ಇದ್ಧಿಮಕಾಸೀತಿ? ಹಿತಪತ್ಥನಾಯ। ಯದಿ ಹಿ ತೇ ವಗ್ಗವಗ್ಗಾ ಹುತ್ವಾ ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯುಂ, "ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ

ಪಣಾಮೇತ್ವಾ ಅರಞ್ಞಂ ಪವಿಟ್ಠೋ ಏಕದಿವಸಮ್ಪಿ ತತ್ಥ ವಸಿತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ, ವೇಗೇನೇವ ಆಗತೋ"ತಿ ಕೇಳಿಮ್ಪಿ ಕರೇಯ್ಯುಂ। ಅಥ ನೇಸಂ ನೇವ ಬುದ್ಧಗಾರವಂ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಹೇಯ್ಯ, ನ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತುಂ ಸಮತ್ಥಾ ಭವೇಯ್ಯುಂ। ಸಭಯಾನಂ ಪನ ಸಸಾರಜ್ಜಾನಂ ಏಕದ್ವೀಹಿಕಾಯ ಆಗಚ್ಛನ್ತಾನಂ ಬುದ್ಧಗಾರವಞ್ಚೇವ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಧಮ್ಮದೇಸನಞ್ಚ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತುಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ತೇಸಂ ಹಿತಪತ್ಥನಾಯ ತಥಾರೂಪಂ ಇದ್ಧಿಂ ಅಕಾಸಿ।

ನಿಸೀದಿಂಸೂತಿ ತೇಸು ಹಿ ಸಾರಜ್ಜಮಾನರೂಪೇಸು ಆಗಚ್ಛನ್ತೇಸು ಏಕೋ ಭಿಕ್ಖು "ಮಮಂಯೇವ ಸತ್ಥಾ ಓಲೋಕೇತಿ, ಮಂಯೇವ ಮಞ್ಞೇ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಿತುಕಾಮೋ"ತಿ ಸಣಿಕಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ನಿಸೀದಿ, ಅಥಞ್ಞೋ ಅಥಞ್ಞೋತಿ ಏವಂ ಪಞ್ಚಭಿಕ್ಖುಸತಾನಿ ನಿಸೀದಿಂಸು। ಏವಂ ನಿಸಿನ್ನಂ ಪನ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಸೀದನ್ತರೇ ಸನ್ನಿಸಿನ್ನಂ ಮಹಾಸಮುದ್ದಂ ವಿಯ ನಿವಾತೇ ಪದೀಪಂ ವಿಯ ಚ ನಿಚ್ಚಲಂ ದಿಸ್ವಾ ಸತ್ಥಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಇಮೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಕೀದಿಸೀ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ? ಅಥಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ - "ಇಮೇ ಆಹಾರಹೇತು ಪಣಾಮಿತಾ, ಪಿಣ್ಡಿಯಾಲೋಪಧಮ್ಮದೇಸನಾವ ನೇಸಂ ಸಪ್ಪಾಯಾ, ತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಮತ್ಥಕೇ ತಿಪರಿವಟ್ಟದೇಸನಂ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ, ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಸಬ್ಬೇ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ। ಅಥ ನೇಸಂ ತಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ದೇಸೇನ್ತೋ **ಅನ್ತಮಿದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಅನ್ತ**ನ್ತಿ ಪಚ್ಛಿಮಂ ಲಾಮಕಂ। **ಯದಿದಂ ಪಿಣ್ಡೋಲ್ಯ**ನ್ತಿ ಯಂ ಏವಂ ಪಿಣ್ಡಪರಿಯೇಸನೇನ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇನ್ತಸ್ಸ ಜೀವಿತಂ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಪದತ್ಥೋ - ಪಿಣ್ಡಾಯ ಉಲತೀತಿ ಪಿಣ್ಡೋಲೋ, ಪಿಣ್ಡೋಲಸ್ಸ ಕಮ್ಮಂ **ಪಿಣ್ಡೋಲ್ಯಂ,** ಪಿಣ್ಡಪರಿಯೇಸನೇನ ನಿಪ್ಫಾದಿತಜೀವಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಭಿಸಾಪೋ**ತಿ ಅಕ್ಕೋಸೋ। ಕುಪಿತಾ ಹಿ ಮನುಸ್ಸಾ ಅತ್ತನೋ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಂ "ಚೀವರಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಕಪಾಲಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಿಣ್ಡಂ ಪರಿಯೇಸಮಾನೋ ಚರಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಅಕ್ಕೋಸನ್ತಿ। ಅಥ ವಾ ಪನ "ಕಿಂ ತುಯ್ಹಂ ಅಕಾತಬ್ಬಂ ಅತ್ಥಿ, ಯೋ ತ್ವಂ ಏವಂ ಬಲವಾ ವೀರಿಯಸಮ್ಪನ್ನೋಪಿ ಹಿರೋತ್ತಪ್ಪಂ ಪಹಾಯ ಕಪಣೋ ವಿಯ ಪಿಣ್ಡೋಲೋ ವಿಚರಸಿ ಪತ್ತಪಾಣೀ"ತಿ? ಏವಮ್ಪಿ ಅಕ್ಕೋಸನ್ತಿಯೇವ। **ತಞ್ಚ ಖೋ ಏತ**ನ್ತಿ ಏವಂ ತಂ ಅಭಿಸಾಪಂ ಸಮಾನಮ್ಪಿ ಪಿಣ್ಡೋಲ್ಯಂ। **ಕುಲಪುತ್ತಾ ಉಪೇನ್ತಿ ಅತ್ಥವಸಿಕಾ**ತಿ ಮಮ ಸಾಸನೇ ಜಾತಿಕುಲಪುತ್ತಾ ಚ ಆಚಾರಕುಲಪುತ್ತಾ ಚ ಅತ್ಥವಸಿಕಾ ಕಾರಣವಸಿಕಾ ಹುತ್ವಾ ಕಾರಣವಸಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪೇನ್ತಿ।

ರಾಜಾಭಿನೀತಾತಿಆದೀಸು ಯೇ ರಞ್ಞೋ ಸನ್ತಕಂ ಖಾದಿತ್ವಾ ರಞ್ಞಾ ಬನ್ಧನಾಗಾರೇ ಬನ್ಧಾಪಿತಾ ಪಲಾಯಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜನ್ತಿ, ತೇ ರಾಜಾಭಿನೀತಾ ನಾಮ। ತೇ ಹಿ ರಞ್ಞಾ ಬನ್ಧನಂ ಅಭಿನೀತತ್ತಾ **ರಾಜಾಭಿನೀತಾ** ನಾಮ। ಯೇ ಪನ ಚೋರೇಹಿ ಅಟವಿಯಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಏಕಚ್ಚೇಸು ಮಾರಿಯಮಾನೇಸು ಏಕಚ್ಚೇ "ಮಯಂ ಸಾಮಿ ತುಮ್ಹೇಹಿ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಾ ಗೇಹಂ ಅನಜ್ಝಾವಸಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಾಮ, ತತ್ಥ ಯಂ ಯಂ ಬುದ್ಧಪೂಜಾದಿಪುಞ್ಞಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮ, ತತೋ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ತೇಹಿ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಾ ಪಬ್ಬಜನ್ತಿ, ತೇ **ಚೋರಾಭಿನೀತಾ** ನಾಮ। ತೇಪಿ ಹಿ ಚೋರೇಹಿ ಮಾರೇತಬ್ಬತಂ ಅಭಿನೀತಾತಿ ಚೋರಾಭಿನೀತಾ ನಾಮ। ಯೇ ಪನ ಇಣಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಟಿದಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ಪಲಾಯಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜನ್ತಿ, ತೇ **ಇಣಟ್ಟಾ** ನಾಮ, ಇಣಪೀಳಿತಾತಿ ಅತ್ಥೋ । ಇಣಟ್ಟಾತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಇಣೇ ಠಿತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯೇ ರಾಜಚೋರಛಾತಕರೋಗಭಯಾನಂ ಅಞ್ಞತರೇನ ಅಭಿಭೂತಾ ಉಪದ್ದುತಾ ಪಬ್ಬಜನ್ತಿ, ತೇ **ಭಯಟ್ಟಾ** ನಾಮ, ಭಯಪೀಳಿತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಭಯಟ್ಠಾತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಭಯೇ ಠಿತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಆಜೀವಿಕಾಪಕತಾ**ತಿ ಆಜೀವಿಕಾಯ ಉಪದ್ದುತಾ ಅಭಿಭೂತಾ, ಪುತ್ತದಾರಂ ಪೋಸೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಓತಿಣ್ಣಮ್ಹಾ**ತಿ ಅನ್ತೋ ಅನುಪವಿಟ್ಠಾ।

ಸೋ ಚ ಹೋತಿ ಅಭಿಜ್ಝಾಲೂತಿ ಇದಂ ಸೋ ಕುಲಪುತ್ತೋ "ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅನ್ತಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿಆದಿವಸೇನ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋ, ಅಪರಭಾಗೇ, ತಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ತಥಾರೂಪಂ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಅಭಿಜ್ಝಾಲೂ**ತಿ ಪರಭಣ್ಡಾನಂ ಅಭಿಜ್ಝಾಯಿತಾ। **ತಿಬ್ಬಸಾರಾಗೋ**ತಿ ಬಹಲರಾಗೋ। **ಬ್ಯಾಪನ್ನಚಿತ್ತೋ**ತಿ ಪೂತಿಭಾವೇನ ವಿಪನ್ನಚಿತ್ತೋ। **ಪದುಟ್ಠಮನಸಙ್ಕಪ್ಪೋ**ತಿ ತಿಖಿಣಸಿಙ್ಗೋ ವಿಯ ಗೋಣೋ ದುಟ್ಠಚಿತ್ತೋ। **ಮುಟ್ಠಸ್ಸತೀ**ತಿ ಭತ್ತನಿಕ್ಖಿತ್ತಕಾಕೋ ವಿಯ ನಟ್ಠಸ್ಸತಿ, ಇಧ ಕತಂ ಏತ್ಥ ನಸ್ಸತಿ। **ಅಸಮ್ಪಜಾನೋ**ತಿ ನಿಪ್ಪಞ್ಞೋ। ಖನ್ಧಾದಿಪರಿಚ್ಛೇದರಹಿತೋ। **ಅಸಮಾಹಿತೋ**ತಿ ಚಣ್ಡಸೋತೇ ಬದ್ಧನಾವಾ ವಿಯ

ಉಪಚಾರಪ್ಪನಾಭಾವೇನ ಅಸಣ್ಠಿತೋ। **ವಿಬ್ಭನ್ತಚಿತ್ತೋ**ತಿ ಬನ್ಧಾರುಳ್ಹಮಗೋ ವಿಯ ಸನ್ತಮನೋ। **ಪಾಕತಿನ್ದ್ರಿಯೋ**ತಿ ಯಥಾ ಗಿಹೀ ಪುತ್ತಧೀತರೋ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಅಸಂವುತಿನ್ದ್ರಿಯೋ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಅಸಂವುತಿನ್ದ್ರಿಯೋ।

ಛವಾಲಾತನ್ತಿ ಛವಾನಂ ದಡ್ಢಟ್ಠಾನೇ ಅಲಾತಂ। **ಉಭತೋಪದಿತ್ತಂ ಮಜ್ಝೇ ಗೂಥಗತ**ನ್ತಿ ಪಮಾಣೇನ ಅಟ್ಠಙ್ಗುಲಮತ್ತಂ ದ್ವೀಸು ಠಾನೇಸು ಆದಿತ್ತಂ ಮಜ್ಝೇ ಗೂಥಮಕ್ಖಿತಂ। **ನೇವ ಗಾಮೇ**ತಿ ಸಚೇ ಹಿ ತಂ ಯುಗನಙ್ಗಲಗೋಪಾನಸಿಪಕ್ಖಪಾಸಕಾದೀನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಉಪನೇತುಂ ಸಕ್ಕಾ ಅಸ್ಸ, ಗಾಮೇ ಕಟ್ಠತ್ಥಂ ಫರೇಯ್ಯ। ಸಚೇ ಖೇತ್ತಕುಟಿಯಂ ಕಟ್ಠತ್ಥರಮಞ್ಚಕಾದೀನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಉಪನೇತುಂ ಸಕ್ಕಾ, ಅರಞ್ಞೇ ಕಟ್ಠತ್ಥಂ ಫರೇಯ್ಯ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಉಭಯಥಾಪಿ ನ ಸಕ್ಕಾ, ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ವುತ್ತಂ। **ಗಿಹಿಭೋಗಾ ಚ ಪರಿಹೀನೋ**ತಿ ಯೋ ಅಗಾರೇ ವಸನ್ತೇಹಿ ಗಿಹೀಹಿ ದಾಯಜ್ಜೇ ಭಾಜಿಯಮಾನೇ ಭೋಗೋ ಲದ್ಧಬ್ಬೋ ಅಸ್ಸ, ತತೋ ಚ ಪರಿಹೀನೋ। **ಸಾಮಞ್ಞತ್ಥಞ್ಚಾ**ತಿ ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯಾನಂ ಓವಾದೇ ಠತ್ವಾ ಪರಿಯತ್ತಿಪಟಿವೇಧವಸೇನ ಪತ್ತಬ್ಬಂ ಸಾಮಞ್ಞತ್ಥಞ್ಚ। ಇಮಞ್ಚ ಪನ ಉಪಮಂ ಸತ್ಥಾ ನ ದುಸ್ಸೀಲಸ್ಸ ವಸೇನ ಆಹರಿ, ಪರಿಸುದ್ಧಸೀಲಸ್ಸ ಪನ ಅಲಸಸ್ಸ ಅಭಿಜ್ಝಾದೀಹಿ ದೋಸೇಹಿ ಉಪಹತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಇಮಂ ಉಪಮಂ ಆಹರಿ।

ತಯೋಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇತಿ ಕಸ್ಮಾ ಆರದ್ಧಂ? ಇಮಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಛವಾಲಾತಸದಿಸಭಾವೋ ನೇವ ಮಾತಾಪಿತೂಹಿ ಕತೋ, ನ ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯೇಹಿ, ಇಮೇಹಿ ಪನ ಪಾಪವಿತಕ್ಕೇಹಿ ಕತೋತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಆರದ್ಧಂ। **ಅನಿಮಿತ್ತಂ ವಾ ಸಮಾಧಿ**ನ್ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಸಮಾಧಿಂ। ಸೋ ಹಿ ನಿಚ್ಚನಿಮಿತ್ತಾದೀನಂ ಸಮುಗ್ಘಾತನೇನ ಅನಿಮಿತ್ತೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ ಮಿಸ್ಸಕಾ, ಅನಿಮಿತ್ತಸಮಾಧಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗೋ। ಅನಿಮಿತ್ತಸಮಾಧಿ ವಾ ಮಿಸ್ಸಕೋ, ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ದ್ವೇಮಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಿಟ್ಠಿಯೋತಿ ಇದಂ ಪನ ನ ಕೇವಲಂ ಅನಿಮಿತ್ತಸಮಾಧಿಭಾವನಾ ಇಮೇಸಂಯೇವ ತಿಣ್ಣಂ ಮಹಾವಿತಕ್ಕಾನಂ ಪಹಾನಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ, ಸಸ್ಸತುಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠೀನಮ್ಪಿ ಪನ ಸಮುಗ್ಘಾತಂ ಕರೋತೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। **ನ ವಜ್ಜವಾ ಅಸ್ಸ**ನ್ತಿ ನಿದ್ದೋಸೋ ಭವೇಯ್ಯಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಇತಿ ಭಗವಾ ಇಮಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಸುತ್ತೇ ದೇಸನಂ ತೀಹಿ ಭವೇಹಿ ವಿನಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತೇನ ಕೂಟಂ ಗಣ್ಹಿ। ದೇಸನಾವಸಾನೇ ಪಞ್ಚಸತಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಹ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಹಿ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಂಸೂತಿ। ಅಟ್ಠಮಂ।

೯. ಪಾಲಿಲೇಯ್ಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೧. ನವಮೇ **ಚಾರಿಕಂ ಪಕ್ಕಾಮೀ**ತಿ ಕೋಸಮ್ಬಿಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಕಲಹಕಾಲೇ ಸತ್ಥಾ ಏಕದಿವಸಂ ದೀಘೀತಿಸ್ಸ ಕೋಸಲರಞ್ಞೋ ವತ್ಥುಂ ಆಹರಿತ್ವಾ "ನ ಹಿ ವೇರೇನ ವೇರಾನಿ, ಸಮ್ಮನ್ತೀಧ ಕುದಾಚನ"ನ್ತಿಆದೀಹಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೫) ಗಾಥಾಹಿ ಓವದತಿ। ತಂದಿವಸಂ ತೇಸಂ ಕಲಹಂ ಕರೋನ್ತಾನಂಯೇವ ರತ್ತಿ ವಿಭಾತಾ। ದುತಿಯದಿವಸೇಪಿ ಭಗವಾ ತಮೇವ ವತ್ಥುಂ ಕಥೇಸಿ। ತಂದಿವಸಮ್ಪಿ ತೇಸಂ ಕಲಹಂ ಕರೋನ್ತಾನಂಯೇವ ರತ್ತಿ ವಿಭಾತಾ। ತತಿಯದಿವಸೇಪಿ ಭಗವಾ ತಮೇವ ವತ್ಥುಂ ಕಥೇಸಿ। ಅಥ ನಂ ಅಞ್ಞತರೋ ಭಿಕ್ಖು ಏವಮಾಹ – "ಅಪ್ಪೋಸ್ಸುಕ್ಕೋ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರಂ ಅನುಯುತ್ತೋ ವಿಹರತು, ಮಯಮೇತೇನ ಭಣ್ಡನೇನ ಕಲಹೇನ ವಿಗ್ಗಹೇನ ವಿವಾದೇನ ಪಞ್ಞಾಯಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ। ಸತ್ಥಾ "ಪರಿಯಾದಿಣ್ಣರೂಪಚಿತ್ತಾ ಖೋ ಇಮೇ ಮೋಘಪುರಿಸಾ, ನ ಇಮೇ ಸಕ್ಕಾ ಸಞ್ಞಾಪೇತು"ನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ – "ಕಿಂ ಮಯ್ಹಂ ಇಮೇಹಿ, ಏಕಚಾರವಾಸಂ ವಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ? ಸೋ ಪಾತೋವ ಸರೀರಪಟಿಜಗ್ಗನಂ ಕತ್ವಾ ಕೋಸಮ್ಬಿಯಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಕಞ್ಚಿಪಿ ಅನಾಮನ್ತೇತ್ವಾ ಏಕೋವ ಅದುತಿಯೋ ಚಾರಿಕಂ ಪಕ್ಕಾಮಿ।

ಯಸ್ಮಿಂ, ಆವುಸೋ, ಸಮಯೇತಿ ಇದಂ ಥೇರೋ ಯಸ್ಮಾಸ್ಸ ಅಜ್ಜ ಭಗವಾ ಏಕೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಸದ್ಧಿಂ ಪಕ್ಕಮಿಸ್ಸತಿ, ಅಜ್ಜ ದ್ವೀಹಿ, ಅಜ್ಜ ಸತೇನ, ಅಜ್ಜ ಸಹಸ್ಸೇನ, ಅಜ್ಜ ಏಕಕೋವಾತಿ ಸಬ್ಬೋ ಭಗವತೋ ಚಾರೋ ವಿದಿತೋ ಪಾಕಟೋ ಪಚ್ಚಕ್ಖೋ, ತಸ್ಮಾ ಆಹ।

ಅನುಪುಬ್ಬೇನಾತಿ ಗಾಮನಿಗಮಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಮಾನೋ ಏಕಚಾರವಾಸಂ ತಾವ ವಸಮಾನಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಪಸ್ಸಿತುಕಾಮೋ ಹುತ್ವಾ ಬಾಲಕಲೋಣಕಾರಗಾಮಂ ಅಗಮಾಸಿ। ತತ್ಥ ಭಗುತ್ಥೇರಸ್ಸ ಸಕಲಪಚ್ಛಾಭತ್ತಞ್ಚೇವ ತಿಯಾಮರತ್ತಿಞ್ಚ ಏಕಚಾರವಾಸೇ ಆನಿಸಂಸಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಪುನದಿವಸೇ ತೇನ ಪಚ್ಛಾಸಮಣೇನ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ತಂ ತತ್ಥೇವ ನಿವತ್ತೇತ್ವಾ "ಸಮಗ್ಗವಾಸಂ ವಸಮಾನೇ ತಯೋ ಕುಲಪುತ್ತೇ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪಾಚೀನವಂಸಮಿಗದಾಯಂ ಅಗಮಾಸಿ। ತೇಸಮ್ಪಿ ಸಕಲಪಚ್ಛಾಭತ್ತಞ್ಚೇವ ತಿಯಾಮರತ್ತಿಞ್ಚ ಏಕಚಾರವಾಸೇ ಆನಿಸಂಸಂ ಕಥೇತ್ವಾ ತೇ ತತ್ಥೇವ ನಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಏಕಕೋವ ಪಾಲಿಲೇಯ್ಯ ನಗರಾಭಿಮುಖೋ ಪಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಪಾಲಿಲೇಯ್ಯನಗರಂ ಸಮ್ಪತ್ತೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನೋ ಯೇನ ಪಾಲಿಲೇಯ್ಯಕಂ, ತದವಸರೀ"ತಿ।

ಭದ್ದಸಾಲಮೂಲೇತಿ ಪಾಲಿಲೇಯ್ಯವಾಸಿನೋ ಭಗವತೋ ದಾನಂ ದತ್ವಾ ಪಾಲಿಲೇಯ್ಯತೋ ಅವಿದೂರೇ ರಕ್ಖಿತವನಸಣ್ಡೋ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ, ತತ್ಥ ಭಗವತೋ ಪಣ್ಣಸಾಲಂ ಕತ್ವಾ "ಏತ್ಥ ವಸಥಾ"ತಿ ಪಟಿಞ್ಞಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ವಾಸಯಿಂಸು। ಭದ್ದಸಾಲೋ ಪನ ತತ್ಥೇಕೋ ಮನಾಪೋ ಲದ್ಧಕೋ ಸಾಲರುಕ್ಖೋ। ಭಗವಾ ತಂ ನಗರಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ತಸ್ಮಿಂ ವನಸಣ್ಡೇ ಪಣ್ಣಸಾಲಸಮೀಪೇ ತಸ್ಮಿಂ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ವಿಹರತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಭದ್ದಸಾಲಮೂಲೇ"ತಿ।

ಏವಂ ವಿಹರನ್ತೇ ಪನೇತ್ಥ ತಥಾಗತೇ ಅಞ್ಞತರೋ ಹತ್ಥಿನಾಗೋ ಹತ್ಥಿನೀಹಿ ಹತ್ಥಿಪೋತಕಾದೀಹಿ ಗೋಚರಭೂಮಿತಿತ್ಥೋಗಾಹನಾದೀಸು ಉಬ್ಬಾಳ್ಹೋ ಯೂಥೇ ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತೋ "ಕಿಂ ಮೇ ಇಮೇಹಿ ಹತ್ಥೀಹೀ"ತಿ? ಯೂಥಂ ಪಹಾಯ ಮನುಸ್ಸಪಥಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಪಾಲಿಲೇಯ್ಯಕವನಸಣ್ಡೇ ಭಗವನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಘಟಸಹಸ್ಸೇನ ನಿಬ್ಬಾಪಿತಸನ್ತಾಪೋ ವಿಯ ನಿಬ್ಬುತೋ ಹುತ್ವಾ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಸೋ ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸತ್ಥು ವತ್ತಪಟಿವತ್ತಂ ಕರೋನ್ತೋ ಮುಖಧೋವನಂ ದೇತಿ, ನ್ಹಾನೋದಕಂ ಆಹರತಿ, ದನ್ತಕಟ್ಠಂ ದೇತಿ, ಪರಿವೇಣಂ ಸಮ್ಮಜ್ಜತಿ, ಅರಞ್ಞತೋ ಮಧುರಾನಿ ಫಲಾಫಲಾನಿ ಆಹರಿತ್ವಾ ಸತ್ಥುನೋ ದೇತಿ। ಸತ್ಥಾ ಪರಿಭೋಗಂ ಕರೋತಿ।

ಏಕದಿವಸಂ ಸತ್ಥಾ ರತ್ತಿಭಾಗಸಮನನ್ತರೇ ಚಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಾಸಾಣಫಲಕೇ ನಿಸೀದಿ। ಹತ್ಥೀಪಿ ಅವಿದೂರೇ ಠಾನೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಸತ್ಥಾ ಪಚ್ಛತೋ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಅದ್ದಸ, ಏವಂ ಪುರತೋ ಚ ಉಭಯಪಸ್ಸೇಸು ಚ। ಅಥಸ್ಸ "ಸುಖಂ ವತಾಹಂ ಅಞ್ಞತ್ರ ತೇಹಿ ಭಣ್ಡನಕಾರಕೇಹಿ ವಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। ಹತ್ಥಿನೋಪಿ "ಮಯಾ ನಾಮಿತಸಾಖಂ ಅಞ್ಞೇ ಖಾದನ್ತಾ ನತ್ಥೀ"ತಿಆದೀನಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ - "ಸುಖಂ ವತ ಏಕಕೋವ ವಸಾಮಿ, ಸತ್ಥು ವತ್ತಂ ಕಾತುಂ ಲಭಾಮೀ"ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। ಸತ್ಥಾ ಅತ್ತನೋ ಚಿತ್ತಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ - "ಮಮ ತಾವ ಈದಿಸಂ ಚಿತ್ತಂ, ಕೀದಿಸಂ ನು ಖೋ ಹತ್ಥಿಸ್ಸಾ"ತಿ ತಸ್ಸಾಪಿ ತಾದಿಸಮೇವ ದಿಸ್ವಾ "ಸಮೇತಿ ನೋ ಚಿತ್ತ"ನ್ತಿ ಇಮಂ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇಸಿ -

"ಏತಂ ನಾಗಸ್ಸ ನಾಗೇನ, ಈಸಾದನ್ತಸ್ಸ ಹತ್ಥಿನೋ।
ಸಮೇತಿ ಚಿತ್ತಂ ಚಿತ್ತೇನ, ಯದೇಕೋ ರಮತೀ ವನೇ"ತಿ॥ (ಮಹಾವ॰ ೪೬೭)।

ಅಥ ಖೋ ಸಮ್ಬಹುಲಾ ಭಿಕ್ಖೂತಿ ಅಥ ಏವಂ ತಥಾಗತೇ ತತ್ಥ ವಿಹರನ್ತೇ ಪಞ್ಚಸತಾ ದಿಸಾಸು ವಸ್ಸಂವುತ್ಥಾ ಭಿಕ್ಖೂ। **ಯೇನಾಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋತಿ** "ಸತ್ಥಾ ಕಿರ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಪಹಾಯ ಏಕಕೋವ ಅರಞ್ಞಂ ಪವಿಟ್ಠೋ"ತಿ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ಯೇನಾಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ, ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು।

ಅನನ್ತರಾ ಆಸವಾನಂ ಖಯೋತಿ ಮಗ್ಗಾನನ್ತರಂ ಅರಹತ್ತಫಲಂ। **ವಿಚಯಸೋತಿ** ವಿಚಯೇನ, ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸಭಾವವಿಚಿನನಸಮತ್ಥೇನ ಞಾಣೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಧಮ್ಮೋತಿ** ಸಾಸನಧಮ್ಮೋ। ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾತಿಆದಿ ಯೇ ಯೇ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮೋ ದೇಸಿತೋ, ತೇಸಂ ಪಕಾಸನತ್ಥಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಸಮನುಪಸ್ಸನಾತಿ** ದಿಟ್ಠಿಸಮನುಪಸ್ಸನಾ। **ಸಙ್ಖಾರೋ ಸೋತಿ** ದಿಟ್ಠಿಸಙ್ಖಾರೋ ಸೋ। **ತತೋಜೋ ಸೋ ಸಙ್ಖಾರೋತಿ** ತತೋ ತಣ್ಹಾತೋ ಸೋ ಸಙ್ಖಾರೋ ಜಾತೋ।

ತಣ್ಹಾಸಮ್ಪಯುತ್ತೇಸು ಚಿತ್ತೇಸುಪಿ ಚತೂಸು ಚಿತ್ತೇಸು ಏಸ ಜಾಯತಿ। **ಸಾಪಿ ತಣ್ಹಾ**ತಿ ಸಾ ದಿಟ್ಠಿಸಙ್ಖಾರಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಭೂತಾ ತಣ್ಹಾ। **ಸಾಪಿ ವೇದನಾ**ತಿ ಸಾ ತಣ್ಹಾಯ ಪಚ್ಚಯಭೂತಾ ವೇದನಾ। **ಸೋಪಿ ಫಸ್ಸೋ**ತಿ ಸೋ ವೇದನಾಯ ಪಚ್ಚಯೋ ಅವಿಜ್ಜಾಸಮ್ಫಸ್ಸೋ। **ಸಾಪಿ ಅವಿಜ್ಜಾ**ತಿ ಸಾ ಫಸ್ಸಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಅವಿಜ್ಜಾ।

ನೋ ಚಸ್ಸಂ , ನೋ ಚ ಮೇ ಸಿಯಾತಿ ಸಚೇ ಅಹಂ ನ ಭವೇಯ್ಯಂ, ಮಮ ಪರಿಕ್ಖಾರೋಪಿ ನ ಭವೇಯ್ಯ। **ನಾಭವಿಸ್ಸಂ, ನ ಮೇ ಭವಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ಸಚೇ ಪನ ಆಯತಿಮ್ಪಿ ಅಹಂ ನ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ, ಏವಂ ಮಮ ಪರಿಕ್ಖಾರೋಪಿ ನ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಏತ್ತಕೇ ಠಾನೇ ಭಗವಾ ತೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಗಹಿತಗಹಿತದಿಟ್ಠಿಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಾಪೇನ್ತೋ ಆಗತೋ ಪುಗ್ಗಲಜ್ಝಾಸಯೇನಪಿ ದೇಸನಾವಿಲಾಸೇನಪಿ। **ತತೋಜೋ ಸೋ ಸಙ್ಖಾರೋ**ತಿ ತಣ್ಹಾಸಮ್ಪಯುತ್ತಚಿತ್ತೇ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾವ ನತ್ಥಿ, ಕಥಂ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಸಙ್ಖಾರೋ ತಣ್ಹಾತೋ ಜಾಯತೀತಿ? ಅಪ್ಪಹೀನತ್ತಾ। ಯಸ್ಸ ಹಿ ತಣ್ಹಾಯ ಅಪ್ಪಹೀನಾಯ ಸೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ। ದಿಟ್ಠಿಯಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ ಲಬ್ಭತಿಯೇವ ಚತೂಸು ಹಿ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೇಸು ಸಮ್ಪಯುತ್ತದಿಟ್ಠಿ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ತಣ್ಹಾಯ ಅಪ್ಪಹೀನತ್ತಾ ಸಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ತತ್ರಾಪಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ಯುಜ್ಜತಿ। ಇತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ತೇವೀಸತಿಯಾ ಠಾನೇಸು ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಕಥಿತಾ। ನವಮಂ।

೧೦. ಪುಣ್ಣಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೨. ದಸಮೇ **ತದಹುಪೋಸಥೇ**ತಿಆದಿ ಪವಾರಣಸುತ್ತೇ ವಿತ್ಥಾರಿತಮೇವ। **ಕಿಞ್ಚಿದೇವ ದೇಸ**ನ್ತಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಾರಣಂ। **ಸಕೇ ಆಸನೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛ ಯದಾಕಙ್ಖಸೀ**ತಿ ಕಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ? ಸೋ ಕಿರ ಭಿಕ್ಖು ಪಞ್ಚಸತಭಿಕ್ಖುಪರಿವಾರೋ। ಆಚರಿಯೇ ಪನ ಠಿತಕೇ ಪುಚ್ಛನ್ತೇ ಸಚೇ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ನಿಸೀದನ್ತಿ, ಸತ್ಥರಿ ಗಾರವಂ ಕತಂ ಹೋತಿ, ಆಚರಿಯೇ ಅಗಾರವಂ। ಸಚೇ ಉಟ್ಠಹನ್ತಿ, ಆಚರಿಯೇ ಗಾರವಂ ಕತಂ ಹೋತಿ, ಸತ್ಥರಿ ಅಗಾರವಂ। ಇತಿ ನೇಸಂ ಚಿತ್ತಂ ಅನೇಕಗ್ಗಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ದೇಸನಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತುಂ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಪನ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛನ್ತೇ ತೇಸಂ ಚಿತ್ತಂ ಏಕಗ್ಗಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ದೇಸನಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತುಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಇತ್ವಾ ಭಗವಾ ಏವಮಾಹ। **ಇಮೇ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ**ತಿ ಅಯಂ ಥೇರೋ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಭಿಕ್ಖುಸತಾನಂ ಆಚರಿಯೋ, ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಮತ್ತಮ್ಪಿ ನಪ್ಪಜಾನಾತೀತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋ। ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೇನ ಪನ "ಇಮೇ ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ, ನ ಅಞ್ಞೇ"ತಿ ಏವಂ ಜಾನನ್ತೇನ ವಿಯ ಹುತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಜಾನನ್ತೋ ವಿಯ ಪುಚ್ಛತಿ। ತೇಪಿ ಚಸ್ಸ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಾ "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಆಚರಿಯೋ 'ಅಹಂ ಜಾನಾಮೀ'ತಿ ನ ಕಥೇತಿ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನ ಪನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಂಸನ್ದಿತ್ವಾವ ಕಥೇತೀ"ತಿ ಸೋತಬ್ಬಂ ಸದ್ಧಾತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞಿಸ್ಸನ್ತೀತಿಪಿ ಅಜಾನನ್ತೋ ವಿಯ ಪುಚ್ಛತಿ।

ಛನ್ದಮೂಲಕಾತಿ ತಣ್ಹಾಛನ್ದಮೂಲಕಾ। **ನ ಖೋ ಭಿಕ್ಖು ತಞ್ಞೇವ ಉಪಾದಾನಂ ತೇ ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಛನ್ದರಾಗಮತ್ತಂ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಇದಂ ವುತ್ತಂ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಸಹಜಾತತೋ ವಾ ಆರಮ್ಮಣತೋ ವಾ ಖನ್ಧೇ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಉಪಾದಾನಂ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ **ನಾಪಿ ಅಞ್ಞತ್ರ ಪಞ್ಚಹಿ ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೇಹಿ ಉಪಾದಾನ**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಣ್ಹಾಸಮ್ಪಯುತ್ತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಚಿತ್ತೇ ವತ್ತಮಾನೇ ತಂಚಿತ್ತಸಮುಟ್ಠಾನರೂಪಂ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋ, ಠಪೇತ್ವಾ ತಂ ತಣ್ಹಂ ಸೇಸಾ ಅರೂಪಧಮ್ಮಾ ಚತ್ತಾರೋ ಖನ್ಧಾತಿ ಸಹಜಾತತೋಪಿ ಖನ್ಧೇ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಉಪಾದಾನಂ ನತ್ಥಿ। ಉಪಾದಾನಸ್ಸ ಪನ ರೂಪಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನತೋ ಆರಮ್ಮಣತೋಪಿ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧೇ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಉಪಾದಾನಂ ನತ್ಥಿ। **ಛನ್ದರಾಗವೇಮತ್ತತಾ**ತಿ ಛನ್ದರಾಗನಾನತ್ತಂ। **ಏವಂ ಖೋ ಭಿಕ್ಖೂ**ತಿ ಏವಂ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಸ್ಸ ಛನ್ದರಾಗಸ್ಸ ವೇದನಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಅಕರಣತೋ ಸಿಯಾ ಛನ್ದರಾಗವೇಮತ್ತತಾ। **ಖನ್ಧಾಧಿವಚನ**ನ್ತಿ ಖನ್ಧಾತಿ ಅಯಂ ಪಞ್ಞತ್ತಿ। ಅಯಂ ಪನ ಅನುಸನ್ಧಿ ನ ಘಟಿಯತಿ, ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ನ ಘಟಿಯತಿ, ಸಾನುಸನ್ಧಿಕಾವ ಪುಚ್ಛಾ, ಸಾನುಸನ್ಧಿಕಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ। ಅಯಞ್ಹಿ ಥೇರೋ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯೇನ ಪುಚ್ಛತಿ, ಸತ್ಥಾಪಿ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಅಜ್ಝಾಸಯೇನೇವ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ದಸಮಂ।

ಇಮಸ್ಸ ಚ ಪನ ವಗ್ಗಸ್ಸ ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಪಞ್ಚಸತಾ ಪಞ್ಚಸತಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತಾತಿ।

೯. ಥೇರವಗ್ಗೋ

೧. ಆನನ್ದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೩. ಥೇರವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಮನ್ತಾಣಿಪುತ್ತೋ**ತಿ, ಮನ್ತಾಣಿಯಾ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ ಪುತ್ತೋ। **ಉಪಾದಾಯಾ**ತಿ ಆಗಮ್ಮ ಆರಬ್ಭ ಸನ್ಧಾಯ ಪಟಿಚ್ಚ। **ಅಸ್ಮೀತಿ ಹೋತೀ**ತಿ ಅಸ್ಮೀತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಂ ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿಪಪಞ್ಚತ್ತಯಂ ಹೋತಿ। **ದಹರೋ**ತಿ ತರುಣೋ। **ಯುವಾ**ತಿ ಯೋಬ್ಬನೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಮಣ್ಡನಕಜಾತಿಕೋ**ತಿ ಮಣ್ಡನಕಸಭಾವೋ ಮಣ್ಡನಕಸೀಲೋ। **ಮುಖನಿಮಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಮುಖಪಟಿಬಿಮ್ಬಂ। ತಞ್ಹಿ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಆದಾಸಮಣ್ಡಲಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಕಿಂ ಪನ ತಂ ಓಲೋಕಯತೋ ಸಕಮುಖಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಪರಮುಖನ್ತಿ? ಯದಿ ಸಕಂ ಭವೇಯ್ಯ, ಪರಮ್ಮುಖಂ ಹುತ್ವಾ ಪಞ್ಞಾಯೇಯ್ಯ, ಅಥ ಪರಸ್ಸ ಭವೇಯ್ಯ, ವಣ್ಣಾದೀಹಿ ಅಸದಿಸಂ ಹುತ್ವಾ ಪಞ್ಞಾಯೇಯ್ಯ। ತಸ್ಮಾ ನ ತಂ ಅತ್ತನೋ, ನ ಪರಸ್ಸ, ಆದಾಸಂ ಪನ ನಿಸ್ಸಾಯ ನಿಭಾಸರೂಪಂ ನಾಮ ತಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ ವದನ್ತಿ। ಅಥ ಯಂ ಉದಕೇ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ತಂ ಕೇನ ಕಾರಣೇನಾತಿ ? ಮಹಾಭೂತಾನಂ ವಿಸುದ್ಧತಾಯ। **ಧಮ್ಮೋ ಮೇ ಅಭಿಸಮಿತೋ**ತಿ ಮಯಾ ಞಾಣೇನ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮೋ ಅಭಿಸಮಾಗತೋ, ಸೋತಾಪನ್ನೋಸ್ಮಿ ಜಾತೋತಿ ಕಥೇಸಿ। ಪಠಮಂ।

೨. ತಿಸ್ಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೪. ದುತಿಯೇ **ಮಧುರಕಜಾತೋ ವಿಯಾ**ತಿ ಸಞ್ಜಾತಗರುಭಾವೋ ವಿಯ ಅಕಮ್ಮಞ್ಞೋ। **ದಿಸಾಪಿ ಮೇ**ತಿ ಅಯಂ ಪುರತ್ಥಿಮಾ ಅಯಂ ದಕ್ಖಿಣಾತಿ ಏವಂ ದಿಸಾಪಿ ಮಯ್ಹಂ ನ ಪಕ್ಖಾಯನ್ತಿ, ನ ಪಾಕಟಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ವದತಿ। **ಧಮ್ಮಾಪಿ ಮಂ ನ ಪಟಿಭನ್ತೀ**ತಿ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮಾಪಿ ಮಯ್ಹಂ ನ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಿ, ಉಗ್ಗಹಿತಂ ಸಜ್ಝಾಯಿತಂ ನ ದಿಸ್ಸತೀತಿ ವದತಿ। **ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ**ತಿ ನೋ ಮಹಾವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ। ನ ಹಿ ತಸ್ಸ "ಸಾಸನಂ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಂ ನು ಖೋ, ನ ನು ಖೋ"ತಿ ವಿಮತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಏವಂ ಪನಸ್ಸ ಹೋತಿ "ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮಿ ನು ಖೋ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕಾತುಂ, ಉದಾಹು ಪತ್ತಚೀವರಧಾರಣಮತ್ತಮೇವ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ।

ಕಾಮಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನನ್ತಿ ಯಥಾ ಹಿ ನಿನ್ನಂ ಪಲ್ಲಲಂ ಓಲೋಕೇನ್ತಸ್ಸ ದಸ್ಸನರಾಮಣೇಯ್ಯಕಮತ್ತಂ ಅತ್ಥಿ, ಯೋ ಪನೇತ್ಥ ಓತರತಿ, ತಂ ಚಣ್ಡಮೀನಾಕುಲತಾಯ ಆಕಡ್ಢಿತ್ವಾ ಅನಯಬ್ಯಸನಂ ಪಾಪೇತಿ, ಏವಮೇವಂ ಪಞ್ಚಸು ಕಾಮಗುಣೇಸು ಚಕ್ಖುದ್ವಾರಾದೀನಂ ಆರಮ್ಮಣೇ ರಾಮಣೇಯ್ಯಕಮತ್ತಂ ಅತ್ಥಿ, ಯೋ ಪನೇತ್ಥ ಗೇಧಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ತಂ ಆಕಡ್ಢಿತ್ವಾ ನಿರಯಾದೀಸು ಏವ ಪಕ್ಖಿಪನ್ತಿ। ಅಪ್ಪಸ್ಸಾದಾ ಹಿ ಕಾಮಾ ಬಹುದುಕ್ಖಾ ಬಹುಪಾಯಾಸಾ, ಆದೀನವೋ ಏತ್ಥ ಭಿಯ್ಯೋತಿ ಇಮಂ ಅತ್ಥವಸಂ ಪಟಿಚ್ಚ "ಕಾಮಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಹಮನುಗ್ಗಹೇನಾ**ತಿ ಅಹಂ ಧಮ್ಮಾಮಿಸಾನುಗ್ಗಹೇಹಿ ಅನುಗ್ಗಣ್ಹಾಮಿ। **ಅಭಿನನ್ದೀ**ತಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ಅಭಿನನ್ದಿ, ಇಮಂ ಪನ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕಾ ಅಸ್ಸಾಸಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಘಟೇನ್ತೋ ವಾಯಮನ್ತೋ ಕತಿಪಾಹೇನ ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಾಸಿ। ದುತಿಯಂ।

೩. ಯಮಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೫. ತತಿಯೇ **ದಿಟ್ಠಿಗತ**ನ್ತಿ ಸಚೇ ಹಿಸ್ಸ ಏವಂ ಭವೇಯ್ಯ "ಸಙ್ಖಾರಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ ಚೇವ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ ಚ, ಸಙ್ಖಾರಪ್ಪವತ್ತಮೇವ ಅಪ್ಪವತ್ತಂ ಹೋತೀ"ತಿ, ದಿಟ್ಠಿಗತಂ ನಾಮ ನ ಭವೇಯ್ಯ, ಸಾಸನಾವಚರಿಕಂ ಞಾಣಂ ಭವೇಯ್ಯ। ಯಸ್ಮಾ ಪನಸ್ಸ "ಸತ್ತೋ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜತಿ ವಿನಸ್ಸತೀ"ತಿ ಅಹೋಸಿ, ತಸ್ಮಾ ದಿಟ್ಠಿಗತಂ ನಾಮ ಜಾತಂ। **ಥಾಮಸಾ ಪರಾಮಾಸಾ**ತಿ ದಿಟ್ಠಿಥಾಮೇನ ಚೇವ ದಿಟ್ಠಿಪರಾಮಾಸೇನ ಚ।

ಯೇನಾಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋತಿ ಯಥಾ ನಾಮ ಪಚ್ಚನ್ತೇ ಕುಪಿತೇ ತಂ ವೂಪಸಮೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ರಾಜಪುರಿಸಾ ಸೇನಾಪತಿಸ್ಸ ವಾ ರಞ್ಞೋ ವಾ ಸನ್ತಿಕಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಏವಂ ದಿಟ್ಠಿಗತವಸೇನ ತಸ್ಮಿಂ ಥೇರೇ ಕುಪಿತೇ ತಂ ವೂಪಸಮೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಯೇನ ಧಮ್ಮರಾಜಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿ ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ , ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು। **ಏವಂಬ್ಯಾಖೋ**ತಿ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ವಿಯ ಥೇರಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖಾ ಪಗ್ಗಯ್ಹ ವತ್ತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಓಲಮ್ಬನ್ತೇನ ಹದಯೇನ "ಏವಂಬ್ಯಾಖೋ"ತಿ ಆಹ। **ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಸಿ, ಆವುಸೋ**ತಿ? ಇದಂ ಥೇರೋ ತಸ್ಸ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ, "ನಾಯಂ ಅತ್ತನೋ ಲದ್ಧಿಯಂ ದೋಸಂ ಪಸ್ಸತಿ, ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಅಸ್ಸ ತಂ ಪಾಕಟಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ತಿಪರಿವಟ್ಟಂ ದೇಸನಂ ದೇಸೇತುಂ ಆರಭಿ।

ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಸಿ, ಆವುಸೋ ಯಮಕ, ರೂಪಂ ತಥಾಗತೋತಿ ಇದಂ ಕಸ್ಮಾ ಆರದ್ಧಂ? ಅನುಯೋಗವತ್ತಂ ದಾಪನತ್ಥಂ। ತಿಪರಿವಟ್ಟದೇಸನಾವಸಾನಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಥೇರೋ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಜಾತೋ। ಅಥ ನಂ ಅನುಯೋಗವತ್ತಂ ದಾಪೇತುಂ "ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಸೀ"ತಿಆದಿಮಾಹ? **ತಥಾಗತೋ**ತಿ ಸತ್ತೋ। ರೂಪಂ ವೇದನಾ ಸಞ್ಞಾ ಸಙ್ಖಾರಾ ವಿಞ್ಞಾಣನ್ತಿ ಇಮೇ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧೇ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತ್ವಾ "ತಥಾಗತೋ"ತಿ ಸಮನುಪಸ್ಸಸೀತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಏತ್ಥ ಚ ತೇ, ಆವುಸೋ**ತಿ ಇದಂ ಥೇರಸ್ಸ ಅನುಯೋಗೇ ಭುಮ್ಮಂ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಏತ್ಥ ಚ ತೇ ಏತ್ತಕೇ ಠಾನೇ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಚ್ಚತೋ ಥಿರತೋ ಸತ್ತೇ ಅನುಪಲಬ್ಭಿಯಮಾನೇತಿ। **ಸಚೇ ತಂ, ಆವುಸೋ**ತಿ ಇದಮೇತಂ ಅಞ್ಞಂ ಬ್ಯಾಕರಾಪೇತುಕಾಮೋ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಯಂ ದುಕ್ಖಂ ತಂ ನಿರುದ್ಧ**ನ್ತಿ ಯಂ ದುಕ್ಖಂ, ತದೇವ ನಿರುದ್ಧಂ, ಅಞ್ಞೋ ಸತ್ತೋ ನಿರುಜ್ಝನಕೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಏವಂ ಬ್ಯಾಕರೇಯ್ಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಏತಸ್ಸೇವ ಅತ್ಥಸ್ಸಾತಿ ಏತಸ್ಸ ಪರಮಮಗ್ಗಸ್ಸ। **ಭಿಯ್ಯೋಸೋಮತ್ತಾಯ ಞಾಣಾಯಾ**ತಿ ಅತಿರೇಕಪ್ಪಮಾಣಸ್ಸ ಞಾಣಸ್ಸ ಅತ್ಥಾಯ, ಸಹವಿಪಸ್ಸನಕಾನಂ ಉಪರಿ ಚ ತಿಣ್ಣಂ ಮಗ್ಗಾನಂ ಆವಿಭಾವತ್ಥಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಆರಕ್ಖಸಮ್ಪನ್ನೋ**ತಿ ಅನ್ತೋಆರಕ್ಖೇನ ಚೇವ ಬಹಿಆರಕ್ಖೇನ ಚ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಅಯೋಗಕ್ಖೇಮಕಾಮೋ**ತಿ ಚತೂಹಿ ಯೋಗೇಹಿ ಖೇಮಭಾವಂ ಅನಿಚ್ಛನ್ತೋ। **ಪಸಯ್ಹಾ**ತಿ ಪಸಯ್ಹಿತ್ವಾ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ। **ಅನುಪಖಜ್ಜಾ**ತಿ ಅನುಪವಿಸಿತ್ವಾ।

ಪುಬ್ಬುಟ್ಠಾಯೀತಿಆದೀಸು ದೂರತೋವ ಆಗಚ್ಛನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಆಸನತೋ ಪಠಮತರಂ ವುಟ್ಠಾತೀತಿ **ಪುಬ್ಬುಟ್ಠಾಯೀ**। ತಸ್ಸ ಆಸನಂ ದತ್ವಾ ತಸ್ಮಿಂ ನಿಸಿನ್ನೇ ಪಚ್ಛಾ ನಿಪತತಿ ನಿಸೀದತೀತಿ, **ಪಚ್ಛಾನಿಪಾತೀ**। ಪಾತೋವ ವುಟ್ಠಾಯ "ಏತ್ತಕಾ ಕಸಿತುಂ ಗಚ್ಛಥ, ಏತ್ತಕಾ ವಪಿತು"ನ್ತಿ ವಾ ಸಬ್ಬಪಠಮಂ ವುಟ್ಠಾತೀತಿ **ಪುಬ್ಬುಟ್ಠಾಯೀ**। ಸಾಯಂ ಸಬ್ಬೇಸು ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಗತೇಸು ಗೇಹಸ್ಸ ಸಮನ್ತತೋ ಆರಕ್ಖಂ ಸಂವಿಧಾಯ ದ್ವಾರಾನಿ ಥಕೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬಪಚ್ಛಾ ನಿಪಜ್ಜನತೋಪಿ **ಪಚ್ಛಾನಿಪಾತೀ**। "ಕಿಂ ಕರೋಮಿ , ಅಯ್ಯಪುತ್ತ ? ಕಿಂ ಕರೋಮಿ ಅಯ್ಯಪುತ್ತಾ"ತಿ? ಮುಖಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಕಿಂಕಾರಂ ಪಟಿಸಾವೇತೀತಿ **ಕಿಂಕಾರಪಟಿಸ್ಸಾವೀ**। ಮನಾಪಂ ಚರತೀತಿ **ಮನಾಪಚಾರೀ**। ಪಿಯಂ ವದತೀತಿ **ಪಿಯವಾದೀ**। **ಮಿತ್ತತೋಪಿ ನಂ ಸದ್ದಹೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಮಿತ್ತೋ ಮೇ ಅಯನ್ತಿ ಸದ್ದಹೇಯ್ಯ। **ವಿಸ್ಸಾಸಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಏಕತೋ ಪಾನಭೋಜನಾದಿಂ ಕರೋನ್ತೋ ವಿಸ್ಸಾಸಿಕೋ ಭವೇಯ್ಯ। **ಸಂವಿಸ್ಸತ್ಥೋ**ತಿ ಸುಟ್ಠು ವಿಸ್ಸತ್ಥೋ।

ಏವಮೇವ ಖೋತಿ ಏತ್ಥ ಇದಂ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ - ಬಾಲಗಹಪತಿಪುತ್ತೋ ವಿಯ ಹಿ ವಟ್ಟಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಕಾಲೇ ಅಸ್ಸುತವಾ ಪುಥುಜ್ಜನೋ , ವಧಕಪಚ್ಚಾಮಿತ್ತೋ ವಿಯ ಅಬಲದುಬ್ಬಲಾ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ, ವಧಕಪಚ್ಚಾಮಿತ್ತಸ್ಸ "ಬಾಲಗಹಪತಿಪುತ್ತಂ ಉಪಟ್ಠಹಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಉಪಗತಕಾಲೋ ವಿಯ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕ್ಖಣೇ ಉಪಗತಾ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ, ತಸ್ಸ ಹಿ "ನ ಮೇ ಅಯಂ ಸಹಾಯೋ, ವಧಕಪಚ್ಚತ್ಥಿಕೋ ಅಯ"ನ್ತಿ ಅಜಾನನಕಾಲೋ ವಿಯ ವಟ್ಟನಿಸ್ಸಿತಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧೇ "ನ ಇಮೇ ಮಯ್ಹ"ನ್ತಿ ಅಗಹೇತ್ವಾ "ಮಮ ರೂಪಂ, ಮಮ ವೇದನಾ, ಮಮ ಸಞ್ಞಾ, ಮಮ ಸಙ್ಖಾರಾ, ಮಮ ವಿಞ್ಞಾಣ"ನ್ತಿ ಗಹಿತಕಾಲೋ, ವಧಕಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಸ್ಸ "ಮಿತ್ತೋ ಮೇ ಅಯ"ನ್ತಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಕ್ಕಾರಕರಣಕಾಲೋ ವಿಯ "ಮಮ ಇಮೇ"ತಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಖನ್ಧಾನಂ ನ್ಹಾಪನಭೋಜನಾದೀಹಿ ಸಕ್ಕಾರಕರಣಕಾಲೋ, "ಅತಿವಿಸ್ಸತ್ಥೋ ಮೇ ಅಯ"ನ್ತಿ ಞತ್ವಾ ಸಕ್ಕಾರಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸೇವ ಅಸಿನಾ ಸೀಸಚ್ಛಿನ್ದನಂ ವಿಯ ವಿಸ್ಸತ್ಥಸ್ಸ ಬಾಲಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ ತಿಖಿಣೇಹಿ ಭಿಜ್ಜಮಾನೇಹಿ ಖನ್ಧೇಹಿ ಜೀವಿತಪರಿಯಾದಾನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಉಪೇತೀತಿ ಉಪಗಚ್ಛತಿ। **ಉಪಾದಿಯತೀತಿ** ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಅಧಿಟ್ಠಾತೀತಿ** ಅಧಿತಿಟ್ಠತಿ। **ಅತ್ತಾ ಮೇತಿ** ಅಯಂ ಮೇ ಅತ್ತಾತಿ। **ಸುತವಾ ಚ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಅರಿಯಸಾವಕೋತಿ** ಯಥಾ ಪನ ಪಣ್ಡಿತೋ ಗಹಪತಿಪುತ್ತೋ ಏವಂ ಉಪಗತಂ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಂ "ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕೋ ಮೇ ಅಯ"ನ್ತಿ ಞತ್ವಾ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ ತಾನಿ ತಾನಿ ಕಮ್ಮಾನಿ ಕಾರೇತ್ವಾ ಅನತ್ಥಂ ಪರಿಹರತಿ, ಅತ್ಥಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಏವಂ ಸುತವಾ ಅರಿಯಸಾವಕೋಪಿ "ನ ರೂಪಂ ಅತ್ತತೋ ಸಮನುಪಸ್ಸತೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧೇ ಅಹನ್ತಿ ವಾ ಮಮನ್ತಿ ವಾ ಅಗಹೇತ್ವಾ, "ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಾ ಮೇ ಏತೇ"ತಿ ಞತ್ವಾ ರೂಪಸತ್ತಕಅರೂಪಸತ್ತಕಾದಿವಸೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಯೋಜೇತ್ವಾವ ತತೋನಿದಾನಂ ದುಕ್ಖಂ ಪರಿವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಅಗ್ಗಫಲಂ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ತತಿಯಂ।

೪. ಅನುರಾಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೬. ಚತುತ್ಥೇ **ಅರಞ್ಞಕುಟಿಕಾಯ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವಿಹಾರಸ್ಸ ಪಚ್ಚನ್ತೇ ಪಣ್ಣಸಾಲಾಯಂ। **ತಂ ತಥಾಗತೋತಿ** ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸತ್ಥಾ ತಥಾಗತೋ ತಂ ಸತ್ತಂ ತಥಾಗತಂ। **ಅಞ್ಞತ್ರ ಇಮೇಹೀತಿ** ತಸ್ಸ ಕಿರ ಏವಂ ಅಹೋಸಿ "ಇಮೇ ಸಾಸನಸ್ಸ ಪಟಿಪಕ್ಖಾ ಪಟಿವಿಲೋಮಾ, ಯಥಾ ಇಮೇ ಭಣನ್ತಿ, ನ ಏವಂ ಸತ್ಥಾ ಪಞ್ಞಾಪೇಸ್ಸತಿ, ಅಞ್ಞಥಾ ಪಞ್ಞಾಪೇಸ್ಸತೀ"ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ। **ಏವಂ ವುತ್ತೇ ತೇ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾತಿ** ಏವಂ ಥೇರೇನ ಅತ್ತನೋ ಚ ಪರೇಸಞ್ಚ ಸಮಯಂ ಅಜಾನಿತ್ವಾ ವುತ್ತೇ ಏಕದೇಸೇನ ಸಾಸನಸಮಯಂ ಜಾನನ್ತಾ ಥೇರಸ್ಸ ವಾದೇ ದೋಸಂ ದಾತುಕಾಮಾ ತೇ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ಅನುರಾಧಂ ಏತದವೋಚುಂ।

ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಸಿ ಅನುರಾಧಾತಿ ಸತ್ಥಾ ತಸ್ಸ ಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಅಯಂ ಭಿಕ್ಖು ಅತ್ತನೋ ಲದ್ಧಿಯಂ ದೋಸಂ ನ ಜಾನಾತಿ, ಕಾರಕೋ ಪನೇಸ ಯುತ್ತಯೋಗೋ, ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಏವ ನಂ ಜಾನಾಪೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ತಿಪರಿವಟ್ಟಂ ದೇಸನಂ ದೇಸೇತುಕಾಮೋ "ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಸಿ, ಅನುರಾಧಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ಅಥಸ್ಸ ತಾಯ ದೇಸನಾಯ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ ಅನುಯೋಗವತ್ತಂ ಆರೋಪೇನ್ತೋ **ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಸಿ, ಅನುರಾಧ? ರೂಪಂ ತಥಾಗತೋತಿ**ಆದಿಮಾಹ। **ದುಕ್ಖಞ್ಚೇವ ಪಞ್ಞಪೇಮಿ, ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಚ ನಿರೋಧನ್ತಿ** ವಟ್ಟದುಕ್ಖಞ್ಚೇವ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ ಚ ನಿರೋಧಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪಞ್ಞಪೇಮಿ। ದುಕ್ಖನ್ತಿ ವಾ ವಚನೇನ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ ಗಹಿತಂ। ತಸ್ಮಿಂ ಗಹಿತೇ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ ಗಹಿತಮೇವ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ಮೂಲತ್ತಾ। ನಿರೋಧನ್ತಿ ವಚನೇನ ನಿರೋಧಸಚ್ಚಂ ಗಹಿತಂ। ತಸ್ಮಿಂ ಗಹಿತೇ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಂ ಗಹಿತಮೇವ ಹೋತಿ ತಸ್ಸ ಉಪಾಯತ್ತಾ। ಇತಿ ಪುಬ್ಬೇ ಚಾಹಂ, ಅನುರಾಧ, ಏತರಹಿ ಚ ಚತುಸಚ್ಚಮೇವ ಪಞ್ಞಪೇಮೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಏವಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಮೇವ ಕಥಿತಂ। ಚತುತ್ಥಂ।

೫. ವಕ್ಕಲಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೭. ಪಞ್ಚಮೇ **ಕುಮ್ಭಕಾರನಿವೇಸನೇತಿ** ಕುಮ್ಭಕಾರಸಾಲಾಯಂ। ಥೇರೋ ಕಿರ ವುತ್ಥವಸ್ಸೋ ಪವಾರೇತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ದಸ್ಸನಾಯ ಆಗಚ್ಛತಿ। ತಸ್ಸ ನಗರಮಜ್ಝೇ ಮಹಾಆಬಾಧೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ, ಪಾದಾ ನ ವಹನ್ತಿ। ಅಥ ನಂ ಮಞ್ಚಕಸಿವಿಕಾಯ ಕುಮ್ಭಕಾರಸಾಲಂ ಆಹರಿಂಸು। ಸಾ ಚ ಸಾಲಾ ತೇಸಂ ಕಮ್ಮಸಾಲಾ, ನ ನಿವೇಸನಸಾಲಾ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ "ಕುಮ್ಭಕಾರನಿವೇಸನೇ ವಿಹರತೀ"ತಿ। **ಬಾಳ್ಹಗಿಲಾನೋತಿ** ಅಧಿಮತ್ತಗಿಲಾನೋ। **ಸಮಧೋಸೀತಿ** ಸಮನ್ತತೋ ಅಧೋಸಿ, ಚಲನಾಕಾರೇನ ಅಪಚಿತಿಂ ದಸ್ಸೇಸಿ। ವತ್ತಂ ಕಿರೇತಂ ಬಾಳ್ಹಗಿಲಾನೇನಪಿ ಬುಡ್ಢತರಂ ದಿಸ್ವಾ ಉಟ್ಠಾನಾಕಾರೇನ ಅಪಚಿತಿ ದಸ್ಸೇತಬ್ಬಾ। ತೇನ ಪನ "ಮಾ ಚಲಿ ಮಾ ಚಲೀ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬೋ। **ಸನ್ತಿಮಾನಿ ಆಸನಾನೀತಿ** ಬುದ್ಧಕಾಲಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಏಕಸ್ಸಪಿ ಭಿಕ್ಖುನೋ ವಸನಟ್ಠಾನೇ "ಸಚೇ ಸತ್ಥಾ ಆಗಚ್ಛಿಸ್ಸತಿ, ಇಧ ನಿಸೀದಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಆಸನಂ ಪಞ್ಞತ್ತಮೇವ ಹೋತಿ ಅನ್ತಮಸೋ ಫಲಕಮತ್ತಮ್ಪಿ ಪಣ್ಣಸನ್ಥಾರಮತ್ತಮ್ಪಿ। **ಖಮನೀಯಂ ಯಾಪನೀಯ**ನ್ತಿ ಕಚ್ಚಿ ದುಕ್ಖಂ ಖಮಿತುಂ ಇರಿಯಾಪಥಂ ವಾ ಯಾಪೇತುಂ ಸಕ್ಕಾತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಪಟಿಕ್ಕಮನ್ತೀತಿ** ನಿವತ್ತನ್ತಿ। **ಅಭಿಕ್ಕಮನ್ತೀತಿ** ಅಧಿಗಚ್ಛನ್ತಿ । **ಪಟಿಕ್ಕಮೋಸಾನ**ನ್ತಿ ಪಟಿಕ್ಕಮೋ ಏತಾಸಂ। **ಸೀಲತೋ ನ ಉಪವದತೀತಿ** ಸೀಲಂ ಆರಬ್ಭ ಸೀಲಭಾವೇನ ನ ಉಪವದತಿ। **ಚಿರಪಟಿಕಾಹ**ನ್ತಿ ಚಿರಪಟಿಕೋ ಅಹಂ, ಚಿರತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಹನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪೂತಿಕಾಯೇನಾತಿ** ಅತ್ತನೋ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಮ್ಪಿ ಕಾಯಂ ಭಗವಾ ಧುವಪಗ್ಘರಣಟ್ಠೇನ ಏವಮಾಹ। **ಯೋ ಖೋ, ವಕ್ಕಲಿ, ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಇಧ

ಭಗವಾ “ಧಮ್ಮಕಾಯೋ ಖೋ, ಮಹಾರಾಜ, ತಥಾಗತೋ”ತಿ ವುತ್ತಂ ಧಮ್ಮಕಾಯತಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ನವವಿಧೋ ಹಿ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮೋ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಕಾಯೋ ನಾಮ।

ಇದಾನಿ ಥೇರಸ್ಸ ತಿಪರಿವಟ್ಟಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಆರಭನ್ತೋ **ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಸೀತಿ**ಆದಿಮಾಹ। **ಕಾಳಸಿಲಾ**ತಿ ಕಾಳಸಿಲಾವಿಹಾರೋ। **ವಿಮೋಕ್ಖಾಯಾ**ತಿ ಮಗ್ಗವಿಮೋಕ್ಖತ್ಥಾಯ। **ಸುವಿಮುತ್ತೋ ವಿಮುಚ್ಚಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ಅರಹತ್ತಫಲವಿಮುತ್ತಿಯಾ ವಿಮುತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ವಿಮುಚ್ಚಿಸ್ಸತಿ। ತಾ ಕಿರ ದೇವತಾ “ಯೇನ ನೀಹಾರೇನ ಇಮಿನಾ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಆರದ್ಧಾ, ಅನನ್ತರಾಯೇನ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಞತ್ವಾ ಏವಮಾಹಂಸು। **ಅಪಾಪಕ**ನ್ತಿ ಅಲಾಮಕಂ। **ಸತ್ಥಂ ಆಹರೇಸೀ**ತಿ ಥೇರೋ ಕಿರ ಅಧಿಮಾನಿಕೋ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ಸಮಾಧಿವಿಪಸ್ಸನಾಹಿ ವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತಾನಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಸಮುದಾಚಾರಂ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ “ಖೀಣಾಸವೋಮ್ಹೀ”ತಿ ಸಞ್ಞೀ ಹುತ್ವಾ “ಕಿಂ ಮೇ ಇಮಿನಾ ದುಕ್ಖೇನ ಜೀವಿತೇನ? ಸತ್ಥಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ಮರಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ತಿಖಿಣೇನ ಸತ್ಥೇನ ಕಣ್ಠನಾಳಂ ಛಿನ್ದಿ। ಅಥಸ್ಸ ದುಕ್ಖಾ ವೇದನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। ಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಅತ್ತನೋ ಪುಥುಜ್ಜನಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಅವಿಸ್ಸಟ್ಠಕಮ್ಮಟ್ಠಾನತ್ತಾ ಸೀಘಂ ಮೂಲಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಆದಾಯ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿತ್ವಾವ ಕಾಲಮಕಾಸಿ। ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ ಪನಸ್ಸ ಚ ಕಥಂ ಅಹೋಸೀತಿ? ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಏಕೂನವೀಸತಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ ನ ಸಬ್ಬಾವ ಅವಸ್ಸಂ ಲದ್ಧಬ್ಬಾ, ತಿಖಿಣೇನಾಪಿ ಪನ ಅಸಿನಾ ಸೀಸೇ ಛಿಜ್ಜನ್ತೇ ಏಕಂ ದ್ವೇ ಞಾಣಾನಿ ಅವಸ್ಸಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ।

ವಿವತ್ತಕ್ಖನ್ಧನ್ತಿ ಪರಿವತ್ತಕ್ಖನ್ಧಂ। **ಸೇಮಾನ**ನ್ತಿ ಸಯಮಾನಂ। ಥೇರೋ ಕಿರ ಉತ್ತಾನಕೋ ನಿಪನ್ನೋ ಸತ್ಥಂ ಆಹರಿ। ತಸ್ಸ ಸರೀರಂ ಯಥಾಠಿತಮೇವ ಅಹೋಸಿ। ಸೀಸಂ ಪನ ದಕ್ಖಿಣಪಸ್ಸೇನ ಪರಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಅರಿಯಸಾವಕಾ ಹಿ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ದಕ್ಖಿಣಪಸ್ಸೇನೇವ ಕಾಲಂ ಕರೋನ್ತಿ। ತೇನಸ್ಸ ಸರೀರಂ ಯಥಾಠಿತಂಯೇವ ಅಹೋಸಿ। ಸೀಸಂ ಪನ ದಕ್ಖಿಣಪಸ್ಸೇನ ಪರಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಠಿತಂ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವಿವತ್ತಕ್ಖನ್ಧೋ ನಾಮ ಜಾತೋತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। **ಧೂಮಾಯಿತತ್ತ**ನ್ತಿ ಧೂಮಾಯನಭಾವಂ । **ತಿಮಿರಾಯಿತತ್ತ**ನ್ತಿ ತಿಮಿರಾಯನಭಾವಂ। ಧೂಮವಲಾಹಕಂ ವಿಯ ತಿಮಿರವಲಾಹಕಂ ವಿಯ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪಞ್ಚಮಂ।

೬. ಅಸ್ಸಜಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೮. ಛಟ್ಠೇ **ಕಸ್ಸಪಕಾರಾಮೇ**ತಿ ಕಸ್ಸಪಸೇಟ್ಠಿನಾ ಕಾರಿತೇ ಆರಾಮೇ। **ಕಾಯಸಙ್ಖಾರೇ**ತಿ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸೇ । ಸೋ ಹಿ ತೇ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನೇನ ಪಸ್ಸಮ್ಭಿತ್ವಾ ಪಸ್ಸಮ್ಭಿತ್ವಾ ವಿಹಾಸಿ। **ಏವಂ ಹೋತೀ**ತಿ ಇದಾನಿ ತಂ ಸಮಾಧಿಂ ಅಪ್ಪಟಿಲಭನ್ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ। **ನೋ ಚಸ್ಸಾಹಂ ಪರಿಹಾಯಾಮೀ**ತಿ ಕಚ್ಚಿ ನು ಖೋ ಅಹಂ ಸಾಸನತೋ ನ ಪರಿಹಾಯಾಮಿ? ತಸ್ಸ ಕಿರ ಆಬಾಧದೋಸೇನ ಅಪ್ಪಿತಪ್ಪಿತಾ ಸಮಾಪತ್ತಿ ಪರಿಹಾಯಿ, ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ಚಿನ್ತೇಸಿ। **ಸಮಾಧಿಸಾರಕಾ ಸಮಾಧಿಸಾಮಞ್ಞಾ**ತಿ ಸಮಾಧಿಂಯೇವ ಸಾರಞ್ಚ ಸಾಮಞ್ಞಞ್ಚ ಮಞ್ಞನ್ತಿ। ಮಯ್ಹಂ ಪನ ಸಾಸನೇ ನ ಏತಂ ಸಾರಂ, ವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗಫಲಾನಿ ಸಾರಂ। ಸೋ ತ್ವಂ ಸಮಾಧಿತೋ ಪರಿಹಾಯನ್ತೋ ಕಸ್ಮಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ “ಸಾಸನತೋ ಪರಿಹಾಯಾಮೀ”ತಿ। ಏವಂ ಥೇರಂ ಅಸ್ಸಾಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿಸ್ಸ ತಿಪರಿವಟ್ಟಂ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಆರಭನ್ತೋ **ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಸೀತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ಅಥಸ್ಸ ತಿಪರಿವಟ್ಟದೇಸನಾವಸಾನೇ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತಸ್ಸ ಸತತವಿಹಾರಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಸೋ ಸುಖಂ ಚೇ ವೇದನಂ ವೇದಯತೀತಿ**ಆದಿಮಾಹ । ತತ್ಥ **ಅನಭಿನನ್ದಿತಾತಿ ಪಜಾನಾತೀ**ತಿ ಸುಖವೇದನಾಯ ತಾವ ಅಭಿನನ್ದನಾ ಹೋತು, ದುಕ್ಖವೇದನಾಯ ಕಥಂ ಹೋತೀತಿ? ದುಕ್ಖಂ ಪತ್ವಾ ಸುಖಂ ಪತ್ಥೇತಿ, ಯದಗ್ಗೇನ ಸುಖಂ ಪತ್ಥೇತಿ, ತದಗ್ಗೇನ ದುಕ್ಖಂ ಪತ್ಥೇತಿಯೇವ। ಸುಖವಿಪರಿಣಾಮೇನ ಹಿ ದುಕ್ಖಂ ಆಗತಮೇವ ಹೋತೀತಿ ಏವಂ ದುಕ್ಖೇ ಅಭಿನನ್ದನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಸೇಸಂ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ। ಛಟ್ಠಂ।

೭. ಖೇಮಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೯. ಸತ್ತಮೇ **ಅತ್ತನಿಯ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಪರಿಕ್ಖಾರಜಾತಂ। **ಅಸ್ಮೀತಿ ಅಧಿಗತ**ನ್ತಿ ಅಸ್ಮೀತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಾ ತಣ್ಹಾಮಾನಾ ಅಧಿಗತಾ। **ಸನ್ಧಾವನಿಕಾಯಾ**ತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಗಮನಾಗಮನೇನ। **ಉಪಸಙ್ಕಮೀ**ತಿ ಬದರಿಕಾರಾಮತೋ ಗಾವುತಮತ್ತಂ ಘೋಸಿತಾರಾಮಂ

ಅಗಮಾಸಿ। ದಾಸಕತ್ಥೇರೋ ಪನ ಚತುಕ್ಖತ್ತುಂ ಗಮನಾಗಮನೇನ ತಂದಿವಸಂ ದ್ವಿಯೋಜನಂ ಅದ್ಧಾನಂ ಆಹಿಣ್ಡಿ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ತಂ ಥೇರಾ ಪಹಿಣಿಂಸು? ವಿಸ್ಸುತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಕಥಿಕಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಾ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣಿಸ್ಸಾಮಾತಿ। ಸಯಂ ಕಸ್ಮಾ ನ ಗತಾತಿ? ಥೇರಸ್ಸ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಅರಞ್ಞಂ ಸಮ್ಬಾಧಂ, ತತ್ಥ ಸಟ್ಠಿಮತ್ತಾನಂ ಥೇರಾನಂ ಠಾತುಂ ವಾ ನಿಸೀದಿತುಂ ವಾ ಓಕಾಸೋ ನತ್ಥೀತಿ ನ ಗತಾ। "ಇಧಾಗನ್ತ್ವಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಕಥೇತೂ"ತಿಪಿ ಕಸ್ಮಾ ಪನ ನ ಪಹಿಣಿಂಸೂತಿ? ಥೇರಸ್ಸ ಆಬಾಧಿಕತ್ತಾ। ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಪಹಿಣಿಂಸೂತಿ? ಸಯಮೇವ ಞತ್ವಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಕಥೇತುಂ ಆಗಮಿಸ್ಸತೀತಿ। ಥೇರೋಪಿ ತೇಸಂ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಞತ್ವಾವ ಅಗಮಾಸೀತಿ।

ನ ಖ್ವಾಹಂ, ಆವುಸೋ, ರೂಪನ್ತಿ ಯೋ ಹಿ ರೂಪಮೇವ ಅಸ್ಮೀತಿ ವದತಿ, ತೇನ ಇತರೇ ಚತ್ತಾರೋ ಖನ್ಧಾ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಾ ಹೋನ್ತಿ। ಯೋ ಅಞ್ಞತ್ರ ರೂಪಾ ವದತಿ, ತೇನ ರೂಪಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಂ ಹೋತಿ। ವೇದನಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಥೇರಸ್ಸ ಪನ ಸಮೂಹತೋ ಪಞ್ಚಸುಪಿ ಖನ್ಧೇಸು ಅಸ್ಮೀತಿ ಅಧಿಗತೋ, ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ। **ಹೋತೇವಾ**ತಿ ಹೋತಿಯೇವ। **ಅನುಸಹಗತೋ**ತಿ ಸುಖುಮೋ। **ಊಸೇ**ತಿ ಛಾರಿಕಾಖಾರೇ। **ಖಾರೇ**ತಿ ಊಸಖಾರೇ। **ಸಮ್ಮದ್ದಿತ್ವಾ**ತಿ ತೇಮೇತ್ವಾ ಖಾದೇತ್ವಾ।

ಏವಮೇವ ಖೋತಿ ಏತ್ಥ ಇದಂ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ - ಕಿಲಿಟ್ಠವತ್ಥಂ ವಿಯ ಹಿ ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ ಚಿತ್ತಾಚಾರೋ, ತಯೋ ಖಾರಾ ವಿಯ ತಿಸ್ಸೋ ಅನುಪಸ್ಸನಾ, ತೀಹಿ ಖಾರೇಹಿ ಧೋತವತ್ಥಂ ವಿಯ ದೇಸನಾಯ ಮದ್ದಿತ್ವಾ ಠಿತೋ ಅನಾಗಾಮಿನೋ ಚಿತ್ತಾಚಾರೋ, ಅನುಸಹಗತೋ ಊಸಾದಿಗನ್ಧೋ ವಿಯ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗವಜ್ಝಾ ಕಿಲೇಸಾ, ಗನ್ಧಕರಣ್ಡಕೋ ವಿಯ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣಂ ಗನ್ಧಕರಣ್ಡಕಂ ಆಗಮ್ಮ ಅನುಸಹಗತಾನಂ ಊಸಗನ್ಧಾದೀನಂ ಸಮುಗ್ಘಾತೋ ವಿಯ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸಕ್ಖಯೋ, ಗನ್ಧಪರಿಭಾವಿತವತ್ಥಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಛಣದಿವಸೇ ಅನ್ತರವೀಥಿಯಂ ಸುಗನ್ಧಗನ್ಧಿನೋ ವಿಚರಣಂ ವಿಯ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಸೀಲಗನ್ಧಾದೀಹಿ ದಸ ದಿಸಾ ಉಪವಾಯನ್ತಸ್ಸ ಯಥಾಕಾಮಚಾರೋ।

ಆಚಿಕ್ಖಿತುನ್ತಿ ಕಥೇತುಂ। **ದೇಸೇತು**ನ್ತಿ ಪಕಾಸೇತುಂ। **ಪಞ್ಞಾಪೇತು**ನ್ತಿ ಜಾನಾಪೇತುಂ। **ಪಟ್ಠಪೇತು**ನ್ತಿ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತುಂ। **ವಿವರಿತು**ನ್ತಿ ವಿವಟಂ ಕಾತುಂ। **ವಿಭಜಿತು**ನ್ತಿ ಸುವಿಭತ್ತಂ ಕಾತುಂ। **ಉತ್ತಾನೀಕಾತು**ನ್ತಿ ಉತ್ತಾನಕಂ ಕಾತುಂ। **ಸಟ್ಠಿಮತ್ತಾನಂ ಥೇರಾನ**ನ್ತಿ ತೇ ಕಿರ ಥೇರೇನ ಕಥಿತಕಥಿತಟ್ಠಾನೇ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಉಪರೂಪರಿ ಸಮ್ಮಸನ್ತಾ ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು। ಥೇರೋಪಿ ಅಞ್ಞೇನ ನೀಹಾರೇನ ಅಕಥೇತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಸಹಗತಚಿತ್ತೇನೇವ ಕಥೇಸಿ। ತಸ್ಮಾ ಸೋಪಿ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಸಟ್ಠಿಮತ್ತಾನಂ ಥೇರಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅನುಪಾದಾಯ ಆಸವೇಹಿ ಚಿತ್ತಾನಿ ವಿಮುಚ್ಚಿಂಸು ಆಯಸ್ಮತೋ ಖೇಮಕಸ್ಸ ಚಾ"ತಿ। ಸತ್ತಮಂ।

೮. ಛನ್ನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೦. ಅಟ್ಠಮೇ **ಆಯಸ್ಮಾ ಛನ್ನೋ**ತಿ ತಥಾಗತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕದಿವಸೇ ಜಾತೋ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನದಿವಸೇ ಸದ್ಧಿಂ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪುನ ಅಪರಭಾಗೇ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬುದ್ಧೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಧಮ್ಮೋ"ತಿ ಏವಂ ಮಕ್ಖೀ ಚೇವ ಪಳಾಸೀ ಚ ಹುತ್ವಾ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ ಫರುಸವಾಚಾಯ ಸಙ್ಘಟ್ಟನಂ ಕರೋನ್ತೋ ಥೇರೋ। **ಅವಾಪುರಣಂ ಆದಾಯಾ**ತಿ ಕುಞ್ಚಿಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ। **ವಿಹಾರೇನ ವಿಹಾರಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ**ತಿ ಏಕಂ ವಿಹಾರಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ತತೋ ಅಞ್ಞಂ, ತತೋ ಅಞ್ಞನ್ತಿ ಏವಂ ತೇನ ತೇನ ವಿಹಾರೇನ ತಂ ತಂ ವಿಹಾರಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ। **ಏತದವೋಚ ಓವದನ್ತು ಮ**ನ್ತಿ ಕಸ್ಮಾ ಏವಂ ಮಹನ್ತೇನ ಉಸ್ಸಾಹೇನ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ಏತಂ ಅವೋಚಾತಿ? ಉಪ್ಪನ್ನಸಂವೇಗತಾಯ। ತಸ್ಸ ಹಿ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ಸತ್ಥರಿ ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಾಹಕತ್ಥೇರೇಹಿ ಪೇಸಿತೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಕೋಸಮ್ಬಿಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮದಣ್ಡಂ ಅದಾಸಿ। ಸೋ ದಿನ್ನೇ ಬ್ರಹ್ಮದಣ್ಡೇ ಸಞ್ಜಾತಪರಿಳಾಹೋ ವಿಸಞ್ಞೀಭೂತೋ ಪತಿತ್ವಾ ಪುನ ಸಞ್ಞಂ ಲಭಿತ್ವಾ ವುಟ್ಠಾಯ ಏಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಗತೋ, ಸೋ ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಕಿಞ್ಚಿ ನ ಕಥೇಸಿ। ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ

ಅಗಮಾಸಿ, ಸೋಪಿ ನ ಕಥೇಸೀತಿ ಏವಂ ಸಕಲವಿಹಾರಂ ವಿಚರಿತ್ವಾ ನಿಬ್ಬಿನ್ನೋ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಆದಾಯ ಬಾರಾಣಸಿಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಸಂವೇಗೋ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ಏವಂ ಅವೋಚ।

ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನಿಚ್ಚಾತಿ ಸಬ್ಬೇ ತೇಭೂಮಕಸಙ್ಖಾರಾ ಅನಿಚ್ಚಾ। **ಸಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮಾ ಅನತ್ತಾ**ತಿ ಸಬ್ಬೇ ಚತುಭೂಮಕಧಮ್ಮಾ ಅನತ್ತಾ। ಇತಿ ಸಬ್ಬೇಪಿ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಥೇರಂ ಓವದನ್ತಾ ಅನಿಚ್ಚಲಕ್ಖಣಂ ಅನತ್ತಲಕ್ಖಣನ್ತಿ ದ್ವೇವ ಲಕ್ಖಣಾನಿ ಕಥೇತ್ವಾ ದುಕ್ಖಲಕ್ಖಣಂ ನ ಕಥಯಿಂಸು। ಕಸ್ಮಾ? ಏವಂ ಕಿರ ನೇಸಂ ಅಹೋಸಿ - "ಅಯಂ ಭಿಕ್ಖು ವಾದೀ ದುಕ್ಖಲಕ್ಖಣೇ ಪಞ್ಞಾಪಿಯಮಾನೇ ರೂಪಂ ದುಕ್ಖಂ... ಪೇ॰... ವಿಞ್ಞಾಣಂ ದುಕ್ಖಂ, ಮಗ್ಗೋ ದುಕ್ಖೋ, ಫಲಂ ದುಕ್ಖನ್ತಿ 'ತುಮ್ಹೇ ದುಕ್ಖಪ್ಪತ್ತಾ ಭಿಕ್ಖೂ ನಾಮಾ'ತಿ ಗಹಣಂ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯ, ಯಥಾ ಗಹಣಂ ಗಹೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಏವಂ ನಿದ್ದೋಸಮೇವಸ್ಸ ಕತ್ವಾ ಕಥೇಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ದ್ವೇವ ಲಕ್ಖಣಾನಿ ಕಥಯಿಂಸು।

ಪರಿತಸ್ಸನಾ ಉಪಾದಾನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ಪರಿತಸ್ಸನಾ ಚ ಉಪಾದಾನಞ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। **ಪಚ್ಚುದಾವತ್ತತಿ ಮಾನಸಂ, ಅಥ ಕೋ ಚರಹಿ ಮೇ ಅತ್ತಾ**ತಿ ಯದಿ ರೂಪಾದೀಸು ಏಕೋಪಿ ಅನತ್ತಾ, ಅಥ ಕೋ ನಾಮ ಮೇ ಅತ್ತಾತಿ ಏವಂ ಪಟಿನಿವತ್ತತಿ "ಮಯ್ಹಂ ಮಾನಸ"ನ್ತಿ। ಅಯಂ ಕಿರ ಥೇರೋ ಪಚ್ಚಯೇ ಅಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪಟ್ಠಪೇಸಿ, ಸಾಸ್ಸ ದುಬ್ಬಲವಿಪಸ್ಸನಾ ಅತ್ತಗಾಹಂ ಪರಿಯಾದಾತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣನ್ತೀ ಸಙ್ಖಾರೇಸು ಸುಞ್ಞತೋ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತೇಸು "ಉಚ್ಛಿಜ್ಜಿಸ್ಸಾಮಿ ವಿನಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿಯಾ ಚೇವ ಪರಿತಸ್ಸನಾಯ ಚ ಪಚ್ಚಯೋ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ಚ ಅತ್ತಾನಂ ಪಾಪತೇ ಪಪತನ್ತಂ ವಿಯ ದಿಸ್ವಾ, "ಪರಿತಸ್ಸನಾ ಉಪಾದಾನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಪಚ್ಚುದಾವತ್ತತಿ ಮಾನಸಂ, ಅಥ ಕೋ ಚರಹಿ ಮೇ ಅತ್ತಾ"ತಿ ಆಹ। **ನ ಖೋ ಪನೇವಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಸ್ಸತೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಂ ಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ ಏವಂ ನ ಹೋತಿ। **ತಾವತಿಕಾ ವಿಸ್ಸಟ್ಠೀ**ತಿ ತತ್ತಕೋ ವಿಸ್ಸಾಸೋ। **ಸಮ್ಮುಖಾ ಮೇತ**ನ್ತಿ ಥೇರೋ ತಸ್ಸ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ, "ಕೀದಿಸಾ ನು ಖೋ ಇಮಸ್ಸ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ ಸಪ್ಪಾಯಾ"ತಿ? ಚಿನ್ತೇನ್ತೋ ತೇಪಿಟಕಂ ಬುದ್ಧವಚನಂ ವಿಚಿನಿತ್ವಾ ಕಚ್ಚಾನಸುತ್ತಂ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೧೫) ಅದ್ದಸ "ಇದಂ ಆದಿತೋವ ದಿಟ್ಠಿವಿನಿವೇಠನಂ ಕತ್ವಾ ಮಜ್ಝೇ ಬುದ್ಧಬಲಂ ದೀಪೇತ್ವಾ ಸಣ್ಹಸುಖುಮಪಚ್ಚಯಾಕಾರಂ ಪಕಾಸಯಮಾನಂ ಗತಂ, ಇದಮಸ್ಸ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ಸಮ್ಮುಖಾ ಮೇತ"ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ಅಟ್ಠಮಂ।

೯-೧೦. ರಾಹುಲಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೯೧-೯೨. ನವಮದಸಮಾನಿ ರಾಹುಲಸಂಯುತ್ತೇ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೧೮೮) ವುತ್ತತ್ಥಾನೇವ। ಕೇವಲಂ ಹೇತಾನಿ ಅಯಂ ಥೇರವಗ್ಗೋತಿ ಕತ್ವಾ ಇಧಾಗತಾನೀತಿ। ನವಮದಸಮಾನಿ।

ಥೇರವಗ್ಗೋ ನವಮೋ।

೧೦. ಪುಪ್ಫವಗ್ಗೋ

೧. ನದೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೩. ಪುಪ್ಫವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಪಬ್ಬತೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಪಬ್ಬತೇ ಪವತ್ತಾ। **ಓಹಾರಿನೀ**ತಿ ಸೋತೇ ಪತಿತಪತಿತಾನಿ ತಿಣಪಣ್ಣಕಟ್ಠಾದೀನಿ ಹೇಟ್ಠಾಹಾರಿನೀ। **ದೂರಙ್ಗಮಾ**ತಿ ನಿಕ್ಖನ್ತಟ್ಠಾನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಚತುಪಞ್ಚಯೋಜನಸತಗಾಮಿನೀ। **ಸೀಘಸೋತಾ**ತಿ ಚಣ್ಡಸೋತಾ। **ಕಾಸಾ**ತಿಆದೀನಿ ಸಬ್ಬಾನಿ ತಿಣಜಾತಾನಿ। **ರುಕ್ಖಾ**ತಿ ಏರಣ್ಡಾದಯೋ ದುಬ್ಬಲರುಕ್ಖಾ। **ತೇ ನಂ ಅಜ್ಝೋಲಮ್ಬೇಯ್ಯು**ನ್ತಿ ತೇ ತೀರೇ ಜಾತಾಪಿ ಓನಮಿತ್ವಾ ಅಗ್ಗೇಹಿ ಉದಕಂ ಫುಸನ್ತೇಹಿ ಅಧಿಓಲಮ್ಬೇಯ್ಯುಂ, ಉಪರಿ ಲಮ್ಬೇಯ್ಯುನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಲುಜ್ಜೇಯ್ಯು**ನ್ತಿ ಸಮೂಲಮತ್ತಿಕಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಸೀಸೇ ಪತೇಯ್ಯುಂ। ಸೋ ತೇಹಿ ಅಜ್ಝೋತ್ಥಟೋ ವಾಲುಕಮತ್ತಿಕೋದಕೇಹಿ ಮುಖಂ ಪವಿಸನ್ತೇಹಿ ಮಹಾವಿನಾಸಂ ಪಾಪುಣೇಯ್ಯ।

ಏವಮೇವ ಖೋತಿ ಏತ್ಥ ಸೋತೇ ಪತಿತಪುರಿಸೋ ವಿಯ ವಟ್ಟಸನ್ನಿಸ್ಸಿತೋ ಬಾಲಪುಥುಜ್ಜನೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ, ಉಭತೋತೀರೇ ಕಾಸಾದಯೋ ವಿಯ ದುಬ್ಬಲಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ, "ಇಮೇ ಗಹಿತಾಪಿ ಮಂ ತಾರೇತುಂ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ತಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಅಜಾನಿತ್ವಾ ಗಹಣಂ ವಿಯ ಇಮೇ ಖನ್ಧಾ "ನ ಮಯ್ಹಂ ಸಹಾಯಾ"ತಿ ಬಾಲಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ ಅಜಾನಿತ್ವಾ ಚತೂಹಿ ಗಾಹೇಹಿ ಗಹಣಂ, ಗಹಿತಗಹಿತಾನಂ ಪಲುಜ್ಜನತ್ತಾ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಬ್ಯಸನಪ್ಪತ್ತಿ ವಿಯ ಚತೂಹಿ ಗಾಹೇಹಿ ಗಹಿತಾನಂ ಖನ್ಧಾನಂ ವಿಪರಿಣಾಮೇ ಬಾಲಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ ಸೋಕಾದಿಬ್ಯಸನಪ್ಪತ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಪಠಮಂ।

೨. ಪುಪ್ಫಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೪. ದುತಿಯೇ **ವಿವದತೀ**ತಿ "ಅನಿಚ್ಚಂ ದುಕ್ಖಂ ಅನತ್ತಾ ಅಸುಭ"ನ್ತಿ ಯಥಾಸಭಾವೇನ ವದನ್ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ "ನಿಚ್ಚಂ ಸುಖಂ ಅತ್ತಾ ಸುಭ"ನ್ತಿ ವದನ್ತೋ ವಿವದತಿ। **ಲೋಕಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ। ತಞ್ಹಿ ಲುಜ್ಜನಸಭಾವತ್ತಾ ಲೋಕಧಮ್ಮೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಕಿನ್ತಿ ಕರೋಮೀ**ತಿ ಕಥಂ ಕರೋಮಿ? ಮಯ್ಹಞ್ಹಿ ಪಟಿಪತ್ತಿಕಥನಮೇವ ಭಾರೋ, ಪಟಿಪತ್ತಿಪೂರಣಂ ಪನ ಕುಲಪುತ್ತಾನಂ ಭಾರೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ತಯೋ ಲೋಕಾ ಕಥಿತಾ। "ನಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಲೋಕೇನಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಹಿ ಸತ್ತಲೋಕೋ ಕಥಿತೋ, "ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಲೋಕೇ ಲೋಕಧಮ್ಮೋ"ತಿ ಏತ್ಥ ಸಙ್ಖಾರಲೋಕೋ, "ತಥಾಗತೋ ಲೋಕೇ ಜಾತೋ ಲೋಕೇ ಸಂವಡ್ಢೋ"ತಿ ಏತ್ಥ ಓಕಾಸಲೋಕೋ ಕಥಿತೋ। ದುತಿಯಂ।

೩. ಫೇಣಪಿಣ್ಡೂಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೫. ತತಿಯೇ **ಗಙ್ಗಾಯ ನದಿಯಾ ತೀರೇ**ತಿ ಅಯುಜ್ಝಪುರವಾಸಿನೋ ಅಪರಿಮಾಣಭಿಕ್ಖುಪರಿವಾರಂ ಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನಂ ತಥಾಗತಂ ಅತ್ತನೋ ನಗರಂ ಸಮ್ಪತ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಗಙ್ಗಾಯ ನಿವತ್ತನಟ್ಠಾನೇ ಮಹಾವನಸಣ್ಡಮಣ್ಡಿತಪ್ಪದೇಸೇ ಸತ್ಥು ವಿಹಾರಂ ಕತ್ವಾ ಅದಂಸು। ಭಗವಾ ತತ್ಥ ವಿಹರತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ "ಗಙ್ಗಾಯ ನದಿಯಾ ತೀರೇ"ತಿ। **ತತ್ರ ಖೋ ಭಗವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸೀ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ವಸನ್ತೋ ಭಗವಾ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯಂ ಗನ್ಧಕುಟಿತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಗಙ್ಗಾತೀರೇ ಪಞ್ಞತ್ತವರಬುದ್ಧಾಸನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಗಙ್ಗಾಯ ನದಿಯಾ ಆಗಚ್ಛನ್ತಂ ಮಹನ್ತಂ ಫೇಣಪಿಣ್ಡಂ ದಿಸ್ವಾ, "ಮಮ ಸಾಸನೇ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧನಿಸ್ಸಿತಂ ಏಕಂ ಧಮ್ಮಂ ಕಥೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇಸಿ।

ಮಹನ್ತಂ ಫೇಣಪಿಣ್ಡನ್ತಿ ಉಟ್ಠಾನುಟ್ಠಾನೇ ಬದರಪಕ್ಕಪ್ಪಮಾಣತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅನುಸೋತಾಗಮನೇನ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಪವಡ್ಢಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬತಕೂಟಮತ್ತಂ ಜಾತಂ, ಯತ್ಥ ಉದಕಸಪ್ಪಾದಯೋ ಅನೇಕಪಾಣಯೋ ನಿವಸನ್ತಿ, ಏವರೂಪಂ ಮಹನ್ತಂ ಫೇಣಪಿಣ್ಡಂ। **ಆವಹೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಆಹರೇಯ್ಯ। ಸೋ ಪನಾಯಂ ಫೇಣಪಿಣ್ಡೋ ಉಟ್ಠಿತಟ್ಠಾನೇಪಿ ಭಿಜ್ಜತಿ , ಥೋಕಂ ಗನ್ತ್ವಾಪಿ, ಏಕದ್ವಿಯೋಜನಾದಿವಸೇನ ದೂರಂ ಗನ್ತ್ವಾಪಿ, ಅನ್ತರಾ ಪನ ಅಭಿಜ್ಜನ್ತೋಪಿ ಮಹಾಸಮುದ್ದಂ ಪತ್ವಾ ಅವಸ್ಸಮೇವ ಭಿಜ್ಜತಿ। **ನಿಜ್ಝಾಯೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಓಲೋಕೇಯ್ಯ। **ಯೋನಿಸೋ ಉಪಪರಿಕ್ಖೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಕಾರಣೇನ ಉಪಪರಿಕ್ಖೇಯ್ಯ। **ಕಿಞ್ಹಿ ಸಿಯಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಫೇಣಪಿಣ್ಡೇ ಸಾರೋ**ತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಫೇಣಪಿಣ್ಡಮ್ಹಿ ಸಾರೋ ನಾಮ ಕಿಂ ಭವೇಯ್ಯ? ವಿಲೀಯಿತ್ವಾ ವಿದ್ಧಂಸೇಯ್ಯೇವ।

ಏವಮೇವ ಖೋತಿ ಯಥಾ ಫೇಣಪಿಣ್ಡೋ ನಿಸ್ಸಾರೋ, ಏವಂ ರೂಪಮ್ಪಿ ನಿಚ್ಚಸಾರಧುವಸಾರಅತ್ತಸಾರವಿರಹೇನ ನಿಸ್ಸಾರಮೇವ। ಯಥಾ ಚ ಸೋ "ಇಮಿನಾ ಪತ್ತಂ ವಾ ಥಾಲಕಂ ವಾ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಗಹೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ, ಗಹಿತೋಪಿ ತಮತ್ಥಂ ನ ಸಾಧೇತಿ, ಭಿಜ್ಜತಿ ಏವ, ಏವಂ ರೂಪಮ್ಪಿ ನಿಚ್ಚನ್ತಿ ವಾ ಧುವನ್ತಿ ವಾ ಅಹನ್ತಿ ವಾ ಮಮನ್ತಿ ವಾ ಗಹೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ, ಗಹಿತಮ್ಪಿ ನ ತಥಾ ತಿಟ್ಠತಿ, ಅನಿಚ್ಚಂ ದುಕ್ಖಂ ಅನತ್ತಾ ಅಸುಭಞ್ಞೇವ ಹೋತೀತಿ ಏವಂ ಫೇಣಪಿಣ್ಡಸದಿಸಮೇವ ಹೋತಿ। ಯಥಾ ವಾ ಪನ ಫೇಣಪಿಣ್ಡೋ ಛಿದ್ದಾವಛಿದ್ದೋ ಅನೇಕಸನ್ಧಿಘಟಿತೋ ಬಹೂನಂ ಉದಕಸಪ್ಪಾದೀನಂ ಪಾಣಾನಂ ಆವಾಸೋ, ಏವಂ ರೂಪಮ್ಪಿ ಛಿದ್ದಾವಛಿದ್ದಂ ಅನೇಕಸನ್ಧಿಘಟಿತಂ, ಕುಲವಸೇನೇವೇತ್ಥ ಅಸೀತಿ ಕಿಮಿಕುಲಾನಿ ವಸನ್ತಿ, ತದೇವ ತೇಸಂ ಸೂತಿಘರಮ್ಪಿ ವಚ್ಚಕುಟಿಪಿ ಗಿಲಾನಸಾಲಾಪಿ ಸುಸಾನಮ್ಪಿ, ನ ತೇ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ಗಬ್ಭವುಟ್ಠಾನಾದೀನಿ ಕರೋನ್ತಿ, ಏವಮ್ಪಿ ಫೇಣಪಿಣ್ಡಸದಿಸಂ।

ಯಥಾ ಚ ಫೇಣಪಿಣ್ಡೋ ಆದಿತೋ ಬದರಪಕ್ಕಮತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಪಬ್ಬತಕೂಟಮತ್ತೋಪಿ ಹೋತಿ, ಏವಂ ರೂಪಮ್ಪಿ ಆದಿತೋ ಕಲಲಮತ್ತಂ ಹುತ್ವಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಬ್ಯಾಮಮತ್ತಮ್ಪಿ ಗೋಮಹಿಂಸಹತ್ಥಿಆದೀನಂ ವಸೇನ ಪಬ್ಬತಕೂಟಾದಿಮತ್ತಂ ಹೋತಿ ಮಚ್ಛಕಚ್ಛಪಾದೀನಂ ವಸೇನ ಅನೇಕಯೋಜನಸತಪಮಾಣಮ್ಪಿ, ಏವಮ್ಪಿ ಫೇಣಪಿಣ್ಡಸದಿಸಂ। ಯಥಾ ಚ ಫೇಣಪಿಣ್ಡೋ ಉಟ್ಠಿತಮತ್ತೋಪಿ ಭಿಜ್ಜತಿ, ಥೋಕಂ ಗನ್ತ್ವಾಪಿ, ದೂರಂ ಗನ್ತ್ವಾಪಿ, ಸಮುದ್ದಂ ಪತ್ವಾ ಪನ ಅವಸ್ಸಮೇವ ಭಿಜ್ಜತಿ, ಏವಮೇವಂ ರೂಪಮ್ಪಿ ಕಲಲಭಾವೇಪಿ ಭಿಜ್ಜತಿ ಅಬ್ಬುದಾದಿಭಾವೇಪಿ, ಅನ್ತರಾ ಪನ ಅಭಿಜ್ಜಮಾನಮ್ಪಿ ವಸ್ಸಸತಾಯುಕಾನಂ ವಸ್ಸಸತಂ ಪತ್ವಾ ಅವಸ್ಸಮೇವ ಭಿಜ್ಜತಿ, ಮರಣಮುಖೇ ಚುಣ್ಣವಿಚುಣ್ಣಂ ಹೋತಿ, ಏವಮ್ಪಿ ಫೇಣಪಿಣ್ಡಸದಿಸಂ।

ಕಿಞ್ಹಿ ಸಿಯಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವೇದನಾಯ ಸಾರೋತಿಆದೀಸು ವೇದನಾದೀನಂ ಪುಬ್ಬುಳಾದೀಹಿ ಏವಂ ಸದಿಸತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಯಥಾ ಹಿ ಪುಬ್ಬುಳೋ ಅಸಾರೋ ಏವಂ ವೇದನಾಪಿ। ಯಥಾ ಚ ಸೋ ಅಬಲೋ ಅಗಯ್ಹೂಪಗೋ, ನ ಸಕ್ಕಾ ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಫಲಕಂ ವಾ ಆಸನಂ ವಾ ಕಾತುಂ, ಗಹಿತೋಪಿ ಭಿಜ್ಜತೇವ, ಏವಂ ವೇದನಾಪಿ ಅಬಲಾ ಅಗಯ್ಹೂಪಗಾ, ನ ಸಕ್ಕಾ ನಿಚ್ಚಾತಿ ವಾ ಧುವಾತಿ ವಾ ಗಹೇತುಂ, ಗಹಿತಾಪಿ ನ ತಥಾ ತಿಟ್ಠತಿ, ಏವಂ ಅಗಯ್ಹೂಪಗತಾಯಪಿ ವೇದನಾ ಪುಬ್ಬುಳಸದಿಸಾ। ಯಥಾ ಪನ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಉದಕಬಿನ್ದುಮ್ಹಿ ಪುಬ್ಬುಳೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಚೇವ ಭಿಜ್ಜತಿ ಚ, ನ ಚಿರಟ್ಠಿತಿಕೋ ಹೋತಿ, ಏವಂ ವೇದನಾಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಚೇವ ಭಿಜ್ಜತಿ ಚ, ನ ಚಿರಟ್ಠಿತಿಕಾ ಹೋತಿ। ಏಕಚ್ಛರಕ್ಖಣೇ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಸಙ್ಖ್ಯಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ನಿರುಜ್ಝತಿ। ಯಥಾ ಚ ಪುಬ್ಬುಳೋ ಉದಕತಲಂ, ಉದಕಬಿನ್ದುಂ, ಉದಕಜಲ್ಲಂ, ಸಙ್ಕಡ್ಢಿತ್ವಾ ಪುಟಂ ಕತ್ವಾ ಗಹಣವಾತಞ್ಚಾತಿ ಚತ್ತಾರಿ ಕಾರಣಾನಿ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಏವಂ ವೇದನಾಪಿ ವತ್ಥುಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕಿಲೇಸಜಲ್ಲಂ ಫಸ್ಸಸಙ್ಘಟ್ಟನಞ್ಚಾತಿ ಚತ್ತಾರಿ ಕಾರಣಾನಿ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ವೇದನಾ ಪುಬ್ಬುಳಸದಿಸಾ।

ಸಞ್ಞಾಪಿ ಅಸಾರಕಟ್ಠೇನ ಮರೀಚಿಸದಿಸಾ। ತಥಾ ಅಗಯ್ಹೂಪಗಟ್ಠೇನ। ನ ಹಿ ಸಕ್ಕಾ ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಿವಿತುಂ ವಾ ನ್ಹಾಯಿತುಂ ವಾ ಭಾಜನಂ ವಾ ಪೂರೇತುಂ। ಅಪಿಚ ಯಥಾ ಮರೀಚಿ ವಿಪ್ಫನ್ದತಿ, ಸಞ್ಜಾತೂಮಿವೇಗಾ ವಿಯ ಖಾಯತಿ, ಏವಂ ನೀಲಸಞ್ಞಾದಿಭೇದಾ ಸಞ್ಞಾಪಿ ನೀಲಾದಿಅನುಭವನತ್ಥಾಯ ಫನ್ದತಿ ವಿಪ್ಫನ್ದತಿ। ಯಥಾ ಚ ಮರೀಚಿ ಮಹಾಜನಂ ವಿಪ್ಪಲಮ್ಭೇತಿ "ಪುಣ್ಣವಾಪಿ ವಿಯ ಪುಣ್ಣನದೀ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ವದಾಪೇತಿ, ಏವಂ ಸಞ್ಞಾಪಿ ವಿಪ್ಪಲಮ್ಭೇತಿ, "ಇದಂ ನೀಲಕಂ ಸುಭಂ ಸುಖಂ ನಿಚ್ಚ"ನ್ತಿ ವದಾಪೇತಿ। ಪೀತಕಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಏವಂ ಸಞ್ಞಾ ವಿಪ್ಪಲಮ್ಭನೇನಾಪಿ ಮರೀಚಿಸದಿಸಾ।

ಅಕುಕ್ಕುಕಜಾತನ್ತಿ ಅನ್ತೋ ಅಸಞ್ಜಾತಘನದಣ್ಡಕಂ। ಸಙ್ಖಾರಾಪಿ ಅಸಾರಕಟ್ಠೇನ ಕದಲಿಕ್ಖನ್ಧಸದಿಸಾ, ತಥಾ ಅಗಯ್ಹೂಪಗಟ್ಠೇನ । ಯಥೇವ ಹಿ ಕದಲಿಕ್ಖನ್ಧತೋ ಕಿಞ್ಚಿ ಗಹೇತ್ವಾ ನ ಸಕ್ಕಾ ಗೋಪಾನಸಿಆದೀನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಉಪನೇತುಂ, ಉಪನೀತಮ್ಪಿ ನ ತಥಾ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಸಙ್ಖಾರಾಪಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ಗಹೇತುಂ, ಗಹಿತಾಪಿ ನ ತಥಾ ಹೋನ್ತಿ। ಯಥಾ ಚ ಕದಲಿಕ್ಖನ್ಧೋ ಬಹುಪತ್ತವಟ್ಟಿಸಮೋಧಾನೋ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧೋ ಬಹುಧಮ್ಮಸಮೋಧಾನೋ। ಯಥಾ ಚ ಕದಲಿಕ್ಖನ್ಧೋ ನಾನಾಲಕ್ಖಣೋ। ಅಞ್ಞೋಯೇವ ಹಿ ಬಾಹಿರಾಯ ಪತ್ತವಟ್ಟಿಯಾ ವಣ್ಣೋ, ಅಞ್ಞೋ ತತೋ ಅಬ್ಭನ್ತರಅಬ್ಭನ್ತರಾನಂ, ಏವಮೇವ ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧೇಪಿ ಅಞ್ಞದೇವ ಫಸ್ಸಸ್ಸ ಲಕ್ಖಣಂ, ಅಞ್ಞಾ ಚೇತನಾದೀನಂ, ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾ ಪನ ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧೋವ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಏವಮ್ಪಿ ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧೋ ಕದಲಿಕ್ಖನ್ಧಸದಿಸೋ।

ಚಕ್ಖುಮಾ ಪುರಿಸೋತಿ ಮಂಸಚಕ್ಖುನಾ ಚೇವ ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖುನಾ ಚಾತಿ ದ್ವೀಹಿ ಚಕ್ಖೂಹಿ ಚಕ್ಖುಮಾ। ಮಂಸಚಕ್ಖುಮ್ಪಿ ಹಿಸ್ಸ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ವಟ್ಟತಿ ಅಪಗತಪಟಲಪಿಳಕಂ, ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖುಮ್ಪಿ ಅಸಾರಭಾವದಸ್ಸನಸಮತ್ಥಂ। ವಿಞ್ಞಾಣಮ್ಪಿ ಅಸಾರಕಟ್ಠೇನ ಮಾಯಾಸದಿಸಂ, ತಥಾ ಅಗಯ್ಹೂಪಗಟ್ಠೇನ। ಯಥಾ ಚ ಮಾಯಾ ಇತ್ತರಾ ಲಹುಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಾ, ಏವಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ। ತಞ್ಹಿ ತತೋಪಿ ಇತ್ತರತರಞ್ಚೇವ ಲಹುಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನತರಞ್ಚ। ತೇನೇವ ಹಿ ಚಿತ್ತೇನ ಪುರಿಸೋ ಆಗತೋ ವಿಯ ಗತೋ ವಿಯ ಠಿತೋ ವಿಯ ನಿಸಿನ್ನೋ ವಿಯ ಹೋತಿ। ಅಞ್ಞದೇವ ಚ ಆಗಮನಕಾಲೇ ಚಿತ್ತಂ, ಅಞ್ಞಂ ಗಮನಕಾಲಾದೀಸು। ಏವಮ್ಪಿ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಮಾಯಾಸದಿಸಂ। ಮಾಯಾ ಚ ಮಹಾಜನಂ ವಞ್ಚೇತಿ, ಯಂಕಿಞ್ಚಿದೇವ "ಇದಂ ಸುವಣ್ಣಂ ರಜತಂ ಮುತ್ತಾ"ತಿ ಗಾಹಾಪೇತಿ, ವಿಞ್ಞಾಣಮ್ಪಿ ಮಹಾಜನಂ

ವಞ್ಚೇತಿ। ತೇನೇವ ಹಿ ಚಿತ್ತೇನ ಆಗಚ್ಛನ್ತಂ ವಿಯ ಗಚ್ಛನ್ತಂ ವಿಯ ಠಿತಂ ವಿಯ ನಿಸಿನ್ನಂ ವಿಯ ಕತ್ವಾ ಗಾಹಾಪೇತಿ। ಅಞ್ಞದೇವ ಚ ಆಗಮನೇ ಚಿತ್ತಂ, ಅಞ್ಞಂ ಗಮನಾದೀಸು। ಏವಮ್ಪಿ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಮಾಯಾಸದಿಸಂ।

ಭೂರಿಪಞ್ಞೇನಾತಿ ಸಣ್ಹಪಞ್ಞೇನ ಚೇವ ವಿಪುಲವಿತ್ಥತಪಞ್ಞೇನ ಚ। **ಆಯೂ**ತಿ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಂ। **ಉಸ್ಮಾ**ತಿ ಕಮ್ಮಜತೇಜೋಧಾತು। **ಪರಭತ್ತ**ನ್ತಿ ನಾನಾವಿಧಾನಂ ಕಿಮಿಗಣಾದೀನಂ ಭತ್ತಂ ಹುತ್ವಾ। **ಏತಾದಿಸಾಯಂ ಸನ್ತಾನೋ**ತಿ ಏತಾದಿಸೀ ಅಯಂ ಪವೇಣೀ ಮತಕಸ್ಸ ಯಾವ ಸುಸಾನಾ ಘಟ್ಟೀಯತೀತಿ। **ಮಾಯಾಯಂ ಬಾಲಲಾಪಿನೀ**ತಿ ಯ್ವಾಯಂ ವಿಞ್ಞಾಣಕ್ಖನ್ಧೋ ನಾಮ, ಅಯಂ ಬಾಲಮಹಾಜನಲಪಾಪನಿಕಮಾಯಾ ನಾಮ। **ವಧಕೋ**ತಿ ದ್ವೀಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಅಯಂ ಖನ್ಧಸಙ್ಖಾತೋ ವಧಕೋ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಘಾತನೇನಪಿ, ಖನ್ಧೇಸು ಸತಿ ವಧೋ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿಪಿ। ಏಕಾ ಹಿ ಪಥವೀಧಾತು ಭಿಜ್ಜಮಾನಾ ಸೇಸಧಾತುಯೋ ಗಹೇತ್ವಾವ ಭಿಜ್ಜತಿ, ತಥಾ ಆಪೋಧಾತುಆದಯೋ। ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋ ಚ ಭಿಜ್ಜಮಾನೋ ಅರೂಪಕ್ಖನ್ಧೇ ಗಹೇತ್ವಾವ ಭಿಜ್ಜತಿ, ತಥಾ ಅರೂಪಕ್ಖನ್ಧೇಸು ವೇದನಾದಯೋ ಸಞ್ಞಾದಿಕೇ। ಚತ್ತಾರೋಪಿ ಚೇತೇ ವತ್ಥುರೂಪನ್ತಿ ಏವಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞವಧನೇನೇತ್ಥ ವಧಕತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಖನ್ಧೇಸು ಪನ ಸತಿ ವಧಬನ್ಧನಚ್ಛೇದಾದೀನಿ ಸಮ್ಭವನ್ತಿ, ಏವಂ ಏತೇಸು ಸತಿ ವಧಭಾವತೋಪಿ ವಧಕತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಸಬ್ಬಸಂಯೋಗ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಂ ದಸವಿಧಮ್ಪಿ ಸಂಯೋಜನಂ। **ಅಚ್ಚುತಂ ಪದ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ। ತತಿಯಂ।

೪-೬. ಗೋಮಯಪಿಣ್ಡಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೯೬-೯೮. ಚತುತ್ಥೇ **ಸಸ್ಸತಿಸಮ**ನ್ತಿ ಸಿನೇರುಮಹಾಪಥವೀಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾದೀಹಿ ಸಸ್ಸತೀಹಿ ಸಮಂ। **ಪರಿತ್ತಂ ಗೋಮಯಪಿಣ್ಡ**ನ್ತಿ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಂ ಮಧುಕಪುಪ್ಫಪ್ಪಮಾಣಂ ಗೋಮಯಖಣ್ಡಂ। ಕುತೋ ಪನಾನೇನೇತಂ ಲದ್ಧನ್ತಿ। ಪರಿಭಣ್ಡಕರಣತ್ಥಾಯ ಆಭತತೋ ಗಹಿತನ್ತಿ ಏಕೇ। ಅತ್ಥಸ್ಸ ಪನ ವಿಞ್ಞಾಪನತ್ಥಂ ಇದ್ಧಿಯಾ ಅಭಿಸಙ್ಖರಿತ್ವಾ ಹತ್ಥಾರುಳ್ಹಂ ಕತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬನ್ತಿ। **ಅತ್ತಭಾವಪಟಿಲಾಭೋ**ತಿ ಪಟಿಲದ್ಧಅತ್ತಭಾವೋ। **ನ ಯಿದಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸೋ ಪಞ್ಞಾಯೇಥಾ**ತಿ ಅಯಂ ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸೋ ನಾಮ ನ ಪಞ್ಞಾಯೇಯ್ಯ। ಮಗ್ಗೋ ಹಿ ತೇಭೂಮಕಸಙ್ಖಾರೇ ವಿವಟ್ಟೇನ್ತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಯದಿ ಚ ಏತ್ತಕೋ ಅತ್ತಭಾವೋ ನಿಚ್ಚೋ ಭವೇಯ್ಯ, ಮಗ್ಗೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾಪಿ ಸಙ್ಖಾರವಟ್ಟಂ ವಿವಟ್ಟೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಾತಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸೋ ನ ಪಞ್ಞಾಯೇಥ।

ಇದಾನಿ ಸಚೇ ಕೋಚಿ ಸಙ್ಖಾರೋ ನಿಚ್ಚೋ ಭವೇಯ್ಯ, ಮಯಾ ಮಹಾಸುದಸ್ಸನರಾಜಕಾಲೇ ಅನುಭೂತಾ ಸಮ್ಪತ್ತಿ ನಿಚ್ಚಾ ಭವೇಯ್ಯ, ಸಾಪಿ ಚ ಅನಿಚ್ಚಾತಿ ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಭೂತಪುಬ್ಬಾಹಂ ಭಿಕ್ಖು ರಾಜಾ ಅಹೋಸಿ**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಕುಸಾವತೀರಾಜಧಾನಿಪ್ಪಮುಖಾನೀ**ತಿ ಕುಸಾವತೀರಾಜಧಾನೀ ತೇಸಂ ನಗರಾನಂ ಪಮುಖಾ, ಸಬ್ಬಸೇಟ್ಠಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಾರಮಯಾನೀ**ತಿ ರತ್ತಚನ್ದನಸಾರಮಯಾನಿ। ಉಪಧಾನಂ ಪನ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಸುತ್ತಮಯಮೇವ। **ಗೋಣಕತ್ಥತಾನೀ**ತಿ ಚತುರಙ್ಗುಲಾಧಿಕಲೋಮೇನ ಕಾಳಕೋಜವೇನ ಅತ್ಥತಾನಿ, ಯಂ ಮಹಾಪಿಟ್ಠಿಯಕೋಜವೋತಿ ವದನ್ತಿ। **ಪಟಿಕತ್ಥತಾನೀ**ತಿ ಉಭತೋಲೋಮೇನ ಉಣ್ಣಾಮಯೇನ ಸೇತಕಮ್ಬಲೇನ ಅತ್ಥತಾನಿ। **ಪಟಲಿಕತ್ಥತಾನೀ**ತಿ ಘನಪುಪ್ಫೇನ ಉಣ್ಣಾಮಯಅತ್ಥರಣೇನ ಅತ್ಥತಾನಿ। **ಕದಲಿಮಿಗಪವರಪಚ್ಚತ್ಥರಣಾನೀ**ತಿ ಕದಲಿಮಿಗಚಮ್ಮಮಯೇನ ಉತ್ತಮಪಚ್ಚತ್ಥರಣೇನ ಅತ್ಥತಾನಿ। ತಂ ಕಿರ ಪಚ್ಚತ್ಥರಣಂ ಸೇತವತ್ಥಸ್ಸ ಉಪರಿ ಕದಲಿಮಿಗಚಮ್ಮಂ ಅತ್ಥರಿತ್ವಾ ಸಿಬ್ಬೇತ್ವಾ ಕರೋನ್ತಿ। **ಸಉತ್ತರಚ್ಛದಾನೀ**ತಿ ಸಹ ಉತ್ತರಚ್ಛದೇನ, ಉಪರಿ ಬದ್ಧೇನ ರತ್ತವಿತಾನೇನ ಸದ್ಧಿನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಭತೋಲೋಹಿತಕೂಪಧಾನೀ**ತಿ ಸೀಸೂಪಧಾನಞ್ಚ ಪಾದೂಪಧಾನಞ್ಚಾತಿ ಪಲ್ಲಙ್ಕಾನಂ ಉಭತೋಲೋಹಿತಕೂಪಧಾನಾನಿ। **ವೇಜಯನ್ತರಥಪ್ಪಮುಖಾನೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ವೇಜಯನ್ತೋ ನಾಮ ತಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ರಥೋ, ಯಸ್ಸ ಚಕ್ಕಾನಂ ಇನ್ದನೀಲಮಣಿಮಯಾ ನಾಭಿ, ಸತ್ತರತನಮಯಾ ಅರಾ, ಪವಾಳಮಯಾ ನೇಮಿ, ರಜತಮಯೋ ಅಕ್ಖೋ, ಇನ್ದನೀಲಮಣಿಮಯಂ ಉಪಕ್ಖರಂ, ರಜತಮಯಂ ಕುಬ್ಬರಂ। ಸೋ ತೇಸಂ ರಥಾನಂ ಪಮುಖೋ ಅಗ್ಗೋ। **ದುಕೂಲಸನ್ದಾನಾನೀ**ತಿ ದುಕೂಲಸನ್ಧರಾನಿ। **ಕಂಸೂಪಧಾರಣಾನೀ**ತಿ ರಜತಮಯದೋಹಭಾಜನಾನಿ। **ವತ್ಥಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನೀ**ತಿ ಯಥಾರುಚಿತಂ ಪರಿಭುಞ್ಜಿಸ್ಸತೀತಿ ನ್ಹತ್ವಾ ಠಿತಕಾಲೇ ಉಪನೀತವತ್ಥಾನೇವ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ। **ಭತ್ತಾಭಿಹಾರೋ**ತಿ ಅಭಿಹರಿತಬ್ಬಭತ್ತಂ।

ಯಮಹಂ ತೇನ ಸಮಯೇನ ಅಜ್ಝಾವಸಾಮೀತಿ ಯತ್ಥ ವಸಾಮಿ, ತಂ ಏಕಞ್ಞೇವ ನಗರಂ ಹೋತಿ, ಅವಸೇಸೇಸು ಪುತ್ತಧೀತಾದಯೋ ಚೇವ ದಾಸಮನುಸ್ಸಾ ಚ ವಸಿಂಸು। ಪಾಸಾದಕೂಟಾಗಾರಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಪಲ್ಲಙ್ಕಾದೀಸು ಏಕಂಯೇವ ಸಯಂ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ, ಸೇಸಾ ಪುತ್ತಾದೀನಂ ಪರಿಭೋಗಾ ಹೋನ್ತಿ। ಇತ್ಥೀಸು ಏಕಾವ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾತಿ, ಸೇಸಾ ಪರಿವಾರಮತ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ। **ವೇಲಾಮಿಕಾತಿ** ಖತ್ತಿಯಸ್ಸ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ವಾ ಖತ್ತಿಯಾನಿಯಾ ಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಜಾತಾ। **ಪರಿದಹಾಮೀತಿ** ಏಕಂಯೇವ ದುಸ್ಸಯುಗಂ ನಿವಾಸೇಮಿ, ಸೇಸಾನಿ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ವಿಚರನ್ತಾನಂ ಅಸೀತಿಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಂ ಸೋಳಸನ್ನಂ ಪುರಿಸಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ಹೋನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಭುಞ್ಜಾಮೀತಿ** ಪರಮಪ್ಪಮಾಣೇನ ನಾಳಿಕೋದನಮತ್ತಂ ಭುಞ್ಜಾಮಿ, ಸೇಸಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ವಿಚರನ್ತಾನಂ ಚತ್ತಾಲೀಸಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾನಂ ಅಟ್ಠನ್ನಂ ಪುರಿಸಸತಸಹಸ್ಸಾನಂ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಏಕಥಾಲಿಪಾಕೋ ಹಿ ದಸನ್ನಂ ಜನಾನಂ ಪಹೋತಿ।

ಇತಿ ಇಮಂ ಮಹಾಸುದಸ್ಸನಕಾಲೇ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಸ್ಸಾ ಅನಿಚ್ಚತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಇತಿ ಖೋ ಭಿಕ್ಖೂತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ವಿಪರಿಣತಾತಿ** ಪಕತಿಜಹನೇನ ನಿಬ್ಬುತಪದೀಪೋ ವಿಯ ಅಪಣ್ಣತ್ತಿಕಭಾವಂ ಗತಾ। **ಏವಂ ಅನಿಚ್ಚಾ ಖೋ ಭಿಕ್ಖು ಸಙ್ಖಾರಾತಿ** ಏವಂ ಹುತ್ವಾಅಭಾವಟ್ಠೇನ ಅನಿಚ್ಚಾ। ಏತ್ತಾವತಾ ಭಗವಾ ಯಥಾ ನಾಮ ಪುರಿಸೋ ಸತಹತ್ಥುಬ್ಬೇಧೇ ಚಮ್ಪಕರುಕ್ಖೇ ನಿಸ್ಸೇಣಿಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಅಭಿರುಹಿತ್ವಾ ಚಮ್ಪಕಪುಪ್ಫಂ ಆದಾಯ ನಿಸ್ಸೇಣಿಂ ಮುಞ್ಚನ್ತೋ ಓತರೇಯ್ಯ, ಏವಮೇವಂ ನಿಸ್ಸೇಣಿಂ ಬನ್ಧನ್ತೋ ವಿಯ ಅನೇಕವಸ್ಸಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸುಬ್ಬೇಧಂ ಮಹಾಸುದಸ್ಸನಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಆರುಯ್ಹ ಸಮ್ಪತ್ತಿಮತ್ಥಕೇ ಠಿತಂ ಅನಿಚ್ಚಲಕ್ಖಣಂ ಆದಾಯ ನಿಸ್ಸೇಣಿಂ ಮುಞ್ಚನ್ತೋ ವಿಯ ಓತಿಣ್ಣೋ। **ಏವಂ ಅದ್ಧುವಾತಿ** ಏವಂ ಉದಕಪುಬ್ಬುಳಾದಯೋ ವಿಯ ಧುವಭಾವರಹಿತಾ। **ಏವಂ ಅನಸ್ಸಾಸಿಕಾತಿ** ಏವಂ ಸುಪಿನಕೇ ಪೀತಪಾನೀಯಂ ವಿಯ ಅನುಲಿತ್ತಚನ್ದನಂ ವಿಯ ಚ ಅಸ್ಸಾಸವಿರಹಿತಾ। ಇತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಅನಿಚ್ಚಲಕ್ಖಣಂ ಕಥಿತಂ। ಪಞ್ಚಮೇ ಸಬ್ಬಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ಛಟ್ಠಂ ತಥಾ ಬುಜ್ಝನಕಸ್ಸ ಅಜ್ಝಾಸಯೇನ ವುತ್ತಂ। ಚತುತ್ಥಾದೀನಿ।

೭. ಗದ್ದುಲಬದ್ಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೯. ಸತ್ತಮೇ **ಯಂ ಮಹಾಸಮುದ್ದೋತಿ** ಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಪಞ್ಚಮೇ ಸೂರಿಯೇ ಉಟ್ಠಿತೇ ಮಹಾಸಮುದ್ದೋ ಉಸ್ಸುಸ್ಸತಿ। **ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅನ್ತಕಿರಿಯನ್ತಿ** ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಅಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ನಿವುತಾನಂಯೇವ ಸತಂ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅನ್ತಕಿರಿಯಂ ಪರಿಚ್ಛೇದಂ ನ ವದಾಮಿ। **ಸಾ ಗದ್ದುಲಬದ್ಧೋತಿ** ಗದ್ದುಲೇನ ಬದ್ಧಸುನಖೋ। **ಖೀಲೇತಿ** ಪಥವಿಯಂ ಆಕೋಟಿತೇ ಮಹಾಖೀಲೇ। **ಥಮ್ಭೇತಿ** ನಿಖಣಿತ್ವಾ ಠಪಿತೇ ಥಮ್ಭೇ। **ಏವಮೇವ ಖೋತಿ** ಏತ್ಥ ಸುನಖೋ ವಿಯ ವಟ್ಟನಿಸ್ಸಿತೋ ಬಾಲೋ, ಗದ್ದುಲೋ ವಿಯ ದಿಟ್ಠಿ, ಥಮ್ಭೋ ವಿಯ ಸಕ್ಕಾಯೋ, ಗದ್ದುಲರಜ್ಜುಯಾ ಥಮ್ಭೇ ಉಪನಿಬದ್ಧಸುನಖಸ್ಸ ಥಮ್ಭಾನುಪರಿವತ್ತನಂ ವಿಯ ದಿಟ್ಠಿತಣ್ಹಾಯ ಸಕ್ಕಾಯೇ ಬದ್ಧಸ್ಸ ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ ಸಕ್ಕಾಯಾನುಪರಿವತ್ತನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸತ್ತಮಂ।

೮. ದುತಿಯಗದ್ದುಲಬದ್ಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೦. ಅಟ್ಠಮೇ **ತಸ್ಮಾತಿ** ಯಸ್ಮಾ ದಿಟ್ಠಿಗದ್ದುಲನಿಸ್ಸಿತಾಯ ತಣ್ಹಾರಜ್ಜುಯಾ ಸಕ್ಕಾಯಥಮ್ಭೇ ಉಪನಿಬದ್ಧೋ ವಟ್ಟನಿಸ್ಸಿತೋ ಬಾಲಪುಥುಜ್ಜನೋ ಸಬ್ಬಿರಿಯಾಪಥೇಸು ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ ನಿಸ್ಸಾಯೇವ ಪವತ್ತತಿ, ಯಸ್ಮಾ ವಾ ದೀಘರತ್ತಮಿದಂ ಚಿತ್ತಂ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಂ ರಾಗೇನ ದೋಸೇನ ಮೋಹೇನ, ತಸ್ಮಾ। **ಚಿತ್ತಸಂಕಿಲೇಸಾತಿ** ಸುನ್ಹಾತಾಪಿ ಹಿ ಸತ್ತಾ ಚಿತ್ತಸಂಕಿಲೇಸೇನೇವ ಸಂಕಿಲಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಮಲಗ್ಗಹಿತಸರೀರಾಪಿ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ವೋದಾನತ್ತಾ ವಿಸುಜ್ಝನ್ತಿ। ತೇನಾಹು ಪೋರಾಣಾ –

> “ರೂಪಮ್ಹಿ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಮ್ಹಿ, ಸಂಕಿಲಿಸ್ಸನ್ತಿ ಮಾಣವಾ।
> ರೂಪೇ ಸುದ್ಧೇ ವಿಸುಜ್ಝನ್ತಿ, ಅನಕ್ಖಾತಂ ಮಹೇಸಿನಾ॥

“ಚಿತ್ತಮ್ಹಿ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಮ್ಹಿ, ಸಂಕಿಲಿಸ್ಸನ್ತಿ ಮಾಣವಾ।
ಚಿತ್ತೇ ಸುದ್ಧೇ ವಿಸುಜ್ಝನ್ತಿ, ಇತಿ ವುತ್ತಂ ಮಹೇಸಿನಾ”ತಿ॥

ಚರಣಂ ನಾಮ ಚಿತ್ತನ್ತಿ ವಿಚರಣಚಿತ್ತಂ। ಸಙ್ಖಾ ನಾಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪಾಸಣ್ಡಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ, ತೇ ಪಟಕೋಟ್ಠಕಂ ಕತ್ವಾ ತತ್ಥ ನಾನಪ್ಪಕಾರಾ ಸುಗತಿದುಗ್ಗತಿವಸೇನ ಸಮ್ಪತ್ತಿವಿಪತ್ತಿಯೋ ಲೇಖಾಪೇತ್ವಾ, “ಇಮಂ ಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಇದಂ ಪಟಿಲಭತಿ, ಇದಂ ಕತ್ವಾ ಇದ”ನ್ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತಾ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಚರನ್ತಿ। **ಚಿತ್ತೇನೇವ ಚಿತ್ತಿತ**ನ್ತಿ ಚಿತ್ತಕಾರೇನ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಕತತ್ತಾ ಚಿತ್ತೇನ ಚಿನ್ತಿತಂ ನಾಮ। **ಚಿತ್ತಞ್ಞೇವ ಚಿತ್ತತರ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಾಯಪರಿಯೇಸನಚಿತ್ತಂ ತತೋಪಿ ಚಿತ್ತತರಂ। **ತಿರಚ್ಛಾನಗತಾ ಪಾಣಾ ಚಿತ್ತೇನೇವ ಚಿತ್ತಿತಾ**ತಿ ಕಮ್ಮಚಿತ್ತೇನೇವ ಚಿತ್ತಿತಾ। ತಂ ಪನ ಕಮ್ಮಚಿತ್ತಂ ಇಮೇ ವಟ್ಟಕತಿತ್ತಿರಾದಯೋ “ಏವಂ ಚಿತ್ತಾ ಭವಿಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ ಆಯೂಹನ್ತಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಕಮ್ಮಂ ಪನ ಯೋನಿಂ ಉಪನೇತಿ, ಯೋನಿಮೂಲಕೋ ತೇಸಂ ಚಿತ್ತಭಾವೋ। ಯೋನಿಉಪಗತಾ ಹಿ ಸತ್ತಾ ತಂತಂಯೋನಿಕೇಹಿ ಸದಿಸಚಿತ್ತಾವ ಹೋನ್ತಿ। ಇತಿ ಯೋನಿಸಿದ್ಧೋ ಚಿತ್ತಭಾವೋ, ಕಮ್ಮಸಿದ್ಧಾ ಯೋನೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಅಪಿಚ ಚಿತ್ತಂ ನಾಮೇತಂ ಸಹಜಾತಂ ಸಹಜಾತಧಮ್ಮಚಿತ್ತತಾಯ ಭೂಮಿಚಿತ್ತತಾಯ ವತ್ಥುಚಿತ್ತತಾಯ ದ್ವಾರಚಿತ್ತತಾಯ ಆರಮ್ಮಣಚಿತ್ತತಾಯ ಕಮ್ಮನಾನತ್ತಮೂಲಕಾನಂ ಲಿಙ್ಗನಾನತ್ತಸಞ್ಞಾನಾನತ್ತವೋಹಾರನಾನತ್ತಾದೀನಂ ಅನೇಕವಿಧಾನಂ ಚಿತ್ತಾನಂ ನಿಪ್ಫಾದನತಾಯಪಿ ತಿರಚ್ಛಾನಗತಚಿತ್ತತೋ ಚಿತ್ತತರಮೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ರಜಕೋತಿ ವತ್ಥೇಸು ರಙ್ಗೇನ ರೂಪಸಮುಟ್ಠಾಪನಕೋ। ಸೋ ಪನ ಅಛೇಕೋ ಅಮನಾಪಂ ರೂಪಂ ಕರೋತಿ, ಛೇಕೋ ಮನಾಪಂ ದಸ್ಸನೀಯಂ, ಏವಮೇವ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಅಕುಸಲಚಿತ್ತೇನ ವಾ ಞಾಣವಿಪ್ಪಯುತ್ತಕುಸಲೇನ ವಾ ಚಕ್ಖುಸಮ್ಪದಾದಿವಿರಹಿತಂ ವಿರೂಪಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತಿ, ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಕುಸಲೇನ ಚಕ್ಖುಸಮ್ಪದಾದಿಸಮ್ಪನ್ನಂ ಅಭಿರೂಪಂ। ಅಟ್ಠಮಂ।

೯. ವಾಸಿಜಟಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೧. ನವಮೇ **ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕುಕ್ಕುಟಿಯಾ ಅಣ್ಡಾನೀ**ತಿ ಇಮಾ ಕಣ್ಹಪಕ್ಖಸುಕ್ಕಪಕ್ಖವಸೇನ ದ್ವೇ ಉಪಮಾ ವುತ್ತಾ। ತಾಸು ಕಣ್ಹಪಕ್ಖಉಪಮಾ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಅಸಾಧಿಕಾ, ಇತರಾ ಸಾಧಿಕಾತಿ। ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖಉಪಮಾಯ ಏವಂ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ - **ಸೇಯ್ಯಥಾ**ತಿ ಓಪಮ್ಮತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ, **ಅಪೀ**ತಿ ಸಮ್ಭಾವನತ್ಥೇ। ಉಭಯೇನಾಪಿ ಸೇಯ್ಯಥಾ ನಾಮ, ಭಿಕ್ಖವೇತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಕುಕ್ಕುಟಿಯಾ ಅಣ್ಡಾನಿ ಅಟ್ಠ ವಾ ದಸ ವಾ ದ್ವಾದಸ ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಕುಕ್ಕುಟಿಯಾ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರತೋ ಊನಾಧಿಕಾನಿಪಿ ಅಣ್ಡಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ವಚನಸಿಲಿಟ್ಠತಾಯ ಪನ ಏವಂ ವುತ್ತಂ। ಏವಞ್ಹಿ ಲೋಕೇ ಸಿಲಿಟ್ಠವಚನಂ ಹೋತಿ। **ತಾನಸ್ಸೂ**ತಿ ತಾನಿ ಅಸ್ಸು, ತಾನಿ ಭವೇಯ್ಯುನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕುಕ್ಕುಟಿಯಾ ಸಮ್ಮಾ ಅಧಿಸಯಿತಾನೀ**ತಿ ತಾಯ ಚ ಜನೇತ್ತಿಯಾ ಕುಕ್ಕುಟಿಯಾ ಪಕ್ಖೇ ಪಸಾರೇತ್ವಾ ತೇಸಂ ಉಪರಿ ಸಯನ್ತಿಯಾ ಸಮ್ಮಾ ಅಧಿಸಯಿತಾನಿ। **ಸಮ್ಮಾ ಪರಿಸೇದಿತಾನೀ**ತಿ ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಉತುಂ ಗಣ್ಹಾಪೇನ್ತಿಯಾ ಸುಟ್ಠು ಸಮನ್ತತೋ ಸೇದಿತಾನಿ ಉಸ್ಮೀಕತಾನಿ। **ಸಮ್ಮಾ ಪರಿಭಾವಿತಾನೀ**ತಿ ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಸುಟ್ಠು ಸಮನ್ತತೋ ಭಾವಿತಾನಿ, ಕುಕ್ಕುಟಗನ್ಧಂ ಗಾಹಾಪಿತಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ತಸ್ಸಾ ಕುಕ್ಕುಟಿಯಾ**ತಿ ತಸ್ಸಾ ಕುಕ್ಕುಟಿಯಾ ಇಮಿನಾ ತಿವಿಧಕಿರಿಯಾಕರಣೇನ ಅಪ್ಪಮಾದಂ ಕತ್ವಾ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ನ ಏವಂ ಇಚ್ಛಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ। **ಅಥ ಖೋ ಭಬ್ಬಾವ ತೇ**ತಿ ಅಥ ಖೋ ತೇ ಕುಕ್ಕುಟಪೋತಕಾ ವುತ್ತನಯೇನ ಸೋತ್ಥಿನಾ ಅಭಿನಿಬ್ಭಿಜ್ಜಿತುಂ ಭಬ್ಬಾವ। ತೇ ಹಿ ಯಸ್ಮಾ ತಾಯ ಕುಕ್ಕುಟಿಯಾ ಏವಂ ತೀಹಾಕಾರೇಹಿ ತಾನಿ ಅಣ್ಡಾನಿ ಪರಿಪಾಲಿಯಮಾನಾನಿ ನ ಪೂತೀನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಯೋ ನೇಸಂ ಅಲ್ಲಸಿನೇಹೋ, ಸೋಪಿ ಪರಿಯಾದಾನಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಕಪಾಲಂ ತನುಕಂ ಹೋತಿ, ಪಾದನಖಸಿಖಾ ಚ ಮುಖತುಣ್ಡಕಞ್ಚ ಖರಂ ಹೋತಿ, ಸಯಮ್ಪಿ ಪರಿಣಾಮಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಕಪಾಲಸ್ಸ ತನುತ್ತಾ ಬಹಿ ಆಲೋಕೋ ಅನ್ತೋ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ತಸ್ಮಾ “ಚಿರಂ ವತ ಮಯಂ ಸಙ್ಕುಟಿತಹತ್ಥಪಾದಾ ಸಮ್ಬಾಧೇ ಸಯಿಮ್ಹಾ, ಅಯಞ್ಚ ಬಹಿ ಆಲೋಕೋ ದಿಸ್ಸತಿ, ಏತ್ಥ ದಾನಿ ನೋ ಸುಖವಿಹಾರೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ನಿಕ್ಖಮಿತುಕಾಮಾ ಹುತ್ವಾ ಕಪಾಲಂ ಪಾದೇನ ಪಹರನ್ತಿ,

ಗೀವಂ ಪಸಾರೇನ್ತಿ, ತತೋ ತಂ ಕಪಾಲಂ ದ್ವೇಧಾ ಭಿಜ್ಜತಿ। ಅಥ ತೇ ಪಕ್ಖೇ ವಿಧುನನ್ತಾ ತಂಖಣಾನುರೂಪಂ ವಿರವನ್ತಾ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಿಯೇವ, ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಚ ಗಾಮಕ್ಖೇತ್ತಂ ಉಪಸೋಭಯಮಾನಾ ವಿಚರನ್ತಿ।

ಏವಮೇವ ಖೋತಿ ಇದಂ ಓಪಮ್ಮಸಮ್ಪಟಿಪಾದನಂ। ತಂ ಏವಂ ಅತ್ಥೇನ ಸಂಸನ್ದಿತ್ವಾ ವೇದಿತಬ್ಬಂ - ತಸ್ಸಾ ಕುಕ್ಕುಟಿಯಾ ಅಣ್ಡೇಸು ತಿವಿಧಕಿರಿಯಾಕರಣಂ ವಿಯ ಹಿ ಇಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಭಾವಾನುಯೋಗಂ ಅನುಯುತ್ತಕಾಲೋ, ಕುಕ್ಕುಟಿಯಾ ತಿವಿಧಕಿರಿಯಾಸಮ್ಪಾದನೇನ ಅಣ್ಡಾನಂ ಅಪೂತಿಭಾವೋ ವಿಯ ಭಾವನಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ತಿವಿಧಾನುಪಸ್ಸನಾಸಮ್ಪಾದನೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಸ್ಸ ಅಪರಿಹಾನಿ, ತಸ್ಸಾ ತಿವಿಧಕಿರಿಯಾಕರಣೇನ ಅಲ್ಲಸಿನೇಹಪರಿಯಾದಾನಂ ವಿಯ ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ತಿವಿಧಾನುಪಸ್ಸನಾಸಮ್ಪಾದನೇನ ಭವತ್ತಯಾನುಗತನಿಕನ್ತಿಸಿನೇಹಪರಿಯಾದಾನಂ, ಅಣ್ಡಕಪಾಲಾನಂ ತನುಭಾವೋ ವಿಯ ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅವಿಜ್ಜಣ್ಡಕೋಸಸ್ಸ ತನುಭಾವೋ, ಕುಕ್ಕುಟಪೋತಕಾನಂ ಪಾದನಖಸಿಖಮುಖತುಣ್ಡಕಾನಂ ಥದ್ಧಖರಭಾವೋ ವಿಯ ಭಿಕ್ಖುನೋ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಸ್ಸ ತಿಕ್ಖಖರವಿಪ್ಪಸನ್ನ ಸೂರಭಾವೋ, ಕುಕ್ಕುಟಪೋತಕಾನಂ ಪರಿಣಾಮಕಾಲೋ ವಿಯ ಭಿಕ್ಖುನೋ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಸ್ಸ ಪರಿಣಾಮಕಾಲೋ ವಡ್ಢಿತಕಾಲೋ ಗಬ್ಭಗ್ಗಹಣಕಾಲೋ, ಕುಕ್ಕುಟಪೋತಕಾನಂ ಪಾದನಖಸಿಖಾಯ ವಾ ಮುಖತುಣ್ಡಕೇನ ವಾ ಅಣ್ಡಕೋಸಂ ಪದಾಲೇತ್ವಾ ಪಕ್ಖೇ ಪಪ್ಫೋಟೇತ್ವಾ ಸೋತ್ಥಿನಾ ಅಭಿನಿಬ್ಭಿದಾಕಾಲೋ ವಿಯ ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಗಬ್ಭಂ ಗಣ್ಹಾಪೇತ್ವಾ ವಿಚರನ್ತಸ್ಸ ತಜ್ಜಾತಿಕಂ ಉತುಸಪ್ಪಾಯಂ ವಾ ಭೋಜನಸಪ್ಪಾಯಂ ವಾ ಪುಗ್ಗಲಸಪ್ಪಾಯಂ ವಾ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಸಪ್ಪಾಯಂ ವಾ ಲಭಿತ್ವಾ ಏಕಾಸನೇ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸೇವ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇನ್ತಸ್ಸ ಅನುಪುಬ್ಬಾಧಿಗತೇನ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಅವಿಜ್ಜಣ್ಡಕೋಸಂ ಪದಾಲೇತ್ವಾ ಅಭಿಞ್ಞಾಪಕ್ಖೇ ಪಪ್ಫೋಟೇತ್ವಾ ಸೋತ್ಥಿನಾ ಅರಹತ್ತಪತ್ತಕಾಲೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಯಥಾ ಪನ ಕುಕ್ಕುಟಪೋತಕಾನಂ ಪರಿಣತಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಮಾತಾಪಿ ಅಣ್ಡಕೋಸಂ ಭಿನ್ದತಿ, ಏವಂ ತಥಾರೂಪಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಞಾಣಪರಿಪಾಕಂ ಞತ್ವಾ ಸತ್ಥಾಪಿ -

> "ಉಚ್ಛಿನ್ದ ಸಿನೇಹಮತ್ತನೋ, ಕುಮುದಂ ಸಾರದಿಕಂವ ಪಾಣಿನಾ।
> ಸನ್ತಿಮಗ್ಗಮೇವ ಬ್ರೂಹಯ, ನಿಬ್ಬಾನಂ ಸುಗತೇನ ದೇಸಿತ"ನ್ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೨೮೫) -

ಆದಿನಾ ನಯೇನ ಓಭಾಸಂ ಫರಿತ್ವಾ ಗಾಥಾಯ ಅವಿಜ್ಜಣ್ಡಕೋಸಂ ಪಹರತಿ। ಸೋ ಗಾಥಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಅವಿಜ್ಜಣ್ಡಕೋಸಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಥಾ ತೇ ಕುಕ್ಕುಟಪೋತಕಾ ಗಾಮಕ್ಖೇತ್ತಂ ಉಪಸೋಭಯಮಾನಾ ತತ್ಥ ವಿಚರನ್ತಿ, ಏವಂ ಅಯಮ್ಪಿ ಮಹಾಖೀಣಾಸವೋ ನಿಬ್ಬಾನಾರಮ್ಮಣಂ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಅಪ್ಪೇತ್ವಾ ಸಙ್ಘಾರಾಮಂ ಉಪಸೋಭಯಮಾನೋ ವಿಚರತಿ।

ಪಲಗಣ್ಡಸ್ಸಾತಿ ವಡ್ಢಕಿಸ್ಸ। ಸೋ ಹಿ ಓಲಮ್ಬಕಸಙ್ಖಾತಂ ಪಲಂ ಧಾರೇತ್ವಾ ದಾರೂನಂ ಗಣ್ಡಂ ಹರತೀತಿ ಪಲಗಣ್ಡೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ವಾಸಿಜಟೇ**ತಿ ವಾಸಿದಣ್ಡಕಸ್ಸ ಗಹಣಟ್ಠಾನೇ। **ಏತ್ತಕಂ ವತ ಮೇ ಅಜ್ಜ ಆಸವಾನಂ ಖೀಣ**ನ್ತಿ ಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸ ಹಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಸಙ್ಖೇಪೇನ ಉದ್ದೇಸೇನ ಪರಿಪುಚ್ಛಾಯ ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರೇನ ವತ್ತಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಚ ನಿಚ್ಚಕಾಲಂ ಆಸವಾ ಖೀಯನ್ತಿ। ಏವಂ ಖೀಯಮಾನಾನಂ ಪನ ತೇಸಂ "ಏತ್ತಕಂ ಅಜ್ಜ ಖೀಣಂ, ಏತ್ತಕಂ ಹಿಯ್ಯೋ"ತಿ ಏವಮಸ್ಸ ಞಾಣಂ ನ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಮಾಯ ಉಪಮಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಾಯಾನಿಸಂಸೋ ದೀಪಿತೋ। **ಹೇಮನ್ತಿಕೇನಾ**ತಿ ಹೇಮನ್ತಸಮಯೇನ। **ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭನ್ತೀ**ತಿ ಥಿರಭಾವೇನ ಪರಿಹಾಯನ್ತಿ।

ಏವಮೇವ ಖೋತಿ ಏತ್ಥ ಮಹಾಸಮುದ್ದೋ ವಿಯ ಸಾಸನಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ, ನಾವಾ ವಿಯ ಯೋಗಾವಚರೋ, ನಾವಾಯ ಮಹಾಸಮುದ್ದೇ ಪರಿಯಾದಾನಂ ವಿಯ ಇಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಊನಪಞ್ಚವಸ್ಸಕಾಲೇ ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯಾನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ವಿಚರಣಂ, ನಾವಾಯ ಮಹಾಸಮುದ್ದೋದಕೇನ ಖಜ್ಜಮಾನಾನಂ ಬನ್ಧನಾನಂ ತನುಭಾವೋ ವಿಯ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಸಙ್ಖೇಪೇನ ಉದ್ದೇಸಪರಿಪುಚ್ಛಾದೀಹಿ ಚೇವ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ತನುಭಾವೋ, ನಾವಾಯ ಥಲೇ ಉಕ್ಖಿತ್ತಕಾಲೋ ವಿಯ ಭಿಕ್ಖುನೋ

ನಿಸ್ಸಯಮುಚ್ಚಕಸ್ಸ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅರಞ್ಞೇ ವಸನಕಾಲೋ, ದಿವಾ ವಾತಾತಪೇನ ಸಂಸುಸ್ಸನಂ ವಿಯ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣೇನ ತಣ್ಹಾಸ್ನೇಹಸಂಸುಸ್ಸನಂ, ರತ್ತಿಂ ಹಿಮೋದಕೇನ ತೇಮನಂ ವಿಯ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನೇನ ಪೀತಿಪಾಮೋಜ್ಜೇನ ಚಿತ್ತತೇಮನಂ, ರತ್ತಿನ್ದಿವಂ ವಾತಾತಪೇನ ಚೇವ ಹಿಮೋದಕೇನ ಚ ಪರಿಸುಕ್ಖಪರಿತಿನ್ತಾನಂ ಬನ್ಧನಾನಂ ದುಬ್ಬಲಭಾವೋ ವಿಯ ಏಕದಿವಸಂ ಉತುಸಪ್ಪಾಯಾದೀನಿ ಲದ್ಧಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಪೀತಿಪಾಮೋಜ್ಜೇಹಿ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಭಿಯ್ಯೋಸೋಮತ್ತಾಯ ದುಬ್ಬಲಭಾವೋ, ಪಾವುಸ್ಸಕಮೇಘೋ ವಿಯ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣಂ , ಮೇಘವುಟ್ಠಿಉದಕೇನ ನಾವಾಯ ಬನ್ಧೇ ಪೂತಿಭಾವೋ ವಿಯ ಆರದ್ಧವಿಪಸ್ಸಕಸ್ಸ ರೂಪಸತ್ತಕಾದಿವಸೇನ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇನ್ತಸ್ಸ ಓಕ್ಖಾಯಮಾನೇ ಪಕ್ಖಾಯಮಾನೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇ ಏಕದಿವಸಂ ಉತುಸಪ್ಪಾಯಾದೀನಿ ಲದ್ಧಾ ಏಕಪಲ್ಲಙ್ಕೇನ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಫಲಾಧಿಗಮೋ, ಪೂತಿಬನ್ಧನಾವಾಯ ಕಞ್ಚಿ ಕಾಲಂ ಠಾನಂ ವಿಯ ಖೀಣಸಂಯೋಜನಸ್ಸ ಅರಹತೋ ಮಹಾಜನಂ ಅನುಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಯಾವತಾಯುಕಂ ಠಾನಂ, ಪೂತಿಬನ್ಧನಾವಾಯ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಭಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ಅಪಣ್ಣತ್ತಿಕಭಾವೂಪಗಮೋ ವಿಯ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಉಪಾದಿಣ್ಣಕ್ಖನ್ಧಭೇದೇನ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಪರಿನಿಬ್ಬುತಸ್ಸ ಅಪಣ್ಣತ್ತಿಕಭಾವೂಪಗಮೋತಿ ಇಮಾಯ ಉಪಮಾಯ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ದುಬ್ಬಲತಾ ದೀಪಿತಾ। ನವಮಂ।

೧೦. ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೨. ದಸಮೇ **ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾತಿ** ಅನಿಚ್ಚಂ ಅನಿಚ್ಚನ್ತಿ ಭಾವೇನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಸಞ್ಞಾ। **ಪರಿಯಾದಿಯತೀತಿ** ಖೇಪಯತಿ। **ಸಬ್ಬಂ ಅಸ್ಮಿಮಾನನ್ತಿ** ನವವಿಧಂ ಅಸ್ಮಿಮಾನಂ। **ಮೂಲಸನ್ತಾನಕಾನೀತಿ** ಸನ್ತಾನೇತ್ವಾ ಠಿತಮೂಲಾನಿ। ಮಹಾನಙ್ಗಲಂ ವಿಯ ಹಿ ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾ, ಖುದ್ದಾನುಖುದ್ದಕಾನಿ ಮೂಲಸನ್ತಾನಕಾನಿ ವಿಯ ಕಿಲೇಸಾ, ಯಥಾ ಕಸ್ಸಕೋ ಕಸನ್ತೋ ನಙ್ಗಲೇನ ತಾನಿ ಪದಾಲೇತಿ, ಏವಂ ಯೋಗೀ ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಂ ಭಾವೇನ್ತೋ ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾಞಾಣೇನ ಕಿಲೇಸೇ ಪದಾಲೇತೀತಿ ಇದಮೇತ್ಥ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ।

ಓಧುನಾತೀತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಧುನಾತಿ। **ನಿದ್ಧುನಾತೀತಿ** ಪಪ್ಫೋಟೇತಿ। **ನಿಚ್ಛೋಟೇತೀತಿ** ಪಪ್ಫೋಟೇತ್ವಾ ಛಡ್ಡೇತಿ। ಇಧಾಪಿ ಪಬ್ಬಜಾನಿ ವಿಯ ಕಿಲೇಸಾ, ಲಾಯನಂ ನಿಚ್ಛೋಟನಂ ವಿಯ ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾಞಾಣನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಅತ್ಥೇನ ಉಪಮಾ ಸಂಸನ್ದೇತಬ್ಬಾ।

ವಣ್ಟಚ್ಛಿನ್ನಾಯಾತಿ ತಿಣ್ಹೇನ ಖುರಪ್ಪೇನ ವಣ್ಟಚ್ಛಿನ್ನಾಯ। **ತದನ್ವಯಾನಿ ಭವನ್ತೀತಿ** ತಂ ಅಮ್ಬಪಿಣ್ಡಿಂ ಅನುಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತಸ್ಸಾ ಪತಮಾನಾಯ ಅಮ್ಬಾನಿ ಭೂಮಿಯಂ ಪತನ್ತಿ। ಇಧಾಪಿ ಅಮ್ಬಪಿಣ್ಡಿ ವಿಯ ಕಿಲೇಸಾ, ತಿಣ್ಹಖುರಪ್ಪೋ ವಿಯ ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾ, ಯಥಾ ಖುರಪ್ಪೇನ ಛಿನ್ನಾಯ ಅಮ್ಬಪಿಣ್ಡಿಯಾ ಸಬ್ಬಾನಿ ಅಮ್ಬಾನಿ ಭೂಮಿಯಂ ಪತನ್ತಿ, ಏವಂ ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾಞಾಣೇನ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಮೂಲಭೂತಾಯ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಛಿನ್ನಾಯ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸಾ ಸಮುಗ್ಘಾತಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ, ಇದಂ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ।

ಕೂಟಙ್ಗಮಾತಿ ಕೂಟಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। **ಕೂಟನಿನ್ನಾತಿ** ಕೂಟಂ ಪವಿಸನಭಾವೇನ ಕೂಟೇ ನಿನ್ನಾ। **ಕೂಟಸಮೋಸರಣಾತಿ** ಕೂಟೇ ಸಮೋಸರಿತ್ವಾ ಠಿತಾ। ಇಧಾಪಿ ಕೂಟಂ ವಿಯ ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾ, ಗೋಪಾನಸಿಯೋ ವಿಯ ಚತುಭೂಮಕಕುಸಲಧಮ್ಮಾ, ಯಥಾ ಸಬ್ಬಗೋಪಾನಸೀನಂ ಕೂಟಂ ಅಗ್ಗಂ, ಏವಂ ಕುಸಲಧಮ್ಮಾನಂ ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾ ಅಗ್ಗಾ। ನನು ಚ ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾ ಲೋಕಿಯಾ, ಸಾ ಲೋಕಿಯಕುಸಲಾನಂ ತಾವ ಅಗ್ಗಂ ಹೋತು, ಲೋಕುತ್ತರಾನಂ ಕಥಂ ಅಗ್ಗನ್ತಿ? ತೇಸಮ್ಪಿ ಪಟಿಲಾಭಕರಣತ್ಥೇನ ಅಗ್ಗನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಇಮಿನಾ ಉಪಾಯೇನ ಸಬ್ಬಾಸು ಉಪಮಾಸು ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಪುರಿಮಾಹಿ ಪನೇತ್ಥ ತೀಹಿ ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾಯ ಕಿಚ್ಚಂ, ಪಚ್ಛಿಮಾಹಿ ಬಲನ್ತಿ। ದಸಮಂ।

ಪುಪ್ಫವಗ್ಗೋ ದಸಮೋ।

ಮಜ್ಝಿಮಪಣ್ಣಾಸಕೋ ಸಮತ್ತೋ।

೧೧. ಅನ್ತವಗ್ಗೋ

೧. ಅನ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೩. ಅನ್ತವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಅನ್ತಾ**ತಿ ಕೋಟ್ಠಾಸಾ। ಇದಂ ಸುತ್ತಂ ಚತುಸಚ್ಚವಸೇನ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧೇ ಯೋಜೇತ್ವಾ **ಅನ್ತೋ**ತಿ ವಚನೇನ ಬುಜ್ಝನಕಾನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ಪಠಮಂ।

೨-೩. ದುಕ್ಖಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೦೪-೧೦೫. ದುತಿಯಮ್ಪಿ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧೇ ಚತುಸಚ್ಚವಸೇನ ಯೋಜೇತ್ವಾ **ದುಕ್ಖ**ನ್ತಿ ಬುಜ್ಝನಕಾನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯೇನ ಕಥಿತಂ। ತತಿಯಮ್ಪಿ ತಥೇವ **ಸಕ್ಕಾಯೋ**ತಿ ಬುಜ್ಝನಕಾನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯೇನ ಕಥಿತಂ। ದುತಿಯತತಿಯಾನಿ।

೪. ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೬. ಚತುತ್ಥೇ **ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯೇ**ತಿ ಪರಿಜಾನಿತಬ್ಬೇ ಸಮತಿಕ್ಕಮಿತಬ್ಬೇ। **ಪರಿಞ್ಞ**ನ್ತಿ ಸಮತಿಕ್ಕಮಂ। **ಪರಿಞ್ಞಾತಾವಿ**ನ್ತಿ ತಾಯ ಪರಿಞ್ಞಾಯ ಪರಿಜಾನಿತ್ವಾ ಸಮತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಠಿತಂ। **ರಾಗಕ್ಖಯೋ**ತಿಆದೀಹಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ದಸ್ಸಿತಂ। ಚತುತ್ಥಂ।

೫-೧೦. ಸಮಣಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೦೭-೧೧೨. ಪಞ್ಚಮಾದೀಸು ಚತೂಸು ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಕಥಿತಾನಿ। ನವಮದಸಮೇಸು ಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನನ್ತಿ। ಪಞ್ಚಮಾದೀನಿ।

ಅನ್ತವಗ್ಗೋ ಏಕಾದಸಮೋ।

೧೨. ಧಮ್ಮಕಥಿಕವಗ್ಗೋ

೧-೨. ಅವಿಜ್ಜಾಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೧೩-೧೧೪. ಧಮ್ಮಕಥಿಕವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಏತ್ತಾವತಾ ಚ ಅವಿಜ್ಜಾಗತೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಯಾವತಾ ಇಮಾಯ ಚತೂಸು ಸಚ್ಚೇಸು ಅಞ್ಞಾಣಭೂತಾಯ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಏತ್ತಾವತಾ ಅವಿಜ್ಜಾಗತೋ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ದುತಿಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಪಠಮದುತಿಯಾನಿ।

೩. ಧಮ್ಮಕಥಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೫. ತತಿಯೇ ಪಠಮೇನ ಧಮ್ಮಕಥಿಕೋ, ದುತಿಯೇನ ಸೇಖಭೂಮಿ, ತತಿಯೇನ ಅಸೇಖಭೂಮೀತಿ ಏವಂ ಧಮ್ಮಕಥಿಕಂ ಪುಚ್ಛಿತೇನ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ದ್ವೇ ಭೂಮಿಯೋ ಕಥಿತಾ। ತತಿಯಂ।

೪. ದುತಿಯಧಮ್ಮಕಥಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೬. ಚತುತ್ಥೇ ತಿಸ್ಸನ್ನಮ್ಪಿ ಪುಚ್ಛಾನಂ ತೀಣಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಾನಿ ಕಥಿತಾನಿ। ಚತುತ್ಥಂ।

೫-೬. ಬನ್ಧನಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೧೭-೧೨೧. ಪಞ್ಚಮೇ **ಅತೀರದಸ್ಸೀ**ತಿ ತೀರಂ ವುಚ್ಚತಿ ವಟ್ಟಂ, ತಂ ನ ಪಸ್ಸತಿ। **ಅಪಾರದಸ್ಸೀ**ತಿ ಪಾರಂ ವುಚ್ಚತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ತಂ ನ ಪಸ್ಸತಿ। **ಬದ್ಧೋ**ತಿ ಕಿಲೇಸಬನ್ಧನೇನ ಬದ್ಧೋ ಹುತ್ವಾ ಜೀಯತಿ ಚ ಮೀಯತಿ ಚ ಅಸ್ಮಾ ಲೋಕಾ ಪರಂ ಲೋಕಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಂ ಕಥಿತನ್ತಿ। ಛಟ್ಠಾದೀನಿ ಉತ್ತಾನತ್ಥಾನೇವ। ಪಞ್ಚಮಾದೀನಿ।

೧೦. ಸೀಲವನ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೨೨. ದಸಮೇ **ಅನಿಚ್ಚತೋ**ತಿಆದೀಸು ಹುತ್ವಾ ಅಭಾವಾಕಾರೇನ **ಅನಿಚ್ಚತೋ,** ಪಟಿಪೀಳನಾಕಾರೇನ **ದುಕ್ಖತೋ,** ಆಬಾಧಟ್ಠೇನ **ರೋಗತೋ,** ಅನ್ತೋದೋಸಟ್ಠೇನ **ಗಣ್ಡತೋ,** ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಗಣ್ಡಾನಂ ಪಚ್ಚಯಭಾವೇನ ವಾ ಖಣನಟ್ಠೇನ ವಾ **ಸಲ್ಲತೋ** ದುಕ್ಖಟ್ಠೇನ **ಅಘತೋ,** ವಿಸಭಾಗಮಹಾಭೂತಸಮುಟ್ಠಾನಆಬಾಧಪಚ್ಚಯಟ್ಠೇನ **ಆಬಾಧತೋ,** ಅಸಕಟ್ಠೇನ **ಪರತೋ,** ಪಲುಜ್ಜನಟ್ಠೇನ **ಪಲೋಕತೋ** , ಸತ್ತಸುಞ್ಞತಟ್ಠೇನ **ಸುಞ್ಞತೋ,** ಅತ್ತಾಭಾವೇನ **ಅನತ್ತತೋ।** ಏವಮೇತ್ಥ ''ಅನಿಚ್ಚತೋ ಪಲೋಕತೋ''ತಿ ದ್ವೀಹಿ ಪದೇಹಿ ಅನಿಚ್ಚಮನಸಿಕಾರೋ, ''ಸುಞ್ಞತೋ ಅನತ್ತತೋ''ತಿ ದ್ವೀಹಿ ಅನತ್ತಮನಸಿಕಾರೋ, ಸೇಸೇಹಿ ದುಕ್ಖಮನಸಿಕಾರೋ ವುತ್ತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ದಸಮಂ।

೧೧. ಸುತವನ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೨೩. ತಥಾ ಏಕಾದಸಮೇ। ದಸಮಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ''ಸೀಲವತಾ''ತಿ ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಂ ವುತ್ತಂ, ಇಧ **ಸುತವತಾ**ತಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸುತಂ ಇದಮೇವ ನಾನಾಕರಣಂ। ಏಕಾದಸಮಂ।

೧೨-೧೩. ಕಪ್ಪಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೨೪-೧೨೫. ದ್ವಾದಸಮತೇರಸಮಾನಿ ರಾಹುಲೋವಾದಸದಿಸಾನೇವಾತಿ। ದ್ವಾದಸಮತೇರಸಮಾನಿ।

ಧಮ್ಮಕಥಿಕವಗ್ಗೋ ದ್ವಾದಸಮೋ।

೧೩. ಅವಿಜ್ಜಾವಗ್ಗೋ

೧-೧೦. ಸಮುದಯಧಮ್ಮಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೨೬-೧೩೫. ಅವಿಜ್ಜಾವಗ್ಗೋ ಉತ್ತಾನತ್ಥೋವ। ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ವಗ್ಗೇ ಸಬ್ಬಸುತ್ತೇಸು ಚತುಸಚ್ಚಮೇವ ಕಥಿತಂ।

ಅವಿಜ್ಜಾವಗ್ಗೋ ತೇರಸಮೋ।

೧೪. ಕುಕ್ಕುಳವಗ್ಗೋ

೧-೧೩. ಕುಕ್ಕುಳಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೩೬-೧೪೮. ಕುಕ್ಕುಳವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಕುಕ್ಕುಳ**ನ್ತಿ ಸನ್ತತ್ತಂ ಆದಿತ್ತಂ ಛಾರಿಕರಾಸಿಂ ವಿಯ ಮಹಾಪರಿಳಾಹಂ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ದುಕ್ಖಲಕ್ಖಣಂ ಕಥಿತಂ, ಸೇಸೇಸು ಅನಿಚ್ಚಲಕ್ಖಣಾದೀನಿ। ಸಬ್ಬಾನಿ ಚೇತಾನಿ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ ಪುಗ್ಗಲಜ್ಝಾಸಯೇನ ಕಥಿತಾನೀತಿ।

ಕುಕ್ಕುಳವಗ್ಗೋ ಚುದ್ದಸಮೋ।

೧೫. ದಿಟ್ಠಿವಗ್ಗೋ

೧-೯. ಅಜ್ಝತ್ತಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೫೦-೧೫೮. ದಿಟ್ಠಿವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಕಿಂ ಉಪಾದಾಯಾ**ತಿ ಕಿಂ ಪಟಿಚ್ಚ। ದುತಿಯೇ **ಕಿಂ ಅಭಿನಿವಿಸ್ಸಾ**ತಿ ಕಿಂ ಅಭಿನಿವಿಸಿತ್ವಾ, ಪಚ್ಚಯಂ ಕತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತಿಯಾದೀಸು **ದಿಟ್ಠೀ**ತಿಆದೀನಿ ಪುಗ್ಗಲಜ್ಝಾಸಯೇನ ವುತ್ತಾನಿ। ಪಠಮಾದೀನಿ।

೧೦. ಆನನ್ದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫೯. ದಸಮೇ **ಉಪಸಙ್ಕಮೀ**ತಿ ಅಞ್ಞೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥಾಪೇತ್ವಾ ಯುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಘಟೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕೇ ಅಞ್ಞಂ ಬ್ಯಾಕರೋನ್ತೇ ದಿಸ್ವಾ "ಅಹಮ್ಪಿ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥಾಪೇತ್ವಾ ಯುಞ್ಜನ್ತೋ ಘಟೇನ್ತೋ, ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಬ್ಯಾಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ। ಸತ್ಥಾ ಪನ ಅತ್ತನೋ ಧರಮಾನಕಾಲೇ ಥೇರಸ್ಸ ಉಪರಿಮಗ್ಗತ್ತಯವಜ್ಝಾನಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಪಹಾನಂ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋಪಿ "ಇಮಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಕಥೇಸಿ। ತಸ್ಸಾಪಿ ಏಕಂ ದ್ವೇ ವಾರೇ ಮನಸಿ ಕತ್ವಾವ ಬುದ್ಧುಪಟ್ಠಾನವೇಲಾ ಜಾತಾತಿ ಗನ್ತಬ್ಬಂ ಹೋತಿ। ಇತಿಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಸಮ್ಪಹಂಸಮಾನೋ ವಿಮುತ್ತಿಪರಿಪಾಚನೀಯಧಮ್ಮೋವ ಸೋ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾನುಯೋಗೋ ಜಾತೋತಿ। ದಸಮಂ।

ದಿಟ್ಠಿವಗ್ಗೋ ಪನ್ನರಸಮೋ।

ಉಪರಿಪಣ್ಣಾಸಕೋ ಸಮತ್ತೋ।

ಖನ್ಧಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ರಾಧಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಪಠಮವಗ್ಗೋ

೧. ಮಾರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೬೦. ರಾಧಸಂಯುತ್ತಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಮಾರೋ ವಾ ಅಸ್ಸಾ**ತಿ ಮರಣಂ ವಾ ಭವೇಯ್ಯ। **ಮಾರೇತಾ ವಾ**ತಿ ಮಾರೇತಬ್ಬೋ ವಾ। **ಯೋ ವಾ ಪನ ಮೀಯತೀ**ತಿ ಯೋ ವಾ ಪನ ಮರತಿ। **ನಿಬ್ಬಿದತ್ಥ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಿದಾಞಾಣತ್ಥಂ। **ನಿಬ್ಬಾನತ್ಥಾ**ತಿ ಫಲವಿಮುತ್ತಿ ನಾಮೇಸಾ ಅನುಪಾದಾನಿಬ್ಬಾನತ್ಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಚ್ಚಯಾಸೀ**ತಿ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋಸಿ। **ನಿಬ್ಬಾನೋಗಧ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಂ। ಇದಂ ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ನಾಮ ನಿಬ್ಬಾನಬ್ಭನ್ತರೇ ವುಸ್ಸತಿ, ನ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಿಬ್ಬಾನಪರಿಯೋಸಾನ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಅಸ್ಸ ಪರಿಯೋಸಾನಂ, ನಿಪ್ಫತ್ತಿ ನಿಟ್ಠಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪಠಮಂ।

೨-೧೦. ಸತ್ತಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೬೧-೧೬೯. ದುತಿಯೇ **ಸತ್ತೋ ಸತ್ತೋ**ತಿ ಲಗ್ಗಪುಚ್ಛಾ। **ತತ್ರ ಸತ್ತೋ ತತ್ರ ವಿಸತ್ತೋ**ತಿ ತತ್ರ ಲಗ್ಗೋ ತತ್ರ ವಿಲಗ್ಗೋ। **ಪಂಸ್ವಾಗಾರಕೇಹೀ**ತಿ ಪಂಸುಘರಕೇಹಿ। **ಕೇಳಾಯನ್ತೀ**ತಿ ಕೀಳನ್ತಿ। **ಧನಾಯನ್ತೀ**ತಿ ಧನಂ ವಿಯ ಮಞ್ಞನ್ತಿ। **ಮಮಾಯನ್ತೀ**ತಿ ''ಮಮ ಇದಂ, ಮಮ ಇದ''ನ್ತಿ ಮಮತ್ತಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಫುಸಿತುಮ್ಪಿ ನ ದೇನ್ತಿ। **ವಿಕೀಳನಿಯಂ ಕರೋನ್ತೀ**ತಿ ''ನಿಟ್ಠಿತಾ ಕೀಳಾ''ತಿ ತೇ ಭಿನ್ದಮಾನಾ ಕೀಳಾವಿಗಮಂ ಕರೋನ್ತಿ। ತತಿಯೇ **ಭವನೇತ್ತೀ**ತಿ ಭವರಜ್ಜು। ಚತುತ್ಥಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಪಞ್ಚಮಾದೀಸು ಚತೂಸು ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಕಥಿತಾನಿ, ದ್ವೀಸು ಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನನ್ತಿ। ದುತಿಯಾದೀನಿ।

ಪಠಮೋ ವಗ್ಗೋ।

೨. ದುತಿಯವಗ್ಗೋ

೧-೧೨. ಮಾರಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೭೦-೧೮೧. ದುತಿಯವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಮಾರೋ, ಮಾರೋ**ತಿ ಮರಣಂ ಪುಚ್ಛತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ರೂಪಾದಿವಿನಿಮುತ್ತಂ ಮರಣಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ತೇನಸ್ಸ ಭಗವಾ **ರೂಪಂ ಖೋ, ರಾಧ, ಮಾರೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ । ದುತಿಯೇ **ಮಾರಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಮರಣಧಮ್ಮೋ। ಏತೇನುಪಾಯೇನ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋತಿ।

ದುತಿಯೋ ವಗ್ಗೋ।

೩-೪. ಆಯಾಚನವಗ್ಗಾದಿ

೧-೧೧. ಮಾರಾದಿಸುತ್ತಏಕಾದಸಕವಣ್ಣನಾ

೧೮೨-೨೦೫. ತತೋ ಪರಂ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವ। ಅಯಞ್ಹಿ ರಾಧತ್ಥೇರೋ ಪಟಿಭಾನಿಯತ್ಥೇರೋ ನಾಮ। ತಥಾಗತಸ್ಸ ಇಮಂ ಥೇರಂ ದಿಸ್ವಾ ಸುಖುಮಂ ಕಾರಣಂ ಉಪಟ್ಠಾತಿ। ತೇನಸ್ಸ ಭಗವಾ ನಾನಾನಯೇಹಿ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ। ಏವಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ

ರಾಧಸಂಯುತ್ತೇ ಆದಿತೋ ದ್ವೇ ವಗ್ಗಾ ಪುಚ್ಛಾವಸೇನ ದೇಸಿತಾ, ತತಿಯೋ ಆಯಾಚನೇನ, ಚತುತ್ಥೋ ಉಪನಿಸಿನ್ನಕಕಥಾವಸೇನ। ಸಕಲಮ್ಪಿ ಪನೇತಂ ರಾಧಸಂಯುತ್ತಂ ಥೇರಸ್ಸ ವಿಮುತ್ತಿಪರಿಪಾಚನೀಯಧಮ್ಮವಸೇನೇವ ಗಹಿತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ರಾಧಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ದಿಟ್ಠಿಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಸೋತಾಪತ್ತಿವಗ್ಗೋ

೧. ವಾತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೦೬. ದಿಟ್ಠಿಸಂಯುತ್ತೇ **ನ ವಾತಾ ವಾಯನ್ತೀ**ತಿಆದೀಸು ಏವಂ ಕಿರ ತೇಸಂ ದಿಟ್ಠಿ – "ಯೇಪಿ ಏತೇ ರುಕ್ಖಸಾಖಾದೀನಿ ಭಞ್ಜನ್ತಾ ವಾತಾ ವಾಯನ್ತಿ, ನ ಏತೇ ವಾತಾ, ವಾತಲೇಸೋ ನಾಮೇಸೋ, ವಾತೋ ಪನ ಏಸಿಕತ್ಥಮ್ಭೋ ವಿಯ ಪಬ್ಬತಕೂಟಂ ವಿಯ ಚ ಠಿತೋ। ತಥಾ ಯಾಪಿ ಏತಾ ತಿಣಕಟ್ಠಾದೀನಿ ವಹನ್ತಿಯೋ ನದಿಯೋ ಸನ್ದನ್ತಿ, ನ ಏತ್ಥ ಉದಕಂ ಸನ್ದತಿ, ಉದಕಲೇಸೋ ನಾಮೇಸ, ಉದಕಂ ಪನ ಏಸಿಕತ್ಥಮ್ಭೋ ವಿಯ ಪಬ್ಬತಕೂಟಂ ವಿಯ ಚ ಠಿತಂ। ಯಾಪಿಮಾ ಗಬ್ಭಿನಿಯೋ ವಿಜಾಯನ್ತೀತಿ ಚ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ತಾ ಮಿಲಾತುದರಾ ಹೋನ್ತಿ, ಗಬ್ಭೋ ಪನ ನ ನಿಕ್ಖಮತಿ, ಗಬ್ಭಲೇಸೋ ನಾಮೇಸೋ, ಗಬ್ಭೋ ಪನ ಏಸಿಕತ್ಥಮ್ಭೋ ವಿಯ ಪಬ್ಬತಕೂಟಂ ವಿಯ ಚ ಠಿತೋ। ಯೇಪಿ ಏತೇ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾ ಉದೇನ್ತಿ ವಾ ಅಪೇನ್ತಿ ವಾ, ನೇವ ತೇ ಉದೇನ್ತಿ ನ ಅಪೇನ್ತಿ, ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಲೇಸೋ ನಾಮೇಸ, ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾ ಪನ ಏಸಿಕತ್ಥಮ್ಭೋ ವಿಯ ಪಬ್ಬತಕೂಟಂ ವಿಯ ಚ ಠಿತಾ"ತಿ।

೨-೪. ಏತಂಮಮಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೨೦೭-೨೦೯. **ದಿಟ್ಠ**ನ್ತಿಆದೀಸು **ದಿಟ್ಠಂ** ರೂಪಾಯತನಂ। **ಸುತಂ** ಸದ್ದಾಯತನಂ। **ಮುತಂ** ಗನ್ಧಾಯತನಂ ರಸಾಯತನಂ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾಯತನಂ। ತಞ್ಹಿ ಪತ್ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬತೋ ಮುತನ್ತಿ ಚ ವುತ್ತಂ। ಅವಸೇಸಾನಿ ಸತ್ತಾಯತನಾನಿ **ವಿಞ್ಞಾತಂ** ನಾಮ। **ಪತ್ತ**ನ್ತಿ ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ವಾ ಅಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ವಾ ಪತ್ತಂ। **ಪರಿಯೇಸಿತ**ನ್ತಿ ಪತ್ತಂ ವಾ ಅಪತ್ತಂ ವಾ ಪರಿಯೇಸಿತಂ। **ಅನುವಿಚರಿತಂ ಮನಸಾ**ತಿ ಚಿತ್ತೇನ ಅನುಸಞ್ಚರಿತಂ। ಲೋಕಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ಪತ್ತಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಿ, ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ನೋಪತ್ತಮ್ಪಿ, ಅಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ಪತ್ತಮ್ಪಿ, ಅಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ನೋಪತ್ತಮ್ಪಿ। ತತ್ಥ ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ಪತ್ತಂ ಪತ್ತಂ ನಾಮ, ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ನೋಪತ್ತಂ ಪರಿಯೇಸಿತಂ ನಾಮ । ಅಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ಪತ್ತಞ್ಚ ಅಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ನೋಪತ್ತಞ್ಚ ಮನಸಾನುವಿಚರಿತಂ ನಾಮ। ಅಥ ವಾ ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ಪತ್ತಮ್ಪಿ ಅಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ಪತ್ತಮ್ಪಿ ಪತ್ತಟ್ಠೇನ ಪತ್ತಂ ನಾಮ, ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ನೋಪತ್ತಮೇವ ಪರಿಯೇಸಿತಂ ನಾಮ, ಅಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ನೋಪತ್ತಂ ಮನಸಾನುವಿಚರಿತಂ ನಾಮ। ಸಬ್ಬಂ ವಾ ಏತಂ ಮನಸಾ ಅನುವಿಚರಿತಮೇವ।

೫. ನತ್ಥಿದಿನ್ನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೧೦. **ನತ್ಥಿ ದಿನ್ನ**ನ್ತಿಆದೀಸು **ನತ್ಥಿ ದಿನ್ನ**ನ್ತಿ ದಿನ್ನಸ್ಸ ಫಲಾಭಾವಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದನ್ತಿ। **ಯಿಟ್ಠಂ** ವುಚ್ಚತಿ ಮಹಾಯಾಗೋ। **ಹುತ**ನ್ತಿ ಪಹೇಣಕಸಕ್ಕಾರೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ತಮ್ಪಿ ಉಭಯಂ ಫಲಾಭಾವಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ಪಟಿಕ್ಖಿಪನ್ತಿ। **ಸುಕತದುಕ್ಕಟಾನ**ನ್ತಿ ಸುಕತದುಕ್ಕತಾನಂ, ಕುಸಲಾಕುಸಲಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಫಲಂ ವಿಪಾಕೋ**ತಿ ಯಂ ಫಲನ್ತಿ ವಾ ವಿಪಾಕೋತಿ ವಾ ವುಚ್ಚತಿ, ತಂ ನತ್ಥೀತಿ ವದನ್ತಿ। **ನತ್ಥಿ ಅಯಂ ಲೋಕೋ**ತಿ ಪರಲೋಕೇ ಠಿತಸ್ಸ ಅಯಂ ಲೋಕೋ ನತ್ಥಿ। **ನತ್ಥಿ ಪರೋ ಲೋಕೋ**ತಿ ಇಧ ಲೋಕೇ ಠಿತಸ್ಸಪಿ ಪರೋ ಲೋಕೋ ನತ್ಥಿ, ಸಬ್ಬೇ ತತ್ಥ ತತ್ಥೇವ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತಿ। **ನತ್ಥಿ ಮಾತಾ ನತ್ಥಿ ಪಿತಾ**ತಿ ತೇಸು ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪತ್ತೀನಂ ಫಲಾಭಾವವಸೇನ ವದನ್ತಿ। **ನತ್ಥಿ ಸತ್ತಾ ಓಪಪಾತಿಕಾ**ತಿ ಚವಿತ್ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಸತ್ತಾ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ವದನ್ತಿ। **ನತ್ಥಿ ಲೋಕೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ**ತಿ ಲೋಕೇ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪನ್ನಾ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ವದನ್ತಿ।

ಚಾತುಮಹಾಭೂತಿಕೋತಿ ಚತುಮಹಾಭೂತಮಯೋ। **ಪಥವೀ ಪಥವೀಕಾಯ**ನ್ತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾ ಪಥವೀಧಾತು ಬಾಹಿರಂ ಪಥವೀಧಾತುಂ। **ಅನುಪೇತೀ**ತಿ ಅನುಯಾತಿ। **ಅನುಪಗಚ್ಛತೀ**ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ, ಅನುಗಚ್ಛತೀತಿಪಿ ಅತ್ಥೋ। ಉಭಯೇನಾಪಿ ಉಪೇತಿ ಉಪಗಚ್ಛತೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತಿ। **ಆಪಾ**ದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಇನ್ದ್ರಿಯಾನೀ**ತಿ ಮನಚ್ಛಟ್ಠಾನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ। **ಸಙ್ಕಮನ್ತೀ**ತಿ

ಆಕಾಸಂ ಪಕ್ಖನ್ದನ್ತಿ। **ಆಸನ್ದಿಪಞ್ಚಮಾ**ತಿ ನಿಪನ್ನಮಞ್ಚೇನ ಪಞ್ಚಮಾ, ಮಞ್ಚೋ ಚೇವ, ಚತ್ತಾರೋ ಮಞ್ಚಪಾದೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಠಿತಾ ಚತ್ತಾರೋ ಪುರಿಸಾ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯಾವ ಆಳಾಹನಾ**ತಿ ಯಾವ ಸುಸಾನಾ। **ಪದಾನೀ**ತಿ "ಅಯಂ ಏವಂ ಸೀಲವಾ ಅಹೋಸಿ, ಏವಂ ದುಸ್ಸೀಲೋ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಪವತ್ತಾನಿ ಗುಣಾಗುಣಪದಾನಿ। ಸರೀರಮೇವ ವಾ ಏತ್ಥ ಪದಾನೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। **ಕಾಪೋತಕಾನೀ**ತಿ ಕಪೋತಕವಣ್ಣಾನಿ, ಪಾರಾವತಪಕ್ಖವಣ್ಣಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಭಸ್ಸನ್ತಾ**ತಿ ಭಸ್ಮನ್ತಾ। ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಳಿ। **ಆಹುತಿಯೋ**ತಿ ಯಂ ಪಹೇಣಕಸಕ್ಕಾರಾದಿಭೇದಂ ದಿನ್ನದಾನಂ, ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಛಾರಿಕಾವಸಾನಮೇವ ಹೋತಿ, ನ ತತೋ ಪರಂ ಫಲದಾಯಕಂ ಹುತ್ವಾ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದತ್ತುಪಞ್ಞತ್ತ**ನ್ತಿ ದತ್ತೂಹಿ ಬಾಲಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಪಞ್ಞತ್ತಂ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಬಾಲೇಹಿ ಅಬುದ್ಧೀಹಿ ಪಞ್ಞತ್ತಮಿದಂ ದಾನಂ, ನ ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ। ಬಾಲಾ ದೇನ್ತಿ, ಪಣ್ಡಿತಾ ಗಣ್ಹನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತಿ।

೬. ಕರೋತೋಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೧೧. **ಕರೋತೋ**ತಿ ಸಹತ್ಥಾ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ। **ಕಾರಯತೋ**ತಿ ಆಣತ್ತಿಯಾ ಕಾರೇನ್ತಸ್ಸ। **ಛಿನ್ದತೋ**ತಿ ಪರೇಸಂ ಹತ್ಥಾದೀನಿ ಛಿನ್ದನ್ತಸ್ಸ। **ಛೇದಾಪಯತೋ**ತಿ ಪರೇಹಿ ಛೇದಾಪೇನ್ತಸ್ಸ। **ಪಚತೋ**ತಿ ದಣ್ಡೇನ ಪೀಳೇನ್ತಸ್ಸ। **ಪಚಾಪಯತೋ**ತಿ ಪರೇಹಿ ದಣ್ಡಾದಿನಾ ಪೀಳಾಪೇನ್ತಸ್ಸ। **ಸೋಚತೋ ಸೋಚಾಪಯತೋ**ತಿ ಪರಸ್ಸ ಭಣ್ಡಹರಣಾದೀಹಿ ಸೋಕಂ ಸಯಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಪರೇಹಿ ಕಾರೇನ್ತಸ್ಸಾಪಿ। **ಕಿಲಮತೋ ಕಿಲಮಾಪಯತೋ**ತಿ ಆಹಾರುಪಚ್ಛೇದಬನ್ಧನಾಗಾರಪವೇಸನಾದೀಹಿ ಸಯಂ ಕಿಲಮೇನ್ತಸ್ಸಪಿ ಪರೇಹಿ ಕಿಲಮಾಪೇನ್ತಸ್ಸಪಿ। **ಫನ್ದತೋ ಫನ್ದಾಪಯತೋ**ತಿ ಪರಂ ಫನ್ದನ್ತಂ ಫನ್ದನಕಾಲೇ ಸಯಮ್ಪಿ ಫನ್ದತೋ ಪರೇಮ್ಪಿ ಫನ್ದಾಪಯತೋ। **ಪಾಣಮತಿಪಾತಯತೋ**ತಿ ಪಾಣಂ ಹನನ್ತಸ್ಸಪಿ ಹನಾಪೇನ್ತಸ್ಸಪಿ। ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಕರಣಕಾರಾಪನವಸೇನೇವ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಸನ್ಧಿನ್ತಿ ಘರಸನ್ಧಿಂ। **ನಿಲ್ಲೋಪ**ನ್ತಿ ಮಹಾವಿಲೋಪಂ। **ಏಕಾಗಾರಿಕ**ನ್ತಿ ಏಕಮೇವ ಘರಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ವಿಲುಮ್ಪನಂ। **ಪರಿಪನ್ಥೇ ತಿಟ್ಠತೋ**ತಿ ಆಗತಾಗತಾನಂ ಅಚ್ಛಿನ್ದನತ್ಥಂ ಮಗ್ಗೇ ತಿಟ್ಠತೋ। **ಕರೋತೋ ನ ಕರೀಯತಿ ಪಾಪ**ನ್ತಿ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಪಾಪಂ ಕರೋಮೀತಿ ಸಞ್ಞಾಯ ಕರೋತೋಪಿ ಪಾಪಂ ನ ಕರೀಯತಿ, ನತ್ಥಿ ಪಾಪಂ। ಸತ್ತಾ ಪನ ಕರೋಮಾತಿ ಏವಂಸಞ್ಞಿನೋ ಹೋನ್ತೀತಿ ದೀಪೇನ್ತಿ। **ಖುರಪರಿಯನ್ತೇನಾ**ತಿ ಖುರನೇಮಿನಾ, ಖುರಧಾರಸದಿಸಪರಿಯನ್ತೇನ ವಾ। **ಏಕಮಂಸಖಲ**ನ್ತಿ ಏಕಮಂಸರಾಸಿಂ। **ಪುಞ್ಜ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ತತೋನಿದಾನ**ನ್ತಿ ಏಕಮಂಸಖಲಕರಣನಿದಾನಂ।

ದಕ್ಖಿಣನ್ತಿ ದಕ್ಖಿಣತೀರೇ ಮನುಸ್ಸಾ ಕಕ್ಖಳಾ ದಾರುಣಾ, ತೇ ಸನ್ಧಾಯ **ಹನನ್ತೋ**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಉತ್ತರ**ನ್ತಿ ಉತ್ತರತೀರೇ ಸದ್ಧಾ ಹೋನ್ತಿ ಪಸನ್ನಾ ಬುದ್ಧಮಾಮಕಾ ಧಮ್ಮಮಾಮಕಾ ಸಙ್ಘಮಾಮಕಾ, ತೇ ಸನ್ಧಾಯ **ದದನ್ತೋ**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಯಜನ್ತೋ**ತಿ ಮಹಾಯಾಗಂ ಕರೋನ್ತೋ। **ದಮೇನಾ**ತಿ ಇನ್ದ್ರಿಯದಮೇನ ಉಪೋಸಥಕಮ್ಮೇನ। **ಸಂಯಮೇನಾ**ತಿ ಸೀಲಸಂಯಮೇನ। **ಸಚ್ಚವಜ್ಜೇನಾ**ತಿ ಸಚ್ಚವಚನೇನ। **ಆಗಮೋ**ತಿ ಆಗಮನಂ, ಪವತ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ಪಾಪಪುಞ್ಞಾನಂ ಕಿರಿಯಮೇವ ಪಟಿಕ್ಖಿಪನ್ತಿ।

೭. ಹೇತುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೧೨. **ನತ್ಥಿ ಹೇತು ನತ್ಥಿ ಪಚ್ಚಯೋ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಪಚ್ಚಯೋ**ತಿ ಹೇತುವೇವಚನಮೇವ। ಉಭಯೇನಾಪಿ ವಿಜ್ಜಮಾನಮೇವ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಾದೀನಂ ಸಂಕಿಲೇಸಪಚ್ಚಯಂ, ಕಾಯಸುಚರಿತಾದೀನಞ್ಚ ವಿಸುದ್ಧಿಪಚ್ಚಯಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪನ್ತಿ। **ನತ್ಥಿ ಬಲ**ನ್ತಿ ಯಮ್ಹಿ ಅತ್ತನೋ ಬಲೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ ಇಮೇ ಸತ್ತಾ ದೇವತ್ತಮ್ಪಿ ಮಾರತ್ತಮ್ಪಿ ಬ್ರಹ್ಮತ್ತಮ್ಪಿ ಸಾವಕಬೋಧಿಮ್ಪಿ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಮ್ಪಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಮ್ಪಿ ಪಾಪುಣನ್ತಿ, ತಂ ಬಲಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪನ್ತಿ। **ನತ್ಥಿ ವೀರಿಯ**ನ್ತಿಆದೀನಿ ಸಬ್ಬಾನಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞವೇವಚನಾನೇವ। "ಇದಂ ನೋ ವೀರಿಯೇನ, ಇದಂ ಪುರಿಸಥಾಮೇನ, ಇದಂ ಪುರಿಸಪರಕ್ಕಮೇನ ಪತ್ತ"ನ್ತಿ, ಏವಂ ಪವತ್ತವಚನಪಟಿಕ್ಖೇಪಕರಣವಸೇನ ಪನೇತಾನಿ ವಿಸುಂ ಆದಿಯನ್ತಿ।

ಸಬ್ಬೇ ಸತ್ತಾತಿ ಓಟ್ಠಗೋಣಗದ್ರಭಾದಯೋ ಅನವಸೇಸೇ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಿ। **ಸಬ್ಬೇ ಪಾಣಾ**ತಿ ಏಕಿನ್ದ್ರಿಯೋ ಪಾಣೋ, ದ್ವಿನ್ದ್ರಿಯೋ ಪಾಣೋತಿಆದಿವಸೇನ ವದನ್ತಿ। **ಸಬ್ಬೇ ಭೂತಾ**ತಿ ಅಣ್ಡಕೋಸವತ್ಥಿಕೋಸೇಸು ಭೂತೇ ಸನ್ಧಾಯ ವದನ್ತಿ। **ಸಬ್ಬೇ ಜೀವಾ**ತಿ

ಸಾಲಿಯವಗೋಧುಮಾದಯೋ ಸನ್ಧಾಯ ವದನ್ತಿ। ತೇಸು ಹಿ ತೇ ವಿರುಹನಭಾವೇನ ಜೀವಸಞ್ಞಿನೋ। **ಅವಸಾ ಅಬಲಾ ಅವೀರಿಯಾ**ತಿ ತೇಸಂ ಅತ್ತನೋ ವಸೋ ವಾ ಬಲಂ ವಾ ವೀರಿಯಂ ವಾ ನತ್ಥಿ। **ನಿಯತಿಸಙ್ಗತಿಭಾವಪರಿಣತಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ನಿಯತೀ**ತಿ ನಿಯತತಾ। **ಸಙ್ಗತೀ**ತಿ ಛನ್ನಂ ಅಭಿಜಾತೀನಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಗಮನಂ। **ಭಾವೋ**ತಿ ಸಭಾವೋಯೇವ। ಏವಂ ನಿಯತಿಯಾ ಚ ಸಙ್ಗತಿಯಾ ಚ ಭಾವೇನ ಚ ಪರಿಣತಾ ನಾನಪ್ಪಕಾರತಂ ಪತ್ತಾ। ಯೇನ ಹಿ ಯಥಾ ಭವಿತಬ್ಬಂ, ಸೋ ತಥೇವ ಭವತಿ। ಯೇನ ನ ಭವಿತಬ್ಬಂ, ಸೋ ನ ಭವತೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತಿ। **ಛಸ್ವೇವಾಭಿಜಾತೀಸೂ**ತಿ ಛಸು ಏವ ಅಭಿಜಾತೀಸು ಠತ್ವಾ ಸುಖಞ್ಚ ದುಕ್ಖಞ್ಚ ಪಟಿಸಂವೇದೇನ್ತಿ, ಅಞ್ಞಾ ಸುಖದುಕ್ಖಭೂಮಿ ನತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತಿ।

೮-೧೦. ಮಹಾದಿಟ್ಠಿಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೧೩-೧೧೫. **ಅಕಟಾ**ತಿ ಅಕತಾ। **ಅಕಟವಿಧಾ**ತಿ ಅಕತವಿಧಾನಾ, "ಏವಂ ಕರೋಹೀ"ತಿ ಕೇನಚಿ ಕಾರಿತಾಪಿ ನ ಹೋನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅನಿಮ್ಮಿತಾ**ತಿ ಇದ್ಧಿಯಾಪಿ ನ ನಿಮ್ಮಿತಾ। **ಅನಿಮ್ಮಾತಾ**ತಿ ಅನಿಮ್ಮಾಪಿತಾ। "ಅನಿಮ್ಮಿತಬ್ಬಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ನ ನಿಮ್ಮಿತಬ್ಬಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಞ್ಝಾ**ತಿ ವಞ್ಝಪಸುವಞ್ಝತಾಲಾದಯೋ ವಿಯ ಅಫಲಾ ಕಸ್ಸಚಿ ಅಜನಕಾ। ಪಬ್ಬತಕೂಟಂ ವಿಯ ಠಿತಾತಿ **ಕೂಟಟ್ಠಾ**। ಏಸಿಕಟ್ಠಾಯಿನೋ ವಿಯ ಹುತ್ವಾ ಠಿತಾತಿ **ಏಸಿಕಟ್ಠಾಯಿಟ್ಠಿತಾ,** ಯಥಾ ಸುನಿಖಾತೋ ಏಸಿಕತ್ಥಮ್ಭೋ ನಿಚ್ಚಲೋ ತಿಟ್ಠತಿ, ಏವಂ ಠಿತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ನ **ಇಞ್ಜನ್ತೀ**ತಿ ಏಸಿಕತ್ಥಮ್ಭೋ ವಿಯ ಠಿತತ್ತಾ ನ ಚಲನ್ತಿ। **ನ ವಿಪರಿಣಮನ್ತೀ**ತಿ ಪಕತಿಂ ನ ವಿಜಹನ್ತಿ। ನ **ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಬ್ಯಾಬಾಧೇನ್ತೀ**ತಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ನ ಉಪಹನನ್ತಿ। **ನಾಲ**ನ್ತಿ ನ ಸಮತ್ಥಾ। **ಪಥವೀಕಾಯೋ**ತಿಆದೀಸು ಪಥವೀಯೇವ ಪಥವೀಕಾಯೋ, ಪಥವೀಸಮೂಹೋ ವಾ। **ಸತ್ತನ್ನಂತ್ವೇವ ಕಾಯಾನ**ನ್ತಿ ಯಥಾ ಮುಗ್ಗರಾಸಿಆದೀಸು ಪಹಟಂ ಸತ್ಥಂ ಮುಗ್ಗರಾಸಿಆದೀನಂ ಅನ್ತರೇನೇವ ಪವಿಸತಿ, ಏವಂ ಸತ್ತನ್ನಂ ಕಾಯಾನಂ ಅನ್ತರೇನ ಛಿದ್ದೇನ ವಿವರೇನ ಸತ್ಥಂ ಪವಿಸತಿ। ತತ್ಥ "ಅಹಂ ಇಮಂ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇಮೀ"ತಿ ಕೇವಲಂ ಸಞ್ಞಾಮತ್ತಮೇವ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತಿ।

ಯೋನಿಪಮುಖಸತಸಹಸ್ಸಾನೀತಿ ಪಮುಖಯೋನೀನಂ ಉತ್ತಮಯೋನೀನಂ ಚುದ್ದಸಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅಞ್ಞಾನಿ ಚ ಸಟ್ಠಿಸತಾನಿ ಅಞ್ಞಾನಿ ಚ ಛಸತಾನಿ **ಪಞ್ಚ ಚ ಕಮ್ಮುನೋ ಸತಾನೀ**ತಿ ಪಞ್ಚಕಮ್ಮಸತಾನಿ ಚಾತಿ ಕೇವಲಂ ತಕ್ಕಮತ್ತಕೇನ ನಿರತ್ಥಕದಿಟ್ಠಿಂ ದೀಪೇನ್ತಿ। **ಪಞ್ಚ ಚ ಕಮ್ಮಾನಿ ತೀಣಿ ಚ ಕಮ್ಮಾನೀ**ತಿಆದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಕೇಚಿ ಪನಾಹು "ಪಞ್ಚ ಕಮ್ಮಾನೀತಿ ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯವಸೇನ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ತೀಣೀತಿ ಕಾಯಕಮ್ಮಾದಿವಸೇನಾ"ತಿ। **ಕಮ್ಮೇ ಚ ಅಡ್ಢಕಮ್ಮೇ ಚಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನಸ್ಸ ಕಾಯಕಮ್ಮವಚೀಕಮ್ಮಾನಿ ಕಮ್ಮನ್ತಿ ಲದ್ಧಿ, ಮನೋಕಮ್ಮಂ ಉಪಡ್ಢಕಮ್ಮನ್ತಿ। **ದ್ವಟ್ಠಿಪಟಿಪದಾ**ತಿ ದ್ವಾಸಟ್ಠಿಪಟಿಪದಾತಿ ವದನ್ತಿ। **ದ್ವಟ್ಠನ್ತರಕಪ್ಪಾ**ತಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕಪ್ಪೇ ಚತುಸಟ್ಠಿ ಅನ್ತರಕಪ್ಪಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ, ಅಯಂ ಪನ ಅಞ್ಞೇ ದ್ವೇ ಅಜಾನನ್ತೋ ಏವಮಾಹ।

ಛಳಾಭಿಜಾತಿಯೋತಿ ಕಣ್ಹಾಭಿಜಾತಿ ನೀಲಾಭಿಜಾತಿ ಲೋಹಿತಾಭಿಜಾತಿ ಹಲಿದ್ದಾಭಿಜಾತಿ ಸುಕ್ಕಾಭಿಜಾತಿ ಪರಮಸುಕ್ಕಾಭಿಜಾತೀತಿ ಇಮಾ ಛ ಅಭಿಜಾತಿಯೋ ವದನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಓರಬ್ಭಿಕಾ ಸೂಕರಿಕಾ ಸಾಕುಣಿಕಾ ಮಾಗವಿಕಾ ಲುದ್ದಾ ಮಚ್ಛಘಾತಕಾ ಚೋರಾ ಚೋರಘಾತಕಾ ಬನ್ಧನಾಗಾರಿಕಾ, ಯೇ ವಾ ಪನಞ್ಞೇಪಿ ಕೇಚಿ ಕುರೂರಕಮ್ಮನ್ತಾ, ಅಯಂ ಕಣ್ಹಾಭಿಜಾತೀತಿ ವದನ್ತಿ। ಭಿಕ್ಖೂ ನೀಲಾಭಿಜಾತೀತಿ ವದನ್ತಿ। ತೇ ಕಿರ ಚತೂಸು ಪಚ್ಚಯೇಸು ಕಣ್ಟಕೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಖಾದನ್ತಿ, "ಭಿಕ್ಖೂ ಚ ಕಣ್ಟಕವುತ್ತಿಕಾ"ತಿ (ಅಂ॰ ನಿ॰ ೬.೫೭) ಅಯಂ ಹಿಸ್ಸ ಪಾಳಿ ಏವ। ಅಥ ವಾ ಕಣ್ಟಕವುತ್ತಿಕಾ ಏವ ನಾಮ ಏಕೇ ಪಬ್ಬಜಿತಾತಿ ವದನ್ತಿ। ಲೋಹಿತಾಭಿಜಾತಿ ನಾಮ ನಿಗಣ್ಠಾ ಏಕಸಾಟಕಾತಿ ವದನ್ತಿ। ಇಮೇ ಕಿರ ಪುರಿಮೇಹಿ ದ್ವೀಹಿ ಪಣ್ಡರತರಾ। ಗಿಹೀ ಓದಾತವಸನಾ ಅಚೇಲಕಸಾವಕಾ ಹಲಿದ್ದಾಭಿಜಾತೀತಿ ವದನ್ತಿ। ಏವಂ ಅತ್ತನೋ ಪಚ್ಚಯದಾಯಕೇ ನಿಗಣ್ಠೇಹಿಪಿ ಜೇಟ್ಠಕತರೇ ಕರೋನ್ತಿ। ಆಜೀವಕಾ ಆಜೀವಿನಿಯೋ ಅಯಂ ಸುಕ್ಕಾಭಿಜಾತೀತಿ ವದನ್ತಿ। ತೇ ಕಿರ ಪುರಿಮೇಹಿ ಚತೂಹಿ ಪಣ್ಡರತರಾ । ನನ್ದೋ ವಚ್ಛೋ, ಕಿಸೋ ಸಂಕಿಚ್ಚೋ, ಮಕ್ಖಲಿ ಗೋಸಾಲೋ ಪರಮಸುಕ್ಕಾಭಿಜಾತೀತಿ ವದನ್ತಿ। ತೇ ಕಿರ ಸಬ್ಬೇಹಿ ಪಣ್ಡರತರಾ।

ಅಟ್ಠ ಪುರಿಸಭೂಮಿಯೋತಿ ಮನ್ದಭೂಮಿ ಖಿಡ್ಡಾಭೂಮಿ ವೀಮಂಸಕಭೂಮಿ ಉಜುಗತಭೂಮಿ ಸೇಖಭೂಮಿ ಸಮಣಭೂಮಿ ಜಾನನಭೂಮಿ ಪನ್ನಭೂಮೀತಿ ಇಮಾ ಅಟ್ಠ ಪುರಿಸಭೂಮಿಯೋತಿ ವದನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಜಾತದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸತ್ತ ದಿವಸೇ ಸಮ್ಬಾಧಟ್ಠಾನತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತತ್ತಾ ಸತ್ತಾ ಮನ್ದಾ ಹೋನ್ತಿ ಮೋಮೂಹಾ, ಅಯಂ ಮನ್ದಭೂಮೀತಿ ವದನ್ತಿ। ಯೇ ಪನ ದುಗ್ಗತಿತೋ ಆಗತಾ ಹೋನ್ತಿ, ತೇ ಅಭಿಣ್ಹಂ ರೋದನ್ತಿ ಚೇವ ವಿರವನ್ತಿ ಚ, ಸುಗತಿತೋ ಆಗತಾ ತಂ ಅನುಸ್ಸರಿತ್ವಾ ಅನುಸ್ಸರಿತ್ವಾ ಹಸನ್ತಿ, ಅಯಂ ಖಿಡ್ಡಾಭೂಮಿ ನಾಮ। ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ಹತ್ಥಂ ವಾ ಪಾದಂ ವಾ ಮಞ್ಚಂ ವಾ ಪೀಠಂ ವಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಭೂಮಿಯಂ ಪದನಿಕ್ಖಿಪನಂ ವೀಮಂಸಕಭೂಮಿ ನಾಮ। ಪದಸಾ ಗನ್ತುಂ ಸಮತ್ಥಕಾಲೋ ಉಜುಗತಭೂಮಿ ನಾಮ। ಸಿಪ್ಪಾನಿ ಸಿಕ್ಖನಕಾಲೋ ಸೇಖಭೂಮಿ ನಾಮ। ಘರಾ ನಿಕ್ಖಮ್ಮ ಪಬ್ಬಜನಕಾಲೋ ಸಮಣಭೂಮಿ ನಾಮ। ಆಚರಿಯಂ ಸೇವಿತ್ವಾ ಜಾನನಕಾಲೋ ಜಾನನಭೂಮಿ ನಾಮ। "ಭಿಕ್ಖು ಚ ಪನ್ನಕೋ ಜಿನೋ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಆಹಾ"ತಿ ಏವಂ ಅಲಾಭಿಂ ಸಮಣಂ ಪನ್ನಭೂಮೀತಿ ವದನ್ತಿ।

ಏಕೂನಪಞ್ಞಾಸ ಆಜೀವಕಸತೇತಿ ಏಕೂನಪಞ್ಞಾಸ ಆಜೀವವುತ್ತಿಸತಾನಿ। **ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಸತೇತಿ** ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಪಬ್ಬಜ್ಜಾಸತಾನಿ। **ನಾಗವಾಸಸತೇತಿ** ನಾಗಮಣ್ಡಲಸತಾನಿ। **ವೀಸೇ ಇನ್ದ್ರಿಯಸತೇತಿ** ವೀಸ ಇನ್ದ್ರಿಯಸತಾನಿ। **ತಿಂಸೇ ನಿರಯಸತೇತಿ** ತಿಂಸ ನಿರಯಸತಾನಿ। **ರಜೋಧಾತುಯೋತಿ** ರಜಓಕಿರಣಟ್ಠಾನಾನಿ। ಹತ್ಥಪಿಟ್ಠಿಪಾದಪಿಟ್ಠಾದೀನಿ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। **ಸತ್ತ ಸಞ್ಞೀಗಬ್ಭಾತಿ** ಓಟ್ಠಗೋಣಗದ್ರಭಅಜಪಸುಮಿಗಮಹಿಂಸೇ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। **ಸತ್ತ ಅಸಞ್ಞೀಗಬ್ಭಾತಿ** ಸಾಲಿಯವಗೋಧುಮಮುಗ್ಗಕಙ್ಗುವರಕಕುದ್ರೂಸಕೇ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। **ನಿಗಣ್ಠಿಗಬ್ಭಾತಿ** ಗಣ್ಠಿಮ್ಹಿ ಜಾತಗಬ್ಭಾ, ಉಚ್ಛುವೇಳುನಳಾದಯೋ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। **ಸತ್ತ ದೇವಾತಿ** ಬಹೂ ದೇವಾ, ಸೋ ಪನ ಸತ್ತಾತಿ ವದತಿ। ಮನುಸ್ಸಾಪಿ ಅನನ್ತಾ, ಸೋ ಸತ್ತಾತಿ ವದತಿ। **ಸತ್ತ ಪೇಸಾಚಾತಿ** ಪಿಸಾಚಾ ಮಹನ್ತಮಹನ್ತಾ, ಸತ್ತಾತಿ ವದತಿ। **ಸರಾತಿ** ಮಹಾಸರಾ। ಕಣ್ಣಮುಣ್ಡ-ರಥಕಾರ-ಅನೋತತ್ತ-ಸೀಹಪ್ಪಪಾತ-ಛದ್ದನ್ತ-ಮುಚಲಿನ್ದ-ಕುಣಾಲದಹೇ ಗಹೇತ್ವಾ ವದತಿ।

ಪವುಟಾತಿ ಗಣ್ಠಿಕಾ। **ಪಪಾತಾತಿ** ಮಹಾಪಪಾತಾ। **ಪಪಾತಸತಾನೀತಿ** ಖುದ್ದಕಪಪಾತಸತಾನಿ। **ಸುಪಿನಾತಿ** ಮಹಾಸುಪಿನಾ। **ಸುಪಿನಸತಾನೀತಿ** ಖುದ್ದಕಸುಪಿನಸತಾನಿ। **ಮಹಾಕಪ್ಪಿನೋತಿ** ಮಹಾಕಪ್ಪಾನಂ। ಏತ್ಥ ಏಕಮ್ಹಾ ಮಹಾಸರಾ ವಸ್ಸಸತೇ ವಸ್ಸಸತೇ ಕುಸಗ್ಗೇನ ಏಕಂ ಉದಕಬಿನ್ದುಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಂ ತಮ್ಹಿ ಸರೇ ನಿರುದಕೇ ಕತೇ ಏಕೋ ಮಹಾಕಪ್ಪೋತಿ ವದತಿ। ಏವರೂಪಾನಂ ಮಹಾಕಪ್ಪಾನಂ ಚತುರಾಸೀತಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ಖೇಪೇತ್ವಾ ಬಾಲೇ ಚ ಪಣ್ಡಿತೇ ಚ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಂ ಕರೋನ್ತೀತಿ ಅಯಮಸ್ಸ ಲದ್ಧಿ। ಪಣ್ಡಿತೋಪಿ ಕಿರ ಅನ್ತರಾವಿಸುಜ್ಝಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಬಾಲೋಪಿ ತತೋ ಉದ್ಧಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ।

ಸೀಲೇನ ವಾತಿ ಅಚೇಲಕಸೀಲೇನ ವಾ ಅಞ್ಞೇನ ವಾ ಯೇನ ಕೇನಚಿ। **ವತೇನಾತಿ** ತಾದಿಸೇನೇವ ವತೇನ। **ತಪೇನಾತಿ** ತಪೋಕಮ್ಮೇನ। **ಅಪರಿಪಕ್ಕಂ ಪರಿಪಾಚೇತಿ** ನಾಮ ಯೋ "ಅಹಂ ಪಣ್ಡಿತೋ"ತಿ ಅನ್ತರಾ ವಿಸುಜ್ಝತಿ। **ಪರಿಪಕ್ಕಂ ಫುಸ್ಸ ಫುಸ್ಸ ಬ್ಯನ್ತೀಕರೋತಿ** ನಾಮ ಯೋ "ಅಹಂ ಬಾಲೋ"ತಿ ವುತ್ತಪರಿಮಾಣಕಾಲಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಯಾತಿ। **ಹೇವಂ ನತ್ಥೀತಿ** ಏವಂ ನತ್ಥಿ। ತಞ್ಹಿ ಉಭಯಮ್ಪಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ಕಾತುನ್ತಿ ದೀಪೇತಿ। **ದೋಣಮಿತೇತಿ** ದೋಣೇನ ಮಿತಂ ವಿಯ। **ಸುಖದುಕ್ಖೇತಿ** ಸುಖದುಕ್ಖಂ। **ಪರಿಯನ್ತಕತೇತಿ** ವುತ್ತಪರಿಮಾಣೇನ ಕಾಲೇನ ಕತಪರಿಯನ್ತೋ। **ನತ್ಥಿ ಹಾಯನವಡ್ಢನೇತಿ** ನತ್ಥಿ ಹಾಯನವಡ್ಢನಾನಿ, ನ ಸಂಸಾರೋ ಪಣ್ಡಿತಸ್ಸ ಹಾಯತಿ, ನ ಬಾಲಸ್ಸ ವಡ್ಢತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಕ್ಕಂಸಾವಕಂಸೇತಿ** ಉಕ್ಕಂಸಾವಕಂಸಾ। ಹಾಯನವಡ್ಢನಾನಮೇವೇತಂ ವೇವಚನಂ। ಇದಾನಿ ತಮತ್ಥಂ ಉಪಮಾಯ ಸಾಧೇನ್ತೋ **ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮಾತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸುತ್ತಗುಳೇತಿ** ವೇಠೇತ್ವಾ ಕತಸುತ್ತಗುಳೇ। **ನಿಬ್ಬೇಠಿಯಮಾನಮೇವ ಪಲೇತೀತಿ** ಪಬ್ಬತೇ ವಾ ರುಕ್ಖಗ್ಗೇ ವಾ ಠತ್ವಾ ಖಿತ್ತಂ ಸುತ್ತಪ್ಪಮಾಣೇನ ನಿಬ್ಬೇಠಿಯಮಾನಮೇವ ಗಚ್ಛತಿ, ಸುತ್ತೇ ಖೀಣೇ ತತ್ಥೇವ ತಿಟ್ಠತಿ, ನ ಗಚ್ಛತಿ ಏವಮೇವ ಬಾಲಾ ಚ ಪಣ್ಡಿತಾ ಚ ಕಾಲವಸೇನ ನಿಬ್ಬೇಠಿಯಮಾನಾ ಸುಖದುಕ್ಖಂ ಪಲೇನ್ತಿ, ಯಥಾವುತ್ತೇನ ಕಾಲೇನ ಅತಿಕ್ಕಮನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

೧೧-೧೮. ಅನ್ತವಾಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೧೬-೧೧೩. ಅನ್ತವಾ ಲೋಕೋತಿ ಏಕತೋ ವಡ್ಢಿತನಿಮಿತ್ತಂ ಲೋಕೋತಿ ಗಾಹೇನ ವಾ ತಕ್ಕೇನ ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನದಿಟ್ಠಿ। **ಅನನ್ತವಾ**ತಿ ಸಬ್ಬತೋ ವಡ್ಢಿತಂ ಅಪ್ಪಮಾಣನಿಮಿತ್ತಂ ಲೋಕೋತಿ ಗಾಹೇನ ವಾ ತಕ್ಕೇನ ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನದಿಟ್ಠಿ। **ತಂ ಜೀವಂ ತಂ ಸರೀರ**ನ್ತಿ ಜೀವಞ್ಚ ಸರೀರಞ್ಚ ಏಕಮೇವಾತಿ ಉಪ್ಪನ್ನದಿಟ್ಠಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ। ಇಮಾನಿ ತಾವ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗವಸೇನ ಅಟ್ಠಾರಸ ವೇಯ್ಯಾಕರಣಾನಿ ಏಕಂ ಗಮನಂ।

೧. ದುತಿಯಗಮನಾದಿವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ

೧೧೪-೨೦೧. ದುತಿಯಂ ಗಮನಂ ದುಕ್ಖವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ತತ್ರಾಪಿ ಅಟ್ಠಾರಸೇವ ವೇಯ್ಯಾಕರಣಾನಿ, ತತೋ ಪರಾನಿ "ರೂಪೀ ಅತ್ತಾ ಹೋತೀ"ತಿಆದೀನಿ ಅಟ್ಠ ವೇಯ್ಯಾಕರಣಾನಿ, ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ತಂ ದುತಿಯಪೇಯ್ಯಾಲೋತಿ ವುತ್ತೋ।

ತತ್ಥ **ರೂಪೀ**ತಿ ಆರಮ್ಮಣಮೇವ "ಅತ್ತಾ"ತಿ ಗಹಿತದಿಟ್ಠಿ। **ಅರೂಪೀ**ತಿ ಝಾನಂ "ಅತ್ತಾ"ತಿ ಗಹಿತದಿಟ್ಠಿ । **ರೂಪೀ ಚ ಅರೂಪೀ ಚಾ**ತಿ ಆರಮ್ಮಣಞ್ಚ ಝಾನಞ್ಚ "ಅತ್ತಾ"ತಿ ಗಹಿತದಿಟ್ಠಿ। **ನೇವ ರೂಪೀ ನಾರೂಪೀ**ತಿ ತಕ್ಕಮತ್ತೇನ ಗಹಿತದಿಟ್ಠಿ। **ಏಕನ್ತಸುಖೀ**ತಿ ಲಾಭೀತಕ್ಕೀಜಾತಿಸ್ಸರಾನಂ ಉಪ್ಪನ್ನದಿಟ್ಠಿ। ಝಾನಲಾಭಿನೋಪಿ ಹಿ ಅತೀತೇ ಏಕನ್ತಸುಖಂ ಅತ್ತಭಾವಂ ಮನಸಿಕರೋತೋ ಏವಂ ದಿಟ್ಠಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತಕ್ಕಿನೋಪಿ "ಯಥಾ ಏತರಹಿ ಅಹಂ ಏಕನ್ತಸುಖೀ, ಏವಂ ಸಮ್ಪರಾಯೇಪಿ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಜಾತಿಸ್ಸರಸ್ಸಪಿ ಸತ್ತಟ್ಠಭವೇ ಸುಖಿತಭಾವಂ ಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ ಏವಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, **ಏಕನ್ತದುಕ್ಖೀ**ತಿಆದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ತತಿಯಪೇಯ್ಯಾಲೋ ಅನಿಚ್ಚದುಕ್ಖವಸೇನ ತೇಹಿಯೇವ ಛಬ್ಬೀಸತಿಯಾ ಸುತ್ತೇಹಿ ವುತ್ತೋ, ಚತುತ್ಥಪೇಯ್ಯಾಲೋ ತಿಪರಿವಟ್ಟವಸೇನಾತಿ।

ದಿಟ್ಠಿಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಓಕ್ಕನ್ತಸಂಯುತ್ತಂ

೧-೧೦. ಚಕ್ಖುಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೩೦೨-೩೧೧. ಓಕ್ಕನ್ತಸಂಯುತ್ತೇ **ಅಧಿಮುಚ್ಚತೀ**ತಿ ಸದ್ಧಾಧಿಮೋಕ್ಖಂ ಪಟಿಲಭತಿ। **ಓಕ್ಕನ್ತೋ ಸಮ್ಮತ್ತನಿಯಾಮ**ನ್ತಿ ಪವಿಟ್ಠೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ। **ಅಭಬ್ಬೋ ಚ ತಾವ ಕಾಲಂ ಕಾತು**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಮಗ್ಗೇ ಫಲಸ್ಸ ಅನನ್ತರಾಯತಂ ದೀಪೇತಿ। ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಮಗ್ಗೇ ಫಲಸ್ಸ ಅನ್ತರಾಯಕರಣಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ತೇನೇವಾಹ - "ಅಯಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಅಸ್ಸ, ಕಪ್ಪಸ್ಸ ಚ ಉಡ್ಡಯ್ಹನವೇಲಾ ಅಸ್ಸ, ನೇವ ತಾವ ಕಪ್ಪೋ ಉಡ್ಡಯ್ಹೇಯ್ಯ, ಯಾವಾಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ನ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಂ ಸಚ್ಛಿಕರೋತಿ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಠಿತಕಪ್ಪೀ"ತಿ (ಪು॰ ಪ॰ ೧೭)। **ಮತ್ತಸೋ ನಿಜ್ಝಾನಂ ಖಮನ್ತೀ**ತಿ ಪಮಾಣತೋ ಓಲೋಕನಂ ಖಮನ್ತಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಓಕ್ಕನ್ತಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಉಪ್ಪಾದಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೧೨-೩೬೧. ಉಪ್ಪಾದಸಂಯುತ್ತೇ ಸಬ್ಬಂ ಪಾಕಟಮೇವ।

ಉಪ್ಪಾದಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಕಿಲೇಸಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೨೨-೩೩೧. ಕಿಲೇಸಸಂಯುತ್ತೇ **ಚಿತ್ತಸ್ಸೇಸೋ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ**ತಿ ಕತರಚಿತ್ತಸ್ಸ? ಚತುಭೂಮಕಚಿತ್ತಸ್ಸ। ತೇಭೂಮಕಚಿತ್ತಸ್ಸ ತಾವ ಹೋತು, ಲೋಕುತ್ತರಸ್ಸ ಕಥಂ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ ಹೋತೀತಿ? ಉಪ್ಪತ್ತಿನಿವಾರಣತೋ। ಸೋ ಹಿ ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತುಂ ಅಪ್ಪದಾನೇನ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ನೇಕ್ಖಮ್ಮನಿನ್ನ**ನ್ತಿ ನವಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮನಿನ್ನಂ। **ಚಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಚಿತ್ತಂ। **ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕರಣೀಯೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂ**ತಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣೇನ ಅಭಿಜಾನಿತ್ವಾ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬೇಸು ಛಳಭಿಞ್ಞಾಧಮ್ಮೇಸು, ಏಕಂ ಧಮ್ಮಂ ವಾ ಗಣ್ಹನ್ತೇನ ನೇಕ್ಖಮ್ಮನ್ತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಕಿಲೇಸಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಸಾರಿಪುತ್ತಸಂಯುತ್ತಂ

೧-೯. ವಿವೇಕಜಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೩೩೨-೩೪೦. ಸಾರಿಪುತ್ತಸಂಯುತ್ತಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ನ ಏವಂ ಹೋತೀತಿ** ಅಹಙ್ಕಾರಮಮಙ್ಕಾರಾನಂ ಪಹೀನತ್ತಾ ಏವಂ ನ ಹೋತಿ। ದುತಿಯಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಪಠಮಾದೀನಿ।

೧೦. ಸುಚಿಮುಖೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೪೧. ದಸಮೇ **ಸುಚಿಮುಖೀತಿ** ಏವಂನಾಮಿಕಾ। **ಉಪಸಙ್ಕಮೀತಿ** ಥೇರಂ ಅಭಿರೂಪಂ ದಸ್ಸನೀಯಂ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಂ ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಂ ದಿಸ್ವಾ ‘‘ಇಮಿನಾ ಸದ್ಧಿಂ ಪರಿಹಾಸಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ’’ತಿ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ। ಅಥ ಥೇರೇನ ತಸ್ಮಿಂ ವಚನೇ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೇ ‘‘ಇದಾನಿಸ್ಸ ವಾದಂ ಆರೋಪೇಸ್ಸಾಮೀ’’ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನಾ **ತೇನ ಹಿ, ಸಮಣ, ಉಬ್ಭಮುಖೋ ಭುಞ್ಜಸೀತಿ** ಆಹ। **ದಿಸಾಮುಖೋತಿ** ಚತುದ್ದಿಸಾಮುಖೋ, ಚತಸ್ಸೋ ದಿಸಾ ಓಲೋಕೇನ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಿದಿಸಾಮುಖೋತಿ** ಚತಸ್ಸೋ ವಿದಿಸಾ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ।

ವತ್ಥುವಿಜ್ಜಾತಿರಚ್ಛಾನವಿಜ್ಜಾಯಾತಿ ವತ್ಥುವಿಜ್ಜಾಸಙ್ಖಾತಾಯ ತಿರಚ್ಛಾನವಿಜ್ಜಾಯ। ವತ್ಥುವಿಜ್ಜಾ ನಾಮ ಲಾಬುವತ್ಥು-ಕುಮ್ಭಣ್ಡವತ್ಥು-ಮೂಲಕವತ್ಥು-ಆದೀನಂ ವತ್ಥೂನಂ ಫಲಸಮ್ಪತ್ತಿಕಾರಣಕಾಲಜಾನನುಪಾಯೋ। **ಮಿಚ್ಛಾಜೀವೇನ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇನ್ತೀತಿ** ತೇನೇವ ವತ್ಥುವಿಜ್ಜಾತಿರಚ್ಛಾನವಿಜ್ಜಾಸಙ್ಖಾತೇನ ಮಿಚ್ಛಾಜೀವೇನ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇನ್ತಿ, ತೇಸಂ ವತ್ಥೂನಂ ಸಮ್ಪಾದನೇನ ಪಸನ್ನೇಹಿ ಮನುಸ್ಸೇಹಿ ದಿನ್ನೇ ಪಚ್ಚಯೇ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತಾ ಜೀವನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಧೋಮುಖಾತಿ** ವತ್ಥುಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಭುಞ್ಜಮಾನವಸೇನ ಅಧೋಮುಖಾ ಭುಞ್ಜನ್ತಿ ನಾಮ। ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ। ಅಪಿ ಚೇತ್ಥ **ನಕ್ಖತ್ತವಿಜ್ಜಾತಿ** ‘‘ಅಜ್ಜ ಇಮಂ ನಕ್ಖತ್ತಂ ಇಮಿನಾ ನಕ್ಖತ್ತೇನ ಗನ್ತಬ್ಬಂ, ಇಮಿನಾ ಇದಞ್ಚಿದಞ್ಚ ಕಾತಬ್ಬ’’ನ್ತಿ ಏವಂ ಜಾನನವಿಜ್ಜಾ। **ದೂತೇಯ್ಯನ್ತಿ** ದೂತಕಮ್ಮಂ, ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಸಾಸನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಗಮನಂ। **ಪಹಿಣಗಮನನ್ತಿ** ಏಕಗಾಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಏಕಕುಲಸ್ಸ ಸಾಸನೇನ ಅಞ್ಞಕುಲಂ ಉಪಸಙ್ಕಮನಂ। **ಅಙ್ಗವಿಜ್ಜಾತಿ** ಇತ್ಥಿಲಕ್ಖಣಪುರಿಸಲಕ್ಖಣವಸೇನ ಅಙ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಞತ್ವಾ ‘‘ತಾಯ ಅಙ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಇದಂ ನಾಮ ಲಬ್ಭತೀ’’ತಿ ಏವಂ ಜಾನನವಿಜ್ಜಾ। **ವಿದಿಸಾಮುಖಾತಿ** ಅಙ್ಗವಿಜ್ಜಾ ಹಿ ತಂ ತಂ ಸರೀರಕೋಟ್ಠಾಸಂ ಆರಬ್ಭ ಪವತ್ತತ್ತಾ ವಿದಿಸಾಯ ಪವತ್ತಾ ನಾಮ, ತಸ್ಮಾ ತಾಯ ವಿಜ್ಜಾಯ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ಭುಞ್ಜನ್ತಾ ವಿದಿಸಾಮುಖಾ ಭುಞ್ಜನ್ತಿ ನಾಮ। **ಏವಮಾರೋಚೇಸೀತಿ** ‘‘ಧಮ್ಮಿಕಂ ಸಮಣಾ’’ತಿಆದೀನಿ ವದಮಾನಾ ಸಾಸನಸ್ಸ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಂ ಗುಣಂ ಕಥೇಸಿ। ತಞ್ಚ ಪರಿಬ್ಬಾಜಿಕಾಯ ಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ಪಞ್ಚಮತ್ತಾನಿ ಕುಲಸತಾನಿ ಸಾಸನೇ ಓತರಿಂಸೂತಿ।

ಸಾರಿಪುತ್ತಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ನಾಗಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಸುದ್ಧಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೪೨. ನಾಗಸಂಯುತ್ತೇ **ಅಣ್ಡಜಾತಿ** ಅಣ್ಡೇ ಜಾತಾ। **ಜಲಾಬುಜಾತಿ** ವತ್ಥಿಕೋಸೇ ಜಾತಾ। **ಸಂಸೇದಜಾತಿ** ಸಂಸೇದೇ ಜಾತಾ। **ಓಪಪಾತಿಕಾತಿ** ಉಪಪತಿತ್ವಾ ವಿಯ ಜಾತಾ। ಇದಞ್ಚ ಪನ ಸುತ್ತಂ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ವುತ್ತಂ। ಭಿಕ್ಖೂನಞ್ಹಿ "ಕತಿ ನು ಖೋ ನಾಗಯೋನಿಯೋ"ತಿ ಕಥಾ ಉದಪಾದಿ। ಅಥ ಭಗವಾ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ನಾಗಯೋನೀಹಿ ಉದ್ಧರಣತ್ಥಂ ನಾಗಯೋನಿಯೋ ಆವಿಕರೋನ್ತೋ ಇಮಂ ಸುತ್ತಮಾಹ।

೨-೫೦. ಪಣೀತತರಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೩೪೩-೩೯೧. ದುತಿಯಾದೀಸು **ವೋಸ್ಸಟ್ಠಕಾಯಾತಿ** ಅಹಿತುಣ್ಡಿಕಪರಿಬುದ್ಧಂ ಅಗಣೇತ್ವಾ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಕಾಯಾ। **ದ್ವಯಕಾರಿನೋತಿ** ದುವಿಧಕಾರಿನೋ, ಕುಸಲಾಕುಸಲಕಾರಿನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಚಜ್ಜ ಮಯನ್ತಿ** ಸಚೇ ಅಜ್ಜ ಮಯಂ। **ಸಹಬ್ಯತಂ ಉಪಪಜ್ಜತೀತಿ** ಸಹಭಾವಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ತತ್ರಸ್ಸ ಅಕುಸಲಂ ಉಪಪತ್ತಿಯಾ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ, ಕುಸಲಂ ಉಪಪನ್ನಾನಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ। **ಅನ್ನನ್ತಿ** ಖಾದನೀಯಭೋಜನೀಯಂ। **ಪಾನನ್ತಿ** ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಪಾನಕಂ। **ವತ್ಥನ್ತಿ** ನಿವಾಸನಪಾರುಪನಂ। **ಯಾನನ್ತಿ** ಛತ್ತುಪಾಹನಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಗಮನಪಚ್ಚಯಂ। **ಮಾಲನ್ತಿ** ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಸುಮನಮಾಲಾದಿಪುಪ್ಫಂ। **ಗನ್ಧನ್ತಿ** ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಚನ್ದನಾದಿಗನ್ಧಂ। **ವಿಲೇಪನನ್ತಿ** ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಛವಿರಾಗಕರಣಂ। **ಸೇಯ್ಯಾವಸಥಪದೀಪೇಯ್ಯನ್ತಿ** ಮಞ್ಚಪೀಠಾದಿಸೇಯ್ಯಂ ಏಕಭೂಮಿಕಾದಿಆವಸಥಂ ವಟ್ಟಿತೇಲಾದಿಪದೀಪೂಪಕರಣಞ್ಚ ದೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇಸಞ್ಹಿ ದೀಘಾಯುಕತಾಯ ಚ ವಣ್ಣವನ್ತತಾಯ ಚ ಸುಖಬಹುಲತಾಯ ಚ ಪತ್ಥನಂ ಕತ್ವಾ ಇಮಂ ದಸವಿಧಂ ದಾನವತ್ಥುಂ ದತ್ವಾ ತಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭವಿತುಂ ತತ್ಥ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ನಾಗಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಸುಪಣ್ಣಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೯೨-೪೩೭. ಸುಪಣ್ಣಸಂಯುತ್ತೇ ಪತ್ತಾನಂ ವಣ್ಣವನ್ತತಾಯ ಗರುಳಾ **ಸುಪಣ್ಣಾ**ತಿ ವುತ್ತಾ। ಇಧಾಪಿ ಪಠಮಸುತ್ತಂ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಂ ವುತ್ತಂ। **ಹರನ್ತೀ**ತಿ ಉದ್ಧರನ್ತಿ। ಉದ್ಧರಮಾನಾ ಚ ಪನ ತೇ ಅತ್ತನಾ ಹೀನೇ ವಾ ಸಮೇ ವಾ ಉದ್ಧರಿತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ನ ಅತ್ತನಾ ಪಣೀತತರೇ। ಸತ್ತವಿಧಾ ಹಿ ಅನುದ್ಧರಣೀಯನಾಗಾ ನಾಮ ಪಣೀತತರಾ ಕಮ್ಬಲಸ್ಸತರಾ ಧತರಟ್ಠಾ ಸತ್ತಸೀದನ್ತರವಾಸಿನೋ ಪಥವಿಟ್ಠಕಾ ಪಬ್ಬತಟ್ಠಕಾ ವಿಮಾನಟ್ಠಕಾತಿ। ತತ್ರ ಅಣ್ಡಜಾದೀನಂ ಜಲಾಬುಜಾದಯೋ ಪಣೀತತರಾ , ತೇ ತೇಹಿ ಅನುದ್ಧರಣೀಯಾ। ಕಮ್ಬಲಸ್ಸತರಾ ಪನ ನಾಗಸೇನಾಪತಿನೋ, ತೇ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ದಿಸ್ವಾ ಯೋ ಕೋಚಿ ಸುಪಣ್ಣೋ ಉದ್ಧರಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಧತರಟ್ಠಾ ಪನ ನಾಗರಾಜಾನೋ, ತೇಪಿ ಕೋಚಿ ಉದ್ಧರಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಯೇ ಪನ ಸತ್ತಸೀದನ್ತರೇ ಮಹಾಸಮುದ್ದೇ ವಸನ್ತಿ, ತೇ ಯಸ್ಮಾ ಕತ್ಥಚಿ ವಿಕಮ್ಪನಂ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ, ತಸ್ಮಾ ಕೋಚಿ ಉದ್ಧರಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಪಥವಿಟ್ಠಕಾದೀನಂ ನಿಲೀಯನೋಕಾಸೋ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ತೇಪಿ ಉದ್ಧರಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಯೇ ಪನ ಮಹಾಸಮುದ್ದೇ ಊಮಿಪಿಟ್ಠೇ ವಸನ್ತಿ, ತೇ ಯೋ ಕೋಚಿ ಸಮೋ ವಾ ಪಣೀತತರೋ ವಾ ಸುಪಣ್ಣೋ ಉದ್ಧರಿತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಸೇಸಂ ನಾಗಸಂಯುತ್ತೇ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ।

ಸುಪಣ್ಣಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಗನ್ಧಬ್ಬಕಾಯಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೩೮-೫೪೯. ಗನ್ಧಬ್ಬಕಾಯಸಂಯುತ್ತೇ **ಮೂಲಗನ್ಧೇ ಅಧಿವತ್ಥಾ**ತಿ ಯಸ್ಸ ರುಕ್ಖಸ್ಸ ಮೂಲೇ ಗನ್ಧೋ ಅತ್ಥಿ, ತಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ। ಸೋ ಹಿ ಸಕಲೋಪಿ ರುಕ್ಖೋ ತೇಸಂ ಉಪಕಪ್ಪತಿ। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಗನ್ಧಗನ್ಧೇ**ತಿ ಮೂಲಾದಿಗನ್ಧಾನಂ ಗನ್ಧೇ। ಯಸ್ಸ ಹಿ ರುಕ್ಖಸ್ಸ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಮೂಲಾದೀನಂ ಗನ್ಧೋ ಅತ್ಥಿ, ಸೋ ಇಧ ಗನ್ಧೋ ನಾಮ। ತಸ್ಸ ಗನ್ಧಸ್ಸ ಗನ್ಧೇ, ತಸ್ಮಿಂ ಅಧಿವತ್ಥಾ। ಇಧ ಮೂಲಾದೀನಿ ಸಬ್ಬಾನಿ ತೇಸಂಯೇವ ಉಪಕಪ್ಪನ್ತಿ। **ಸೋ ದಾತಾ ಹೋತಿ ಮೂಲಗನ್ಧಾನ**ನ್ತಿ ಸೋ ಕಾಳಾನುಸಾರಿಕಾದೀನಂ ಮೂಲಗನ್ಧಾನಂ ದಾತಾ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಸಬ್ಬಪದೇಸು ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಏವಞ್ಚ ಸರಿಕ್ಖದಾನಮ್ಪಿ ದತ್ವಾ ಪತ್ಥನಂ ಠಪೇನ್ತಿ, ಅಸರಿಕ್ಖದಾನಮ್ಪಿ। ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಸೋ ಅನ್ನಂ ದೇತೀ**ತಿಆದಿ ದಸವಿಧಂ ದಾನವತ್ಥು ವುತ್ತಂ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಗನ್ಧಬ್ಬಕಾಯಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೧. ವಲಾಹಕಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೫೦-೬೦೬. ವಲಾಹಕಸಂಯುತ್ತೇ **ವಲಾಹಕಕಾಯಿಕಾ**ತಿ ವಲಾಹಕನಾಮಕೇ ದೇವಕಾಯೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಆಕಾಸಚಾರಿಕದೇವಾ। **ಸೀತವಲಾಹಕಾ**ತಿ ಸೀತಕರಣವಲಾಹಕಾ। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಚೇತೋಪಣಿಧಿಮನ್ವಾಯಾ**ತಿ ಚಿತ್ತಟ್ಠಪನಂ ಆಗಮ್ಮ। **ಸೀತಂ ಹೋತೀ**ತಿ ಯಂ ವಸ್ಸಾನೇ ವಾ ಹೇಮನ್ತೇ ವಾ ಸೀತಂ ಹೋತಿ, ತಂ ಉತುಸಮುಟ್ಠಾನಮೇವ। ಯಂ ಪನ ಸೀತೇಪಿ ಅತಿಸೀತಂ, ಗಿಮ್ಹೇ ಚ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಸೀತಂ, ತಂ ದೇವತಾನುಭಾವೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ ಸೀತಂ ನಾಮ। **ಉಣ್ಹಂ ಹೋತೀ**ತಿ ಯಂ ಗಿಮ್ಹಾನೇ ಉಣ್ಹಂ, ತಂ ಉತುಸಮುಟ್ಠಾನಿಕಂ ಪಾಕತಿಕಮೇವ। ಯಂ ಪನ ಉಣ್ಹೇಪಿ ಅತಿಉಣ್ಹಂ, ಸೀತಕಾಲೇ ಚ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಉಣ್ಹಂ, ತಂ ದೇವತಾನುಭಾವೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ ಉಣ್ಹಂ ನಾಮ। **ಅಬ್ಭಂ ಹೋತೀ**ತಿ ಅಬ್ಭಮಣ್ಡಪೋ ಹೋತಿ। ಇಧಾಪಿ ಯಂ ವಸ್ಸಾನೇ ಚ ಸಿಸಿರೇ ಚ ಅಬ್ಭಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಂ ಉತುಸಮುಟ್ಠಾನಿಕಂ ಪಾಕತಿಕಮೇವ। ಯಂ ಪನ ಅಬ್ಭೇಯೇವ ಅತಿಅಬ್ಭಂ, ಸತ್ತಸತ್ತಾಹಮ್ಪಿ ಚನ್ದಸೂರಿಯೇ ಛಾದೇತ್ವಾ ಏಕನ್ಧಕಾರಂ ಕರೋತಿ, ಯಞ್ಚ ಚಿತ್ತವೇಸಾಖಮಾಸೇಸು ಅಬ್ಭಂ, ತಂ ದೇವತಾನುಭಾವೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಅಬ್ಭಂ ನಾಮ। **ವಾತೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಯೋ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಉತುಮ್ಹಿ ಉತ್ತರದಕ್ಖಿಣಾದಿಪಕತಿವಾತೋ ಹೋತಿ, ಅಯಂ ಉತುಸಮುಟ್ಠಾನೋವ। ಯೋಪಿ ಪನ ರುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಾದಿಪದಾಲನೋ ಅತಿವಾತೋ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ, ಅಯಞ್ಚೇವ, ಯೋ ಚ ಅಞ್ಞೋಪಿ ಅಕಾಲವಾತೋ, ಅಯಂ ದೇವತಾನುಭಾವನಿಬ್ಬತ್ತೋ ನಾಮ। **ದೇವೋ ವಸ್ಸತೀ**ತಿ ಯಂ ವಸ್ಸಿಕೇ ಚತ್ತಾರೋ ಮಾಸೇ ವಸ್ಸಂ, ತಂ ಉತುಸಮುಟ್ಠಾನಮೇವ। ಯಂ ಪನ ವಸ್ಸೇಯೇವ ಅತಿವಸ್ಸಂ, ಯಞ್ಚ ಚಿತ್ತವೇಸಾಖಮಾಸೇಸು ವಸ್ಸಂ, ತಂ ದೇವತಾನುಭಾವನಿಬ್ಬತ್ತಂ ನಾಮ।

ತತ್ರಿದಂ ವತ್ಥು - ಏಕೋ ಕಿರ ವಸ್ಸವಲಾಹಕದೇವಪುತ್ತೋ ತಲಕೂಟಕವಾಸಿ ಖೀಣಾಸವತ್ಥೇರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಥೇರೋ "ಕೋಸಿ ತ್ವ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। "ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ವಸ್ಸವಲಾಹಕದೇವಪುತ್ತೋ"ತಿ। "ತುಮ್ಹಾಕಂ ಕಿರ ಚಿತ್ತೇನ ದೇವೋ ವಸ್ಸತೀ"ತಿ? "ಆಮ, ಭನ್ತೇ"ತಿ। "ಪಸ್ಸಿತುಕಾಮಾ ಮಯ"ನ್ತಿ । "ತೇಮಿಸ್ಸಥ, ಭನ್ತೇ"ತಿ। "ಮೇಘಸೀಸಂ ವಾ ಗಜ್ಜಿತಂ ವಾ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಕಥಂ ತೇಮಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ? "ಭನ್ತೇ, ಅಮ್ಹಾಕಂಚಿತ್ತೇನ ದೇವೋ ವಸ್ಸತಿ, ತುಮ್ಹೇ ಪಣ್ಣಸಾಲಂ ಪವಿಸಥಾ"ತಿ । "ಸಾಧು ದೇವಪುತ್ತಾ"ತಿ ಸೋ ಪಾದೇ ಧೋವಿತ್ವಾ ಪಣ್ಣಸಾಲಂ ಪಾವಿಸಿ। ದೇವಪುತ್ತೋ ತಸ್ಮಿಂ ಪವಿಸನ್ತೇಯೇವ ಏಕಂ ಗೀತಂ ಗಾಯಿತ್ವಾ ಹತ್ಥಂ ಉಕ್ಖಿಪಿ। ಸಮನ್ತಾ ತಿಯೋಜನಟ್ಠಾನಂ ಏಕಮೇಘಂ ಅಹೋಸಿ। ಥೇರೋ ಅದ್ಧತಿನ್ತೋ ಪಣ್ಣಸಾಲಂ ಪವಿಟ್ಠೋತಿ। ಅಪಿಚ ದೇವೋ ನಾಮೇಸ ಅಟ್ಠಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ವಸ್ಸತಿ ನಾಗಾನುಭಾವೇನ ಸುಪಣ್ಣಾನುಭಾವೇನ ದೇವತಾನುಭಾವೇನ ಸಚ್ಚಕಿರಿಯಾಯ ಉತುಸಮುಟ್ಠಾನೇನ ಮಾರಾವಟ್ಟನೇನ ಇದ್ಧಿಬಲೇನ ವಿನಾಸಮೇಘೇನಾತಿ।

ವಲಾಹಕಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೨. ವಚ್ಛಗೋತ್ತಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೦೭-೬೬೧. ವಚ್ಛಗೋತ್ತಸಂಯುತ್ತೇ **ಅಞ್ಞಾಣಾ**ತಿ ಅಞ್ಞಾಣೇನ। ಏವಂ ಸಬ್ಬಪದೇಸು ಕರಣವಸೇನೇವ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸಬ್ಬಾನಿ ಚೇತಾನಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞವೇವಚನಾನೇವಾತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಚ ಪನ ಸಂಯುತ್ತೇ ಏಕಾದಸ ಸುತ್ತಾನಿ ಪಞ್ಚಪಞ್ಞಾಸ ವೇಯ್ಯಾಕರಣಾನೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ।

ವಚ್ಛಗೋತ್ತಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೩. ಝಾನಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಸಮಾಧಿಮೂಲಕಸಮಾಪತ್ತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೯೨. ಝಾನಸಂಯುತ್ತಸ್ಸ ಪಠಮೇ **ಸಮಾಧಿಕುಸಲೋ**ತಿ ಪಠಮಂ ಝಾನಂ ಪಞ್ಚಙ್ಗಿಕಂ ದುತಿಯಂ ತಿವಙ್ಗಿಕನ್ತಿ ಏವಂ ಅಙ್ಗವವತ್ಥಾನಕುಸಲೋ। **ನ ಸಮಾಧಿಸ್ಮಿಂ ಸಮಾಪತ್ತಿಕುಸಲೋ**ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಹಾಸೇತ್ವಾ ಕಲ್ಲಂ ಕತ್ವಾ ಝಾನಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಸೇಸಪದಾನಿಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ।

೨-೫೫. ಸಮಾಧಿಮೂಲಕಠಿತಿಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೯೯೩-೧೧೯. ದುತಿಯಾದೀಸು **ನ ಸಮಾಧಿಸ್ಮಿಂ ಠಿತಿಕುಸಲೋ**ತಿ ಝಾನಂ ಠಪೇತುಂ ಅಕುಸಲೋ, ಸತ್ತಟ್ಠಅಚ್ಛರಾಮತ್ತಂ ಝಾನಂ ಠಪೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। **ನ ಸಮಾಧಿಸ್ಮಿಂ ವುಟ್ಠಾನಕುಸಲೋ**ತಿ ಝಾನತೋ ವುಟ್ಠಾತುಂ ಅಕುಸಲೋ, ಯಥಾಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ವುಟ್ಠಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। **ನ ಸಮಾಧಿಸ್ಮಿಂ ಕಲ್ಲಿತಕುಸಲೋ**ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಹಾಸೇತ್ವಾ ಕಲ್ಲಂ ಕಾತುಂ ಅಕುಸಲೋ। **ನ ಸಮಾಧಿಸ್ಮಿಂ ಆರಮ್ಮಣಕುಸಲೋ**ತಿ ಕಸಿಣಾರಮ್ಮಣೇಸು ಅಕುಸಲೋ। **ನ ಸಮಾಧಿಸ್ಮಿಂ ಗೋಚರಕುಸಲೋ**ತಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಗೋಚರೇ ಚೇವ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರಗೋಚರೇ ಚ ಅಕುಸಲೋ। **ನ ಸಮಾಧಿಸ್ಮಿಂ ಅಭಿನೀಹಾರಕುಸಲೋ**ತಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಅಭಿನೀಹರಿತುಂ ಅಕುಸಲೋ। **ನ ಸಮಾಧಿಸ್ಮಿಂ ಸಕ್ಕಚ್ಚಕಾರೀ**ತಿ ಝಾನಂ ಅಪ್ಪೇತುಂ ಸಕ್ಕಚ್ಚಕಾರೀ ನ ಹೋತಿ। **ನ ಸಮಾಧಿಸ್ಮಿಂ ಸಾತಚ್ಚಕಾರೀ**ತಿ ಝಾನಪ್ಪನಾಯ ಸತತಕಾರೀ ನ ಹೋತಿ, ಕದಾಚಿದೇವ ಕರೋತಿ। **ನ ಸಮಾಧಿಸ್ಮಿಂ ಸಪ್ಪಾಯಕಾರೀ**ತಿ ಸಮಾಧಿಸ್ಸ ಸಪ್ಪಾಯೇ ಉಪಕಾರಕಧಮ್ಮೇ ಪೂರೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ತತೋ ಪರಂ ಸಮಾಪತ್ತಿಆದೀಹಿ ಪದೇಹಿ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಚತುಕ್ಕಾ ವುತ್ತಾ। ತೇಸಂ ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸಕಲಂ ಪನೇತ್ಥ ಝಾನಸಂಯುತ್ತಂ ಲೋಕಿಯಜ್ಝಾನವಸೇನೇವ ಕಥಿತನ್ತಿ।

ಝಾನಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಇತಿ ಸಾರತ್ಥಪ್ಪಕಾಸಿನಿಯಾ ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಖನ್ಧವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ದುತಿಯೋ ಭಾಗೋ।